

Κελε. Βιβλ.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

an ti

Περίοδος Β' , τεύχος 361, Παρασκευή 4 Δεκεμβρίου 1987

Δρχ.100

Η ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

ΚΥΠΡΟΣ
Γ' κυκλώ και
ΕΝΟΠΛΙΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το κίνημα αποφάσισε:
η ΓΕΙΡΑ του Ρουφελιώτη

Και για όσους δεν
κατάλαβαν = 6000000

ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»
Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε.

Σόλωνος 60 - Αθήνα 106 72

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

- Α. Δεληγιώργη • Τό τέλος του Χρυσού Φεγγαριού
- Ν. Εύθυμιάδη • Τό χρώμα του μέλλοντος
- Δ. Κούρτιοβικ • Τό ελληνικό φθινόπωρο της Έβα-Ανίτα Μπένγκτσον
- Τ. Ροϋσσος • Τά χειρόγραφα του Μανουέλ Σαλίνας
- Π. Τατσόπουλος • Η καρδιά του κτήνους

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- Γ. Μπ. Γέητς • Παραμύθια καί παραδόσεις της Ιρλανδίας (Μτφ. Α. Πασχαλίδη)
- Μ. Κούντερα • Η τέχνη του μυθιστορήματος (Μτφ. Φ. Δρακονταειδή)
- Μ. Ντράμπλ • Ο καταρράκτης (Μτφ. Ν. Ήσσιτς)
- Κλ. Σιμόν • Ο δρόμος της Φλάνδρας (Μτφ. Π. Παπαδόπουλου)
- Π. Σνάνιντερ • Ο άνθρωπος που δρασκέλιζε τό τείχος (Μτφ. Μ. Κασσιμάτη)
- Γκρ. Σουίφτ • Υδάτινη χώρα (Μτφ. Ε. Μπελιέ)
- Τζ. Φώουλς • Ο συλλέκτης (Μτφ. Φ. Ταμβακάκη)

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- Τ. Αθανασιάδης • Τά παιδιά της Νιόβης
- Φ. Κόντογλου • Ο Καστρολόγος
- Θ. Πετσάλης - Διομήδης • Διαφάνειες (Γ' τόμος)

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Π. Ένεπεκίδης • Αρχιπέλαγος
- Δ. Κιτσίκης • Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- Α.Ι. Κοραντής • Πολιτική καί διπλωματική ιστορία της Ελλάδος (1941-1945). Τόμοι Α' καί Β'

MARTYRIΕΣ

- Α. Βλάχος • Μιά φορά κι έναν καιρό, ένας διπλωμάτης... (Στ' Τόμος)
- Μ. Δούνιας • Ημερολόγια Κατοχής (Έπιμ. Κ. Ντελόπουλου)
- Γ. Θεοτοκάς • Τετράδια ήμερολογίου (1939-1953)

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΔΟΚΙΜΙΑ

- Μ. Λιάπης • Για μία ριζοσπαστική ανανέωση
- Γ. Λυγίζος • Η ελληνικότητα στην αρχιτεκτονική μας
- Ε. Περράκη-Θεοχάρη • Τό κουκλοθέατρο. Τέχνη καί τεχνική
- Τ. Σπητέρης • Ο El Greco καί ή εποχή του

Περίοδος Β'
• Χρόνος 14ος
• Τεύχος 361
Παρασκευή 4 Δεκεμβρίου 1987
δρχ. 100

ΤΟ «ΕΘΝΟΣ» ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ «ΤΟΠΟΥ»

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Τύπος για την καταδίκη του ΑΝΤΙ Β. ΖΗΣΗΣ	11
Το χρονικό μιας αποκάλυψης και μιας καταδίκης	14
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	18
Ψυχραιμία για το εκλογικό βιβλιário Κ. ΔΕΔΕΣ	20
Οικονομία: Λίφτιγκ και... σουβλάκι Β. ΓΙΑΧΝΗΣ	21
Ρεβανσιστικός θρίαμβος των «λαϊκιστών»	24
Δ. ΤΡΑΥΛΟΣ-ΤΖΑΝΕΤΑΤΟΣ	26
Η επαγγελία της «ανήμπορης μεταρρύθμισης»	27
Σ. ΣΙΔΕΡΗΣ	28
Μια εγκύκλιος	30
ΦΑΚΕΛΟΣ ΚΥΠΡΟΣ	33
Κ. ΚΑΛΛΙΓΑΣ	36
Ουτοπία, μια «συμφωνημένη» λύση Β. ΖΗΣΗΣ	38
Σ' απατώ και ένοπλα	39
Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	44
Όταν οι γυναίκες επιστρέφουν... τα κόμματα πάνε εκδρομή...	46
ΑΚΗΣ ΦΑΝΤΗΣ	48
Οι εκλογές στην Κύπρο	49
ΚΡΙΣΤΟΦ ΣΙΚΛΕ	50
Ταξίδι στα κατεχόμενα	51
Α.Τ.	
Οι εκλογές στην Τουρκία	
Γ. ΣΚΑΡΒΕΛΑΚΗΣ	
Η «Ολιμμένη χαρά» της Αλβανίας	
Δ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ	
Δuo συνέδρια για την προστασία της συντήρησης	
ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΝΤΖΟΛΑ	
Το Βυζάντιο αναβιώνει στη Βενετία	
ΧΡ. ΤΣΑΝΑΚΑΣ	
Κυκλοφορίες δίσκων	
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ	
Ελληνικοί δίσκοι	
ΒΑΣΙΛΗ Α. ΝΕΦΕΛΟΥΔΗ	
Για την αποκατάσταση της μνήμης των άδικα εξοντωθέντων αγωνιστών	
Δ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ	
Η «κακοδαιμονία» του ελληνικού σή-ριαλ	
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Όταν το ΠΑΣΟΚ «δοκιμάζει τα νερά»	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	10
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	23
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	42
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	52
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	55

ΕΞΑΓΝΙΣΜΕΝΟΣ επανήλθε από την αχαϊκή του περιοδεία ο κ. Παπανδρέου. Τα «νημερτή ύδατα» της Δήμητρας, τα ροδοπέταλα του Αιγίου, το προσκύνημα της σεπτής κάρας και, κυρίως, η από μικροφώνου επαφή του με τα πλήθη εξάλειψαν κάθε ανόμημα και ανέτρεψαν τα σενάρια που σχεδιάζουν βυσοδομούντες κύκλοι των Αθηνών. Η αγνή ελληνική ύπαιθρος έκλεισε το στόμα της αμαρτωλής Αθήνας και σύμπας ο ελληνικός λαός επείσθη από τα κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης ότι αυτός που επί τόσα χρόνια τον κορόιδευε με «ετεροχρονισμούς» ήταν ο κ. Σημίτης, τον οποίον, επιτέλους, καθήρεσε ο καλός και αγαθός οικογενειάρχης και πρωθυπουργός της χώρας Ανδρέας Παπανδρέου.

ΑΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ χριστιανούς ο εξαγνισμός είναι προσωπική και ιδιωτική υπόθεση, για τους πολιτικούς σημασία έχει μόνο ο δημόσιος χαρακτήρας του. Η σχετική τελετουργία πρέπει να αποτελέσει θέαμα, να αναπτερώσει το ηθικό των πιστών, να φοβίσει τους αντιπάλους. Ήταν απόλυτα λογικό λοιπόν να ακολουθεί κατά πόδας τον κ. πρωθυπουργό η τηλεόραση και να βομβαρδίζει επί ώρες τον ελληνικό λαό με εικόνες λατρείας και αφοσίωσης του πλήθους προς το πρόσωπό του. Μήπως δεν έχει αρχίσει ο προεκλογικός αγώνας; Γιατί να μην επωφεληθεί η κυβέρνηση από τα μέσα που έχει στη διάθεσή της;

ΑΠΟΛΥΤΑ ΛΟΓΙΚΗ ήταν επίσης και η «ρυθμιστική» επέμβαση της στα θέματα της ελεύθερης ραδιοφωνίας: μπορεί η κυβέρνηση να αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το μονοπώλιο των ερτζιανών, το πνεύμα της δέσμευσης και της υποταγής των ηλεκτρονικών μέσων σε σκοπιμότητες, που καθόλου ή ελάχιστη σχέση έχουν με τον ψυχαγωγικό, ενημερωτικό και επικοινωνιακό χαρακτήρα της. Η ύπαρξη των «τοπικών σταθμών» αποτελούσε πρόκληση για τα αντίστοιχα «εθνικά μέσα», δημιουργούσε κινδύνους για την κομματική αποτελεσματικότητα των εξαγνιστικών τελετών. Έπρεπε λοιπόν η λειτουργία των τοπικών ραδιοσταθμών, η επιβίωσή τους, να ελέγχεται άμεσα από την Εκτελεστική Εξουσία, να κρέμεται από πάνω τους η απειλή διοικητικών ποινών — ώστε να πάψουν ν' ανταγωνίζονται τα κρατικά μέσα.

Γιατί μπορεί το ραδιόφωνο να είναι «φτωχότερο» μέσο από την τηλεόραση, έχει όμως δυνατότητες άμεσης αντίδρασης στα τεκταινόμενα, ενώ οι εφημερίδες θα έρθουν αναγκαστικά εκ των υστέρων να σχολιάσουν.

ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΔΥΝΑΤΟ λοιπόν, τώρα που τα εκλογικά νέφη εμφανίζονται στον ορίζοντα, να ανεχθεί η κυβέρνηση τον ανταγωνισμό των τοπικών σταθμών. Η επόμενη αναμέτρηση θα είναι σκληρός αγώνας υπέρ θώκων και καρεκλών και όλα τα χτυπήματα επιτρέπονται. Με συμμετρική ακριβώς λογική εμφανίζεται και ο κ. Μητσοτάκης να διαρρηγγύει τα ιμάτιά του κατά του Προεδρικού Διατάγματος του κ. Κακλαμάνη — αφού είναι γνωστό ότι η ίδια η ΝΔ απαιτούσε «αντιπροσωπευτικό διαπαραταξιακό έλεγχο» για τον σταθμό της Αθήνας, όταν συγκρούστηκε μαζί του από αφορμή το νεραντζοβόλημα του κ. Μητσοτάκη. Οι ανάγκες της κάθε στιγμής επιβάλλουν τελικά αλληλοσυγκρουόμενες τοποθετήσεις.

ΓΙΑ ΤΑ ΚΡΑΤΙΚΑ μέσα ενημέρωσης, η κυβέρνηση δεν αισθάνθηκε ποτέ την ανάγκη να συγκροτήσει επιτροπές δεοντολογίας: «δέον» υπάρχει μόνο για τους κοινούς θνητούς, οι εκάστοτε φορείς της κυβερνητικής εξουσίας μπορούν να χρησιμοποιούν τα μέσα ενημέρωσης όπως θέλουν, σύμφωνα με τις κομματικές τους ανάγκες, χωρίς να ελέγχονται από κανέναν. Πώς αλλιώς θα είχαν τη δυνατότητα να απολύουν από τηλεοράσεως τους υπουργούς, να εμφανίζονται ως εθνάρχες στο Γοργοπόταμο και ως αναμάρτητοι, γενναιόδωροι ηγέτες στην Αχαΐα; Κι ακόμη, βέβαια, δεν βρισκόμαστε παρά στην αρχή: όσο οι εκλογές πλησιάζουν, τόσο οι «εθνικά» μέσα θα γίνονται περισσότερο κομματικά, τόσο οι επιθέσεις των «τοπικών» μέσων θα εντείνονται. Η προάσπιση της ανεξαρτησίας τους είναι υπόθεση που ενδιαφέρει όλους μας. Ας βάλουμε για μια φορά τον «τόπο» πάνω από το «έθνος».

αντί

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Όταν το ΠΑΣΟΚ «δοκιμάζει τα νερά»...

ΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ οι εφημερίδες της Αριστεράς για τηλεοπτικό όργιο κυβερνητικής προπαγάνδας... Ας διατείνεται ο Λεωνίδας Κύρκος ότι, στην Πάτρα, με την περιφορά της κάρας του αγίου Ανδρέα, και τον πρωθυπουργό ταπεινό προσκυνητή, αναβίωσε η ωραία εποχή των ευλαβών συνθημάτων: *Πατρίς - Θρησκεία - Οικογένεια*... Για το ΠΑΣΟΚ πέρα βρέχει! Για το Εκτελεστικό του Γραφείο, μάλιστα, η περιοδεία του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου, στην Αχαΐα, επιβεβαίωσε όχι μόνο το «θετικό κλίμα» που άρχισε να διαμορφώνεται γύρω από το «αναγεννημένο» ΠΑΣΟΚ, αλλά και τη θαυμασία «λαϊκή συσπείρωση» που πέτυχε η περιοδεία αυτή του προέδρου του κινήματος.

ΑΦΟΥ, ΛΟΙΠΟΝ, οι περιοδείες του πρωθυπουργού έχουν αποτέλεσμα τόσο ευάρεστο, έπεται ότι πρέπει να συνεχισθούν. Και να ενισχυθούν με την έξοδο στην επαρχία, αλλά και στις συνοικίες των πόλεων, όλων των επιφανών (ή ολιγότερο επιφανών) στελεχών του ΠΑΣΟΚ. Στόχος, σύμφωνα με την ανακοίνωση του Εκτελεστικού Γραφείου: «*Το ΠΑΣΟΚ να συζητήσει με τον λαό την αναγέννηση του κινήματος και την πορεία ανασυγκρότησης του ΠΑΣΟΚ*». Ακόμα: Να συγκληθεί, μέσα στον Ιανουάριο, η Κεντρική Επιτροπή, με μοναδικό θέμα στην ημερήσια διάταξη: «*Προσανατολισμός και ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος*».

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΟΥΝ, όμως, οι «εξορμήσεις» αυτές; Και αν συνδυασθούν με την απομάκρυνση Σημίτη, τη «νέα» (;) εισοδηματική πολιτική, τις λογής «ακάλυπτες επιταγές» που άρχισε να σκορπά αλόχερα η κυβέρνηση, μαζί με όλα τα ηχηρά άλλα («το 1988 —είπε ο Α. Παπανδρέου— θα εκπονηθεί προμελέτη εναλλακτικής λύσης υδροδότησης της Πάτρας από τον Αχελώη που θα συνδεθεί με τη ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου...»), θα πρέπει να συμπεράνουμε ότι βαίνουμε προς πρόωρες εκλογές;

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ στο ερώτημα αυτό εξακολουθεί να προβληματίζει όχι μόνο τα πολιτικά κόμματα και τους πολιτικούς αναλυτές, αλλά και τις διάφορες «τάσεις» μέσα στην κομματική ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Η «τάση» λ.χ. εκείνη που αντιτίθεται στην απλή αναλογική, κάνει το παν —επιστρατεύοντας ολόκληρη την κυβερνητική προπαγανδιστική μηχανή, από την τηλεόραση μέχρι την παντοδυναμία των πούλμαν και τα λογής «γκάλοπ»...— προκειμένου να πείσει τον πρωθυπουργό ότι η αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ είναι εφικτή, αρκεί να «αναγεννηθεί» και να «ανασυγκροτηθεί» το κόμμα. Η «αναγέννηση», όμως, του ΠΑΣΟΚ —υποστηρίζει η τάση αυτή— θα απαιτήσει καιρό και, συνεπώς, δεν πρέπει να επιδειχθεί υπέρμετρη σπουδή... Αλλά υπέρ της «μη σπουδής» τάσσεται και η άλλη «τάση» που πιστεύει ότι το ΠΑΣΟΚ δεν πρόκειται, στις επόμενες εκλογές, να κερδίσει αυτοδυναμία και, συνεπώς, θα πρέπει να ενισχυθεί η «φιλεργατική» και «αριστερή» φυσιογνωμία του κινήματος, μέσα από ένα μακροχρόνιο διάλογο με την Αριστερά χωρίς εκ προοιμίου δεσμεύσεις υπέρ της απλής αναλογικής... Η δεύτερη αυτή «τάση» υποστηρίζει ότι η καλύτερη πολιτική είναι η πολιτική του «βλέπουμε και κάνουμε» (wait and see).

ΚΑΙ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ Παπανδρέου; Φαίνεται ότι προβληματίζεται και αυτός, χωρίς να έχει καταλήξει σε οριστικές αποφάσεις ή —για να μεταφέρουμε μια διατύπωση του Γεράσιμου Αρσένη— φαίνεται ότι «δοκιμάζει τα νερά»: Μήπως ο «καταλληλότερος χρόνος εκλογών» είναι η άνοιξη του 1988; Μήπως είναι καλύτερο αν οι εθνικές εκλογές συμπέσουν με τις εκλογές για την ανανεώση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου; (Στην περίπτωση αυτή, έ-

να μέρος της δυσαρέσκειας του κόσμου, θα μπορούσε να διοχε-

ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΕΙΣΤΕ
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΕΠΕΙΔΗ ΘΕΩΡΕΙΤΕ
ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΗΛΙΘΙΟΥΣ;

ΝΑΙ!... ΝΑΙ!... ΝΑΙ!...

ΜΑ...ΑΥΤΟ ΔΕΝ ΑΡΕΙ

ΓΙΑΤΙ
ΔΗΛΑΔΗ, Ο ΑΝΤΡΕΑΣ
ΤΙ ΑΛΛΟ ΕΑΝΕΙ;

τευθεί στην ευρωπαϊκή κάλη...). Μήπως θα πρέπει να «αξιοποιηθεί» μια προγραμματισμένη «ρήξη» με τους Αμερικανούς, με αφορμή τις νέες διαπραγματεύσεις για τις βάσεις; Μήπως, τέλος, στην επιλογή του χρόνου των εκλογών, πρέπει να ληφθεί υπόψη και το ενδεχόμενο «ποιοτικό άλμα» του σημερινού πρωθυπουργού στην προεδρία της Δημοκρατίας; Να είναι, άραγε, τυχαίο το ειδικό «γκάλοπ» της «Ελευθεροτυπίας» (της Τετάρτης), με μοναδικό ερώτημα: *Τι θα ψηφίζατε αν υποτεθεί ότι υπήρχαν δύο μόνο κόμματα (το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία) και δεν είχαν αρχηγούς τους Α. Παπανδρέου και Κ. Μητσotάκη;* Θυμάστε την καταφορά του σημερινού υπουργού Παιδείας Α. Τρίτση εναντίον ορισμένων συναδέλφων του υπουργών που το έπαιζαν —ή το παίζουν— «πρωθυπουργήσιμοι»;

Ερωτήματα και «αποδιοπομπαίοι τράγοι»...

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ αυτά που στοιχειοθετούν και τον «προβληματισμό» του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου, δεν απαλείφουν, ωστόσο, ένα άλλο ερώτημα που βρίσκεται στα χείλη όλων των απλών πολιτών: Μπορεί η σημερινή κυβέρνηση —με τον πληθωρισμό να καλπάζει, την αδυναμία της να ελέγξει τις δαπάνες της δημόσιας διοίκησης και του δημόσιου τομέα, με τη συρρίκνωση της παραγωγικής βάσης, με την αποτυχία, γενικότερα, του σταθεροποιητικού προγράμματος— μπορεί μια τέτοια κυβέρνηση, να φθάσει μέχρι τον Ιούνιο του 1989, όπως υποστηρίζουν οι απολογητές του κυβερνητικού «έργου»;

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ πιστεύει ότι μπορεί: Οξύνοντας τον αυταρχισμό της, αναζητώντας «αποδιοπομπαίους τράγους» και εξευτελίζοντας κάθε έννοια δημοκρατικής διαδικασίας. Η περίπτωση του αποκεφαλισμού του, μέχρι χθες, υπουργού Εθνικής Οικονομίας Κ. Σημίτη, είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική. Και το πλέον αποκαρδιωτικό είναι ότι δεν βρέθηκε ούτε ένας υπουργός να «υψώσει φωνή», να διαμαρτυρηθεί, να πει απλώς: «Ε, όχι και να ε-

παίρεσαι, σύντροφε πρωθυπουργέ, όταν μας λες (στο υπουργικό συμβούλιο) ότι κανείς άλλος δεν ήξερε, γιατί μόνος σου αποφάσεις, τα όσα ανακοίνωσες στη Βουλή»!

ΑΛΛΑ Ο αυταρχισμός είναι, για το ΠΑΣΟΚ, δεύτερη φύση... Γι' αυτό διατηρείται στη θέση του ο «πιστός υπηρέτης του δημόσιου συμφέροντος» Φάνης Τόμπρας (τώρα αποδεικνύεται και διπλοθεσίτης...), γι' αυτό η ελεύθερη ραδιοφωνία έπρεπε να φιμωθεί (δεν θα μπορούσε να υπάρξει χειρότερο προεδρικό διάταγμα), γι' αυτό η καλπονοθευτική ενισχυμένη αναλογική μπορεί ν' αντικατασταθεί όχι μόνο με την απλή αναλογική (όπως ζητούν κάποιοι «ανεπικαιροί»...) αλλά και με ένα άλλο σύστημα—δυο γύρων— ακόμα πιο καλπονοθευτικό!

ΠΑΝΤΩΣ, συρροή από ενδείξεις πείθει ότι η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ στηρίζει τις ελπίδες της για επανεκλογή σε στοιχεία όπως είναι ο αιφνιδιασμός, η δημαγωγική χρησιμοποίηση της ραδιοτηλεόρασης ή ο «μυθριδατισμός» της κοινής γνώμης σε εκφάνσεις ή καταστάσεις έντονα αρνητικές. Οι θεσμοί μπορεί να κλονίζονται. Η κυβερνητική αξιοπιστία να έχει φθάσει στο ναδίρ. Για την κυβέρνηση τα πάντα είναι ασήμαντες λεπτομέρειες μπρος στον βασικό στόχο της, που είναι η, με οποιοδήποτε μέσο, επανεκλογή της.

● ΜΕΣΑ ΣΤΟ δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε, σημειώθηκαν δυο εξελίξεις σε θέματα εξωτερικής πολιτικής: Το ταξίδι του υπουργού Εξωτερικών Κ. Παπούλια στο Ισραήλ (μετά το «άνοιγμα» στην Αλβανία) και η ανταλλαγή «θερμών μηνυμάτων» ανάμεσα στον πρωθυπουργό Α. Παπανδρέου και τον Τούρκο συνάδελφό του Τ. Οζάλ. Και ως προς το ταξίδι στο Ισραήλ, κοινή πια είναι η αίσθηση ότι βαίνουμε προς «ομαλοποίηση» των ελληνο-ισραηλινών σχέσεων που, στην απλοελληνική, μεταφράζεται ως αναγνώριση «ντε γιούρε» του Ισραήλ.

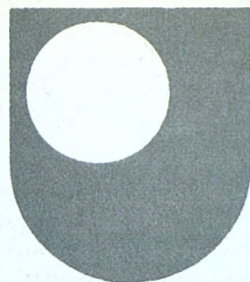
ΓΙΑ ΤΗΝ αναγνώριση αυτή, αξιωματούχοι του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών επιμένουν ότι «έχουμε προϋδεάσει σχετικώς τους Άραβες φίλους μας» και ότι το αίτημα των Αράβων πρεσβευτών για μια ιδιαίτερη συνάντηση με τον πρωθυπουργό Α. Παπανδρέου «δεν έχει τη μορφή διαβήματος ή διαμαρτυρίας», μια και δεν υπήρξε ουσιαστική αντίδραση, από αραβικής πλευράς, όταν ανακοινώθηκε η επίσκεψη Παπούλια στα Ιεροσόλυμα.

ΟΣΟ για την ανταλλαγή μηνυμάτων Παπανδρέου - Οζάλ (Α.Π.: «Σας συγχαίρω ειλικρινά για τη νίκη σας στις εκλογές και εύχομαι κάθε επιτυχία στην υψηλή αποστολή σας»... Τ.Ο.: «Πετώντας πάνω από το ελληνικό έδαφος, στέλνω σε σας και στον ελληνικό λαό, τις ευχές μου για υγεία και ευτυχία...»), συγκλίνουσες πληροφορίες επιμένουν ότι ο διάλογος—που, αν και άτυπος, εξακολουθεί— έχει ήδη ανοίξει το δρόμο για μια συνάντηση των δυο πρωθυπουργών, μέσα στον Ιανουάριο, κατά πάσα πιθανότητα. Προβλήματα, βέβαια, υπάρχουν. Η ελληνική πλευρά επιμένει λ.χ. ότι το κύριο—αν όχι και το μοναδικό— αντικείμενο της συνάντησης θα πρέπει να είναι η σύνταξη του συνυποσχετικού για την παραπομπή του θέματος της υφαλοκρηπίδας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Από την πλευρά του ο Οζάλ, χωρίς να αποκλείει τη συζήτηση του «συνυποσχετικού», υποστηρίζει ότι μπορούν να συζητηθούν «και άλλα θέματα».

ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΑΝ έχει το πράγμα, φαίνεται ότι το ΠΑΣΟΚ άρχισε να αναθεωρεί τις απόψεις του περί «εθνικής υποτέλειας», έννοια που, για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, ταύτιζε με όλους εκείνους που υποστήριζαν ότι η καλλιέργεια της έντασης, στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, δεν οδηγεί πουθενά και ότι ο διάλογος, έστω και αν το αποτέλεσμα του θα ήταν μόνο η βελτίωση του κλίματος, δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ανάθεμα!

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ «αναθέματα» φαίνεται ότι το ΠΑΣΟΚ τα κρατεί, τώρα, για εσωτερική κατανάλωση, όταν σημαίνει η ώρα «Χ» των εκλογών... Ίσως χρειασθούν, μαζί με το σύνθημα «Ο αγώνας τώρα δικαιώνεται»! Αλλά τι να «δικαιώθηκε», άραγε, στα έξι χρόνια διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ; Ο ευρών...

ΑΝΤΗΝΩΡ

Η μεγαλύτερη εκπαιδευτική επανάσταση του αιώνα μας

THE OPEN UNIVERSITY ΤΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Τι είναι το Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Αγγλίας (The Open University) έχει αναγνωρισθεί διεθνώς ως η μεγαλύτερη εκπαιδευτική επανάσταση του αιώνα μας. Πρόκειται για ένα πρωτοποριακό πείραμα στο χώρο της Ανώτατης Παιδείας που εφαρμόζεται με απόλυτη επιτυχία για περισσότερα από δεκαπέντε χρόνια και που έδωσε υλική υπόσταση στο δημοκρατικό ιδεώδες μιας παιδείας προσιτής σε όλους. Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο είναι ένα Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, ισότιμο σε κύρος με τα άλλα αγγλικά πανεπιστήμια, που παρέχει στους εργαζόμενους τη δυνατότητα να ακολουθήσουν πανεπιστημιακές σπουδές με αλληλογραφία και με παράλληλη παρακολούθηση ειδικών εκπαιδευτικών εκπομπών στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση. Σήμερα έχει 70.000 φοιτητές κάθε ηλικίας, απ' όλες τις περιοχές της χώρας, που μπορούν να αποκτήσουν πτυχία όλων των βαθμίδων της ανώτατης εκπαίδευσης και σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους.

Με την ελληνική έκδοση των έργων του Α.Π. δεν φιλοδοξούμε να πλησιάσουμε το αγγλικό θαύμα—ένα εγχείρημα που μόνο η πολιτεία μπορεί να αποτολμήσει— αλλά θα προσπαθήσουμε με μια υπεύθυνη και προσεκτική επιλογή βιβλίων να πετύχουμε τους πιο κάτω στόχους.

- να εμπλουτίσουμε την ισχνή Βιβλιογραφία πανεπιστημιακών βοηθημάτων και, γενικότερα, συστηματικών έργων και βιβλίων υποδομής,
- να προσφέρουμε στους σπουδαστές, φοιτητές και επιστήμονες τα πιο χρήσιμα και απαραίτητα βοηθήματα,
- να δώσουμε στο ευρύ κοινό βιβλία εκλαϊκευμένης επιστημονικής γνώσης, αναγκαίας στο σύγχρονο άνθρωπο.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

☐ Η κακοποίηση του παιδιού	☐ Γλώσσα και λογοτεχνία
☐ Μάθηση και εκπαίδευση 1	☐ Εξέλιξη των μαθηματικών εννοιών
☐ Μάθηση και εκπαίδευση 2	☐ Εισαγωγή στην ανάλυση
☐ Παιδιά με προβλήματα στη μάθηση – Ειδική εκπαίδευση	☐ Εφαρμοσμένη ανάλυση
☐ Κίνητρα για μάθηση	☐ Ενέργεια. Φως: Κύματα ή σωματίδια
☐ Νοημοσύνη και δημιουργικότητα	☐ Κβαντική θεωρία. Κβαντική θεωρία του ατόμου
☐ Η πόλη του μέλλοντος	☐ Φυσική επιλογή. Γενετική και ποικιλότητα
☐ Κοινωνικές ομάδες και άτομα	☐ Ιστορία της Γης
☐ Κοινωνική ιστορία της αρχαίας Αθήνας	☐ Σεισμικά κύματα και το εσωτερικό της Γης. Η Γη ως μαγνήτης
☐ Άνθρωπος και περιβάλλον 1	☐ Μέτρηση του ηλιακού συστήματος
☐ Άνθρωπος και περιβάλλον 2	☐ Εισαγωγή στην ιστορία
☐ Φρόνιμο και ψυχανάλυση	
☐ Εισαγωγή στη μουσική	

ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
Π. ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΟΣ Α.Ε.
ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 17-19 ΤΗΛ. 3633.738 ΑΘΗΝΑ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΤΕΤΑΡΤΗ, 18.11.87

«Αν ήμουν φοιτητής, θα συμμετείχα στις πορείες», δήλωσε στη Βουλή ο κ. Παπανδρέου. Να βαράνε τα ΜΑΤ και να πιάνει τόπο.

«Δεν έχουμε κανένα παράπονο από την πολιτική Δροσογιάννη σ' αυτή τη φάση», δήλωσε, στη Βουλή ξανά, ο κ. Μητσοτάκης. Όταν τα ΜΑΤ δερνουν, η ΝΔ αγάλλεται.

Πάντως από τη σχετική συζήτηση στη Βουλή προκύπτει ότι τα προβλήματα της Παιδείας θα λυθούν, όταν ο τελευταίος φοιτητής κρεμαστεί από τα έντερα του τελευταίου καθηγητή.

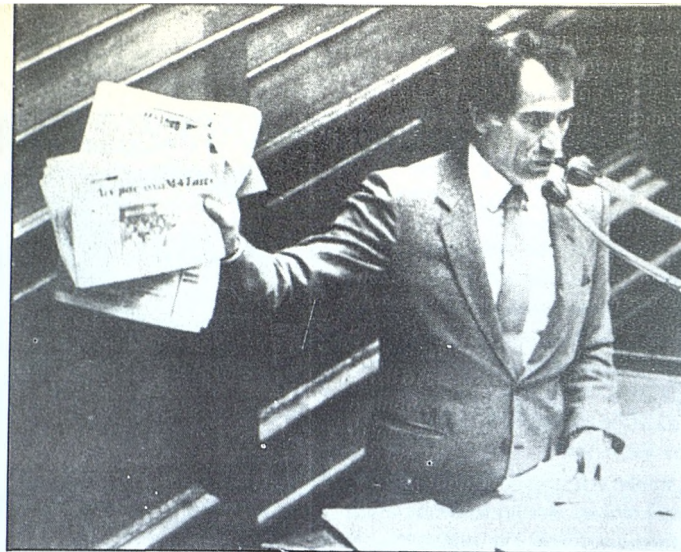
Τη μεσολαβήσει πασοκιτών ποδοσφαιροπαράγοντων ο κ. Κοσκωτάς αγόρασε τον Ολυμπιακό αντί ποσού 400.000.000 δρχών από τον πρόεδρο του σωματείου κ. Νταϊφά. Προηγούμενως είχαν ναυαγήσει οι συνομιλίες για την αγορά άλλου σωματείου διότι ο πρόεδρος του Α. Παπανδρέου προέβαλε υπερβολικές αξιώσεις σε σχέση με την απόδοση της ομάδας του.

Καρδιακή προσβολή υπέστη ο γ.γ. του Ενιαίου Τουρκικού Κομμουνιστικού Κόμματος Χαϊντάρ Κουτλού, που έχει συλληφθεί από την τουρκική ασφάλεια.

Επεφυγμένοι από εκατοντάδες Γιαννιώτες επέστρεψε στην πατρώα γη ο πασίγνωστος Γούκος.

Αντιπρόεδρος στην Κρατική Επιτροπή Οικοδόμησης ορίστηκε ο

Ο γνωστότερος των αυτοδιαχειριστών, στρατηγός Γιαρουζέλακι.

Απίστευτο κι όμως αληθινό: είναι ακόμη υπουργός Παιδείας!

περεστροϊκωθείς γραμματέας Μόσχας του ΚΚΣΕ Μπ. Γιελτσίν. Για να μάθει πώς οικοδομείται η περεστροϊκία.

Σε πεντάμηνη φυλάκιση καταδίκασε στρατοδικείο τον φαντάρο Γ. Κρητικάκη επειδή αποκάλυψε τον στρατό «γκέτο». Και έτσι έμαθε ότι ο στρατός είναι φυλακή.

Για τη Βαρσοβία ανεχώρησε ο πατριάρχης Δημήτριος περτώνοντας την ενταύθα επίσκεψίν του.

Η συντακτική επιτροπή του ΑΝΤΙ σε ανακοίνωσή της αναρωτιέται «μήπως κάποιος θέλουν να κλείσουν το περιοδικό;», με αφορμή τα γνωστά 6.000.000 που πρέπει να δοθούν στον Θ. Λιακουνάκο. Ο Ημεροδράκτης απαντά κατηγορηματικά: ναι.

ΠΕΜΠΤΗ, 19.11.87

135 δις μας χαρίζει από τους άμεσους φόρους ο κ. Τσοβόλας. Ο εισαγγελέας άσκησε ποινική δίωξη εναντίον του για απόπειρα εξαγοράς ψήφων.

Για να αποφύγει τον πατριάρχη ο συμπαθέστατος και φιλομειδέστατος στρατηγός Γιαρουζέλακι ήρθε στην Αθήνα με το πρόσχημα ότι θα παραστεί στο μνημόσυνο της Πολωνίδας Σοφίας Μινέικο, συζύγου του Γεωργίου Παπανδρέου του Α'.

Το ΚΚΕ και το ΚΚΕσ. - Αν. Αρ. ανακοίνωσαν ότι δεν θα συμμετάσχουν στον επίσημο εορτασμό της εθνικής Αντίστασης στο Γοργοπόταμο.

Πορεία διαμαρτυρίας ΕΣΣΕ - ΕΦΕΕ κατά του ξυλοδαρμού της περασμένης Παρασκευής. Σήμερα τη γλίτωσαν.

Συνεχίζεται η διαφωνία ΝΔ - Ράδιο Αθήνα σχετικά με το πόσα νεράντζια ρίχτηκαν στο Πολυτεχνείο κατά του κ. Μητσοτάκη.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 20.11.87

Ούτε η ΝΔ, ούτε η ΕΑΡ θα πάνε στο Γοργοπόταμο. Τη γέφυρα θα την ανατινάξουν οι συνεργαζόμενες ανταρτικές ομάδες ΠΑΣΟΚ-ΔΗΑΝΑ.

Αναβλήθηκε επ' αόριστον η δίκη Νάσιουτζικ για να εξεταστεί ο κατηγορούμενος από ψυχιάτρου.

Όμως η δίκη Τόμπρα - Βουδομένη συνεχίζεται με αμείωτο ενδιαφέρον για τα εκατέρωθεν λεγόμενα. Τελευταία εξέλιξη η αποβολή του Θ. Τόμπρα από το

δικαστήριο για «ανάρμωση συμπεριφορά».

Συνεχίστηκε στη Βουλή η συζήτηση περί Παιδείας με γεστοσταρ τον κ. Τρίτη.

Κάππος - Μπριλλάκης - Πρωτοπαπός πήγαν στην τουρκική πρεσβεία να διαμαρτυρηθούν για τη σύλληψη των ηγετών του ΕΚΚΤ Κουτλού - Σαργκίν, αλλά δεν τους άνοιξαν την πόρτα.

Άγνωστοι έριξαν κοκτέιλ μολότωφ στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ και τη νύφη πλήρωσε ο γνωστός Γ. Φελέκης, που τα ΜΑΤ τον έσπασαν στο ξύλο.

2.500 εκτρώσεις έγιναν πέρυσι τον Μάιο λόγω του Τσερνομπιλ.

Χιλιάδες αντιστασιακοί συνωστίζονται στα περίπτερα και επενδύουν τις συντάξεις που υποσχέθηκε ο πρωθυπουργός σε τεύχη του Ημεροδράκτη.

Επέστρεψε από την Αλβανία ο υπουργός Εξωτερικών του Ημεροδράκτη Χρ. Παπουτσάκης, συνοδευόμενος από τον κ. Αντήνορα, τον κ. Παπούλια, κ.ά.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 21.11.87

Γιορτάζει (ίσως) ο φίλος σας ο Παναγιώτης ή Πάνος ή Τάκης. Και η φίλη σας η Μαρία ή Μαίρη ή Δέσποινα ή Παναγιώτα ή Γιούλη. Αν όχι, ξανατηλεφωνήστε τους τον Δεκαπενταύγουστο. Για να ευχηθείτε χρόνια πολλά στην Άξιον εστί μην πάτε, θα τσαλαπατηθείτε.

Διαρροές περί μειώσεων των φόρων στα αυτοκίνητα προωθεί ο κ. Πέτσος. Πανελλήνες, ετοιμαστείτε να ορμήσετε στις αντιπροσωπίες.

Παρ' όλο που βοήθησε και ο κ. Γλέζος, οι κύριοι Παπανδρέου και Στεφανόπουλος δεν κατάφεραν να ανατινάξουν τη γέφυρα του Γοργοποτάμου.

Αναχώρησε για την Πολωνία ο στρατηγός Γιαρουζέλακι. Θα λέγαμε ότι χαρήκαμε αν δεν σκεφτόμασταν και τους Πολωνούς...

Ποιος θα γελάσει τελευταίος; Οι αναγνώστες του Ημεροδράκτη βεβαίως.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 22.11.87

Μετά την ισοπαλία του Ολυμπιακού 0-0 με τον Εθνικό ο κ. Κοσκωτάς ψάχνει για συνεταιρούς.

Αναχώρησε για το κράτος της στο Αγιονόρος η Άξιον Εστί, αφού υπέστη τα φιλήματα τουλάχιστον 1.000.000 Νεοελλήνων.

Πέτυχε αυτή τη φορά η ειρηνική εισβολή των γυναικών της Κύπρου στα κατεχόμενα από τον Αττίλα εδάφη.

Όχι μόνο θα φθηνύνουν τα αυτοκίνητα αλλά θα δίνουν και δάνεια για την αγορά τους, ψιθυρίζει ο κ. Πέτσος. Έλληνες ετοιμαστείτε...

ΔΕΥΤΕΡΑ, 23.11.87

Δεν πειράζει Πανελλήνες, ένας χρόνος είναι, θα περάσει, θα φθηνύνουν τα αυτοκίνητα... Το χειρότερο είναι όμως ότι, για να μη φθηναίνουν, θα πει ότι δεν πλησιάζουν εκλογές.

Έλλειψη απαρτίας στην Αντιπροσωπευτική Συνέλευση Κοινωνικού Ελέγχου του ΟΤΕ γλίτωσε, λέγεται, τον Θ. Τόμπρα από μομφή. Η δίκη του κατά του Βουδομένη εξελίχθηκε σε δίκη εναντίον του και, με όσα λέγονται, δεν τον ξεπλένουν 40 ποτάμια.

Ενημερώστε τις στατιστικές σας: για ενεργητική και παθητική δωροδοκία, υπεξαίρεσεις, απουσίες κτλ., ύψους ενός δις, παραπέμπεται ο πρόεδρος του ΟΠΑΠ Δ. Σεφετήλης. Επειδή είναι και ενεργητικός, ίσως τη γλιτώσει.

Αναβλήθηκε ξανά η δίκη «Εθνούς» - Κοσκωτά λόγω της απεργίας των γραμματέων. Υπομονή μέχρι τον Ιανουάριο.

Οι καταλήψεις συνεχίζονται σε πολλές σχολές, αλλού σταμάτησαν, αλλού καινούργιες. Μπερδεμένα πράγματα.

Σε 25 χρόνια φυλακή καταδικάστηκε ο δρόκος που βίασε 13 κορίτσια.

ΤΡΙΤΗ, 24.11.87

Αφού δεν πρόκειται να αγοράσετε αυτοκίνητο τι φωνάζετε για την ΑΤΑ; Τι θα την κάνετε αν σας την έδιναν τώρα; Πάντως η μη καταβολή της απομακρύνει ακόμη λίγο τις εκλογές. Παρηγορηθείτε με το «διορθωτικό» 4,5% και περιμένετε ως το Μάιο.

Εξοντωτική και πρωτοφανή χαρακτηρίσε ομόφωνα ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών την ποινή των 6.000.000 κατά του ΑΝΤΙ. Ψιλικατζήδες.

Ο ΟΤΕ απαιτούσε να αγοράσουν οι Σουηδοί πούλπα βερύκοκου, για να αγοράσει απ' αυτούς υλικά. Προφανώς αυτή η απαίτηση δεν έχει καμιά σχέση

Όχι, δεν είναι αυτή που σκεφθήκατε. Αυτός όμως, είναι.

με σχετική εταιρεία των αδελφών Τόμπρα.

Τα βρήκαν τελικά Σουλτς - Σεβαρντνάντζε και θα γλιτώσουμε οριστικά από τους Πέρ-σινγκ, Κρούζ και SS.

Ευτυχώς Κουτσόγιωργας - Λιβάνης έχασαν και οι δημοτικοί ραδιοσταθμοί θα συνεχίσουν να εκπέμπουν όπως μέχρι τώρα.

82 αυτοκτονίες έγιναν στο στρατό τα τελευταία έξι χρόνια.

Ο κ. Ραυτόπουλος προτείνει να αναλάβουν τεχνοκράτες νομικοί να λύσουν το πρόβλημα της ΓΣΕΕ. Εδώ μάλλον ο Μεγαλέξανδρος με το σπαθί του είναι αναγκαίος.

Μπεκερέλ, αγροτικά, προϋπολογισμός: για τίποτα δεν μπορούν να συμφωνήσουν στην ΕΟΚ. Κύριοι, επιτέλους, εσείς δεν ζείτε με την αγωνία του 1992;

ΤΕΤΑΡΤΗ, 25.11.87

Επιτέλους! Οι εκλογές πλησιάζουν! Αλλιώς γιατί θα ανέτρεπαν ολόκληρο Σημίτη; Μηπως γιατί τους ένοιαζε αν θα πάρτε ΑΤΑ εσείς; Ψάξτε για τα εκλογικά σας βιβλιάρια και για το ένα τρις που λείπει από τον προϋπολογισμό των 3.5 τρις.

Αν δεν ήταν αυτός ο καταπληκτικός Σαραβάκος θα τους είχαμε σκίσει 5-0 τους Παναθηναϊκούς!

Δεν μας έφτανε ο Γιανουζέσκι, έχουμε και τον Αϊθιοπα κ. Φ. Ντέσνα για επισκέπτη.

Τουλάχιστον 20 φαντάροι τιμωρήθηκαν με φυλάκιση γιατί πήραν μέρος σε πορείες για το Πολυτεχνείο. Είπε κανείς πως ο στρατός είναι γκέτο;

Απεργία καθηγητών και διδασκάλων σε ολόκληρη την επικράτεια. Απεργία και των ταμιακών. Απεργία πείνας και στην ΕΥΠ. Εσείς, τι κάνετε;

Αποχώρησε το ΚΚΕ από την επιτροπή για τις υποκλοπές μετά την άρνηση των Πασοκικών βουλευτών να επεκταθεί ο έλεγχος και προς την ΕΥΠ.

ΠΕΜΠΤΗ, 26.11.87

Ως νέος Σημίτης ορίζεται ο κ. Ρουμελιώτης, ως νέος Ρουμελιώτης ορίζεται ο κ. Ακριτίδης και με την αναμνηστική ε-πωφελήθηκε και ο κ. Σολωμός να φύγει από τον Τρίτη και να ξαναγυρίσει στο υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Η κυβερνητική πλειοψηφία απέρριψε την πρόταση απλής αναλογικής των «12» βουλευτών. Ο κ. Φλωράκης προσπάθει να καταλάβει τι έγινε. Αναμική διαδήλωση για την υποστήριξη της έξω από τη Βουλή.

Και το πρωί διαδηλώσεις, μαζικότερη αυτή της ΕΦΕΕ. Συμπαράστηκαν και οι απεργούντες οικοδόμοι οι οποίοι καταχειροκρότησαν κυρίως τους διαδηλούντες μέλλοντες εργοδότες τους πολιτικούς μηχανικούς.

Η ΔΑΠ - ΝΔΦΚ της ΝΔ καταλαμβάνει την Πρυτανεία. Μαγγεψάμεν.

Χτες ήρθε κι ο πρωθυπουργός της Ουγγαρίας κ. Γκρος, αλλά προσωρινά μου διέφυγε.

Σε 68 είδη μειώνεται ο ΦΠΑ και οι μετοχές πέφτουν κατά 12%. Πουλάτε μετοχές κι αγοράστε ό,τι βρίσκετε μπροστά σας.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 27.11.87

Εκλογές βλέπει και ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Παπαλεξόπουλος και ζητά παράλληλα να μη δώσουν οι επιχειρήσεις τον έκτακτο φόρο του 10%. Πάντως οι μετοχές έχασαν άλλο 5%.

Δεν είχε συμφωνήσει το ΑΣΟΠ με τα μέτρα που ανακοίνωσε ο κ. Σημίτης, ανακοίνωσε στο Υπ. Συμβούλιο ο πρωθυπουργός. Πλην του κ. Σημίτη, όλοι οι υπόλοιποι απλώς προήδρευσαν στο ΑΣΟΠ.

Στο νοσοκομείο με καρδιακό επεισόδιο, μεταφέρθηκε ο κ. Κυπριανού. Περαστικά.

Άρχισε η σύνοδος της Κ.Ε. του ΚΚΕ εσ. - Αν. Αρ. στη Θεσσαλονίκη με θέμα τις θέσεις για το συνέδριο του κόμματος που θα γίνει το 1988.

Στο νοσοκομείο Συγγρού έκαψαν τα δικά τους πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων που υπήρχαν στο αρχείο. Τις παραμονές των εκλογών η κυβέρνηση θα τους κάψει όλους στη πλατεία Συντάγματος.

Συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής της ΝΔ αλλά, ενάντια στο ρεύμα, ο κ. Μητσotάκης δεν ζήτησε εκλογές.

Στην Ελλάδα υπάρχουν τα ανθεκτικότερα μικρόβια, αναφέρθηκε σε επιστημονικό συνέδριο. Ακόμα κι αυτά, μας βρήκαν μπόσικους.

Νέα κατηγορία κατά των Τσάτσων της ΑΓΕΤ για πλαστογραφία. Ο Γ. Λούβαρης δηλώνει πως τους παρέσυραν κακές παρέες.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 28.11.87

Συνάντηση των κ.κ. Ρουμελιώτη - Παπαλεξόπουλου. Άγνωστο αν τα βρήκαν ο σοσιαλιστής και ο κεφαλαιοκράτης ως προς το επίμαχο θέμα του έκτακτου φόρου 10%.

Ο κ. Κοσκωτάς αγόρασε τον Τσαλουχίδη της Βέροιας αντί 60.000.000. Για μένα, γιατί δεν ενδιαφέρεται κανείς;

Να σταματήσουν τα συντροφικά μαχαίρωματά ζητήσε η κ. Β. Παπανδρέου, μιλώντας σε «ανασυγκροτητική» συγκέντρωση στελεχών του ΠΑΣΟΚ. Μα θα πρέπει πριν ν' αποβιολογούν οι

Οι προσχολικές και μετασχολικές ηλικίες κυριάρχησαν στη νεολαίστικη διαδήλωση της ΟΝΝΕΔ.

συντροφοφάδες. Ας κληθούν οι Σουλτς - Σεβαρντνάντζε...

ΚΥΡΙΑΚΗ, 29.11.87

Σύμφωνα με τις ΕΤ1 και ΕΤ2 ο κ. Παπανδρέου αποθεώθηκε στην Ακράτα και το Αίγιο. Της Μεγάλης Πέμπτης προηγείται πάντα η Κυριακή των Βαΐων.

Στην Τουρκία ο Οζάλ κερδίζει, ο Ινονού και ο Ντεμιρέλ α-κολουθούν, ο Ετσεβίτ καταπον-τίζεται. Στην Αϊτή οι εκλογές ματαιώθηκαν λόγω βιαιοτήτων, στην Πολωνία, έγινε το δημο-ψήφισμα αλλά δεν έγιναν γνω-στά ακόμη τα αποτελέσματα.

Απέσυρε την πρόταση συνεργασίας προς τη ΝΔ ο κ. Στεφανόπουλος. Άγνωστο αν θα την καταθέσει κάπου αλλού.

Στο 15' απεβλήθη ο κ. Κοσκωτάς με αποτέλεσμα ο Ολυμπιακός να χάσει 1-2 από τον Ηρακλή.

Ανεχώρησε για το Ισραήλ ο κ. Παπούλιας. Εκτός από εκλογές, μυρίζει και αναγνώρισεις.

Η κατάσταση της υγείας του κ. Κυπριανού βελτιώνεται. Θα παραμείνει περίπου μια εβδομάδα στο νοσοκομείο.

Αν ανησυχούσατε, σας πληροφορούμε ότι ο Μπουχάριν μάλλον θα αποκατασταθεί.

Διπλοθεσίτης είναι ο Τόμ-πρας, αποκαλύπτει η «Αυγή». Τέτοιο ταλέντο, πως να μην το αξιοποιήσει πολλαπλώς η κυ-βέρνηση;

ΔΕΥΤΕΡΑ, 30.11.87

Μην κάνετε έτσι. Δεν σας ξέ-χασε η καλή σας. Απλώς απεργ-ούν εδώ και μέρες οι ταχυ-δρομικοί.

Επωφελούμενοι από Πασοκι-κή διαδήλωση με επικεφαλής την οικογένεια Ανδρέου Γ. Πα-πανδρέου, οι παπάδες της Πά-τρας έβγαλαν σεργιάνι τη σε-πτή κάρτα του Αγίου Ανδρέου για να δείξουν ότι έχουν ρεύ-μα...

Βαλτός από τον Μητσotάκη ήταν ο δήμαρχος Πάτρας που χάρισε στον κ. Παπανδρέου, παρουσία της συζύγου του Μαργαρίτας, μετάλλιο που επαινει τα θεραπευτικά υγρά της Δήμητρας;

Πλειοψηφία μεν στις κάλπες, μειοψηφία όμως στους εγγεγραμμένους εκλογείς, έδωσε το δημοψήφισμα στην Πολωνία. Έτσι οι «μεταρρυθμίσεις» απορρίφθηκαν — αλλά θα γίνουν.

Πενιχρότατη διαδήλωση της ΟΝΝΕΔ για τα θέματα Παιδείας. Διαγραφή μελών της ΔΑΠ-ΝΔΦΚ γιατί πήγαν να ξανακάνουν κατάληψη στην Πρυτανεία. Γλυκαθήκε η γριά στο μέλι...

Γενναιόδωρο γκάλοπ ICAP «Ελευθεροτυπίας» δίνει 41% στο ΠΑΣΟΚ, 40% στη ΝΔ. Όμως από αυτούς που απάντησαν μόνο 35% είχε ψηφίσει το '85 ΝΔ, ενώ η ΝΔ είχε πάρει 41%. Προσθέστε τα 6% που λείπουν εκεί που πρέπει — κι αναρωτηθείτε γιατί τα αποτελέσματα του γκάλοπ ενθουσίασαν τον κ. Παπανδρέου...

Με κομπιούτερ που... εμποδίζει τις υποκλοπές ενεφανίσθη ο Θ. Τόμπρας στην ΑΣΚΕ του ΟΤΕ. Του αξίζει και τρίτη θέση.

ΤΡΙΤΗ, 1.12.87

Οι σύμβουλοι του προσπα-θούν να πείσουν τον κ. Κοσκω-τά ότι είναι πιο συμφέρον να α-γοράζει χονδρικά ολόκληρες ομάδες κι όχι λιανικώς έναν - έ-ναν παίκτη.

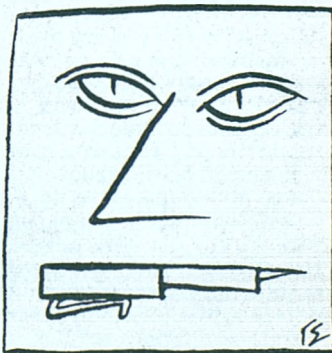
Συνάντηση Καρλούτσι - Χα-ραλαμπόπουλου στις Βρυξέλ-λες για το θέμα των βάσεων. Κοντεύαμε να ξεχάσουμε ότι εκκρεμούν κι αυτές.

Ανταλλαγή ευγενέστατων μηνυμάτων μεταξύ Παπανδρέ-ου - Οζάλ. Ανοίγουν δρόμο για διάλογο;

«Ρυθμίσεις» για την ελεύθε-ρη ραδιοφωνία προετοιμάζει η κυβέρνηση. Θα αντικαταστή-σουν τα ραδιογωνιόμετρα.

Συνέντευξη του «Αντί» για το θέμα των έξι εκατ. που επιδικά-στηκαν στο Λιακουνάκο. Εκ-πρόσωπος του κ. Γούκου δήλω-σε ότι μπορεί να διευκολύνει το συμπαθές περιοδικό, με λο-γικό τόκο.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

ΠΕΡΙ «ΠΑΝΙΚΟΥ»

«Πανικό στους αντιπασοκικούς κύκλους» διαπιστώνει ο Κώστας Λαλιώτης σε «φιλική συζήτηση» του με την «Αυριανή». Και ο πανικός αυτός, κατά τον επανακάμψαντα τέως υφυπουργό Τύπου και σήμερα πάλι μέλος του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ, προηγήθηκε μόνο από «μια περιοδεία του Ανδρέα». Και συνεχίζοντας ο κ. Λαλιώτης εκτίμησε ότι «ο επόμενος πολιτικός γύρος ανήκει στο ΠΑΣΟΚ, γιατί το ΠΑΣΟΚ διαθέτει προτάσεις τόσο για την κοινωνία, όσο και για τη χώρα».

Θα αφήσουμε κατά μέρος την τελευταία αυτή εκτίμηση· όχι μόνο γιατί έχουμε για άλλη μια φορά το γνωστόν «εμείς είμαστε μόνον» (δυστυχώς και μόνοι), αλλά και γιατί, τι προτάσεις για την κοινωνία να διαθέτει όποιος δεν μπορεί να σταθεί αξιοπρεπώς ως πρωθυπουργός και προκειμένου να προστατέψει το κύρος του (πρώτη φορά εκφέρεται δημοσίως αυτή η ανάγκη αυτοπροστασίας) ανατρέπει όσα εγκύρως και αξιοπίστως αποφασίστηκαν λίγες ώρες πριν από την κυβερνητική του (βλ. εκπαραθύρωση Σημίτη). Κι αυτός δεν είναι ο μόνος τραγέλαφος στη δεύτερη τετραετία της «αλλαγής»...

Ας έρθουμε σε ένα άλλο σημείο: πού διαπιστώθηκε ο «πανικός»; Στο ότι όλοι σχεδόν (με πρώτο το συμπολιτευόμενο τύπο) μίλησαν για εκλογικές περιόδους (πολλές ήταν, όχι μόνο μια); Μα αυτό ήταν και το σχέδιο στη διαδρομή Αίγιο - Ακράτα - Πάτρα (και πριν ακόμα από την πολιτική γενέτειρα του κ. Παπανδρέου, την Αχαΐα, είχαμε τη φιάστα του Γοργοπόταμου). Ή, μήπως, κατά ...γνωστή προπαγανδιστική τακτική φροντίζουμε να στριμώξουμε τους αντιπάλους στον τοίχο (πανικός), για κάτι που εμείς οι ίδιοι διαπράττουμε χωρίς να το ομολογούμε; (μακρά προεκλογική περίδος με αρχήθεν δεδομένη την αγωνία του αποτελέσματος· όποιος αρχίσει πρώτος να τρέχει όμως...).

Λοιπόν, προτιμότερο είναι να αναθεωρηθούν με βάση τα σημερινά δεδομένα, πλείστες όσες αποφάσεις που λαμβάνονται για την εφεξής στρατηγική του «Κινήματος»: πυροτεχνήματα του είδους «εκείνοι (οι αντιπάλαι, σ.σ.) μίλησαν για εκλογές και καλλιεργούν την εκλογολογία», δεν κάνουν άλλο από το να αναδεικνύουν ολόκληρη την απουσία επιχειρηματολογίας και να χρεώνονται ως ρήση στρουθοκαμηλικού τύπου.

Δεν χρειαζόταν εξάλλου τόση νοσταλγία του «προέδρου» για το ξεκίνημα της πολιτικής του καριέρας από τα μέρη της πρόσφατης περιοδείας του και για την αναβάπτισή του στους ίδιους τόπους. Ούτε χρειαζόταν να προεξοφλήσει ο πρόεδρος ποσοστά ΠΑΣΟΚ στις επόμενες εκλογές ανώτερα του 41% του γκάλοπ της ICAP (ειρήσθω εν παρόδω: 23% έχει το ΠΑΣΟΚ σε αυτό το γκάλοπ...), και να διαβεβαιώσει για το πόσο σωστές ήταν μέχρι τώρα οι προβλέψεις της «Ελευθεροτυπίας» για τα ποσοστά των κομμάτων στις εκάστοτε αναμετρήσεις.

Κι επειδή δεν πιστεύουμε ότι ο κ. Παπανδρέου παρασύρθηκε να πει όσα ψηφοθηρικά είπε, καλό είναι η επισκευή του «Κινήματος» να αρχίσει —αν αρχίσει ποτέ— από την αποκατάσταση της συνοχής, από την κατάργηση της εκπροσώπησης πλέον και αποπελασματικής «διπλής γλώσσας».

Αντί για πονηριά χρειάζεται λίγη, φιλότιμη όμως, προσπάθεια για οξύνοια...

Δημοτική ραδιοφωνία; Κλείστε τους!!!

Όταν η πολιτική εξορίζεται ως αναρμόδια, ατελέσφορη, αδόκιμη —ή ό,τι άλλο— για τη λύση των προβλημάτων των πολιτών, το μόνο που μένει είναι η κατάργηση των κανόνων του παιχνιδιού και η λύση του χτυπήματος κάτω από τη ζώνη.

Προσφιλέστατη η μέθοδος στο κυβερνών «Κίνημα» (εντός, εκτός, παραλλήλως ή επαλλήλως του κράτους...), τα τελευταία ιδίως μετά το 1985 χρόνια. Έχοντας ανάγκη την παρέλκυση, τη στρεψοδικία και το χαμαιλεοντισμό σε κανόνα ηθούς οι ιθύνοντες της χώρας υβρίζουν το κοινό ευτελίζοντας πρώτα τους ίδιους τους εαυτούς τους.

Αφορμή γι' αυτές τις γραμμές η φαινίδημα του κ. Κακλαμάνη για την «επιτροπή δεοντολογίας» στους δημοτικούς ραδιοσταθμούς, η οποία θα θεσμοθετηθεί στο κρυφώς και σκοτεινώς προετοιμαζόμενο Προεδρικό Διάταγμα περί ελευθέρης ραδιοφωνίας. (Κι ας λείπει ο κ. υπουργός ότι αυτό συντάσσεται με βάση τις συζητήσεις στην αρμόδια διακομματική επιτροπή: επειδή ξέρουμε τι τύχη έχει επιφυλαχθεί σε άλλα πορίσματα διακομματικών επιτροπών, είναι φυσικό, πλέον, δικαίωμα του καθενός να ζητά διαφάνεια και δημοσιότητα, πριν κουκουλωθεί από το «θόλο» του κυβερνώντος κόμματος,

που θα ψηφίσει στη Βουλή το νομοθέτημα, το οποίο είναι σαν τη νύχτα με τη μέρα σε σχέση με τις διακομματικές συζητήσεις που προηγήθηκαν...). Και τι είναι αυτή η «Επιτροπή Δεοντολογίας» α-λα Κακλαμάνη;

Λοιπόν: αυτή η επιτροπή δεν θα έχει καμιά σχέση με τις αντίστοιχες που ήδη λειτουργούν στους δημοτικούς ραδιοσταθμούς: αντίθετα, αντί για δημοσιογράφους (όπως τώρα) θα συγκροτείται ανάλογα με τους κομματικούς συσχετισμούς δυνάμεων στον κάθε Δήμο. Στην ΕΡΤ, το κράτος, η κυβέρνηση δηλαδή, έχει δώσει απτά δείγματα ελευθερογνωμίας, πολυφωνίας, αντικειμενικότητας: γι' αυτό κι ο κόσμος αρχίζει ν' ακούει πάλι ραδιόφωνο (δημοτικό, όχι κρατικό): σκεφτείτε τι θα γίνει με τη δημοτική τηλεόραση! Στη δημοτική ραδιοφωνία, ο κρατικός έλεγχος παει να περάσει μέσω κόμματος. Κόμμα-Κράτος, ή το επικίνδυνο δίδυμο μιας πασίγνωστης πράσινης συταγής διακυβέρνησης, που εξασφαλίζει ότι οι κυβερνώντες δεν θα ενοχλούνται από το δελτίο ειδήσεων του «9.84 FM STEREO», π.χ., ή όποιων άλλων μελλούμενων ραδιοσταθμών.

Και ξέρουμε ποιοι δεν κοιμούνται ήσυχα. Σίγουρα οι προϊστάμενοι του κ. Κακλαμάνη, κι ο ίδιος ασφαλώς.

Να, λοιπόν, που, αρκετά κουτοπόνηρα, η σοσιαλιστική μας κυβέρνηση καταθέτει την αγωνία της για την ελευθερία

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ
ΣΕ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
ΚΑΙ ΣΕ ΒΙΒΛΙΑ
1940-1982

ΑΡΧΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

ΑΡΧΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ
1987

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

του Τύπου, του Ραδιοφώνου, της Τηλεόρασης...

● Δεύτερον, *πολιτικά*. Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας διαχειρίζεται χρήματα πιστών. Έχει βέβαια το δικαίωμα να επιλέγει τις τράπεζες που συνεργάζεται. Η «Τράπεζα Κρήτης» του κ. Γ. Κοσκωτά είναι τώρα ο αποκλειστικός συνεργάτης της. Η «Εθνική» ανήκει στο παρελθόν. Δεν θα έπρεπε να εξηγηθεί και σε μας, όσους ανάβουμε ένα κερί στην εκκλησία, πόσο παραπάνω διασφαλίζονται τα δεκάριά μας, όταν κατατίθενται στην «Τράπεζα Κρήτης» αντί για την «Εθνική» που τυχαίνει να μην είναι ιδιωτική, ιδιαίτερα όταν φορολογούμεθα για να μπορεί το ελληνικό Δημόσιο να συντηρεί την ιεραρχία και τον κλήρο;

● Τρίτον, *πολιτικοεπιχειρηματικά*. Αν δεν απατώμεθα, οι ποδοσφαιρικές Ανώνυμες Εταιρείες «ΠΑΕ» στην Ελλάδα τυγχάνει να είναι περισσότερο προβληματικές και από τις προβληματικές. Όσοι συμπληρώνουν **ΠΡΟ-ΠΟ** πάντως το γνωρίζουν, γιατί ζητάνε από τον ΟΠΑΠ ουκ ολίγες χρηματικές ενισχύσεις για να πληρώσουν... το ΙΚΑ των ποδοσφαιριστών. (Μην ξεχνάτε ότι οι ποδοσφαιριστές είναι και αυτοί εργαζόμενοι. Τα πριμ είναι άλλη ιστορία). Γιατί ο κ. Γ. Κοσκωτάς προτιμά την ΠΑΕ Ολυμπιακός από την προβληματική «Πειραική - Πατραϊκή» π.χ. — για να υπάρξει και μια «σοβαρή» τέλος πάντων βιοτεχνική ανάπτυξη, αφού χάσαμε το «τραίνο της βιομηχανίας» και Ανιελίδες θα τους βλέπουμε πάντα με τα κυάλια; Δεν θα ήταν αυτό χρήσιμο για την ελληνική οικονομία και, αργότερα ίσως, και για το ποδόσφαιρο; Αλλά μην ανησυχείτε. Και η αγορά προβληματικών που εξυγιαίνονται είναι μέσα στα σχέδια Κοσκωτά.

Αυτά προς το παρόν, ελπίζοντας να φιλοτιμηθεί κάποιος πολιτικός, ποδοσφαιρικός ή επιχειρηματικός παράγων *σχετιζόμενος* με το Δημόσιο να μας τα εξηγήσει. Ως τότε οι εκδότες ας γνωρίζουν ότι η ΠΑΕ Πανιώνιος προς το παρόν δεν έχει πρόεδρο...

● Αλλά επειδή η στήλη είναι του Τύπου και όχι του ποδοσφαίρου, η εφημερίδα του Γ. Κοσκωτά «24 ώρες» ετοιμάζεται για το δεύτερο 15νήμερο του Μαρτίου. Στο μεταξύ μαζί με τον Κωφίδη από την ΠΑΕ Ηρακλής ο Γ. Κοσκωτάς φέρνει προς την Αθήνα και συντάκτες των εφημερίδων «Θεσσαλονίκη» και «Μακεδονία». Δεν είναι γνωστό αν τα πριμ των συντακτών θα είναι ισόποσα με αυτά των ποδοσφαιριστών της ΠΑΕ Ολυμπιακός.

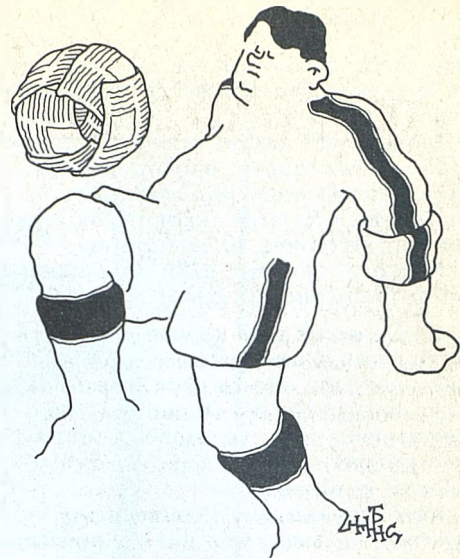
Η «συνταγή» πάντως δεν έχει εφαρμοσθεί ποτέ στη «Μεσημβρινή» του Βαρδινογιάννη (ΠΑΕ Παναθηναϊκός).

● Προβλήματα υπάρχουν με τον τίτλο «ΣΗΜΕΡΑ», για το πρωινό «αδελφό» φύλλο της «Απογευματινής». Λένε όμως ότι τελικά θα πείσουν τον δημοσιογράφο Π. Καμβύση στον οποίο ανήκει ο τίτλος να τον παραχωρήσει. Πώς; Είναι άγνωστο. Το μόνο γνωστό είναι ότι ο διευθυντής στην εφημερίδα θα είναι ο κ. Β. Μπίστικας. Πάντως έχουν ετοιμαστεί μακέτες με τον τίτλο «ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ». Λέτε η «Καθημερινή» να αποκτήσει «συνάδελφο»;

● Ο Ανιέλι είναι ιδιοκτήτης της Γιουβέντους. Ο Ανιέλι έχει πίσω του μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες αυτοκινήτων στην Ευρώπη (FIAT) και η Γιουβέντους είναι βέβαια μια από τις μεγαλύτερες ποδοσφαιρικές δυνάμεις στην Ευρώπη σε μια χώρα σαν την Ιταλία. Είναι μια περίπτωση από τις εκατοντάδες στη Δυτική Ευρώπη, όπου επιχειρηματίες συνδυάζουν τις «μπίζνες» με το ποδόσφαιρο για συγκεκριμένους λόγους. Μεταξύ αυτών: κύρος, λαϊκό έρεισμα (επειδή το ποδόσφαιρο «γοητεύει το λαό»), επέκταση των δραστηριοτήτων τους, διαφήμιση κλπ. Πιο πέρα, αν θελετε, οικοδομούν ιδιόμορφες σχέσεις στήριξης των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων μέσα στο κράτος με τη συγκατάθεση λαϊκών μαζών.

Όταν αγοράζει ένας τέως ελαιοχρωματιστής και χρηματιστής και νυν εκδότης και τραπεζίτης, ο Γ. Κοσκωτάς, στην Ελλάδα των δέκα μόνο εκατομμυρίων, μια τόσο δημοφιλή ομάδα, όπως ο Ολυμπιακός, με τις ευλογίες μάλιστα, όπως γράφτηκε, «πράσινων» παραγόντων (όχι του Παναθηναϊκού - εκεί ο Γ. Βαρδινογιάννης κυριαρχεί), υπάρχουν απορίες και ερωτηματικά γιατί, όπως και να κάνουμε, η Ελλάδα δεν είναι Ιταλία, ο Ολυμπιακός δεν είναι Γιουβέντους (κι ας έχασε από τον Παναθηναϊκό) και ο Κοσκωτάς δεν είναι Ανιέλι κι ας έχει έτοιμα στο πουγγί του 1,2 δισεκατομμύρια για μεταγραφές το Δεκέμβριο στον Ολυμπιακό.

● Ερωτήματα, πρώτον *πολιτικά*. Αν μεσολάβησαν για την αγορά «τέως υπουργός», «πράσινοι» παράγοντες και «φίλοι» του ΠΑΣΟΚ, όπως π.χ. ο γνωστός Γ. Λούβαρης και εάν ο τέως πρόεδρος του Ολυμπιακού κ. Νταϊράς έθεσε υπόψη του πρωθυπουργού τα αδιέξοδα του «Θρύλου», όπως έγραψε το «Βήμα» (Κυριακή 22/11), τότε δικαιολογημένα γίνονται «πράσινα παιγνίδια σε κόκκινο φόντο». Σ' αυτά κάποιος αρμόδιος έπρεπε κάτι να πει, δεδομένων των ιδιαίτερα καλών σχέσεων πολιτικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ με το εξ Αμερικής ερχόμενο ως άλλος «άγιος Βασίλης» - Θείο Σαν - για να δώσει

τα δωράκια του στα «παιδιά του Πειραιά». Ιδιαίτερα όταν αυτού του «θείου Σαν» είναι άγνωστον ακόμη το «πόθεν εσχες» για το γεμάτο πάντα «πουγγί» του.

● Στην ίδια εφημερίδα έχουν προσληφθεί ήδη 6 στελέχη, που έφυγαν από τον «Ελεύθερο Τύπο». Διαπραγματεύονται άλλα 4, τα οποία όμως ζητούν υψηλά «πριμ μεταγραφής». Πάντως ο «Ελεύθερος Τύπος» εξακολουθεί να βγαίνει.

● «Μάχη» γίνεται και στους ραδιοσταθμούς. Στις 13 Δεκεμβρίου, Κυριακή 9 το πρωί, η μπάντα των FM ετοιμάζεται να υποδεχθεί άλλον έναν ένοικο: τον «Διαυλο 10», ήτοι δημοτικό ραδιοσταθμό - κοινοπραξία δέκα (παρακαλώ!) Δήμων της Δ. Αττικής. Πληροφορίες μάς λένε πως η ισχύς του θα είναι διπλάσια του «9.84 FM STEREO», πράγμα που σημαίνει ότι οι 10 Δήμοι θα διαθέτουν φωνή εφάμιλλη του κατά τεκμήριο μόνου εθνικού πολιτικού κέντρου, της κυβέρνησης. Με προβλεπόμενο προϋπολογισμό 12.000.000 το μήνα, προγραμματιζόμενα διαφημιστικά έσοδα 20.000.000 και 110 άτομα προσωπικό, ο «Διαυλος 10» σύμφωνα με τις αρχές που παρουσίασε ο διευθυντής του Γιάννης Δράκος διεκδικεί την αντικειμενικότητα, την πολυφωνία και την αυτονομία - αυτοδιαχείρισή του έναντι των δημοτικών αρχόντων και συνδυάζει το «εναλλακτικό» με το «παρεμβατικό» ραδιόφωνο, αξιοποιώντας τα όσα θετικά του καθιερωμένου. Ίδμεν...

● Πάντως ο χορός καλά κρατεί: «9.84 FM», «Κανάλι 1», δημοτικός σταθμός Άνω Λιосίων, και, σε λίγο, ο σταθμός Δ. Αργυρουπόλεως - Αλίμου κτλ.

Δημοτική πολυφωνία

● Αίτηση για ραδιοφωνικό σταθμό έχει υποβληθεί και από Άραβα δημοσιογράφο. Ο σταθμός θα είναι αραβόφωνος και αναμένει απάντηση.

Μετά τη δημοτική γιατί όχι και διεθνής η πολυφωνία;

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Ο ΚΔ' ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»
Α' εξάμηνο 1986 τεύχη 308-320

ΠΡΟΧΩΡΑΜΕ

Τελικά, το προεόρτιο «δώρο» του Εφε-
τειου στο ΑΝΤΙ, το πρόστιμο των 6.000.000
δρχ. υπέρ του κ. Διακουνάκου και της εται-
ρείας του ΑΧΧΟΝ, εξελίχθηκε με τον τρόπο
που θα πρόβλεπαν οι πολλοί σφωφρονες και ό-
χι οι ελάχιστοι κουτοπόνηροι και φασίζοντες
μύωπες: το σύνολο σχεδόν του τύπου —με
τις γνωστές, άθλιες εξαιρέσεις— αντιμετώπι-
σε την καταδικαστική απόφαση στην ουσία
της, δηλαδή ως γενική δοκιμή για το μέλλον
και ως βαρύ πλήγμα κατά της ελευθεροτυ-
πίας. Σε πλαϊνές στήλες σταχυολογήσαμε ο-
ρισμένα από τα σχόλια επώνυμων αρθρογρά-
φων του ημερήσιου τύπου, καταχωρώντας
και τις σχετικές με την καταδίκη του ΑΝΤΙ
γνώμες πολιτικών προσωπικοτήτων, του Δι-
κηγορικού Συλλόγου Αθηνών, του συνταγμα-
τολόγου Αριστόβουλου Μάνεση, του συγγρα-
φέα Μάριου Ποντίκα (Όλο σχεδόν το πολιτι-
κό φάσμα τοποθετήθηκε στην υπόθεση. Μο-
ναδική εξαίρεση το ΠΑΣΟΚ. Ζητήσαμε από
τον κ. Γ. Παπανδρέου σχετική δήλωση, μας
την υποσχέθηκε, τελικώς όμως δεν έφτασε
ποτέ στο περιοδικό· υπάρχει καιρός ακόμα,
βέβαια...).

Παράλληλα, μετά τη γνωστοποίηση της
καταδίκης του ΑΝΤΙ εκατοντάδες ήσαν αυτοί
που δήλωσαν τη συμπαράστασή τους στο πε-
ριοδικό, δείχνοντας μια πολύτιμη διάθεση ε-
γρήγορης και ενεργοποίησης, άξια της έν-
νοιας του πολίτη και στους αντίποδες αυτής
του υπήκοου, που τόσο έντονα εμφορεί τους
σημερινούς ιθύνοντες.

Στη συνέντευξη Τύπου που οργάνωσε για
το θέμα αυτό η Ένωση Ανταποκριτών Ξένου
τύπου, την Τρίτη 1η Δεκεμβρίου (και εδώ θέ-
λουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον πρόεδρο
της Ένωσης κ. Κ. Τσατσαρώνη για τη χειρο-
νομία του αυτή), μίλησαν ο εκδότης του πε-
ριοδικού κ. Χρ. Παπουτσάκης, ο συντάκτης
κ. Β. Ζήσης και ο συνεργάτης μας δημοσιο-
γράφος κ. Σοφianos Χρυσοστομίδης. Ο Χρ.
Παπουτσάκης πρόβαλε το αίτημα να συστα-
θεί διακομματική επιτροπή στη Βουλή για τις
προμήθειες στο στρατό· ανακοίνωσε ότι θα
κατατεθεί αναίρεση κατά της εφετειακής
απόφασης· ζήτησε από την ΑΧΧΟΝ να κατα-
θέσει τη μήνυση κατά του Β. Ζήση προκειμέ-
νου «να γίνει επιτέλους η δίκη για τα «Λέο-
παρντ» σε ανοιχτή ακροαματική διαδικασία
και διαβεβαίωσε ότι θα έρθουν στο φως πλεί-
στα όσα άλλα στοιχεία διαθέτει το ΑΝΤΙ, για
τα κυκλώματα εμπορίου όπλων. Ο Β. Ζήσης
έκανε λεπτομερή ενημέρωση επί της ουσίας
των «καταδικαστέων» ρεπορτάζ, ενώ ο Σοφ.
Χρυσοστομίδης αναρωτήθηκε «μήπως οι δη-
μοσιογράφοι, προκειμένου να μπορούν να
κερδίζουν το ψωμί τους, πρέπει να μετατρα-
πούν σε διάμεσους καταχώρησης κυβερνητι-
κών ή κομματικών ανακοινώσεων»;

Θέλουμε να διαβεβαιώσουμε όλους τους
«ενδιαφερόμενους» ότι η επιθυμία και γραμ-
μή τους, «να τσακιστούν όλοι όσοι γράφουν
για σκάνδαλα», θα βρει αρκετές δυσκολίες.
Το μόνο που κατορθώνουν είναι να αποδει-
χθούν για άλλη μια φορά βαθιά ανασφαλείς,
ανελεύθεροι και απομονωμένοι, κατάλληλοι
για λεονταρισμούς και κουτοπόνηρες πτωχα-
λαζονείες.

Χάρη στην κοινή γνώμη, προχωράμε.

Με το σκίτσο που μας
έστειλε ο φίλος
σκιτογράφος ΣΤΑΘΗΣ,
εκδηλώνει τη
συμπάραστασή του στο
ΑΝΤΙ.
Και κρίνει...

Εξαιρετικά αφιερωμένο στους «δημοκράτες της Αλλαγής»

Στη δημοκρατία που απολαμβάνουμε επι-
τρέπονται όλα, πλην ενός: να αποκαλύπτει
κάποιος, ασκώντας δημόσιο έλεγχο, το ά-
λο πρόσωπο της δημοκρατίας, το αποτρο-
παιο. ΝΑΙ ή ΟΧΙ;

Στη δημοκρατία που απολαμβάνουμε, οι
δημοκρατούντες θεωρούν ότι ο δράστης
της αποκάλυψης είναι εκ προοιμίου, de fac-
to και de juris, εχθρός της δημοκρατίας (ε-
νώ οι ίδιοι, μοναδικοί και αδιαφιλοκίνητοι
εκπρόσωποι, τοποτηρητές και φύλακες
της) και σπένδουν να τον τιμωρήσουν, για
να του κλείσουν το στόμα. ΝΑΙ ή ΟΧΙ;

Στη δημοκρατία που απολαμβάνουμε έ-
χει επιβληθεί, με τον καιρό, ένα ιδιότυπο
και μη εξαιρετο εθμικό δίκαιο το οποίο, ε-
νώ ΕΠΙΤΡΕΠΕΙ (δια πράξεων και παραλείψε-
ων των δημοκρατούντων) τη λήθη και τη
συγνώμη σε ενέργειες που μάλλον αυτές
«θέτουν σε κίνδυνο την ομαλή λειτουργία
του δημοκρατικού πολιτεύματος» εβραϊση-
τοποιείται και ΤΙΜΩΡΕΙ ΑΚΑΡΙΑΙΩΣ ενέργειες
που μάλλον αυτές βοηθούν τη δημοκρατία
στην επιβίωσή της. ΝΑΙ ή ΟΧΙ;

Έτσι, στη δημοκρατία που απολαμβά-
νουμε οι όποιες απόπειρες ή και σκέψεις α-
κόμα για έλεγχο της «λειτουργίας του δη-
μοκρατικού πολιτεύματος» αποθαρρύνονται
και οι δημο-κρατούμενοι τρομοκρατούνται:
για να 'χουνε, λοιπόν, το κεφάλι τους ήσυ-
χο, αποσύρονται σ' έναν ύπνο μακάριο και
δε θέλουν να πληροφορηθούν, δεν ενδια-
φέρονται να μάθουν πώς τα πάει η δημο-
κρατία τους, τα έχουνε φορτώσει όλα
στους δημοκρατούντες, και τα καλά και τα
κακά, στάχτη και μπουμπερη να γίνουν ό-
λα, να επιβιώσουν θέλουνε μόνο οι δημο-
κρατούμενοι γι' αυτό και αποδέχονται σιω-
πηρά το ιδιότυπο εθμικό δίκαιο (που ο δει-
κτης της τιμωρίας του έχει χάσει τον προ-
σανατολισμό του) —αν δεν έφτασαν να το
επικαλούνται ως άλοθι για να φάνε ένα

κομμάτι ψωμί, για να ζήσουνε τα παιδιά
τους, για να συντηρήσουνε το αφτοκίνητό
τους, για να πληρώσουν το ενοίκιο ή το για-
τρό τους... ΝΑΙ ή ΟΧΙ;

Θέλουμε μια απάντηση κι ας κινδυνέβου-
με να χαρακτηρισθούμε αχάριστοι για τη
δημοκρατία που απολαμβάνουμε. Δεν την
περιμένουμε, βέβαια, από τεχνοκράτες της
πολιτικής, από επαγγελματίες ιδεολόγους
ή διανοούμενους, από καριερίστες πολιτι-
κούς οι οποίοι θα μας αναλύσουν —αν
καταδεχτούν— τις σκοπιμότητες, τις αναγ-
καιότητες, τις επιδιωκόμενες ισορροπίες,
τις... νομοτέλειες. Πολύ περισσότερο, δεν
περιμένουμε την απάντηση μέσα από κά-
ποιο ανώνυμο απειλητικό τηλεφώνημα και,
φυσικά, ούτε από κάποιον «αγανακτισμένο
πολίτη» σε μια διαδήλωση, σε μια απεργια-
κή κινητοποίηση ή στη γωνιά του δρόμου...
Διότι αφτός τι να μας πει; «Ναι ρε π... φασί-
στα» θα μας πει «ναι ρε γα... παλιοκομμου-
νιστή, ναι ρε μ... καλιτέχνη, ΝΑΙ αφτή είναι η
δημοκρατία και αν δε σ' αρέσει άντε και
γ...». Αφτό θα μας πει, κραδαίνοντας το ρό-
παλό του. Αλά αφτό δεν είναι απάντηση.
Ούτε στον Μακιαβέλι θα αρεσε, ως εξαιρε-
τικά ανόητη για το κύρος της Εξουσίας και
ως εξαιρετικά αποκαλυπτική για τις προθέ-
σεις της. Την απάντηση την περιμένουμε α-
πό τους πιο τίμιους, τους πιο διορατικούς,
τους περισσότερο πάσχοντες για την τύχη
όλων μας επώνυμους δημοκρατούντες.

Στο μεταξύ, μια έρεβνα σε βάθος των ό-
σων έχουν καταγγελλθεί θα ήταν πολυαπλά
σκοπιμη γιατί, εκτός των άλλων, μπορεί να
οδηγούσε και σε αφτό που γράφτηκε αλά,
για την ώρα, πρέπει να θεωρείται λαοπολο-
γία και να καταδικάζεται ως φασισμός στυ-
γνός και αδιότακτος: ότι, δηλαδή το ΑΝΤΙ έ-
κανε την έρευνα για να υπηρετήσει αλά ξέ-
να συμφέροντα, των οποίων είναι πράκτο-
ρας...

Μάριος Ποντίκας

Με ομόφωνη ανακοίνωσή του, το Διοικητικό Συμβούλιο του **Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών** διατυπώνει την «έντονη ανησυχία του» και επισημαίνει την **εξοντωτική και πρωτοφανή στη δικαστηριακή πρακτική ποινή που επιβλήθηκε σε βάρος του περιοδικού ANTI**. Η ομόφωνη ανακοίνωση του ΔΣΑ είναι η εξής:

«Ο εκδότης του περιοδικού ANTI υποχρεώθηκε με απόφαση του Εφετείου Αθηνών να καταβάλει στον Θ. Λιακουνάκο και την εταιρεία ΑΧΧΟΝ ποσό έξι εκατομμυρίων δραχμών ως αποζημίωση για την αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που προκλήθηκε, σύμφωνα με τις παραδοχές του Δικαστηρίου, στους ενάγοντες αυτούς από δημοσίευμα του περιοδικού σχετικό με την αγορά των αρμάτων μάχης «Λεοπαρντ».

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών δεν ερευνά βέβαια τα πραγματικά περιστατικά τα οποία δέχτηκε το Δικαστήριο, παρά το γεγονός ότι στην κοινή γνώμη είναι γνωστά πολλά από αυτά.

Ο Δ.Σ.Α. σύμφωνα με το άρθρο 199 Κώδικα Δικηγόρων, ως ευαίσθητος υπερασπιστής των θεσμών και των δικαιωμάτων των πολιτών, διατυπώνει την έντονη ανησυχία του για την εξοντωτική και πρωτοφανή στη δικαστηριακή πρακτική ποινή που επιβλήθηκε σε βάρος του περιοδικού ANTI με δεδομένο ότι:

α) Είναι αδέσμευτο περιοδικό γνώμης, που με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες υπηρετεί για χρόνια ολόκληρα τον πολυφωνικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό λόγο και προβληματισμό και δεν επιδιώκει τη δημιουργία δημαγωγικών εντυπώσεων ούτε βέβαια την προβολή της τιμής και των δικαιωμάτων των πολιτών.

Η προαναφερόμενη απόφαση καθιστά προβληματική αν όχι αδύνατη τη συνέχιση έκδοσης του περιοδικού και αποτελεί πλήγμα για την ελευθεροτυπία γενικότερα.

β) Όταν είναι γνωστό ότι για το θάνατο ενός ανθρώπου ή τη σοβαρή σωματική του κάκωση από εργατικό ή αυτοκινητιστικό ατύχημα ή από άλλη αιτία επιδικάζεται για αποκατάσταση της ψυχικής οδύνης ή ηθικής βλάβης στους οικείους του παθόντος ή τον ίδιο ποσό μερικών εκατοντάδων χιλιάδων δραχμών, προκαλεί εντύπωση και κατάπληξη το τεράστιο ποσό των 6.000.000 δρχ., νομιμοτόκως, που επιδικάστηκε στους ενάγοντες κατά του περιοδικού ANTI.

Έτσι πέρα από την ανακολουθία αυτή φαίνεται ότι το Δικαστήριο βρίσκεται σε αναντιστοιχία με τα συνήθως νομολογούμενα ως προς το ποια είναι τα στοιχεία που συγκροτούν σήμερα την έννοια της «τιμής» ως κοινωνικής αξίας».

Ο **Αριστόβουλος Μάνεσης** (καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου και κοσμήτορας της Νομικής σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών) δήλωσε τα εξής:

«Το «ANTI» έχει στο ενεργητικό του πολλούς τίμιους και θαρραλέους αγώνες

για την ελευθερία και την πρόοδο του τόπου. Και τους έχει διεξαγάγει με δημοκρατική υπευθυνότητα και σύμφωνα με τη δημοσιογραφική δεοντολογία.

Σχετικά με το ζήτημα της εταιρείας ΑΧΧΟΝ, είναι εύλογη η γενική κατάπληξη όχι τόσο από το ασυνήθες πάντως γεγονός ότι η εφετειακή απόφαση ανέτρεψε την αντίθετη πρωτόδικη, όσο από το υπερβολικό μέγεθος της αποζημιώσεως, στην καταβολή της οποίας υποχρεώθηκε το «ANTI». Το ποσόν αυτό μπορεί να αποβεί εξοντωτικό για ένα σοβαρό περιοδικό γνώμης, που οικονομικά στηρίζεται μόνο στους αναγνώστες του, και που για αυτόν ακριβώς το λόγο έχει ανεξαρτησία γνώμης και ελέγχει, αδέσμευτο από κομματικές διασυνδέσεις, την όποια εξουσία.

Για να αποτραπεί η φήμωση αυτής της ελευθέρης γνώμης, οι πνευματικοί άνθρωποι του προσδευτικού πολιτικού χώρου οφείλουν να συμπαρασταθούν έμπρακτα στο «ANTI». Ο πολυφωνικός, κριτικός και αντιεξουσιαστικός λόγος του δεν πρέπει να σιγήσει».

Ο βουλευτής **Βασίλης Κοντογιαννόπουλος**, γραμματέας Ενημερώσεως της «Νέας Δημοκρατίας» δήλωσε τα εξής:

«Κάθε υπεύθυνος και δημοκρατικός πολίτης, ανεξάρτητα από την πολιτική του τοποθέτηση, πρέπει να ανησυχεί έπειτα από την εξοντωτική καταδίκη του «ANTI». Χωρίς να κρίνω τη δικαστική απόφαση και χωρίς να μπαίνω στην ουσία της υποθέσεως, ανησυχώ βαρύντατα για το κατά πόσον είναι πλέον εφικτή η άσκηση δημοκρατικού ελέγχου της εξουσίας από τον τύπο και κατά πόσο οι Έλληνες είναι ισοί απέναντι στους νόμους. Συγκρίνοντας πχ. το «δικαίωμα» του διοικητή του ΟΤΕ να υβρίζει χυδαία τον αρχηγό και βουλευτές της αξιωματικής αντιπολίτευσης και να χρησιμοποιεί τον δημόσιο οργανισμό για προσωπικές του επιδιώξεις, ατιμωρητί, και από το άλλο μέρος τις βαρύντατες συνέπειες από την άσκηση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος δημοσιογραφικού ελέγχου από ένα σοβαρό και υπεύθυνο έντυπο, πιστεύω ότι οφείλουμε όλοι να προβληματισθούμε και να αντιληφθούμε ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει στη χώρα μας, εκτός των άλλων, μείζον πρόβλημα λειτουργίας της δημοκρατίας και των δημοκρατικών μας θεσμών».

Το μέλος της Ε.Γ. της «Ελληνικής Αριστεράς» **Πέτρος Κουνιλάκης** χαρακτηρίζει «*παράδειγμα προς αποφυγήν*» την καταδικαστική απόφαση του Εφετείου και ελπίζει στην ακύρωσή της:

«Η εξοντωτική ποινή που επέβαλε το εφετείο στο «ANTI» δημιουργεί εύλογα ερωτηματικά και έντονες ανησυχίες στους πολίτες. Με την τεκμηριωμένη πληροφόρηση και επεξεργασμένη ενημέρωση που παρέχει και την ανεξαρτησία του, παρά τις περιορισμένες οικονομικές του δυνατότητες, αποτελεί όαση στον κυκεώνα

των επιφανειακών αναλύσεων και εύπεπτων πληροφοριών που διοχετεύονται καθημερινά στην κοινή γνώμη και οδηγούν τελικά στον αποπροσανατολισμό των πολιτών. Με αυτή την έννοια η «τιμωρία» του «ANTI» είναι εντελώς απαράδεκτη. Ελπίζω πως η πρωτάκουστη για τα ελληνικά δεδομένα απόφαση θα ακυρωθεί και θα αποτελέσει απλώς ένα θλιβερό παρελθόν και ένα παράδειγμα προς αποφυγήν στην ιστορία της ελληνικής δικαιοσύνης».

Ο κ. **Μανώλης Μηλιαράκης**, διευθυντής της εφημερίδας «Η Χριστιανική» τονίζει ότι «*η καταδίκη του ANTI εντάσσεται στα πλαίσια κατατρομοκράτησης του τύπου*»:

«Η εξοντωτική ποινή που επιβλήθηκε στο «ANTI» προσθέτει έναν αγωνιστικό τίτλο τιμής στο ενεργητικό του, ενώ ταυτόχρονα χρεώνει εκείνους που διακηρύσσουν ότι επιδιώκουν δικαιοσύνη και διαφάνεια στο δημόσιο βίο με μια ακόμη ενέργεια αποκάλυπτης υποκρισίας, ασυνέπειας και πολιτικού αμοραλισμού. Είναι φανερό ότι η καταδίκη του «ANTI» εντάσσεται στα πλαίσια κατατρομοκράτησης του τύπου, που αγωνίζεται για την αλήθεια, την πληροφόρηση του πολίτη και την εξυγίανση της κρατικής μηχανής, κόντρα σε όλους όσους προσπαθούν να παρουσιάσουν τη μέρα νύχτα και τη δυσοδία της σήψης ως ευωδία ευταξίας και ευνομίας».

Ο ανεξάρτητος βουλευτής Κορινθίας **Αναστάσης Π. Παπαληγούρας** αναφορικά με την καταδίκη του «ANTI», έκανε την ακόλουθη δήλωση:

«Η εμφάνιση του περιοδικού «ANTI» στον μεταδικτατορικό τύπο, συνέβαλε στην επισήμανση, συνειδητοποίηση και αντιμετώπιση των εθνικών, πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων του τόπου και ακόμη συνέβαλε στην με ευαισθησία ανίχνευση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και συνέχειας, δημιουργώντας παράδοση...

Απαλλαγμένο από το βάρος του δογματισμού, με συνέπεια και υπευθυνότητα, ασκώντας σοβαρό και αδέσμευτο έλεγχο και κριτική, και συγχρόνως με συναισθητική της κοινωνικής του αποστολής, το περιοδικό υπηρετεί το δημόσιο συμφέρον.

Αντί οποιασδήποτε καταδίκης του, θα επιδιώκα περισσότερο έλεγχο.

Αντί οποιασδήποτε φημολογίας για επικείμενη διακοπή της κυκλοφορίας του, θα με ικανοποιούσε εβδομαδιαία του έκδοση.

Αντί οπισθοδρόμησης σε χρόνους σκοτεινούς, θα προτιμούσα περισσότερο «αντί».

Εκ μέρους της ΔΗ.Α.ΝΑ ο κ. **Στρατής Στρατήγης** τονίζει την ανάγκη προστα-

σίας της ελευθεροτυπίας μέσω της δικαιοσύνης:

«Δεν θέλω να σχολιάσω δικαστική απόφαση. Πιστεύω όμως ότι η δικαιοσύνη έχει υποχρέωση πέρα από την προστασία της ατομικής τιμής να σκέπτεται και να προστατεύει και την ελευθερία του Τύπου».

Ο Γρηγόρης Φαράκος, διευθυντής του «Ριζοσπάστη» και μέλος του Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΕ, σε δήλωσή του προς το «ΑΝΤΙ» λέει:

Αυτό που χρειάζεται είναι να διασφαλισθεί η διαφάνεια και ο έλεγχος στις διαδικασίες και στη σκοπιμότητα των προμηθειών εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων. Η εισβολή της εξοντωτικής ποινής στο «Αντί» αποτελεί, αντίθετα, προσπάθεια παραπέρα στεγανοποίησής τους και ταυτόχρονα πλήγμα κατά της ελευθεροτυπίας και του δικαιώματος του τύπου να ελέγχει και να ενημερώνει. Γι' αυτό μας βρίσκει πέρα για πέρα αντίθετους.

Η αποζημίωση των 6.000.000 που επιδίδασε ως πρόστιμο στο «ΑΝΤΙ» και υπέρ του κ. Λιακουδάκου το Πολιτικό Τμήμα του Εφετείου της Αθήνας σχολιάστηκε εκτενώς από τον ημερήσιο τύπο.

Από την τακτική του στήλη στην «Ελευθεροτυπία» (φ. 19-11-1987) ο Γ. Μασσαβέτας «καλημερίζει τον κ. Πρόεδρο στο Καστρί» και «συμβουλεύει»: «Φιμώστε τους».

Σκάνδαλα ακούμε και σκάνδαλα διαβάζουμε. Ως τώρα όμως δεν είδαμε κανένα πρωταγωνιστή ή συνεργό σκανδάλου να καταδικάζεται. Η εξαίρεση του υπό αποφυλάκιση Πόπωτα και του συν αυτών Λιντοβόη υπογραμμίζει απλώς τον κανόνα. Κι επιτέλους δεν υπέστησαν και ποινή εξόντωσης. Αντ' αυτού, έχουμε ήδη μια ποινή εξόντωσης, που επιβλήθηκε σε ένα έντυπο της Αριστεράς, το «Αντί», για την περιφνημική υπόθεση των «Λέοπαρντ». Δεν κρίνουμε την ουσία της ίδιας της απόφασης. Καλώς ή κακώς, το «Αντί» καταδικάστηκε. Εκείνο που αποκτά βαρύνουσα σημασία είναι η επιμέτρηση της ποινής. Το πρόστιμο των έξι εκατομμυρίων δραχμών μπορεί για ένα άλλο περιοδικό ή μια μεγάλη εφημερίδα να λειτουργούσε διαφορετικά. Στην περίπτωση όμως αυτού του λυμφοτικού, σε ό,τι αφορά τα οικονομικά του, περιοδικού απόψεων, το ποσόν αυτό ισοδυναμεί με εξόντωση.

Το 'κλείσει μια φορά η χούντα. Θα είναι πράγματι «θαύμα» να κλείσει και με κυβερνήση «Αλλαγής» προς χάριν των κυκλώματος μεγαλεμπόρων όπλων. Όταν προσμετράται μια ποινή, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι παράγοντες. Ένα έντυπο μπορεί να συνεχίσει εκδιδόμενο ακόμην και αν ο εκδότης του καταδικαστεί σε φυλάκιση. Ακόμην και αν δεν την εξαγοράσει, αλλά οδηγηθεί στη φυλακή. Δεν μπορεί όμως να συνεχίσει την έκδοσή του όταν «βαρέσει κανόνι». Όταν τα οικονο-

μικά βάρη του, κάνουν την αγορά να του κλείνει τις πόρτες. Αυτό επιδιώκεται; Να κλείσει μια φωνή;

Ας το προσέξουν όλοι αυτό το θέμα. Ίσως η περίπτωση του «Αντί» να είναι μια δοκιμή. Αν περάσει σε αυτό το περιθωριακό σχεδόν έντυπο της Αριστεράς, έπεται και συνέχεια.

Ο Μιχάλης Ζούβελος («Δια λόγους... τιμής» «Πρώτη» 25-11-1987), αφού επισημαίνει ορισμένα «προβλήματα» στην εφετειακή απόφαση και αναφέρει τις δημόσιες, επίσημες και νόμιμες πηγές τεκμηρίωσης του ρεπορτάζ του «ΑΝΤΙ» για το οποίο καταδικάστηκε από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, καταλήγει:

Αν παρατέθηκαν όλα τα παραπάνω δεν είναι γιατί μας ξένισε το ύφος της αιτιολογίας κι ούτε εκείνο που ενδιαφέρει είναι αν είχε δικίο το «ΑΝΤΙ» ή ο εμπορικός αντιπρόσωπος.

Αλλά για να τονισθεί ότι οι δημοσιογράφοι δεν πρέπει πλέον να βασίζονται σε πορίσματα επιτροπών, ανώτατων δικαστών της στρατιωτικής Δικαιοσύνης, υπουργικές δηλώσεις και αποφάσεις πρωτοβάθμιων πολιτικών δικαστηρίων. Πριν δημοσιεύσουν οτιδήποτε θα πρέπει να περιμένουν την κρίση του Εφετείου και μετά ας αποφασίσουν!

Οι ιδιοκτήτες εφημερίδων, που έχουν μεγάλη οικονομική επιφάνεια, ας βάζουν στην «μπάντα» μερικές δεκάδες εκατομμυρίων για την «κακή ώρα», των δε περιοδικών ας προετοιμάζονται ψυχικά για τον Κορυδαλλό. Οι πολίτες που θέλουν πληροφόρηση ας καταφεύγουν στη... νομολογία, όταν δημοσιεύεται σε νομικά περιοδικά.

Και όλοι εκείνοι που περήφανα διεκδικούν το δικίο τους στα ποινικά δικαστήρια, στο φως της δημοσιότητας, ή περήφανα διεκδικούν συμβολική ικανοποίηση μιας δραχμής ας μάθουν ότι άλλοι, αποφεύγοντας να κάνουν μήνυση και να βρεθούν σε αντιπαράθεση, επιλέγουν μόνο την προστασία του Νόμου 1178/81 «περί αστικής ευθύνης του τύπου» και αποτιμούν «την τιμή της τιμής» σε ύψη ανάλογα με τα κέρδη από τις εμπορικές τους δραστηριότητες.

Ίσως όμως τώρα γίνει αντιληπτό ότι τον παραπάνω νόμο δεν θα τον «πληρώσουν» μόνοι οι ιδιοκτήτες των εφημερίδων και περιοδικών.

Βαρύ θα είναι το πολιτικό κόστος και εκείνων που τον θέσπισαν και όσων τον διατηρούν.

Και ας μην επιχαιρούν μια δυο εφημερίδες. Η καμπάνα δεν χτυπάει ποτέ μόνο για το γείτονα.

Υ.Γ. Η υπεξαγωγή εγγράφου —όταν μάλιστα τυχαίνει να είναι η αξιολόγηση του τύπου των αρμάτων— έστω και αν ασκήθηκε ποινική δίωξη «κατ' αγνώστων» ας καεί μαζί με τους άλλους «άνθρωκες».

Ο Γιάννης Θεοδωράκης («Ριζοσπάστης» 20.11.1987) αναμνησθεί αλλοτινών

δεινών στιγμών και στοχάζεται επικαίρως...

«Προς ΑΝΤΙ - Χρήστο Παπουτσάκη

Προσπαθώντας να λύσω το μυστήριο της περιπέτειάς σου, σκέφτομαι και τούτο:

Μήπως, βρε αδελφέ, είναι το εκκαθαριστικό εκείνου του αιφνιδιαστικού ελέγχου που είχαμε δεχτεί στα γραφεία του ΑΝΤΙ το 1973, από τους «εφοριακούς» του Ιωαννίδη; Αν θυμάμαι καλά, εκείνο το πρωινό και ενώ εσύ βρισκόσουν, ήδη στην ΕΣΑ —όταν μας ξανάρθες ήσουν παραμορφωμένος— δεχτήκαμε την έφοδο 20 Εσατζήδων και Ασφαλιτών που μας δήλωσαν εφοριακοί.

Υποθέτω ότι θα θυμούνται το περιστατικό, η Λένα Δουκίδου, ο Μίμης Παπαπαναγιώτου, ο Δημήτρης Σαπρανίδης, ο Χρήστος Οικονόμου και βέβαια ο Γιάννης Καψής, ο μόνος απ' όλους μας που έγινε υπουργός και επιμένει να παραμένει υπουργός. Μήπως, λοιπόν, το πρόστιμο που σου ζητάνε σήμερα, αυτές τις άγιες μέρες του ΠΑΣΟΚ, αφορά την εξόφληση εκείνου του λογαριασμού... Έχω παραισθήσεις; Είναι να μην έχω μέσα σε τόσο νέφος, τόσο δακρυγόνο, τόσο λιβάνι και τόση ντροπή... Αίσχος τους, Χρήστο μου, τίποτ' άλλο».

Η «ΑΥΓΗ» της 25.11., στη στήλη «ρήσεις-αντιρήσεις» έγραψε:

Το «πρόβλημα» που απασχολεί όλο τον δημοσιογραφικό κόσμο είναι τι μεσολάβησε —αν μεσολάβησε— τι «παρενεβλήθη» —αν «παρενεβλήθη»— μεταξύ της πρωτόδικης απόφασης και της απόφασης του Εφετείου και αν (όπως ψιθυρίζεται) η δεύτερη αυτή απόφαση σχετίζεται με την αποκάλυψη, από το ίδιο περιοδικό, του σκανδάλου Λούβαρη.

Ξέρω, βέβαια, ότι η δικαιοσύνη είναι «ανεξάρτητη». Αλλά και ξέρω ότι όλοι «άνθρωποι εσμέν»...

Ο ΠΟΛΙΤΗΣ με τίτλο «Ποινικοποίηση της κριτικής» παραθέτει ολόκληρη τη δήλωσή του ΑΝΤΙ σημειώνοντας:

«...από τη μεριά μας δεν έχουμε παρά να αναρωτηθούμε μέχρι ποῦ μπορεί να φθάσει η ποινικοποίηση της κριτικής. Εκτός και αν στη διαδικασία του ποινικού κώδικα εμπίπτει πλέον και η κριτική της ποινικοποίησης...».

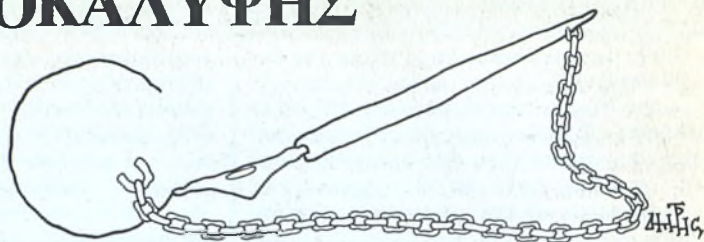
Το ΚΑΠΑ σε σχόλιό του επισημαίνει:

«...το βαθμό ευαισθησίας που υπάρχει όταν πρόκειται για τη δίωξη των εντύπων από τη μια και για τη δίωξη των σφετεριστών - κερδοσκόπων του δημοσίου χρηματός από την άλλη (βλέπε Λούβαρη που «καθάρισε» με μια παραιτήση...)»...

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΙΑΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ ΚΑΙ ΜΙΑΣ ΚΑΤΑΔΙΚΗΣ

του Βασίλη Ζήση

Στις 23 Ιουλίου 1984 ο έγκριτος Αμερικανός δημοσιογράφος Τζακ Άντερσον δημοσίευσε στην «Θυάσιγκτον Πოსτ» ένα αποκαλυπτικό ρεπορτάζ για τις σχέσεις του Έλληνα εμπόρου όπλων κ. Βασίλη Τσάκου. Ο κ. Τσάκος ήταν πριν την ΑΧΧΟΝ και τον Θ. Λιακουνάκο ο αντιπρόσωπος της γερμανικής εταιρείας «Κράους-Μαφάϊ» που πούλησε τα πασίγνωστα πλέον άρματα μάχης «Λέοπαρντ» στον ελληνικό στρατό. Με βάση το δημοσίευμα αυτό — και ένα άλλο του ίδιου δημοσιογράφου με ημερομηνία 11.8.1984 — το «ΑΝΤ1» ξεκίνησε τα ρεπορτάζ του για την αγορά που έμελλε να απασχολήσει μέχρι σήμερα τον ελληνικό τύπο. Οι αποκαλύψεις του περιοδικού αναδημοσιεύτηκαν και εμπλουτίστηκαν με νέα στοιχεία από το σύνολο του ελληνικού τύπου και προκάλεσαν αντιδράσεις και δηλώσεις που τις επιβεβαίωσαν πλήρως.

Σήμερα, μετά την καταδικαστική σε βάρος μας απόφαση του Εφετείου, η οποία αφορά τις αποκαλύψεις αυτές, έχει σημασία να υπενθυμίσουμε τις δύο πιο σημαντικές δηλώσεις που έγιναν τότε:

Στις 17 Αυγούστου 1984, ο πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου δήλωνε στο «ΑΝΤ1» για το σκάνδαλο «Λέοπαρντ» υπαινισσόμενος εμμέσως, πλην σαφώς, τις σοβαρές ευθύνες που υπάρχουν:

«Η αγορά αυτών των αρμάτων ήταν τελείως απρογραμματισμένη με την ουσιαστική έννοια του όρου, δηλαδή δεν υπήρχε καμιά πρόβλεψη γι' αυτήν στον προϋπολογισμό. Παρά ταύτα η Τράπεζα της Ελλάδος χορήγησε το απαιτούμενο συνάλλαγμα για την πληρωμή της σχετικής δαπάνης. Και κάτι άλλο: δεν υπήρξε ούτε ο σχετικός σχεδιασμός από το υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Η πρωτοβουλία και η πρόταση έγινε από την εταιρεία KRAUSS-MAFFEI, δεν ήταν του υπουργείου Έθνικής Άμυνας. Για την επιλογή των Λέοπαρντ δεν έγινε καμιά αξιολόγηση και καμιά σύγκριση.

Θέλω επίσης να υπογραμμίσω ότι η διαδικασία για μια προμήθεια αυτής της κλίμακας ήταν εσπευσμένη: άρχισε το Γενάρη του 1981 και τελείωσε τον Απρίλη του ίδιου χρόνου. Οι όροι δεν ικανοποιούν τις προδιαγραφές μας και δημιουργούν συνεχή προβλήματα σε ό,τι αφορά τη συντήρηση και τα ανταλλακτικά των αρμάτων».

Δηλαδή ο πρωθυπουργός της Ελλάδας δήλωνε τότε, εμμέσως πλην σαφώς, ότι η αγορά των «Λέοπαρντ» όχι μόνον ήταν απρογραμματιστή, αλλά ξεκίνησε ύστερα από πρωτοβουλία της «Κράους Μαφάϊ», δεν είχε δηλαδή ως αφετηρία την ικανοποίηση κάποιων εθνικών αναγκών. Ποια άλλη, καλύτερη, επιβεβαίωση των δημοσιευμάτων του μπορεί να εξασφαλίσει ένα περιοδικό;

Ακόμα πιο αποκαλυπτική ήταν η δήλωση που έκανε ο κ. Ευάγγελος Αβέρωφ, στο τχ. 268 του «ΑΝΤ1». Μας δήλωσε τότε ο πολιτικός επί της ηγεσίας του οποίου το υπουργείο Άμυνας αγόρασε τα «Λέοπαρντ»: «Δεν δικαιούται προμήθειας ο κ. Τσάκος. Άλλοι ήταν οι αντιπρόσωποι». Αυτοί οι «άλλοι» ήταν ως γνωστόν ο κ. Λιακουνάκος και η εταιρεία του η ΑΧΧΟΝ, που παραμέρισαν τον κ. Τσάκο και σύμφωνα με τον κ. Αβέρωφ εδικαιούντο προμήθειας. Παρ' όλα αυτά, εμείς καταδικαστήκαμε επειδή η λέξη «προμήθεια» που αναφέραμε στα δημοσιεύματά μας αποτελεί «συκοφαντικό ισχυρισμό» κατά του κ. Λιακουνάκου.

Όπως προαναφέραμε ο ημερήσιος τύπος συνέχισε τα ρεπορτάζ του «ΑΝΤ1» για την υπόθεση αποκαλύπτοντας νέα στοιχεία, το σημαντικότερο από τα οποία ήταν η πληροφορία ότι στη δίκη που έγινε στη Γερμανία, ύστερα από μήνυση που κατέθεσε ο κ. Τσάκος εναντίον του κ. Λιακουνάκου διεκδικώντας την προμήθεια για τα «Λέοπαρντ», κατέθεσαν στρατηγοί, αποκαλύπτοντας απόρρητα υπηρεσιακά στοιχεία. Οι αποκαλύψεις αυτές των στρατηγών επιβεβαιώνουν με τη σειρά τους πλήρως τα δημοσιεύματα του περιοδικού και αυτό είναι στοιχείο κάθε άλλο παρά ενισχυτικό της σε βάρος μας αιτίας περί συκοφαντίας.

Ο αντιστράτηγος Φωτάκης, πάντως, επικεφαλής της Στρατιωτικής Δικαιοσύνης, έκρινε ότι οι στρατηγοί Δ. Λαμπρίδης, Ι. Τσάγ-

κος, Σπυρίδων Κοκονέτης, Γρηγ. Πάτσιος και Χαρ. Τσατσούλης (όλοι τους είχαν αναμειχθεί στην αγορά) ενήργησαν:

«κατά τρόπο δεοντολογικά ανεπίτρεπτο, ηθικά απαράδεκτο και νομικά επιλήψιμο γνωστοποίησαν και κατέθεσαν λεπτομέρειες περί γεγονότων και διαδικασιών που είχαν λάβει χώρα στο ΓΕΣ κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας των ως εν ενεργεία αξιωματικών...

... «δυσφήμισαν το ελληνικό ΓΕΣ και τους αξιωματικούς του στο εξωτερικό και αφετέρου έγιναν πρόξενοι δημιουργίας δημοσιογραφικού θορύβου στο εσωτερικό και δυσμενών σχολίων βλαπτικών του κύρους των αξιωματικών γενικά, κατά τρόπον δε ώστε να δύναται να θεωρηθεί ότι στοιχειοθετούνται στην προκειμένη περίπτωση παραπτώματα τα οποία θίγουν τη στρατιωτική τιμή, με την έννοια του άρθρου 39, του Ν.Α. 1400/73 «Περί καταστάσεως αξιωματικών» και επομένως συντρέχει νόμιμη περίπτωσης παραπομπής τους σε ανακριτικό συμβούλιο με το ερώτημα της αποβολής τους από το σώμα των αξιωματικών».

Δικαιούμεθα συνεπώς να ρωτήσουμε: Εκλήθησαν οι στρατηγοί αυτοί στο Εφετείο; Και αν ναι, ρωτήθηκαν για τη διένεξη Τσάκου - Λιακουνάκου, τη μεθόδευση της αγοράς των «Λέοπαρντ» και το ρόλο τους; Όσα πάντως κατέθεσαν στη Γερμανία και εδώ, οδηγησαν τον κ. Φωτάκη να ζητήσει την αποβολή τους από το σώμα των αξιωματικών.

Το καλοκαίρι του 1985, αντιδρώντας στα δημοσιεύματα, ο τότε υπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Γ. Αρσένης διέταξε να γίνει αιφνιδιαστικός έλεγχος στην ΑΧΧΟΝ. Ο έλεγχος έγινε την 1η Ιουλίου 1985 και να τι αναφέρουν μεταξύ άλλων στο υπ' αριθμόν 01166 «πόρισμα ελέγχου» οι ελεγκτές που τον διενήργησαν:

«Κατά τη διάρκεια του ελέγχου και για την εξυπηρέτησή του ζητήσαμε το από 19.6.80 έγγραφο της KRAUSS MAFFEI προς την ελεγχόμενη. Ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Θωμάς Λιακουνάκος ενώ αρχικά μας είπε ότι θα συνεννοηθεί με τον δικηγόρο του και θα μας το παραδώσει, την επομένη το πρωί μας δήλωσε ότι μετά από συνεννόηση με τον δικηγόρο του και την τηλεφωνική επικοινωνία που είχε με την γερμανική εταιρεία που αντιπροσωπεύει στην Ελλάδα, δεν θα μας παραδώσει κανένα έγγραφο της KRAUSS MAFFEI και εν ανάγκη πήρε οδηγίες να τα καταστρέψει. Οι οδηγίες αυτές δόθηκαν (όπως μας δήλωσε ο κ. Λιακουνάκος) επειδή υπάρχει εκκρεμοδικία στα γερμανικά δικαστήρια μεταξύ της KRAUSS MAFFEI και της ελβετικής UNITED GENERAL ENTERPRISES. Σημειώνεται ότι την ελβετική εταιρεία αντιπροσωπεύει στην Ελλάδα η ΕΒΕΣΛΑΝ ΕΠΙΕ (ανήκει στον κ. Β. Τσάκο).

Στα βιβλία της ΑΧΧΟΝ S.A. διαπιστώθηκε καταχώρηση ποσού 4.866.000 —στη χρέωση ταμείου με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού Γενικά Έξοδα και με αιτιολογία επιστροφής εξόδων δημοσίων σχέσεων. Από έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι το παραπάνω ποσό με το οποίο χρεώθηκε το ταμείο προέρχεται από δραχμοποίηση συναλλάγματος ποσού D.M. 100.000. — στο όνομα Αλεξ. Κύρτση (μετόχου της εταιρείας) και ομοίως D.M. 100.000 — στο όνομα Μαρίας Λιακουνάκου, συζύγου του προέδρου του Δ.Σ. (και κυρίου μετόχου) της ΑΧΧΟΝ S.A. Οι δραχμοποιήσεις αυτές έγιναν την 15.7.81 στην CONTINENTAL BANK Πειραιά και φέρουν τον χαρακτηρισμό ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΟ. Τα πρωτότυπα των Β.Α.Σ. δεν βρέθηκαν στην εταιρεία.

Όμοιες με την παραπάνω χρέωση του ταμείου (από καταθέσεις των μετόχων) και πίστωση του λογαριασμού Γενικών Εξόδων έγιναν εν νέα πράξεις συνολικού ποσού 14.644.754 δρχ. χωρίς ο έλεγχος να μπορέσει να διαπιστώσει από πού προέρχονται τα ποσά αυτά.

Τέλος, σχετικά με τη Β.Α.Σ. Νο 6847/3-6-81 D.M. 400.000 — η οποία κάλυψε το τιμολόγιο της ΑΧΧΟΝ S.A. Νο 9815/3-6-81 που αναφέρεται παραπάνω — σημειώνεται ότι η Β.Α.Σ. αυτή εκδόθηκε από την Εμπορική Τράπεζα (Πασαλιμάνι) κατά τη δραχμοποίηση της ισόποσης τραπεζικής επιταγής Νο 32401201/2-6-81 της DEUTSCHE BANK σε διαταγή ΑΧΧΟΝ S.A., αλλά δεν κατέστη δυνατό να βρεθεί η προέλευσή

του αντικρύσματος της επιταγής, δηλαδή αν χρεώθηκε κάποιος λογαριασμός καταθέσεων στη DEUTSCHE BANK και ποιας εταιρίας ή αν το ισόποσο της επιταγής πληρώθηκε με μετρητά και από ποιον, δεδομένου ότι δεν μας δόθηκε το σχετικό CREDIT ADVICE από την Εμπορική Τράπεζα αν και ζητήθηκε.

Με βάση το πόρισμα αυτό έγινε μήνυση κατά της ΑΧΧΟΝ για παράβαση των νόμων περί προστασίας συναλλάγματος, αλλά τελικά η εταιρεία απαλλάχθηκε με αμετάκλητο βούλευμα (της 20-5-1986). Στο τεύχος 316 (9.5.86) γράψαμε:

Μετά από όλα αυτά θα ήταν φυσικό να περιμένει κανείς πότε θα παραπεμφθεί η υπόθεση στο δικαστήριο. Να, όμως, που όπως φαίνεται δεν θα γίνει έτσι. Καλά πληροφορημένες πηγές μας δήλωσαν ότι ο αρμόδιος εισαγγελέας πρότεινε να εκδοθεί απαλλακτικό βούλευμα για την ΑΧΧΟΝ και τον κ. Θωμά Λιακουνάκο. Δηλαδή «η υπόθεση στο αρχείο». Αγνωστό, για την ώρα, τη συλλογιστική και τους λόγους που οδήγησαν τον περί ου ο λόγος, εισαγγελέα να κάνει αυτή την πρόταση. Περιοριζόμαστε μόνο να σημειώσουμε ότι έγκυροι νομικοί κύκλοι χαρακτηρίζουν την πρόταση αυτή του εισαγγελέα —αν είναι απαλλακτική— «σκανδαλώδη» και την όλη υπόθεση «κουκουλωμα».

Η καταγγελία αυτή που επιβεβαιώθηκε κρίθηκε ωστόσο επιληψιμη από το Εφετείο, που αναρωτήθηκε «πώς τα μάθαμε» και θεώρησε το σχετικό απόσπασμα προσβλητικό για τη δικαιοσύνη.

Η απόφαση του Εφετείου θεωρεί επιλήψιμο το γεγονός ότι συνεχίζαμε να δημοσιεύουμε στοιχεία για τη δραστηριότητα της ΑΧΧΟΝ επειδή έτσι έκρινε το εν λόγω απαλλακτικό βούλευμα. Να τι αναφέρει σχετικά η απόφαση του Εφετείου.

Και ενώ έτσι υπό τοιαύτες λεπτομερείς, αναλυτικές, μακροχρόνιες και οπωσδήποτε και αδιάβλητες έρευνες, δοκιμές και διαπραγματεύσεις απ' τα αρμόδια ανωτέρω όργανα της ελληνικής πολιτείας (αξιοματικούς κλπ.) προκειμένου να επιλεγεί και τελικά ν' αγορασθεί το εν λόγω άρμα και ενώ πάντα ταύτα (περί του αδιαβλήτου και του συμφέροντος για την Ελλάδα συνάψεως της εν λόγω συμβάσεως αγοράς των ειρημένων αρμάτων), έγιναν δεκτά (ως περιστατικά) στο δημοσιευθέν την 20-5-1986 αμετάκλητο βούλευμα του ενταύθα Συμβουλίου Πλημ/κών, με το οποίο απαλλάσσονται της κατηγορίας ο ήδη ενάγων Θ. Λιακουνάκος και ο Αλέξ. Κύρσης, ότι, ενεργήσαντες υπό τις αντίστοιχες ιδιότητές τους του προέδρου και του αντιπροέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της ήδη ενάγουσας Α.Ε. «ΑΧΧΟΝ» ως «αντιπρόσωποι» στην Ελλάδα επί προμήθεια, της ανωτέρω πωλησάσης τα άρματα μάχης γερμανικής εταιρίας «KRAUSS MAFFEL» «μεσολαβήσαντες» μεταξύ αυτής και του Ελληνικού Δημοσίου, για τη σύναψη της σχετικής συμβάσεως (αγοράς των αρμάτων) «παρεβίασαν» τους περί προστασίας του συναλλάγματος ελληνικούς νόμους, μη «δραχμοποιήσαντες» την εισπραχθείσα σε γερμανικά μάρκα, προμήθεια τους κλπ., το υπό του εναγομένου Χρήστου Παπουτσάκη εκδιδόμενο ενταύθα και ανήκον στην ιδιοκτησία του περιοδικό με τον τίτλο «ΑΝΤΙ», αρχίζει από του Μαΐου 1986, πέντε (5) δηλαδή και πλέον χρόνια απ' τη σύναψη της ανωτέρω συμβάσεως αγοράς των αρμάτων και δύο (2) χρόνια απ' την ανωτέρω παραλαβή τους, να δημοσιεύει «άρθρα» σχετικά με τη σύμβαση αυτή, την οποία χαρακτηρίζει «σκανδαλώδη» και επιζημία για την Ελλάδα, κατηγορώντας γι' αυτό (το «σκάνδαλο», όπως το αποκαλεί), μεταξύ άλλων και τους ενάγοντες, δηλαδή την ενταύθα εδρεύουσα εταιρία «ΑΧΧΟΝ Α.Ε.» και τον πρόεδρό της Θ. Λιακουνάκο.

Πέραν του γεγονότος ότι όσα γράψαμε για την ΑΧΧΟΝ δεν γνωρίζαμε το βούλευμα (αυτό αποδεικνύεται εύκολα με βάση τις ημερομηνίες επειδή το «επιλήψιμο άρθρο» γράφτηκε στις 9-5-86, ενώ το βούλευμα δημοσιεύθηκε στις 20.5.86), δημιουργείται ένα άλλο και μεγάλο θέμα. Έξι μήνες μετά την έκδοση του βουλήματος ο αντιστράτηγος κ. Φωτάκης έκρινε στο πόρισμά του ότι:

«η μεθόδευση της αγοράς των Λέοπαρντ, έβλαψε σημαντικά τα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου και εξυπηρέτησε πλήρως τα συμφέροντα της γερμανικής πλευράς (δηλαδή της εταιρείας KRAUSS MAFFEL) και κατά τρόπο που θα μπορούσε να θεωρηθεί σκανδαλώδης» (το «ΒΗΜΑ», 22.2.87).

Με τη λογική συνεπώς που καταδικαστήκαμε και ο κ. Φωτάκης προσβάλλει με το πόρισμά του την πολιτική δικαιοσύνη, εφόσον κρίνει επί θέματος για το οποίο υπάρχει απαλλακτικό βούλευμα, συμπεραίνοντας τα αντίθετα. Τις ίδιες «ευθύνες» έχει, εξάλλου, και ο υπουργός Άμυνας κ. Χαράλαμπούπου που τον Ιούνιο του

'87 παρέπεμψε το πόρισμα Φωτάκη για επί ποινή αξιολόγηση στην πολιτική δικαιοσύνη.

Η ΑΧΧΟΝ εγείρει βέβαια αγωγή μόνο κατά του «ΑΝΤΙ», τα δημοσιεύματα του οποίου βασίστηκαν στο πόρισμα Φωτάκη και σε ντοκουμέντα που ήταν στη διάθεση και του αντιστράτηγου.

Πριν προχωρήσουμε έχει σημασία να δημοσιεύσουμε ένα πολύ σημαντικό απόσπασμα από το πόρισμα Φωτάκη:

«Γενικά από τα στοιχεία του φακέλλου της παραπάνω δικογραφίας (εννοεί της δίκης στη Γερμανία), που κατέστη δυνατόν να συγκεντρωθούν, προκύπτει και τούτο όχι μόνο από το περιεχόμενο των καταθέσεων των παραπάνω Αξιωματικών, αλλά και από τις προτάσεις των διαδίκων, ότι διασύρθηκε ενώπιον των Γερμανικών Δικαστηρίων ο Ελληνικός Στρατός και το όνομα της Ελλάδας. Εμφατικά αναφέρεται στο σημείο αυτό ότι στις προτάσεις της εναγόμενης KRAUSS-MAFFEL με ημερομηνία 21.2.83 (υποφάκελλος ΙΑ' α.α.2) και προς αντίκρουση προφανώς κάποιου αντιστοίχου ισχυρισμού του ενάγοντος (πρόκειται για τον κ. Β. Τσάκο) περιλαμβάνεται ο, απαράδεκτα προκλητικός, ισχυρισμός ότι η ελληνική εταιρεία ΑΧΧΟΝ —που, όπως προαναφέρθηκε, είχε μεθοδεύσει την επίδειξη του άρματος LEOPARD

ΜΟΛΙΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

ΠΡΟΣΕΞΤΕ ΑΥΤΑ ΤΑ 2 ΒΙΒΛΙΑ

Του γνωστού αρθρογράφου της ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ
ΠΟΤΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΤΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1974 - 1986

12 ΚΥΡΙΑΚΑ ΚΥΡΙΑ

ΦΥΤΡΑΚΗ / Ο ΤΥΠΟΣ Α.Ε.
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΠΟΤΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

ΦΙΛΑΕΤΕΡΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ

(Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ)

ΦΥΤΡΑΚΗ / Ο ΤΥΠΟΣ Α.Ε.
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Θα σας αποκαλύψουν πολλές αλήθειες για τη σύγχρονη ιστορία μας

Εκδόσεις ΦΥΤΡΑΚΗ / Ο ΤΥΠΟΣ Α.Ε.
ΓΡΑΒΙΑΣ 3-5 • ΤΗΛ. 36.19.083

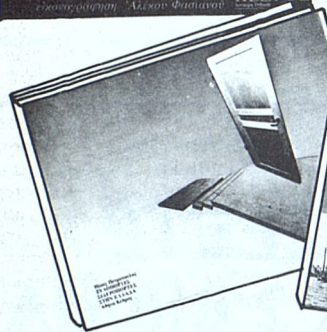
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – τηλ. 36.02.007

2η ΕΚΔΟΣΗ

2η ΕΚΔΟΣΗ

Τα βιβλία του Ηλία Πετρόπουλου στον Κέδρο

• Ρεμπέτικα τραγούδια

Ένα μοναδικό λεύκωμα που συγκεντρώνει στις 700 σελίδες του, πάνω από 1400 τραγούδια και πάνω από 1000 ιστορικές φωτογραφίες από τον κόσμο του ρεμπέτικου. Ο ζωγράφος Αλέκος Φασιανός διακοσμεί το βιβλίο με 275 πρωτότυπα σχέδιά του. Επίσης δημοσιεύονται εκτενής μελέτη του Ηλία Πετρόπουλου σχετικά με το ρεμπέτικο τραγούδι και καμιά σαρανταριά κείμενα διαφόρων μελετών γύρω από το θέμα «υπόκοσμος/ρεμπέτικο τραγούδι».

• Τα μικρά ρεμπέτικα

Μια σύντομη έκδοση με τα πιο γνωστά 120 ρεμπέτικα τραγούδια.

• Ξυλόπορτες σιδερόπορτες στην Ελλάδα

Ένα λεύκωμα 250 σελίδων που με τις φωτογραφίες του περισώζει την παραδοσιακή ελληνική αρχιτεκτονική στις ξυλόπορτες και σιδερόπορτες.

• Παλιά Σαλονίκη (Old Salonica)

Ένα λεύκωμα 240 σελίδων με περί τις 300 φωτογραφίες από την παλιά Θεσσαλονίκη και έως το 1964.

στην Αυλώνα, με την ευκαιρία της εκθέσεως DEFENDORY 80— «επιτυχία» να εμποδίζει το διαγωνισμό, ώστε να αποκλεισθούν όλοι οι άλλοι ανταγωνιστές(!)» και επί πλέον ότι: «η εταιρεία ΑΧΧΟΝ έλαβε από την εναγομένη την προμήθεια, που πράγματι κέρδισε».

Δικαιούμεθα συνεπώς να ρωτήσουμε: γνώριζε το πόρισμα Φωτάκης; Η απάντηση είναι ναι. Όχι μόνον το γνώριζε αλλά το έκρινε κιόλας, με την εξής φράση:

«Συνεπώς «άνθρακες ο θησαυρός» και εκ του «πορίσματος Φωτάκη»».

Σημειώνουμε και μία λεπτομέρεια: Ο κ. Φωτάκης ως πρόεδρος του Αναθεωρητικού Στρατοδικείου είναι ομότιμος του προέδρου του Αρείου Πάγου.

Η συνέχεια είναι γνωστή: με την υπ' αριθ. 1756/29-4-87 απόφασή του, το Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή της ΑΧΧΟΝ και του κ. Λιακουνάκου κατά του Χρήστου Παπουτσάκη και του Βασίλη Ζήση, αναφέροντας μεταξύ άλλων στο αιτιολογικό ότι

«το μοναδικό κίνητρο για τα επίμαχα δημοσιεύματα αποτέλεσε αφ' ενός μεν το δικαιολογημένο ενδιαφέρον του τύπου, ο οποίος στα πλαίσια της κοινωνικής αποστολής να ενημερώνει τον πολίτη σχετικά με κρίσιμα θέματα όπως η πολιτική ζωή της χώρας, ο αμυντικός εξοπλισμός, το δημόσιο συμφέρον, αφετέρου δε το ενδιαφέρον αυτών που συνδέονται με τη λειτουργία του, όπως οι εναγόμενοι οι οποίοι καταχώρησαν τις πιο κάτω δημοσιεύσεις με δυσμενείς έστω χαρακτηρισμούς, κατά τρόπο όμως που δεν είχε σαν σκοπό να βλάψει την τιμή και την υπόληψη του πρώτου ενάγοντα ή τη φήμη και το όνομα της δεύτερης...».

Στην πρωτόδικη αυτή απόφαση η ΑΧΧΟΝ και ο κ. Λιακουνάκος άσκησαν έφεση και στις 6 Νοεμβρίου 1987 εκδόθηκε η απόφαση του Εφετείου σύμφωνα με την οποία ο Χ. Παπουτσάκης καταδικάστηκε στην εξοντωτική ποινή και η υπόθεση του Βασίλη Ζήση διαχωρίστηκε και παραπέμφθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο.

Ως γνωστόν οι αποφάσεις των δικαστηρίων δεν κρίνονται. Μπορούμε όμως να παραθέσουμε στοιχεία που τις ανατρέπουν, όπως το παρακάτω απόσπασμα από το πόρισμα του αρχηγού της Στρατιωτικής Δικαιοσύνης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

αποφαίνομαι και εισηγούμαι τα εξής:

α. Η απευθείας ανάθεση της προμήθειας αρμάτων (τύπου LEOPARD) στη γερμανική εταιρεία KRAUSS-MAFFEI, (που έγινε με την αριθ. 2451/81 Σύμβαση του ΓΕΣ), υπήρξε ουσιαστικά παράνομη.

β. Να διαβιβασθούν, λόγω αρμοδιότητας, στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών Αθηνών, τα αναγκαία αντίγραφα από το φάκελλο της παρούσας ΕΔΕ, για ποινική αξιολόγηση και τυχόν άσκηση ποινικής δίωξης κατά παντός υπευθύνου και για όσα ειδικότερα διαλαμβάνονται στο ιστορικό και αιτιολογικό του παρόντος πορίσματος.

γ. Να κινηθεί η διαδικασία παραπομπής, ενώπιον Ανακριτικού Συμβουλίου, με το ερώτημα της αποβολής, των παραπάνω αποστράτων αξιωματικών, που αναμείχθηκαν ανεπίτρεπτα και με οποιοδήποτε τρόπο στην προαναφερθείσα διένεξη και

δ. Να κινηθεί η διαδικασία τροποποίησης και συμπλήρωσης της διατάξεως της παραγράφου 12 του άρθρου 66 του Ν.Δ. 1400/73, προκειμένου να θεσπισθούν, κατά των παραβατών της αυστηρής ποινικής και διοικητικής κυρώσεως.

Όταν ξεκινήσαμε τα ρεπορτάζ για τα σκάνδαλα στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων γνωρίζαμε φυσικά σε τι «πέλαγος» ανοιγόμασταν. Όμως, καμιά απόφαση, όσο εξοντωτική και αν είναι, δεν θα μας κάνει να σταματήσουμε τις έρευνες για τις δραστηριότητες και της ΑΧΧΟΝ και του κ. Λούβαρη και των Τσάτσων και του κ. Δαλέζιου και του Ίωνα Βορρέ της ΕΛΒΙΕΜΕΚ.

Και κάτι άλλο. Για την υπόθεση «Λέοπαρντ» εκκρεμούν ακόμα δύο δίκες. Αυτή που διατάχθηκε, ύστερα από το πόρισμα Φωτάκη, για «υπεξαγωγή εγγράφου» από τα αρχεία του ΓΕΣ και που βρέθηκε στα χέρια της «Κράους-Μαφάι» κάτω από «άγνωστες» συνθήκες (υπεξαγωγή που αποκάλυψε το «ΑΝΤΙ») και εκείνη που πρέπει να πραγματοποιηθεί στο Πολυμελές Πρωτοδικείο εναντίον του Βασ. Ζήση με πρωτοβουλία του κ. Λιακουνάκου.

Η πραγματοποίηση της δεύτερης δίκης είναι στη διακριτική ευχέρεια της ΑΧΧΟΝ. Εμείς θέλουμε η δίκη αυτή να γίνει, ώστε, σε ανοιχτή ακροαματική διαδικασία, να παρελάσουν οι τόσο επώνυμοι μάρτυρες και να γίνει έτσι, επιτέλους, κάποτε, η δίκη των «Λέοπαρντ».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΟΥ Δ.Σ. ΤΗΣ ΑΧΧΟΝ Α.Ε.

Το περιοδικό «ΑΝΤΙ» από το 1983 μέχρι και σήμερα, έχει αποδωθεί σε μια συστηματική συκοφαντική εκστρατεία κατά της «ΑΧΧΟΝ» και του προέδρου του Δ.Σ. αυτής, με αφορμή τη σύμβαση του Ελληνικού Δημοσίου με τη γερμανική εταιρεία KRAUSS-MAFFEE για τα άρματα «LEOPARDS». Με αλληπάλληλα δημοσιεύματα, έχει εμφανίσει την ΑΧΧΟΝ και τον πρόεδρό της ως πρωταγωνιστές, «**τεραστίου σκανδάλου**».

Θα ανάμενε κανείς ότι, αν πράγματι ένα περιοδικό σέβεται τους κανόνες της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και της ελευθεροτυπίας, οφείλει να αναγνώρισει την ανακρίβεια (επεικής η έκφραση) των δημοσιευμάτων του, μετά από σχετική απόφαση της Δικαιοσύνης, η οποία απόφαση θα έπρεπε να τυγχάνει σεβαστή από τους παρόντες του δημοκρατικού πολιτεύματος (πρωτίστως από τον Τύπο). Και ήλθε πράγματι το βούλευμα 2215/1986 του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών, το οποίο έκρινε ότι η ΑΧΧΟΝ και ο πρόεδρός της, δεν διέπραξαν ΚΑΜΙΑ από τις αξιόποινες πράξεις, για τις οποίες είχαν κατηγορηθεί. Δυστυχώς, η «δημοσιογραφική ευαισθησία» του «ΑΝΤΙ», εκδηλώθηκε όχι με την αναγνώριση της αλήθειας, αλλά με τη συνέχιση της συκοφαντικής του εκστρατείας.

Μάλιστα, το «ΑΝΤΙ», παρακολουθώντας από κοντά την εκκρεμούσα, κατά την εποχή εκείνη, ποινική διαδικασία, εξέφρασε το «σεβασμό» του προς τη Δικαιοσύνη και την «προσήλωσή του» στη δεοντολογία της ενημέρωσης, με την εξής δήλωση του στο τεύχος της 9.5.1986: «Καλά πληροφορημένες πηγές μας δήλωσαν ότι ο αρμόδιος εισαγγελέας πρότεινε να εκδοθεί απαλλακτικό βούλευμα για την «ΑΧΧΟΝ» και τον κ. Θωμά Λιακουδάκη. Αγνοούμε, για την ώρα, τη συλλογιστική και τους λόγους που οδήγησαν τον περί ου ο λόγος εισαγγελέα να κάνει αυτήν την πρόταση. Περιορίζομαστε μόνο να σημειώσουμε ότι, οι έγκυροι νομικοί κύκλοι, χαρακτηρίζουν την πρόταση αυτή του εισαγγελέα — αν είναι απαλλακτική — σκανδαλώδη και την όλη υπόθεση κουκούλωμα».

Και η υποτροπή δεν έχει τέλος:

Την 6.11.1987 εξεδόθη η υπ' αριθμ. 12.123/1987 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, που καταδίκασε τον εκδότη του «ΑΝΤΙ» να καταβάλει, συνολικά, ποσό 6.000.000 δραχμών στην «ΑΧΧΟΝ» και τον πρόεδρό της, διότι έκρινε ότι «όλα τα παραπάνω δημοσιεύματα ήταν ψευδή και συκοφαντικά και ότι οι συντάκτες αυτών ήταν γνώστες της αναληθείας του περιεχομένου τους».

Το «ΑΝΤΙ» ακολουθεί και πάλι τους δικούς του «κανόνες παιχνιδιού», οι οποίοι απέχουν παρασάγγας από το σεβασμό στους θεσμούς και τη λειτουργία της πληροφορίας, στα πλαίσια της δημοκρατίας. Εκρίνε στο... δικό του δικαστήριο τη Δικαιοσύνη και τις αποφάσεις της και με δήλωση της Συντακτικής του Επιτροπής στον Τύπο της 19ης Νοεμβρίου 1987, συνδέει την απόφαση του Εφετείου με κέντρα «που θέλουν να κλείσουν το περιοδικό» και να «φιμώσουν τον Τύπο».

Είναι προφανές ότι, όλη αυτή η μακρόχρονη «αναίτια» συστηματική εκστρατεία κατασυκοφάντησης και λασπολογίας από το «ΑΝΤΙ», προκάλεσε ήδη στην εταιρεία «ΑΧΧΟΝ» (και είναι ανυπολόγιστες όσες υποστεί στο μέλλον) ζημιές ηθικές και υλικές, οι οποίες, συμβολικά και μόνον, «αντιπροσωπεύονται» από το ποσόν που επιδικάστηκε από το Εφετείο.

Και εκπέμπει τώρα το «ΑΝΤΙ» ιερemiάδες, θεωρώντας την καταδίκη του «εξοντωτική» και μυκτηρίζοντας την «ΑΧΧΟΝ», γιατί είχε το «θράσος» να προσφύγει στη Δικαιοσύνη. Αλλά ποιο άλλο μέσον άμυνας έχει μια εταιρεία απέναντι στα χαλκευμένα ψεύδη, πέραν αυτού της Δικαιοσύνης; Και αν θεωρείται «πλήγμα κατά της ελευθεροτυπίας» η καταδίκη ενός περιοδικού, που ενουσιδηγώς και εξακολουθητικώς κατασυκοφάντησε φυσικά και νομικά πρόσωπα, η ανήθικη και απαράδεκτη προσπάθεια να κηλιδωθούν υπολήψεις και να καταστραφεί με ψεύδη μια εταιρεία, με 250 εργαζόμενους, είναι πράξη σύμφωνη με τις αρχές της δημοκρατίας και της λειτουργίας του Τύπου;

Θα πρέπει να αντιληφθεί το «ΑΝΤΙ» ότι, η ελευθερία του Τύπου σταματάει εκεί που αρχίζει η δημοσιογραφία των «ελευθεριών θών» και ότι το αναφαίρετο συνταγματικό δικαίωμα του συκοφαντούμενου να ζητήσει την προστασία της Δικαιοσύνης, δεν έχει να κάνει με «σκοτεινούς κύκλους», αλλά με τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα, υπέρ των οποίων φαίνεται να κόπεται το περιοδικό.

Και επί τέλους, αφού τόσο αρέσκεται το «ΑΝΤΙ» στην αναφορά «σκοτεινών κέντρων», δικαιούμεθα να ερωτήσουμε: Γιατί αυτή η εμμονή στα επίμαχα δημοσιεύματά του, μετά από τόσες αποφάσεις της Δικαιοσύνης, που τα ανατρέπουν; Ποιοι κανόνες «δεοντολογίας» υπαγορεύουν την εμμονή στο ψέμα; Και πόθεν εκπορεύονται (από ποια «κέντρα», κατά την ορολογία του «ΑΝΤΙ») αυτού του είδους οι κανόνες;

Και επειδή τα όσα ισχυρίζεται το «ΑΝΤΙ» περί «προσπάθειας εξοντώσεώς του», βρίσκονται μακριά των προθέσεών μας, και επειδή κάνουμε την μόνο μέσου άμυνας που διαθέτουμε από συκοφαντικές επιθέσεις, καλούμε το περιοδικό να προχωρήσουμε στην κλίμακα της Δικαιοσύνης, εξαντλώντες και την ύστατη βαθμίδα της. Καλούμε το περιοδικό να προσφύγει στον Άρειο Πάγο, για την ανατροπή της εις βάρος του καταδικαστικής απόφασης και δηλώνουμε ότι, δεν θα ασκήσουμε τα δικαιώματά μας (τα απορρέοντα από την απόφαση του Εφετείου Αθηνών) μέχρι αμετακλήτως να αποφανθεί το Ανώτατο Δικαστήριο.

Λυπούμεθα, αλλά άλλο πεδίο αγώνος, πέραν αυτού της προσφυγής στη Δικαιοσύνη, δεν γνωρίζουμε. Το δε πεδίο των χαλκείων, το αφιερώνουμε εις το «ΑΝΤΙ», με την παρατήρηση ότι, εχθρός της ελευθερίας του Τύπου δεν είναι ο νομίμως αμυνόμενος από τη λασπολογία, αλλά αυτή η ίδια η μέθοδος της λασπολογίας.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΑΧΧΟΝ Α.Ε.

Η ταυτότητα ενός νόμου...

Για να στραφούν εναντίον μας, η ΑΧΧΟΝ και ο κ. Λιακουδάκης δεν προσφύγανε στην εφαρμογή του Ποινικού Νόμου. Επιστρατεύσανε τον ειδικό νόμο για την αστική ευθύνη του τύπου, τον 1178/1981. Αποφύγανε τη δημοσιότητα και τη δυναμική του Ποινικού Δικαστηρίου, που θα ερευνούσε ουσιαστικά όλη την υπόθεση προμήθειας των «LEOPARDS» και θα αποκάλυπτε τις πλευρές του σκανδάλου. Καταφύγανε στα αστικά δικαστήρια, που έχουν άλλη δικονομική λειτουργία και περιορίζουν τις διαστάσεις της υπόθεσης.

Αξίζει να μνημονεύσουμε την ιστορία αυτού του νόμου, που έγινε το 1981, από την κυβέρνηση Ράλλη και πρωτοχρησιμοποιήθηκε από τον Έβερτ κατά του «Έθνους» και, αν θυμόμαστε καλά, από τον ίδιο τον Ράλλη. Όπως κάθε ειδικός νόμος, που καθιερώνει εξαιρετικές διαδικασίες, είναι νόμος σκοπιμότητας, που φτιάχνεται για να εξυπηρετήσει περιστασιακές ανάγκες. Δημαγωγικά ειπώθηκε τότε, ότι ο νόμος έγινε για να μην αποφεύγουν οι πραγματικοί ιδιοκτήτες των εφημερίδων τις οικονομικές συνέπειες από τη δημοσίευση αξιόποινων κειμένων. Στην πραγματικότητα φτιάχτηκε ένας μηχανισμός που χρησιμοποιήθηκε για να εκφοβίσει, ώστε να αυτοπεριορίζονται οι συντάκτες και να διστάζουν οι ιδιοκτήτες, όταν θέλουν να ασχοληθούν με κριτική και έλεγχο ύποπτων δραστηριοτήτων μεγαλόσχημων οικονομικών και πολιτικών παραγόντων.

Νόμος σκοπιμότητας, λοιπόν, ο 1178/81, και εκφοβισμού, απειλεί με εξοντωτικές οικονομικές συνέπειες και ειδική ταχύτατη διαδικασία κάθε ενοχλητικό έντυπο. Αυτήν ακριβώς την προδιαγραμμένη χρησιμότητα του νόμου εκείνου, επιβεβαιώνει η υπόθεση της αγωγής ΑΧΧΟΝ-ΛΙΑΚΟΥΝΑΚΟΥ σε βάρος μας. Αλλά και όποτε χρησιμοποιήθηκε ο ίδιος νόμος, έγινε σε υποθέσεις που οι ενδιαφερόμενοι είχαν λόγους να ασκήσουν πίεση οικονομική, για να σταματήσουν δημοσιογραφικές αποκαλύψεις για διαβλητές και ύποπτες δραστηριότητές τους. Για πρώτη φορά, όμως, υλοποιήθηκε τόσο κραυγαλέα αυτή η σκοπιμότητα και μάλιστα στο Εφετείο, που ανέτρεψε την πρώτη σωστή απόφαση του Πρωτοδικείου, εξετάζοντας μονάχα τα γραπτά της δικογραφίας και υιοθετώντας χωρίς κανένα πρόσθετο στοιχείο τις προτάσεις της ΑΧΧΟΝ, σε μια περίοδο μάλιστα που η κριτική και οι αποκαλύψεις του «ΑΝΤΙ» άνοιγαν χωρίς δισταγμό, όλες τις διαστάσεις ενός πολύπλευρου σκανδάλου και αποκάλυπτε όλους τους πρωταγωνιστές του.

...και μια απάντηση που περιττεύει

Αναδημοσιεύουμε δωρεάν την πληρωμένη ανακοίνωση της ΑΧΧΟΝ Α.Ε. που καταχωρήθηκε σε εφημερίδες της Κυριακής 22 Νοεμβρίου. Επισημαίνουμε τον απολογητικό της χαρακτήρα και μας αφήνουν αδιόφορους οι υπαινιγμοί και οι ύβρεις εναντίον του «ΑΝΤΙ». Τις αρχές της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και της ελευθεροτυπίας δεν θα μας τις μάθει ο επιχειρηματίας, αντιπρόσωπος - μεσολαβητής οπλικών συστημάτων. Την ελευθεροτυπία δεν την ανακαλύψαμε εμείς για να επενδύσουμε τα προϊόντα της μεσιτείας μας. Είναι επιλογή ζωής και αγώνα, καθημερινής αντίστασης, ακόμα και εναντίον εκείνων που επιζητούν, με θεμιτά και αθέμιτα μέσα, την οικονομική μας εξόντωση.

Και κάτι ακόμα: Γιατί η ΑΧΧΟΝ δεν αναφέρεται και στα άλλα δημοσιεύματά μας που την αφορούν; Τι έχει να πει, άραγε, για το σύστημα ΔΙΑΣ που πούλησε στην αεροπορία και σύμφωνα με τον ίδιο τον υπουργό Άμυνας κ. Χαλαραμπόπουλο είναι ελαττωματικό; Ο κ. Αρκουμανέας που «αξιολόγησε» ως αξιωματικός του ΓΕΑ το ΔΙΑ, εργάζεται ή δεν εργάζεται στην ΑΧΧΟΝ ως εκδότης του «ΚΕΡΑΟΥΣ»; Και πόσοι από τους «290 εργαζόμενους» της εταιρείας είναι απόστρατοι αξιωματικοί;

Ψυχραιμία για τα εκλογικά βιβλιάρια...

του Γιάννη Φλώρου

«Όσοι περιμένουν ότι το ΠΑΣΟΚ και ο πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου θα επιτρέψουν σε άλλους να έχουν τις πρωτοβουλίες μέχρι τις εκλογές, τώρα θα πρέπει να το ξανασκεφθούν». Με αυτή τη φράση σχολίασε στέλεχος του ΠΑΣΟΚ τις πρόσφατες εξελίξεις και το προεκλογικό κλίμα που δημιουργήθηκε το τελευταίο δεκαπενθήμερο.

Στηριζόμενοι όμως ακριβώς σε αυτές τις εξελίξεις (οικονομικά μέτρα, παραίτηση Κ. Σημίτη, κατάθεση προϋπολογισμού που σχολιάζονται σε άλλες σελίδες) καθώς και στις εξορμήσεις του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου —«πορεία στο Γοργοπόταμο» (22 Νοεμβρίου), ομιλία στο Αίγιο (28 Νοεμβρίου), παρουσία σε όλες τις εκδηλώσεις λατρείας και τιμής του πολιούχου της Πάτρας «Αγίου Ανδρέα» (30 Νοεμβρίου) και διήμερη περιοδεία στην Αχαΐα— οι περισσότεροι πολιτικές παρατηρητές συγκλίνουν στην εκτίμηση ότι «έτος των εκλογών» δεν θα είναι το 1989.

Πότε θα γίνουν εκλογές;...

Γεγονός είναι ότι με την αποδοχή, ουσιαστικά, του Κ. Σημίτη σηματοδοτήθηκε και πολιτικά η «εξόρμηση», ή το «σχέδιο», όπως λέγεται το ΠΑΣΟΚ, που ως βέβαιη κατάληξη του θεωρούνται οι εκλογές. Με τη «διόρθωση» της εισοδηματικής πολιτικής —ανεξάρτητα από το εάν (όπως υποστηρίζεται από πολλούς) «διατηρείται η κατεύθυνση Σημίτη, χωρίς τον Σημίτη»— επιχειρείται να σφραγισθεί η «στροφή» του ΠΑΣΟΚ. «Η λιτότητα ανήκει στο παρελθόν, πάμε με ελπίδες για το μέλλον». Αυτό έπρεπε να περάσει ως μήνυμα και αυτό έγινε με την αποδοχή

Σημίτη, η οποία δεν ήταν «κεραυνός εν αιθρία».

Το «σχέδιο» όμως του ΠΑΣΟΚ σύμφωνα με τους ίδιους δεν εξαντλείται στα οικονομικά μέτρα. Σε εξέλιξη βρίσκεται η «ανασυγκρότηση του Κινήματος» που θα έχει ως κατάληξη το Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. («Μην περιμένετε εκλογές πριν το συνέδριο», έλεγε στέλεχος του κυβερνώντος κόμματος). Όπως επίσης θα υπάρξουν και άλλες πρωτοβουλίες, οι οποίες θα δώσουν την δυνατότητα στον πρωθυπουργό και το ΠΑΣΟΚ να γίνουν αυτοί οι ρυθμιστές των πολιτικών εξελίξεων και όχι η αντιπολίτευση. Σε αυτές τις «άλλες πρωτοβουλίες» περιλαμβάνονται η ανατροπή του κλίματος, η αποδοτικότητα του κυβερνητικού έργου («μας χρειάζονται έργα που να έχουν και πολιτικά οφέλη»), η τροποποίηση της εισοδηματικής πολιτικής κλπ.

Σ' αυτά θα προστεθούν και άλλα και κυρίως οι διαπραγματεύσεις για τις βάσεις, που ορισμένοι πιστεύουν ότι θα αποτελέσουν ισχυρό «ατού» της κυβέρνησης σε μια προεκλογική εκστρατεία. Ακόμα και νέες εξαγγελίες που θα αφορούν αγροτικές περιοχές, όπου το ΠΑΣΟΚ δεν έχει τα ίδια προβλήματα με αυτά που αντιμετωπίζει στις αστικές.

Συνεπώς, λένουν, υψηλά ιστάμενα «κομματικά» —όπως χαρακτηρίζονται— στελέχη, «το ΠΑΣΟΚ θα γίνει ο κυρίαρχος του πολιτικού παιχνιδιού». Άρα οι εκλογές δεν είναι υπόθεση αυτής της άνοιξης και όσοι ισχυρίζονται κάτι τέτοιο «θα πέσουν για άλλη μια φορά έξω στις προβλέψεις τους». Άλλωστε για τους ίδιους ο πρωθυπουργός ήταν σαφής: Οι εκλογές είτε, και στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ και στις πρόσφατες περιοδείες του, θα γίνουν το 1989.

Από την άλλη όμως το ίδιο το ΠΑΣΟΚ φαίνεται να αποκόβει από μόνο του όσα νήματα το συνδέουν με την εξάντληση της τετραετίας. «Και οι ίδιοι θα πρέπει να το καταλάβουν», έλεγε κυβερνητικό στέλεχος, «ότι αναγκαστικά μπαίνουμε σε μια άλλη περίοδο». Συνεπώς η πιθανότητα των πρόωρων εκλογών είναι ανοικτή. Αυτό, πιστεύουν ορισμένοι, είναι κάτι που θα επιβληθεί —έστω και αν δεν υιοθετείται ως πολιτική επιλογή— εκ των πραγμάτων.

Η οικονομική κατάσταση είναι τέτοια, ισχυρίζονται, που δεν επιτρέπει στο ΠΑΣΟΚ την «πολυτέλεια» να εξαντλήσει την τετραετία. Τα ελλείμματα του προϋπολογισμού, ο πληθωρισμός και η αδυναμία της κυβέρνησης να λύσει διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας μπορεί να οδηγήσουν μέχρι και την «κατάρρευση», οπότε, για να μη γίνει, αναγκαστικά μόνος δρόμος είναι οι εκλογές. Επιβεβαιωτικά της άποψης αυτής θεωρούνται και τα οικονομικά μέτρα, και η «παραίτηση» Σημίτη, και το κλίμα που δημιουργήθηκε με τις περιοδείες του πρωθυπουργού. Δεν υπάρχουν, λένε, οι δυνατότητες να κρατηθεί η οικονομία σε όλη τη διάρκεια του 1988 σε τέτοια επίπεδα, που να επιτρέπει στο ΠΑΣΟΚ να γίνουν εκλογές το 1989. Υποστηρίζεται μάλιστα από τους ίδιους ότι οι εκλογές θα γίνουν το πρώτο εξάμηνο του 1988, επειδή ακριβώς «δεν υπάρχει για το ΠΑΣΟΚ άλλη λύση».

BBC ENGLISH VIDEO COURSES

ΣΕΙΡΕΣ για: αρχάριους προχωρημένους, ειδικά θέματα

ΝΕΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

"MUZZY IN CONDOLAND"

Για παιδιά 5-9 ετών
Μαθαίνουν Αγγλικά διασκεδάζοντας
— Μόνιμη έκθεση —
Τηλ. 36.45.608

ΑΓΓΛΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

BIBΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ

ΟΔΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ 11
τηλ. 36.23.673

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ
ΒΙΒΛΙΑ

ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ & ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΕΠΙΣΗΣ: BBC ENGLISH COURSES
Σ' όλο τον κόσμο η επιτυχία του BBC στη
διδασκαλία Αγγλικών είναι αναγνωρισμένη

BBC ENGLISH COURSES HELLAS
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 9 - ΑΘΗΝΑ 106 72

BBC ENGLISH AUDIO COURSES

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ
"FINANCIAL
ENGLISH"

Ειδικό Επιστήμονες
ετοίμασαν αυτή τη σειρά με
τη συνεργασία του
περιοδικού "ECONOMIST".
Ένα βιβλίο και δύο
κασέτες, εξηγούν την
Οικονομική Ορολογία με
ζωντανά παραδείγματα.

«...Πάμε για το 1989»

Απέναντι σε αυτή την «εκλογική φιλολογία», στελεχη του ΠΑΣΟΚ επιμένουν —χωρίς όμως να είναι κατηγορηματικά για το 1989— ότι δεν έχει φθάσει ακόμα η «ώρα της αναμέτρησης». Δεν είναι δυνατόν να συζητούμε τώρα για εκλογές όταν η ανασυγκρότηση, το Συνέδριο και αυτή ακόμα η εισοδηματική πολιτική χρειάζονται χρόνο για να αποδώσουν και, άλλωστε, προγραμματίζονται με στόχο το 1989.

Ποιος προγραμματισμός όμως μπορεί να σταθεί, όταν από την μέχρι τώρα θητεία του ΠΑΣΟΚ δεν έχει υπάρξει πολιτική που να έμεινε μέχρι το τέλος φιλοδοξώντας να έχει στόχους και πρόγραμμα;

Ούτε όμως η «παρατεταμένη προεκλογική περίοδος», ισχυρίζονται κύκλοι του ΠΑΣΟΚ, συμφέρει το ΠΑΣΟΚ και την κυβέρνηση. Για να αποδώσουν μια σειρά πρωτοβουλίες χρειάζεται ένα διαφορετικό κλίμα, που να μη χαρακτηρίζεται από προεκλογικές μόνο εντυπώσεις.

Οι εκλογές δεν φέρνουν την άνοιξη

Ωστόσο κανείς δεν είναι σε θέση σήμερα να μιλήσει με ασφάλεια για το χρόνο των εκλογών — ακόμα και αυτός ο πρωθυπουργός. Αυτά που μπορούν προς το παρόν να καταγραφούν είναι:

- Η «εκστρατεία» του κυβερνητικού στρατοπέδου με κύριο άξονα τη «στροφή», αρχής γενομένης με την εισοδηματική πολιτική. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί η υποχώρηση των ονομαζομένων «τεχνοκρατών» και η άνοδος των «λαϊκιστών». Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι αντιθέσεις στο κυβερνητικό στρατόπεδο ούτε περιορίζονται, ούτε εξαντλούνται εκεί...

- Τα στενά όρια που υπάρχουν για την ανάκαμψη της οικονομίας. Εδώ δεν υπάρχει κανείς που να ισχυρίζεται ότι αρκούν τα εξής, τελικά, δύο, για να φέρουν την οικονομία σε άλλους δρόμους: Η φορολογική «ελάφρυνση» και η ΑΤΑ.

- Η προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ να ανακτήσει το χαμένο έδαφος. Κατά τους ισχυρισμούς του, η «χειμερινή πορεία προς το λαό» θα έχει ευνοϊκά αποτελέσματα στο μέτωπο της «ανασυγκρότησης» του Κινήματος και της αποκατάστασης της αξιοπιστίας της κυβέρνησης σε λαϊκά και κοινωνικά στρώματα που ταλαντεύονται. Σε αυτό το κλίμα ήταν και η ανακοίνωση του Ε.Ι. του ΠΑΣΟΚ την περασμένη Τρίτη (1/12) ύστερα από τις περιοδείες του πρωθυπουργού: Τώρα «εξόρμηση» στελεχών στην επαρχία και προσπάθεια για εξομάλυνση στο συνδικαλιστικό κίνημα. (Η Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ θα συνέλθει στα μέσα Ιανουαρίου με αυτό το θέμα, ύστερα από τις εργατικές κινητοποιήσεις που εξαγγέλθηκαν για τις 15 Δεκεμβρίου).

Δύσκολα όμως μπορεί ένα κόμμα μόνο με αυτά —ύστερα μάλιστα από μια εξαετία διακυβέρνησης— να ζητήσει άλλη μια τετραετία.

Τα περιθώρια στενεύουν επικίνδυνα. Δεν αρκούν ούτε οι «εξορμήσεις», ούτε η χρήση της τηλεόρασης, ούτε η «επιστράτευση» του πρωθυπουργού —«πορεία» προς το λαό— για να διαμορφώσουν «συνθήκες ηγεμονίας του ΠΑΣΟΚ», όπως αρέσκονται να λένε στελέχη του. Ορισμένα μάλιστα, όπως π.χ. η προσπάθεια «εξομάλυνσης» στο συνδικαλιστικό κίνημα, είναι υποχρεωμένο τώρα το ΠΑΣΟΚ να τα προωθήσει «επί ποινή» απολείας, αν δεν γίνει, των περισσότερων εργατικών συνδικάτων. Πόσο αντέχει μια ΓΣΕΕ διορισμένη;

Ας ετοιμαστούμε επομένως να παρακολουθήσουμε τη μάχη «ανασκουμπωθείτε, γιατί χανόμαστε», που δίνει το ΠΑΣΟΚ αυτή την περίοδο. Και αυτό είναι εκείνο που συνδέει όλες τις «τάσεις», τουλάχιστον αυτό το διάστημα. Μετά ας σκεφθούμε ψύχραιμα τι θα κάνουμε με τα εκλογικά μας βιβλιάρια, αν βέβαια ως τότε δεν έχουμε άλλες «εκρήξεις» ή «ρήξεις».

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ

Κωνσταντίνος Βακαλόπουλος

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑ 1830 - 1878

Μακεδονικός
Ελληνισμός

Αλυτρωτική
πολιτική

Εθνική
διαπάλη

Εκδόσεις BANIAS
Θεσσαλονίκη 1987

Κανένα τμήμα της ελληνικής γης σε οποιοδήποτε γεωγραφικό χώρο δεν βρέθηκε ποτέ τόσο άμεσα στο επικεντρω των εδαφικών βλέψεων των βαλκανικών και ευρωπαϊκών κρατών όσο η τουρκοκρατούμενη Μακεδονία. Πρόκειται για τη σκοτεινότερη χρονική περίοδο της ελληνικής ιστορίας, που αναφέρεται στην Μακεδονία από τη γένεση του ελληνικού κράτους ως το συνέδριο του Βερολίνου (1830-1878). Μέσα από τις αγνώστες και πολυτιμες ελληνικές, αγγλικές και τουρκικές προξενικές εκθέσεις αναδύεται ανάγλυφα το πολιτικό καθεστώς του χριστιανικού στοιχείου του μακεδονικού χώρου. Καθώς συγκλονίζεται ολοένα και περισσότερο η οθωμανική επικράτεια από τις ταραχές των εθνικών μειονοτήτων της και τις αλλεπάλληλες επεμβάσεις των Άγγλων διπλωματικών εκπροσώπων για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, η Μακεδονία δονείται από την απαρχή της εθνικής διαπάλης και τη γένεση των εθνικών ανταγωνισμών. Έλληνες, Βούλγαροι και Τούρκοι αποδύονται σε μια συγκλονιστική πάλη για την τελική επικράτηση...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΒΑΝΙΑΣ».

Αρμενοπούλου 26 Θεσσαλονίκη,
τηλ. 219-493 και 232-071.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: Το λήφτιγκ και το... σουβλάκι

του Κώστα Δέδε

Σε περίοδο οικονομικής αβεβαιότητας έχει μπει η χώρα, με έντονα τα προεκλογικά χαρακτηριστικά και την έλλειψη εμπιστοσύνης για τα όσα λέει, για ό,τι πράττει και γι' αυτά που σκέφτεται η κυβέρνηση και ιδιαίτερα ο πρόεδρος της... Η έκρηξη του πληθωρισμού, η πτώση της βιομηχανικής παραγωγής, η εισοδηματική πολιτική με όλο το «λήφτιγκ» που της έκανε ο κ. Παπανδρέου, οι έντονες επιχειρηματικές αντιδράσεις, για την «αποχώρηση Σημίτη», η οργή του εργαζομένου και ο τραγελαφικός προϋπολογισμός που μοιάζει με σουβλάκι «με απ' όλα...», συνθέτουν την οικονομική πραγματικότητα. Και η οποία υποτάσσεται στις πολιτικές και κομματικές επιλογές μιας κυβέρνησης, που το μόνο που σκέπτεται είναι το πώς θα πάρει τις εκλογές όποτε αυτές και να γίνουν...

Η εισοδηματική πολιτική και ο προϋπολογισμός είναι οι δύο άξονες, πάνω στους οποίους θα κινηθεί «το τραίνο», προκειμένου να αναβαπτισθεί, το ΠΑΣΟΚ, στη λαϊκή ετυμολογία. Και στο όνομα αυτής της επιδίωξης, θα εξαγγελθούν (άρχισε, ήδη να γίνεται) άπευφτες παροχές, θα δοθούν άφατες υποσχέσεις, που θα οδηγήσουν σε ακόμα μεγαλύτερη αποσταθεροποίηση την κλονιζόμενη οικονομία μας.

Ο εξαναγκασμός σε παραίτηση του κ. Κώστα Σημίτη κατέστησε περισσότερο σαφείς τις προθέσεις του πρωθυπουργού κ. Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος προσπαθεί τώρα, με τη βοήθεια του αντιπροέδρου της κυβέρνησεως κ. Μένιου Κουτσόγιωργα (μάντζερ του προεκλογικού αγώνα...), να ανακτήσει το σοβαρά τραυματισμένο κύρος του, αυτοπαρουσιαζόμενος ως προστάτης των λαϊκών συμφερόντων. Και ο κ. Σημίτης;

...Και ο κ. Σημίτης, ο αίρων τον Σταυρό του Μαρτυρίου μιας πολιτικής, που και ο ίδιος πίστεψε ότι θα οδηγήσει σε έξοδο από την κρίση, εγκαταλείφθηκε στον εσμό των κατηγοριών και συκοφαντιών.

Πάντα στον ίδιο το σκοπό...

Η «εισοδηματική πολιτική Σημίτη» διαφέρει από την «εισοδηματική πολιτική Παπανδρέου» στο ότι η πρώτη ευνοεί, λίγο περισσότερο από τη δεύτερη, τη διανομή του εισοδήματος υπέρ του επιχειρηματικού κόσμου και λιγότερο υπέρ των εργαζομένων. Κατά βάση, και οι δύο «πολιτικές» εμπνέονται από την ίδια επιδίωξη: Να αυξηθούν τα κέρδη, έτσι ώστε να πραγματοποιηθούν επενδύσεις. Μόνο

που άξίες λόγου επενδύσεις δεν έχουν εκδηλωθεί, τουλάχιστον στο βαθμό που θα επέτρεπαν αισιόδοξες εκτιμήσεις για βελτίωση της παραγωγικότητας έστω των παραδοσιακών βιομηχανικών κλάδων.

Αν πράγματι η κυβέρνηση ήθελε να καταπολεμήσει αποφασιστικά τον πληθωρισμό, δεν θα είχε στραφεί αποτελεσματικά στη μείωση των αποδοχών (σε πραγματικούς όρους), αλλά θα έπρεπε: να μειώσει τα αντιπαραγωγικά (καταναλωτικά) ελλείμματα του Δημόσιου Τομέα (προϋπολογισμός, ελλείμματα δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κλπ.)· να ορθολογικοποιήσει τις δαπάνες του προϋπολογισμού και να τις είχε εντάξει σε ένα διαρθρωτικό αναπτυξιακό πρόγραμμα· να τιθασεύσει την παραοικονομία και να μετριάσει όσες αρνητικές επιπτώσεις δημιουργούνται από την αναδιανομή του εισοδήματος, που εκτρέφουν τον πληθωρισμό και διευρύνουν το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, με ουσιαστική βελτίωση της φορολογικής νομοθεσίας.

Όλα αυτά τα «θα έπρεπε» θα καταδιώκουν μέχρι τις προσεχείς εκλογές τον πολιτικά υπεύθυνο, για την εφαρμογή της οικονομικής πολιτικής, κ. Ανδρέα Παπανδρέου. Αλλά και όσους έμμεσα ή άμεσα συνδέθηκαν με αυτήν και χειροκρότησαν δι' αυτήν.

Κυβερνητική, συνεπώς, πρόθεση, είναι ο προεκλογικός απεγκλωβισμός από τα γρανάζια μιας αντιαναπτυξιακής πολιτικής λιτότητας, με στόχο να παραπλανήσει και αποκοιμήσει το εκλογικό σώμα.

Καλός για όλους, ικανός για όλα...

Ακριβώς, με στόχο τη λαϊκή παραπλάνηση είναι συνταγμένος ο προϋπολογισμός του 1988, του οποίου τα κονδύλια, ποσοστικά και ποιοτικά, οδηγούν στην εκτίμηση πως είναι έντονα πληθωριστικός και απαράδεκτα αντιαναπτυξιακός. Και ακόμα:

Μετά τις τελευταίες εξελίξεις στο θέμα της καταβολής της ΑΤΑ του πρώτου τετραμήνου '88, εκφράζεται η άποψη ότι ο προϋπολογισμός είναι και... «ανειλικρινής». Και αυτό γιατί η αναθεώρηση της εισοδηματικής πολιτικής θα οδηγήσει σε υπέρβαση των προϋπολογισμένων δαπανών, που αφορούν σε μισθούς και συντάξεις.

Ο πληθωριστικός χαρακτήρας του προϋπολογισμού δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι καταναλωτικές (αντιπαραγωγικές), κυρίως, δαπάνες αυξήθηκαν πολύ περισσότερο από το Ακαθάριστο

Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ). Το έλλειμμα, που δημιουργείται, του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα (γενικός προϋπολογισμός ΔΕΚΟ, προβληματικές επιχειρήσεις κλπ.) θα ξεπεράσει τα 1,3 τρις. δρχ. (17 με 18% του ΑΕΠ) και για να καλυφθεί θα απαιτήσει εξωτερικό και εξωτερικό δανεισμό και με αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας, δημιουργούμενου έτσι πληθωρισμού.

Η αύξηση του κρατικού δανεισμού συνεπάγεται διεύρυνση του δημόσιου χρέους, που έχουν σωρεύσει οι καταναλωτικές και όχι επενδυτικές δαπάνες του προϋπολογισμού. Φυσικά αν οι διάφοροι προϋπολογισμοί, που έχουν κατατεθεί, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, έδιναν έμφαση στις επενδυτικές δαπάνες, τότε το χρέος δεν μπορούσε να αυτοεξυπηρετηθεί από τα κέρδη, που αποφέρουν οι παραγωγικές δραστηριότητες, που οι προϋπολογισμοί χρηματοδότησαν. Τα πράγματα όμως είναι τελείως διαφορετικά...

Ο αντιαναπτυξιακός χαρακτήρας του προϋπολογισμού εμπνέεται από το δεδομένο ότι οι δαπάνες στο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων θα είναι αυξημένες μόνο κατά 17,5%. Και από το γεγονός ότι το έλλειμμα επιτρέπει τη διατήρηση των επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα.

Παράλληλα, ο προϋπολογισμός έχει επιδεινώσει το επενδυτικό κλίμα, δεδομένου ότι από τη μια μειώνει τους φορολογικούς συντελεστές αδιανεμήτων κερδών, από την άλλη φορολογεί τις επιχειρήσεις στα καθαρά κέρδη που είχαν το '86. Τέτοιου είδους αντιφατικότητες και... αποφασιστικότητες ναρκοθετούν οποιαδήποτε αναπτυξιακή προσπάθεια.

Απορίες επίσης, δημιουργούνται εξαιτίας του ότι αυξάνονται τα έσοδα από τη φορολογία εισοδήματος, όταν η κυβέρνηση θεσπίζει φορολογικές ελαφρύνσεις.

Σωστά λοιπόν, υποστηρίζεται ότι ο προϋπολογισμός '88, είναι καλός για όλους και ικανός για όλα...

Από όλη αυτή τη σύγχυση στην οικονομία μια εκτίμηση είναι δεδομένη: ότι όσο πλησιάζουμε προς τις εκλογές το τιμόνι της οικονομίας δεν θα ελέγχεται. Ο πληθωρισμός και το έλλειμμα στο δημόσιο τομέα (και ενδεχομένως στο συναλλαγματικό ισοζύγιο) θα κάνουν άλματα. Επειδή, λοιπόν, προβλέπεται να υπάρξει επιδείνωση της οικονομίας το 1988, οι πρωτομάστορες της κυβερνητικής πολιτικής αδιαφορώντας για την πορεία της οικονομίας φαίνεται —με τα σημερινά δεδομένα— να ετοιμάζονται για πρόωπη προσφυγή στις κάλπες...

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο πρωθυπουργός αφινιδιάζει τους πάντες, ακόμη και τους στενότερους συνεργάτες του, με αποφάσεις που βρίσκονται ακριβώς στον αντίποδα των προηγούμενων. Αυτή τη φορά το θύμα ήταν ο κ. Σημίτης, αύριο ποιος ξέρει...

Τι συνέβη όμως στο καυτό 24ωρο μεταξύ Τρίτης και Τετάρτης; Πολλά ψιθυρίζονται και άλλα τόσα λέγονται φωναχτά. Πάντως είναι βέβαιο ότι η θέση του κ. Σημίτη είχε ήδη προγραφεί, αρκετό καιρό πριν. Η χρονική επιμήκυνση οφείλεται απλώς στους ελιγμούς του κ. Σημίτη. Η έρπουσα κρίση μεταξύ της ομάδας των «**λαϊκιστών**» (Κουτσόγιωργας, Γεννηματάς, Τσοβόλας κ.ά.) και της ομάδας των «**τεχνοκρατών**» (Σημίτης, Χαλικιάς, Καρατζάς κ.λ.π.) σοβούσε από τον περασμένο Αύγουστο περίπου και κορυφώθηκε —όπως σημειώναμε και στο προηγούμενο τεύχος— λίγες μέρες πριν από την κατάθεση του προϋπολογισμού.

Το επίμαχο σημείο τριβής δεν ήταν η ΑΤΑ —όπως λέχθηκε— αλλά τα ελλείμματα.

Ο κ. Σημίτης και οι λοιποί «τεχνοκράτες» υποστήριξαν ότι δεν είναι δυνατόν να διευρυνθούν τα ελλείμματα γιατί θα προκληθεί πληθωριστική έξαρση. Η ομάδα των «λαϊκιστών» με προεξάρχοντες τους κ.κ. **Κουτσόγιωργα** και **Γεννηματά** καθώς και η «τρίκα» του Ε.Γ. υποστήριξαν ότι τα επιχειρήματα των τεχνοκρατών στερούνται πολιτικού περιεχομένου και δεν αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των προσεχών εκλογών. «Με πορδές δεν βάφονται τ' αυγά» —έλεγε ο αυτόκλητος υπερασπιστής των συμφερόντων του «λαουτζίκου» κ. Κουτσόγιωργας, προκαλώντας το ευρωπαϊκό φλέγμα του κ. Σημίτη.

Οι «τεχνοκράτες» αντέτειναν ότι η συνέπεια, η αξιοπιστία και η φερεγγυότητα έχουν μεγαλύτερο πολιτικό βάρος από τις όποιες αυξήσεις και παροχές. Ας μην ξεχνάμε, εξάλλου, ότι ο κ. Σημίτης με επιστολή του στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή που δημοσιεύθηκε στην «Ελευθεροτυπία» είχε αναλάβει προσωπικές δεσμεύσεις για την άσκηση της περιοριστικής πολιτικής προκειμένου να πάρει το δάνειο του 1,5 δις δολαρίων.

Ο κ. Παπανδρέου όλο αυτό το διάστημα των τριβών και των διενέξεων —σύμφωνα με τη συνήθειά του— απλώς «προήδρευε» ενώ άφηνε μια αδιόρατη αίσθηση ότι βρίσκονταν κοντύτερα στην άποψη του κ. Σημίτη. Είχε άλλωστε στα χέρια του το εμπιστευτικό μήνυμα του Δ.Ν.Τ. που εξέφραζε με έντονο τρόπο τη δυσaráσκειά του για τις καθυστερήσεις που παρατηρούνται στον περιορισμό των ελλειμμάτων του δημοσίου. Από την άλλη πλευρά η εκλογική πίεση της ομάδας των λαϊκιστών δεν τον άφηνε αδιάφορο.

Αντιλαμβανόταν ότι οι εκλογές δεν πρόκειται να κερδηθούν με άδεια τα ταμεία των υπουργείων. Έτσι ανέθεσε στον εξ' Άρτης «αρχιλογιστή» και υπουργό Οικονομικών κ. Τσοβόλα την κατάρτιση ενός προϋπολογισμού που θα έδινε την αίσθηση του τερματισμού της λιτότητας και την επιστροφή στην εποχή της ευδαιμονίας. Ο υπουργός «που γεννήθηκε σε καλύβα και δεν είναι θυρωρός» ρίχτηκε με ενθουσια-

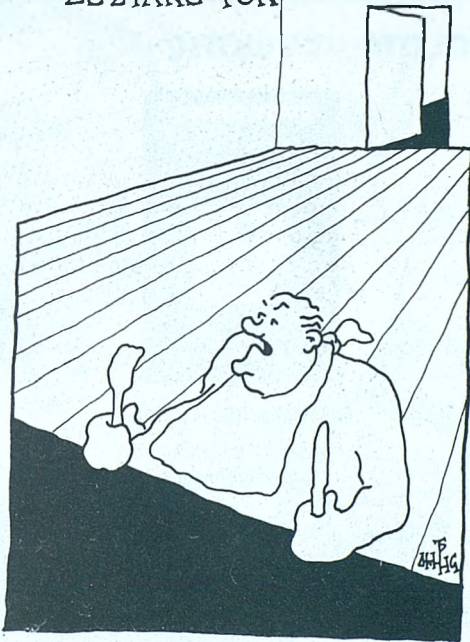
Ρεβανσιστικός θρίαμβος των «λαϊκιστών»

του Βαγγέλη Γιαχνή

ΑΓΓΕΛΑ...
ΕΧΕΙ ΜΕΙΝΕΙ ΤΙΠΟΤΑ;

ΜΙΑ ΜΕΡΙΔΑ
ΣΗΜΙΤΗΣ ΑΠΟ ΧΤΕΣ

ΖΕΣΤΑΝΕ ΤΟΝ

σμό στη μάχη για τον τετραγωνισμό του κύκλου. Μετά από λίγες μέρες παρουσίασε στους συναδέλφους του έναν προϋπολογισμό που περιόριζε τα ελλείμματα αλλά και αύξανε τα κονδύλια των δαπανών του δημοσίου. Προέβλεπε φορολογικές ελαφρύνσεις αλλά και αύξηση των φορολογικών εσόδων. Ήταν ταυτόχρονα επεκτατικός αλλά και περιοριστικός. Η επαρχιώτικη κουτοπονιρία στο μεγαλείο της... Ο κ. Παπανδρέου σχεδόν ενθουσιάστηκε. Πρέπει να κερδίσουμε και τις εντυπώσεις, είπε, και έ-

δωσε πάραυτα εντολή να προηγηθούν οι δηλώσεις Τσοβόλα για τις φορολογικές ελαφρύνσεις και στη συνέχεια να ακολουθήσουν αυτές του Σημίτη για την ΑΤΑ, ώστε, τη μέρα που θα κατατεθεί ο προϋπολογισμός, να έχουν εξισορροπηθεί οι εντυπώσεις.

Ο κ. Σημίτης είχε ήδη χάσει τη μάχη για τα ελλείμματα (η μεγάλη πλειοψηφία του ΚΥΣΥΜ και του ΑΣΟΠ αποφάσισε την αύξηση των δαπανών κατά 214 δις περισσότερα από το δικό του οριακό σημείο) και περιορίστηκε στη διατήρηση της θέσης του για τον ετεροχρονισμό της ΑΤΑ, ώστε να σωθούν τα προσχήματα για δήθεν συνέχιση της «σταθεροποιητικής» του πολιτικής. Το σενάριο όμως δεν εξελίχθηκε σύμφωνα με τις προβλέψεις. Η ακαριαία αντίδραση όλων των πολιτικών κομμάτων, των συνδικάτων και του τύπου δημιούργησαν ένα κλίμα ασφυκτικής πολιτικής απομόνωσης.

Μέσα σε αυτό το καταθλιπτικό κλίμα ο κ. Κουτσόγιωργας αισθανόμενος δικαιωμένος επέσπευξε θριαμβευτικά τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων και απαιτούσε —εδώ και τώρα— την ανάκληση και ανατροπή της εισοδηματικής πολιτικής. Αυτό και έγινε. Κατά τα άλλα τα πράγματα, πήραν το φυσιολογικό τους δρόμο. Ο κ. Σημίτης αποχαιρέτησε τον κυβερνητικό του θώκο, δίνοντας τα τελευταία πλάγια χτυπήματα, ο κ. Παπανδρέου επαινέσε τις υπηρεσίες και τη συμβολή του «διακεκριμένου» του συνεργάτη και η «Αυριανή» θριαμβολογούσε για τον «Σωτήρα των εργαζόμενων και των συνταξιούχων». Μια νέα σελίδα στην πολιτική ζωή του τόπου άρχισε...

Όλα για τις εκλογές;

Ο τίτλος του προϋπολογισμού θα μπορούσε να ήταν «ΟΛΑ για τις εκλογές». Πράγματι αυτό συμβαίνει. Πρόκειται για έναν προϋπολογισμό που δεν έχει κανέναν γενικό ή ειδικό στόχο.

Δεν υπάρχει ούτε η στοιχειώδης πρόβλεψη για το ύψος του τιμαρίθμου ή για το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου. Το τελικό ποσό του Γενικού Προϋπολογισμού καθορίστηκε στα 3.421 δις δρχ. ενώ το αντίστοιχο του Τακτικού Προϋπολογισμού στα 2.800 δις δρχ. Το έλλειμμα του Γενικού Προϋπολογισμού προσδιορίζεται στα 957 δις δρχ. και αντιπροσωπεύει το 13,3 του ΑΕΠ, ενώ το έλλειμμα του Τακτικού Προϋπολογισμού φτάνει στα 656 δις δρχ. Στο έλλειμμα αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται τα ελλείμματα των ΔΕΚΟ που, αν προστεθούν, το συνολικό έλλειμμα υπερβαίνει το 1 τρισεκατομμύριο δρχ. και η σχέση του με το ΑΕΠ διαμορφώνεται στο 14,5% περίπου.

Το ποσοστό αυτό θεωρείται πολύ μεγάλο, όχι γιατί είναι ποσοστικά αυξημένο, αλλά κυρίως γιατί δεν δημιουργούνται οι λειτουργικές προϋποθέσεις για την κάλυψή του, με συνέπεια την αναμφισβήτητη πληθωριστική έξαρση στα δυο προσεχή χρόνια και τη συνακόλουθη υποβάθμιση της σημασίας των αυξήσεων που θα δοθούν δια μέσου της ΑΤΑ. Είναι γνωστό στους οικονομικούς κύκλους ότι χωρίς την ουσιαστική αναίρεση του συνόλου της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζεται από τον Οκτώβρη του '85 και μετά, η χρηματοοικονομική επέ-

κταση του προϋπολογισμού είναι καταστροφική γιατί αλληλοεξουδετερώνονται όλοι οι επιδιωκόμενοι στόχοι.

Δεν είναι δυνατόν δηλαδή από τη μια πλευρά να επιδιώκεται η συρρίκνωση της ζήτησης για την κυκλοφοριακή αποθέρμανση και από την άλλη να δαπανώνται τεράστια ποσά σε αντιπαραγωγικές περιοχές.

Η επέκταση χωρίς συγκεκριμένους παραγωγικούς αναπτυξιακούς στόχους, διευρύνει τα ελλείμματα και υπερακοντίζει τον πληθωρισμό στα ύψη.

Με λίγα λόγια ο συγκεκριμένος προϋπολογισμός περικλείει την εξής αντίφαση: ενώ είναι επεκτατικός, είναι ταυτόχρονα και αντιαναπτυξιακός.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων (ΠΔΕ) υπολογίσθηκε στα 370 δις δρχ. για το 1988, ενώ το 1987 έφτασε στα 315 δις δρχ. Οι δημόσιες επενδύσεις αποτελούν το 10,8% των συνόλου των δαπανών, ενώ το υπόλοιπο 89,2% δαπανάται σε μη παραγωγικές χρήσεις του δημόσιου τομέα. Πρέπει βεβαίως να αντιμετωπισθούν οι τρέχουσες ανάγκες και τα ελλείμματα, αλλά η ποσοτική σύγκριση είναι συντριπτική σε βάρος των επενδύσεων. Το μέγεθος της παραγωγικής συρρίκνωσης γίνεται απόλυτα αντιληπτό αν ληφθεί υπόψη και η δραματική μείωση των ιδιωτικών επενδύσεων που συνεχίζεται για δεύτερη δεκαετία.

Αλλά αν μια ατμομηχανή δεν τροφοδοτηθεί με ενέργεια είναι φυσικό να σταματήσει

η αμαξοστοιχία και μάλιστα μέσα στην έρημο, με αποτέλεσμα, κάποτε να τελειώσουν και τα τρόφιμα παρά την ενδεχόμενη εφευρετικότητα του «αρχιμάγειρα». Ισχυρίζεται ο κ. Τσοβόλας ότι ο προϋπολογισμός προβλέπει σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις, αλλά την ίδια στιγμή αποκαλύπτεται ότι τα φορολογικά έσοδα από την άμεση φορολογία θα αυξηθούν κατά 26,5% σε σχέση με πέρυσι, ενώ το έλλειμμα των 135 δις δρχ. που θα προκύψει από τις φορολογικές ελαφρύνσεις, θα καλυφθεί από τα 200 δις δρχ. που θα εισπράξει το κράτος από τον ΦΠΑ. Δεν θα υπάρξουν έμμεσοι φόροι — διατείνεται — αλλά ο ΦΠΑ τι είναι τέλος πάντων; Δεν είναι έμμεσος φόρος και ως εκ τούτου ακρούντως αντιλαϊκός; Αξίζει να διερευνηθεί περισσότερο αυτό το σημείο γιατί εδώ μπέρδεψε τη σκακιέρα ο κ. Τσοβόλας.

● Κατ' αρχήν πρέπει να διευκρινισθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος από τα 135 δις δρχ. που είναι το συνολικό ποσό των ελαφρύνσεων, αφορά εκείνα τα εισοδήματα που είναι υψηλά (πάνω από 2,5 εκ. δρχ.) λόγω της μετάπτωσης του συντελεστή φορολόγησης από τα 63 στο 50 και μόνο ένα μικρό υπόλοιπο από το προαναφερόμενο ποσό διανέμεται στα χαμηλότερα εισοδήματα.

● Τα 200 δις δρχ. που θα εισπραχθούν επιπλέον το 1988 από το ΦΠΑ κατανέμονται ως εξής. Από τα εισαγόμενα καταναλωτικά είδη θα εισπραχθούν το 1988, 210 δις δρχ. έναντι 173 δις. το 1987, ενώ από τα εγχώρια

200 δις, έναντι 126 δις αντιστοίχως. Δηλαδή η ποσοτική αύξηση θα είναι από τα εισαγόμενα 21,4% και από τα εγχώρια 58,7%.

Αυτό αποδεικνύει ότι ο κύριος όγκος της έμμεσης φορολογίας μετακυλύεται στις ασθενέστερες οικονομικά τάξεις που καταναλώνουν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα τα εγχώρια καταναλωτικά προϊόντα.

Εν ολίγοις εκείνοι που θα επωφεληθούν κυρίως από τη νέα φορολογική αναδιανομή των άμεσων και έμμεσων φόρων είναι πάλι οι κατέχοντες τα υψηλά εισοδήματα.

Τέλος ο ίδιος ο προϋπολογισμός αναδεικνύει τις ακραίες αντιφάσεις της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής με αποτέλεσμα την αντίδραση όλων των κοινωνικών κατηγοριών.

Οι εργαζόμενοι και οι συνταξιούχοι δεν είναι δυνατόν να αισθάνονται ικανοποιημένοι από την κατά 1,5% πραγματική αύξηση που θα δοθεί το '88, όταν ήδη έχουν χάσει στην περασμένη διετία πάνω από 20% της αγοραστικής τους δύναμης. Οι βιομήχανοι και οι επιχειρηματίες αισθάνονται δικαιολογημένα ανασφάλεια από τις συγκεκριμένες και αλληλοαναιρούμενες επιλογές. Οι μικρομεσαίοι και οι αγρότες αναμένουν την ακόμη μεγαλύτερη πιστωτική συνθλιβή, όπως προανέγγειλε ήδη ο κ. Χαλικιάς.

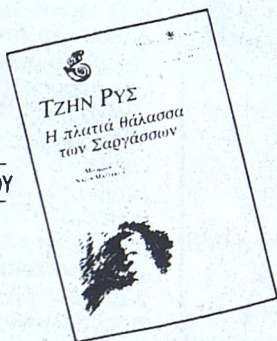
Όταν αντικαθίσταται η οικονομική πολιτική από μπακαλίστικες λογιστικές μονούβρες θα πρέπει πράγματι να ανησυχούν όλοι χωρίς εξαίρεση...

Τα βιβλία της «γνώσης»

ΣΕΙΡΑ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΤΖΗΝ ΡΥΣ
η πλατιά θάλασσα
των Σαργάσων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ
η άσπρη αρκούδα

ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ
ΜΕΣΑ ΣΕΛΙΜΟΒΙΤΣ
ο δερβίσης και ο θάνατος

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΑΡΛ ΛΕΒΙΤ
από τον Χέγκελ στον Νίτσε
ΖΑΝ ΠΙΑΖΕ
σοφία και ψευδαισθήσεις
της φιλοσοφίας

ΜΕΛΕΤΕΣ-ΔΟΚΙΜΙΑ-ΚΡΙΤΙΚΗ
ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ
κήνορες και θεράποντες
ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΖΟΣ
ελληνικό φοιτητικό κίνημα
1821 - 1973

εκδόσεις «γνώση»

Κεντρική Διάθεση: Ζωοδόχου Πηγής 29, 106 81 Αθήνα, τηλ. 362.0941 - 362.1194 - 778.6441

ΜΑ ΚΥΡΙΕ ΠΡΟΕΔΡΕ
ΑΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΟΥΜΕ ΤΟΣΟ
ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΣ
ΓΚΑΛΟΠ...
ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΣΤΙΣ
ΕΚΛΟΓΕΣ

ΑΚΡΙΒΩΣ ΜΕΝΙΟ..
ΕΠΕΙΔΗ ΔΕΝ ΞΕΡΟΥΜΕ
ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΣΤΙΣ
ΕΚΛΟΓΕΣ.....

ΜΠΙ
ΜΠΙ

ΜΠΙ ΜΠΙ ΜΠΙ

2.12.57
ΤΟΛΗΟΥ

του Γιάννη Ιωάννου

Η επαγγελία της «ανήμπορης μεταρρύθμισης»

του Δημήτρη Τραυλού-Τζανετάτου

Στην πολύπλοκη και πολυδυναμική πορεία μιας ανταγωνιστικής καπιταλιστικής κοινωνίας ένα θεσμικό πλαίσιο συχνά εμφανίζεται, όχι μόνο να μη συμβαδίζει με τις απαιτήσεις της τρέχουσας πραγματικότητας, όχι μόνο να ανθίσταται σθεναρά με μια ευρύτερη μεταρρυθμιστική συναίνεση και αναγκαιότητα, αλλά, πολύ περισσότερο, δίνει την εντύπωση ότι επιβάλλει μια αμετακίνητη, διαχρονική, ρυθμιστική κυριαρχία.

Έτσι, εμφανίζεται μια έντονη δυσαρμονία ανάμεσα σε έναν (ξεπερασμένο) νόμο και στη ζωντανή, επίκαιρη κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα. Μια τέτοια θεσμική αγκύλωση και αναπαραγωγή, όταν μάλιστα δεν περιορίζεται στο αφηρημένο επίπεδο της νομικής μορφής—που ωστόσο, μπορεί κάλλιστα να εμφανίζει αυξημένη ευαισθησία και ελαστικότητα στην κοινωνική δυναμική—αλλά αγκαλιάζει ασφυκτικά και το συγκεκριμένο λειτουργικό επίπεδο, οπωσδήποτε ξενίζει· ιδίως όταν εντοπίζεται σε έναν τόσο ρευστό, ευμετάβλητο και ευπαθή κοινωνικά χώρο, όπως οι εργασιακές σχέσεις.¹

Ως ένα τέτοιο κραυγαλέο παράδειγμα θεωρείται ο νόμος 3239/1955, που ρυθμίζει ένα κεντρικό και θεμελιακό τμήμα των εργασιακών σχέσεων στη χώρα μας: τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας και τη διαιτησία. Είναι πράγματι αξιοπρόσεκτη η πολυκύμαντη όσο και σταθερή διαδρομή αυτού του θεσμικού πλαισίου, που, έχοντας τις καταβολές του στο 1935, «κωδικοποιείται» το 1955 και, διασχίζοντας αλλεπάλληλες κοινωνικοοικονομικές, πολιτειακές και πολιτικές μεταβολές, σήμερα, στην εποχή του πολυεθνικού και πληροφοριοποιημένου καπιταλισμού, της νεοφιλελεύθερης πρόκλησης, τον μεταφορντισμού και μετακενσιανισμού, συζητείται ακόμη η αναμόρφωσή του²!

Δεν αποτελούν βέβαια επιδίωξη των σκέψεων αυτών ούτε ο φωτισμός των αιτιών που προκάλεσαν και εξηγούν την ασυνήθιστη αυτή αντοχή και ικανότητα αντίστασής του ν. 3239/55, ούτε η διερεύνηση των πιθανοτήτων υλοποίησης—επιτέλους—των επισήμων μεταρρυθμιστικών διακηρύξεων³. Ωστόσο, μπορούν και πρέπει, να επισημανθούν οι βασικές εκείνες συνιστώσες, που καθορίζουν το γενικότερο κοινωνικοοικονομικό και θεσμικοπολιτικό περιβάλλον, στο οποίο εντάσσονται τόσο η μακρόβια ισχύς του νόμου όσο και η αντίρροπη ανάγκη μεταρ-

ρυθμίσεώς του. Μέσα στα πλαίσια αυτά κινούνται οι θέσεις που ακολουθούν.

α) Η συλλογική αυτονομία (συλλογικές διαπραγματεύσεις και συμβάσεις και διαιτησία) βρίσκονται από τη «φύση του πράγματος», δυνάμει ή ενεργεία, σε μια μόνιμη σχέση έντασης με τον κρατικό παρεμβατισμό⁴. Τουτό το στοιχείο χαρακτηρίζει μεν κυρίαρχα τον κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό· ωστόσο δεν απουσιάζει και από το σύστημα του οικονομικού και κρατικού φιλελευθερισμού, που μπορεί να αδιαφορεί για την κοινωνική, όχι όμως και για την οικονομική πλευρά του παρεμβατισμού, που ενεργοποιείται όταν παρίσταται ανάγκη⁵.

β) Η οικονομική κρίση του σύγχρονου καπιταλισμού δεν θέτει μόνο σε δοκιμασία ολόκληρο το πλέγμα των εργασιακών θεσμών. Επίσης, οξύνοντας τον ανταγωνισμό κράτους και συνδικάτων, αποϊδεολογικοποιεί τη συλλογική αυτονομία, αποκαλύπτοντας το περιορισμένο ρυθμιστικό βεληνεκές της στη διάπλαση του εργασιακού καθεστώτος· ταυτόχρονα δε, (επανα)πολιτικοποιώντας τις συλλογικές διαφορές εργασίας, ριζοσπαστικοποιεί τους εργατικούς αγώνες, απομυθοποιεί το ρόλο του «γενικότερου κοινωνικού συμφέροντος» και θέτει την «κοινωνική ειρήνη» σε διαρκή αμφισβήτηση⁶.

γ) Η εισοδηματική πολιτική, αλλά και γενικότερα η εργατοκοινωνική πολιτική, ως εξαρτημένες μεταβλητές της συνολικής οικονομικής πολιτικής, επιτρέπουν μερική μόνο και συγκυριακή χειραφέτηση των συλλογικών εργασιακών σχέσεων από τον άμεσο ή έμμεσο, κρατικό έλεγχο. Η όλη διασκευή του συμμετοχικού μοντέλου των συμβουλίων των εργαζομένων, όπως αποτυπώνεται στο σχετικό νομοσχέδιο, που ακόμη εκκρεμεί, αποπνέει βασικά την ίδια λογική του παρεμβατισμού, της χειραγώγησης και της ετερονομίας⁷.

δ) Η σύγχρονη στρατηγική του νεοφιλελευθερισμού και της ελαστικοποίησης των εργασιακών σχέσεων δεν έρχεται σε αντίφαση με αυτή τη λογική. Αντίθετα, στο βαθμό που ο κρατικός, απορρυθμιστικός ή αναρρυθμιστικός, παρεμβατισμός απαλλάσσεται από το κοινωνικό του κόστος (π.χ. ελευθερία απολύσεων) και ευνοεί ή μεταθέτει τη σύγκρουση συμφερόντων κεφαλαίων εργασίας από το συλλογικό στο ατομικό επίπεδο διαπραγμάτευσης (π.χ. ελαστικοποίηση χρόνου εργασίας), ενισχύει και συμπληρώνει τη λογική της ετερονομίας. Έτσι, τόσο η

«κρατική κατάληψη» όσο και η «απελευθέρωση» των όρων εργασίας αποδειχνόνται ως δύο όψεις της ίδιας κρατικομονοπωλιακής καπιταλιστικής στρατηγικής: της διαδικασίας βαθμιαίας συρρίκνωσης του ρόλου των συνδικάτων και απίσχνανσης των εργασιακών δικαιωμάτων⁸.

ε) Ο κρατισμός, ο προστατευτισμός, η ετερονομία αποτελούν στοιχεία που χαρακτηρίζουν την εξέλιξη του ελληνικού μεταπρατικού και δύσμορφου καπιταλισμού και της συγκεντρωτικής, γραφειοκρατικής και αυταρχικής κρατικοθεσμικής του οργάνωσης, ήδη από τα πρώτα στάδια ανάπτυξής του⁹. Η αναγνώριση από το Σύνταγμα του 1975 ενός εκτεταμένου παρεμβατισμού στις οικονομικές σχέσεις δεν αντικαθρεφτίζει μόνο τη σύγχρονη κοινωνική οικονομική δυναμική. Επιβεβαιώνει επίσης μια μακροχρόνια και δοκιμασμένη ελληνική παράδοση στη σχέση κράτους - κοινωνίας, πολιτικής και οικονομίας. Τουτό, βέβαια, δεν σημαίνει συνταγματοποίηση ούτε της παντοδυναμίας του νομοθέτη στη ρύθμιση των όρων εργασίας, ούτε γενικότερα της «κρατικής κατάληψης» των εργασιακών σχέσεων. Απλά φανερώνει την έντονη επιρρέπεια του ελληνικού συστήματος των εργασιακών σχέσεων στην κρατική χειραγώγηση και κηδεμονία¹⁰, τάση που ενισχύεται στις σύγχρονες συνθήκες κρίσης του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού.

στ) Η προώθηση μιας ουσιαστικής και, γιατί όχι, εναλλακτικής αναμόρφωσης του ν. 3239/55 επιβάλλει να ληφθούν υπόψη οι πιο πάνω επισημάνσεις, όχι μόνο ως εγγενείς ανασταλτικοί παράγοντες, αλλά και ως πεδία και μοχλοί επαναπροβληματισμού, επαναπροσδιορισμού και αποτελεσματικοποίησης των μεταρρυθμιστικών συνδικαλιστικών διεκδικήσεων.

ζ) Η σημερινή οικονομική, κοινωνική, πολιτική και συνδικαλιστική συγκυρία στη χώρα μας φαίνεται ότι ευνοεί την επαναρύθμιση του συστήματος της συλλογικής αυτονομίας¹¹. Πάντως, η εμφανιζόμενη «ομοφωνία» κοινωνικών, πολιτικών και επιστημονικών φορέων για την ανάγκη της θεσμικής μεταρρύθμισης¹², κοινό βάθρο των οποίων φαίνεται να είναι η υποστηριζόμενη αντισυνταγματικότητα της αναγκαστικής διαιτησίας¹³, δεν πρέπει να οδηγήσει σε απλουστευτικές αφαιρέσεις ή σε ξεωπραγματική ευφορία για το περιεχόμενο και την κατεύθυνση της μεταρρύθμισης. Έτσι είναι πρόδηλο ότι ο

ΣΕΒ θα επιδιώξει μια μεταρρύθμιση τεχνοκρατικού εκσυγχρονισμού, ενταγμένη στη δυναμική φιλελευθεροποίησης και ελαστικοποίησης, χωρίς βέβαια παντελή παραίτηση από τα «κρατικά δεκανίκια».

Τούτο σημαίνει, ανάμεσα σε άλλα, προσκόλληση του περιεχομένου των ΣΕΕ στα στενά παραδοσιακά (παλαιο- και νεοφιλελεύθερα) πλαίσια, διατήρηση της «υποχρέωσης ειρήνης», δυνατότητα χειραγώγησης της εκούσιας διαιτησίας και χρησιμοποίησή της ως άλλοθι για την επιβολή ετερόνομων ρυθμίσεων¹⁴. Αντίθετα τα εργατικά συνδικάτα δεν πρέπει και δεν μπορούν να αρκεστούν σε απλές βελτιώσεις του ισχύοντος συστήματος ρύθμισης των συλλογικών διαφορών ή σε τυπικές πανηγυρικές καταργήσεις αντεργατικών ρυθμίσεων, που ήδη προ πολλού έχουν περιπέσει σε αχρηστία (π.χ. η ποινικοποίηση της απεργίας ή η αυτόματη αζήμια λύση των εργασιακών συμβάσεων των παράνομα απεργούντων). Πολύ περισσότερο, οφείλουν να διεκδικήσουν ένα καινούργιο θεσμικό πλαίσιο, ριζικά αναμορφωμένο, που θα υλοποιεί θεμελιακές συνταγματικές επιταγές, θα ικανοποιεί τις σύγχρονες ζωτικές ανάγκες των εργαζομένων, παρέχοντας στα συνδικάτα τη δυνατότητα για πιο βαθιές και αποτελεσματικές παρεμβάσεις στην κοινωνικοοικονομική ζωή και έτσι για μετουσίωση σε συμμετοχική πράξη της συνταγματικά αναγνωρισμένης αποστολής τους ως φορέων εκδημοκρατισμού ολόκληρου του

κοινωνικοπολιτικού συστήματος¹⁵. Αλλά αν αυτές φαίνεται να είναι χονδρικά οι βλέψεις και ανυποχώρητες θέσεις των κοινωνικών ανταγωνιστών, ποια θα είναι η επιλογή της κυβέρνησης;

Αν κρίνει κανείς από τις σκέψεις που διατυπώνονται στο «κείμενο εργασίας», που έχει κοινοποιήσει το υπουργείο Εργασίας στους ενδιαφερόμενους φορείς και από τα διευκρινιστικά ερωτήματα που αφορούν επουσιώδη, τεχνικά ζητήματα, η κυβέρνηση, πέρα από τις γενικόλογες διακηρύξεις φαίνεται να αποκλίνει στη λύση της «αναπαλαιώσης» ή του «απλού εκσυγχρονισμού» του ολού θεσμικού συ-

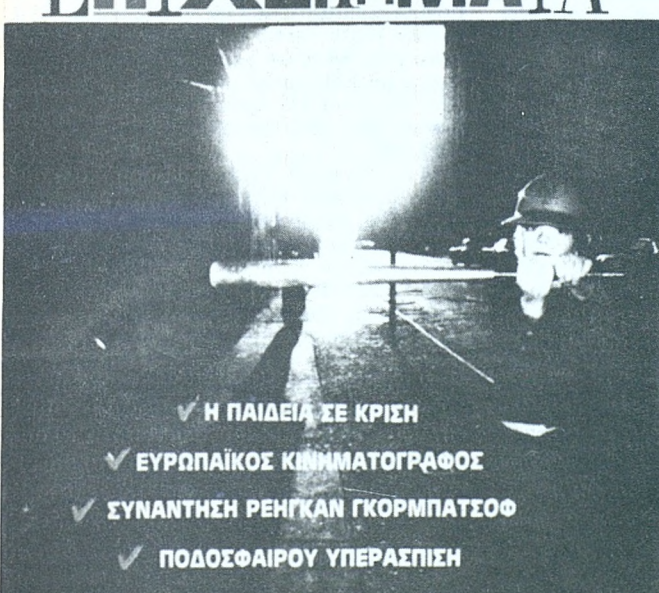
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1) Για τη διαλεκτική σχέση οικονομίας, εργατικού δικαίου και πολιτικής βλ. Τραυλού - Τζανετάτου, Εργατικό δίκαιο και Πολιτική, 1986, σ. 17 επ., 24 επ.
- 2) Για την προϊστορία και την όλη εξέλιξη του νομοθετήματος αυτού μέχρι πρόσφατα βλ. Κουκουλέ, Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις στην Ελλάδα, σε: «Συνδικαλιστική Επιθεώρηση 3/1985, σ. 21 επ.
- 3) Για τις επαγγελματίες κυβερνητικές εξαγγελίες μεταρρυθμίσεως του ν. 3239/55 βλ. χαρακτηριστικά «Ποντίκι», 30-10-1987, σ. 21.
- 4) Βλ. Τραυλού - Τζανετάτου, Η εργατική συμμετοχή στο πεδίο εντάσεως κρατικού παρεμβατισμού και συλλογικής αυτονομίας, ΕΕΔ 1984.
- 5) Βλ. Πάσχου, Πολιτική Δημοκρατία και κοινωνική εξουσία, 1979, σ. 67, 119.
- 6) Βλ. Τραυλού - Τζανετάτου, σε: Σύνταγμα και εργασιακές σχέσεις, 1987, σ. 219 επ. Dänbler, Das Arbeitsrecht 1, 1985, σ. 128 επ.
- 7) Βλ. σχετικά Τραυλού - Τζανετάτου, Εργατικό δίκαιο και Πολιτική, σ. 233 επ.
- 8) Βλ. Τραυλού - Τζανετάτου, Νομιμοποίηση και συνδικάτα, «ΤΑ ΝΕΑ» 2-12-1986, σ. 4.

στήματος των συλλογικών διαφορών, με εξαίρεση την κατάργηση της υποχρεωτικής διαιτησίας¹⁶. Πάντως η ορθή μεν, αλλά χρονοβόρα, διαδικασία των διαβουλεύσεων με τους αρμόδιους φορείς, σε συνδυασμό με την αναμενόμενη έντονη αντιπαράθεση των απόψεων —και εφόσον η πολιτική και κοινωνική κατάσταση δεν εμφανίσει περιπλοκές— προβλέπεται να οδηγήσει σε παράταση, τουλάχιστον μέχρι την άνοιξη του 1988, της ζωής του «εφταψύχου ν. 3239/55». Μέχρι τότε ο «σιδηρούς νόμος» θα εξακολουθεί να πλακώνει με τη σκιά του τις συλλογικές εργασιακές σχέσεις στη χώρα μας.

- 9) Πρβλ. Μουζέλη, Νεοελληνική κοινωνία. Όψεις υπανάπτυξης, 1978, σ. 46 επ., 483.
- 10) Βλ. Κουκιόδη, Εργατικό Δίκαιο - Συλλογικές σχέσεις εργασίας, 1981, σ. 207 επ., 376 επ.
- 11) Ενδεικτικές είναι οι διαβεβαιώσεις του εκπροσώπου του υπουργείου Εργασίας στη διήμερη διάσκεψη του Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης (28 Νοέμβρη), σε: «Κυριακάτικο Ριζοσπάστη», 29-11-87, σ. 24.
- 12) Βλ. χαρακτηριστικά τις σχετικές τοποθετήσεις στη «συζήτηση στοργυλλής Τράπεζας», που διοργάνωσε η ΕΔΕΚΑ στις 8 Μάρτη 1984, ΕΕΔ 44, σ. 273 επ.
- 13) Για το ζήτημα αυτό βλ. αντί όλων Καρακατσάνη, Εργατικό Δίκαιο Β/II, 1985, σ. 171 επ.
- 14) Βλ. εισήγηση εκπροσώπου του ΣΕΒ Αναλυτή, ΕΕΔ 44, σ. 283 επ.
- 15) Σ' αυτή τη στρατηγική εντάσσεται η διήμερη διάσκεψη του ΕΚΟ, που πραγματοποιήθηκε στις 28-29 Νοέμβρη.
- 16) Βλ. όμως τις δηλώσεις του εκπροσώπου του υπουργείου Εργασίας στη διήμερη διάσκεψη του ΕΚΟ, ότι η αναμόρφωση του ν. 3239/55 θα είναι ουσιαστική.

ΕΠΙΧΕΙΡΜΑΤΑ

- ✓ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΕ ΚΡΙΣΗ
- ✓ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
- ✓ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΡΕΝΓΚΑΝ ΓΚΟΡΜΠΑΤΣΟΦ
- ✓ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1987
3
ΤΙΜΗ 200 ΔΡ.

28 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΑΣ

Ο Μανώλης Μπαρμπουνάκης και οι συνεργάτες του σας περιμένουν στα 4 μεγάλα βιβλιοπωλεία

- 1 ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 4, ΤΗΛ. 228 682
- 2 ΕΓΝΑΤΙΑ 150, ΤΗΛ. 235 916
- 3 ΤΟ ΚΑΤΩ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 6, ΤΗΛ. 271 853
- 4 ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ 3, ΤΗΛ. 239 746 το μοναδικό παιδικό βιβλιοπωλείο

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΓΙΑ COMPUTERS

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ
(Αγγλικά - Γερμανικά - Ιταλικά - Γαλλικά)

Βιβλία, χιλιάδες βιβλία για σας και τα παιδιά σας από 30 δρχ. Εγκυκλοπαιδείες, παιδικές και μεγάλες με τις καλύτερες τιμές.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Αν δεχθούμε την άποψη ότι η σωστή λειτουργία της δημόσιας διοίκησης αποτελεί προϋπόθεση και παράγοντα για την οικονομική και κοινωνική πρόοδο της χώρας, τότε έχουμε μια απάντηση στις αμέτρητες ερωτήσεις και απορίες για τα αίτια της σημερινής και καθόλου τυχαίας κρίσης.

Πολλοί από τους σημερινούς «οραματιστές» της κυβέρνησης, ίσως πίστεψαν ότι η αλλαγή των δομών της δημόσιας διοίκησης, είναι δυνατόν να γίνει με εξαγγελίες και υποσχέσεις μπροστά στα προεκλογικά μικρόφωνα ή, στην καλύτερη περίπτωση, με μια μετεκλογική «άσκηση επί χάρτου», όπου θα καθλώνονταν και θα αντιμετωπιζόνταν η γραφειοκρατία, το ρουσφέτι, οι δυσλειτουργίες, οι επικαλύψεις, η κακοδιοίκηση και όλοι οι προαιώνιοι εχθροί του ελληνικού κράτους και των υπηρεσιών του.

Ποιος άραγε δεν θυμάται τις εξαγγελίες για αποκέντρωση, που άρχισε από το 1982 και σε δεύτερη φάση το 1986 με τη μεταφορά ορισμένων αρμοδιοτήτων —γραφειοκρατικής υφής— στην τοπική αυτοδιοίκηση; Ποιος δεν γνωρίζει σήμερα, ότι η τοπική αυτοδιοίκηση στο σύνολό της αντιμετωπίζει εκρηκτικά οικονομικά προβλήματα, σε βαθμό μάλιστα που να είναι προβληματική η λειτουργία της, και ποιος επίσης δε θυμάται τις εξαγγελίες για το «αντιγραφειοκρατικό νομοσχέδιο και τις σχέσεις κράτους-πολίτη», που στην ουσία δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την αλλαγή του δελτίου ταυτότητας, που περιέχει και το περιβόητο Ε-ΚΑΜ.

Τα αίτια για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο δημόσιο τομέα πρέπει να αναζητηθούν έξω από τις υπηρεσίες. Βρίσκονται —όπως και οι λύσεις— μέσα στα κόμματα, στο ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ, τα οποία, στον πολύχρονο αγώνα τους για το ποιο από τα δυο θα έχει τη μεγαλύτερη δυνατότητα να ασκεί επιρροή— πάντα χρήσιμη προεκλογικά— στους δημόσιους υπαλλήλους, τον έχουν καταστήσει ανίκανο να λειτουργεί έστω και στοιχειώδως παραγωγικά και αναπτυξιακά. Συνέπεια αυτού «του δικομματικού καβγά», όπως θα 'λεγε το ΚΚΕ, είναι η υπερδιόγκωση του δημόσιου τομέα, οι δυσλειτουργίες, οι επικαλύψεις κ.ά.

Ένα παράδειγμα «γνωστών δυσλειτουργιών, σύγχυσης, αδυναμίας άσκησης ενιαίας πολιτικής, σπατάλης ανθρώπινου δυναμικού και εξοπλισμού, ταλαιπωρίας των ενδιαφερόμενων πολιτών κ.λπ.» αποτελεί η εγκύκλιος του υπουργού Προεδρίας κ. Α. Κακλαμάνη προς όλα τα υ-

Αγαθές προθέσεις ή προεκλογική άσκηση επί χάρτου;

του Σωτήρη Σιδέρη

Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ

Προς: Όλα τα Υπουργεία, Δ/σεις
Διοικητικού

ΚΟΙΝ: Γενικό Χημείο Κράτους, Δ/ση Ε-
λέγχου Ρύπανσης Περιβάλλοντος
ΘΕΜΑ: Επικάλυψη αρμοδιοτήτων.

Για την ολοκλήρωση των στόχων που επιδιώκονται με την κατάρτιση των νέων οργανισμών επιβάλλεται να αντιμετωπισθούν και οι περιπτώσεις εκείνες που ορισμένες αρμοδιότητες ασκούνται παράλληλα από περισσότερα του ενός υπουργεία (σε κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο). Στις περιπτώσεις αυτές όπως είναι φυσικό, προκαλούνται οι γνωστές δυσλειτουργίες σύγχυσης, αδυναμίας άσκησης ενιαίας πολιτικής, σπατάλης ανθρώπινου δυναμικού και εξοπλισμού, ταλαιπωρίας των ενδιαφερόμενων πολιτών κλπ.

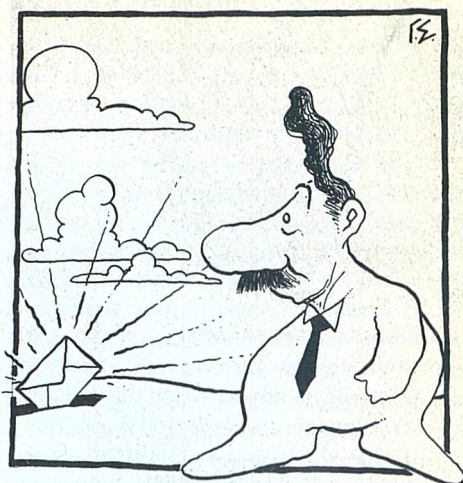
Με την εγκυκλιό μας αυτή επιδιώκεται η απογραφή όλων αυτών των περιπτώσεων της παράλληλης άσκησης αρμοδιοτήτων, με προοπτική την περαιτέρω μελέτη τους από τις συναρμόδιες υπηρεσίες. Η απογραφή αυτή όπως είναι φυσικό δεν πρέπει να περιοριστεί στη μονολεκτική ή συνοπτική αναφορά των υπόψη περιπτώσεων, αλλά να συνοδεύεται και από άλλες σχετικές πληροφορίες ώστε να είναι δυνατόν, από το πρώτο αυτό στάδιο, ο εντοπισμός της φύσης και της έκτασης του προβλήματος και φυσικά και οι άλλες συναρμόδιες για το συγκεκριμένο θέμα υπηρεσίες.

Χαρακτηριστική παρόμοια περίπτωση είναι αυτή που επισημαίνεται σε σχετικό έγγραφο του Γενικού Χημείου του Κράτους (αριθ. πρωτ. 7784/320/10-4-1987) και αφορά στο θέμα των εργαστηριακών ελέγχων και τις παράλληλες αρμοδιότητες των Υπουργείων Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (έλεγχος νερών, αποβλήτων, περιβαλλοντικοί έλεγχοι, τρόφιμα).

Ύστερα από τα παραπάνω παρακαλούμε να προχωρήσετε στην επισημάτωση των περιπτώσεων επικάλυψης αρμοδιοτήτων και να μας γνωρίσετε σχετικά μέχρι το τέλος Οκτωβρίου τ.ε. Στη συνέχεια η υπηρεσία μας θα επιδιώξει τη διευρυτική κατά περίπτωση μελέτη όλων αυτών των συναφών θεμάτων προκειμένου να ληφθούν τελικές αποφάσεις.

Το Υπουργείο Οικονομικών (Γ.Χ.Κ.), ειδικότερα για την προαναφερόμενη περίπτωση, παρακαλείται να μας στείλει κάθε σχετικό συμπληρωματικό στοιχείο.

Ο Υπουργός
Α. Κακλαμάνης

πουργεία τον Σεπτέμβριο. Κύριο θέμα της εγκυκλίου είναι η αντιμετώπιση της «επικάλυψης αρμοδιοτήτων», γιατί, όπως αναφέρει ο υπουργός «για την ολοκλήρωση των στόχων που επιδιώκονται με την κατάρτιση των νέων οργανισμών, επιβάλλεται να αντιμετωπισθούν και οι περιπτώσεις εκείνες που ορισμένες αρμοδιότητες ασκούνται παράλληλα από περισσότερα του ενός υπουργεία (σε κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο)».

Η υπόθεση των νέων οργανισμών των υπουργείων δεν διαφέρει και πολύ από αυτό που πιο πάνω ονομάσαμε «άσκηση επί χάρτου». Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, η συγκρότηση των νέων οργανισμών θα αποτελούσε ένα θετικό βήμα για την αρτιότερη οργανωτική δομή του δημόσιου τομέα. Όμως, έχουν περάσει πάνω από τέσσερα χρόνια από τη σχετική εξαγγελία, υπουργοί ήλθαν και παρήλθαν από το νεόκτιστο μέγαρο της οδού Βασιλίσσης Σοφίας αλλά οι νέοι οργανισμοί, σε πείσμα των υπουργών Προεδρίας που δήλωναν ότι «προχωρούν» φαίνεται ότι δεν έχουν κάνει ούτε ένα βήμα προς το νέο σχήμα.

Όπως και πριν επισημάνθηκε, οι νέοι οργανισμοί μπορούν να αποτελέσουν ένα θετικό βήμα κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Μια από αυτές τις προϋποθέσεις έχει ήδη χαθεί και σχετίζεται με το νέο νόμο για τις προσλήψεις, που ψηφίστηκε ήδη από τη Βουλή (δηλ. από το ΠΑΣΟΚ).

Η σχέση αυτή, έγκειται στο γεγονός ότι η συγκρότηση των νέων οργανισμών έπρεπε να προπορευτεί του νομοσχεδίου. Με τους νέους οργανισμούς τα υπουργεία θα αλλάζουν οργανωτική δομή, θα καταργηθούν διευθύνσεις και θα δημιουργηθούν νέες, θα γίνει αναδιάρθρωση του προσωπικού με την καταγραφή των ελλείψεων, ενώ το πλεονάζον προσωπικό θα μεταφερθεί σε νέες θέσεις κλπ. Μπορεί εύκολα λοιπόν να φανταστεί κάποιος, τι θα συμβεί όταν με το νέο έτος τα υπουργεία ζητήσουν να κάνουν τις προσλήψεις με το νέο νόμο. Αλλά ακόμη πιο εύκολα μπορεί κανείς να αντιληφθεί την ποιότητα των υπηρεσιών των υπουργείων, όταν έξι χρόνια διακυβέρνησης από το ΠΑΣΟΚ δεν έγινε δυνατό να αντιμετωπισθεί ένα στοιχειώδες πρόβλημα όπως οι επικαλύψεις των αρμοδιοτήτων. Και όπως συνάγεται από την εγκύκλιο, δεν χρειάζεται να αναρωτηθεί κανείς ούτε για τη δυσλειτουργία, ούτε για τη γραφειοκρατία. Προεκλογικά μόνο θα ακούσει «λύσεις» για όλα...

Ουτοπία, μια «συμφωνημένη» λύση ΣΤΙΣ ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ

Του Κ. Καλλιγά

ΕΠΕΙΤΑ από αλλεπάλληλους —και αναρίθμητους— «γύρους» διακοινοτικών συνομιλιών, αποφάσεις και ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης και του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, σχέδια και προσχέδια, συμφωνίες και «πρωτοβουλίες» του γενικού γραμματέα του διεθνούς οργανισμού, το κυπριακό πρόβλημα βρίσκεται σε τέλμα και αδιέξοδο. Και δεν διαγράφεται καμιά προοπτική για έξοδο από το τέλμα αυτό και είσοδο σε μια διαδικασία που θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια συμφωνημένη λύση του Κυπριακού, που δεν θα ήταν απλά καθιέρωση και επισημοποίηση των «τετελεσμένων» με την άνομη —και επίσημα καταδικασμένη με διάφορα ψηφίσματα του ΟΗΕ— βία των όπλων, από το καλοκαίρι του 1974.

ΑΣ ΤΟ ΠΟΥΜΕ ευθύς εξ αρχής και ας το πάρουμε απόφαση: τέτοια συμφωνημένη λύση, που να διασφαλίζει την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού και την ομαλή συμβίωση των δύο εθνικών κοινοτήτων της Κύπρου μέσα σ' ένα κράτος ομοσπονδιακό ίσως αλλ' ακέραιο και χωρίς κατάφωρα ετεροβαρείς «ρυθμίσεις», είναι, στο ορατό μέλλον τουλάχιστον, ανέφικτη. Και είναι ανέφικτη διότι δεν υπάρχει πολιτική βούληση της Άγκυρας προς την κατεύθυνση αυτή. Και τέτοια πολιτική βούληση δεν υπάρχει με το σημερινό συσχετισμό δυνάμεων και μέσα στο σημερινό πλέγμα των συντελεστών (στρατιωτικών, διπλωματικών, πολιτικών, γεωπολιτικών, γεωστρατηγικών περιλαμβανομένων των γενικότερων «θεωρήσεων» και εκτιμήσεων των υπερδυνάμεων και των άλλων ισχυρών του κόσμου τούτου) του κυπριακού προβλήματος, η Τουρκία ούτε λόγο έχει ούτε διατεθειμένη είναι να προβεί σε παραχωρήσεις που θα συνιστούσαν βελτιώσεις της παρούσας «ντε φάκτο» κατάστασης υπέρ της ελληνικής πλευράς και θα καθιστούσαν δυνατή μια λύση λογική και γενικά αποδεκτή, που δεν θα καθιστούσε την Κύπρο «προτεκτοράτο» της Τουρκίας. Εφ' όσον κανείς από τους ισχυρούς του κόσμου τούτου, σε Δύση και Ανατολή, δεν κινείται αποφασιστικά προς τέτοια κατεύθυνση και κανείς από τους παράγοντες που είναι σε θέση να εισακουσθούν στην Άγκυρα δεν ασκεί πάνω στην Τουρκία αποτελεσματική πίεση —με συνέπειες τις οποίες η Άγκυρα δεν θα μπορούσε ν' αγνοήσει— τι λόγο θα είχε η τελευταία ν' αλλάξει στάση και επιδιώξεις;

ΔΕΝ ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕ ούτε τον πατριωτισμό, ούτε την καλή πίστη, ούτε την εντιμότητα και τη γνησιότητα των ελατηρίων των προσώπων ή σχηματισμών, στην Κύπρο και στην Ελλάδα, που, στα 13 χρόνια που πέρασαν από την τουρκική εισβολή και στη μία ή στην άλλη φάση των κατά το διάστημα αυτό εξελίξεων γύρω από το πρόβλημα, θεώρησαν ότι υπήρξαν ευκαιρίες ή δυνατότητες για μια παραδεκτή και συμφωνημένη λύση, τις οποίες άφησαν ανεκμετάλλευτες και αναξιοποίητες όσοι χειρίστηκαν υπεύθυνα το θέμα. Ομολογώ όμως ότι, εγώ τουλάχιστον (και είθε να πλανώμαι), δεν διέκρινα καμιά «χαμένη ευκαιρία». Δεν προτάθηκε από κανέναν και σε καμιά στιγμή τίποτε που να μην κατατείνει στην επισημοποίηση της σημερινής «ντε φάκτο» κατάστασης, με, επιπλέον, την Τουρκία (δια μέσου των Τουρκοκυπρίων, ή μάλλον, της «δοτής» ηγεσίας των) συγκυρίαρχη

κατ' ισομοιρία και στο σημερινό ελληνικό τμήμα της Κύπρου. Όλα τα σχέδια ή προσχέδια λύσης που προτάθηκαν, μέσα στα τελευταία 13 χρόνια, σ' αυτό κατέτειναν.

ΜΟΛΟΝΟΤΙ το Κυπριακό δεν είναι διαφορά μεταξύ των δύο εντοπίων εθνικών κοινοτήτων αλλ' ανάγεται στις γεωπολιτικές βλέψεις και επιδιώξεις της Τουρκίας πάνω στην Κύπρο, η ελληνοκυπριακή πλευρά έστερξε σε αλλεπάλληλους «γύρους» «διακοινοτικών» συνομιλιών, παρά το μάταιο των συνομιλιών αυτών, λόγω της τουρκικής αδιαλλαξίας και μόνο. Έστερξε στη συμφωνία Μακαρίου -Ντενκτάς, το 1977, και, δύο χρόνια αργότερα, το 1979, στη συμφωνία Κυπριανού - Ντενκτάς. Μάταια. Η τουρκική πλευρά και τις ίδιες τις συμφωνίες που είχε υπογράψει αθέτησε και σε καμιά ποτέ ουσιαστική διαπραγμάτευση δεν προσήλθε.

ΟΣΟ ΓΙΑ ΤΑ διάφορα σχέδια, προσχέδια και πρωτοβουλίες του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ ή άλλων, κατέτειναν ουσιαστικά, σε επισημοποίηση της από το 1974 «ντε φάκτο» διχοτόμησης, με αποκλεισμό των λεγομένων τριών ελευθεριών (εγκατάστασης, διακίνησης και κτήσεως περιουσίας όλων των Κυπρίων πολιτών σε οποιοδήποτε σημείο της μεγαλονήσου), με «κατ' ισομοιρία» συγκυρίαρχια των δυο κοινοτήτων πάνω σε όλη την Κύπρο, με αμφίβολη ακόμη και την αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων, ενώ η ελληνοκυπριακή πλευρά θα έχανε και το κυριότερο «ατού» της, που είναι η αναγνώριση της κυβέρνησης της Λευκωσίας και του μόνου διεθνώς νόμιμου φορέα του κυπριακού κράτους. Και όλα αυτά, υπό την στρατιωτική «εγγύηση» της Τουρκίας. Έτσι η Κύπρος θα μεταβαλλόταν σε προτεκτοράτο τη τελευταία, με ζοφερές προοπτικές για τον κυπριακό ελληνισμό.

ΕΦ' ΟΣΟΝ η Ελλάδα δεν είναι σε θέση να αναστρέψει «ιδιοδυνάμως» τα «τετελεσμένα» και καμιά από τις δύο υπερδυνάμεις και τους άλλους ισχυρούς του κόσμου —που αποδίδουν στην Τουρκία πολύ μεγάλη σημασία, ιδίως εν όψει των όσων διαδραματίζονται στον Περσικό κόλπο— δεν έχει διάθεση να ασκήσει αποτελεσματική πίεση επάνω της, συμφωνημένη λύση που να αποτελεί βελτίωση της κατάστασης υπέρ της ελληνικής πλευράς και να διασφαλίζει την επιβίωση του κυπριακού ελληνισμού, δεν πρόκειται να υπάρξει. «Rebus sic stantibus», δεν είναι ρεαλιστικό να αναμένεται ή να επιδιώκεται τέτοια λύση.

ΤΟ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ» ότι ο χρόνος εργάζεται σε βάρος της ελληνικής ηγεσίας δεν έχει νόημα, αφού τίποτε πέραν της επισημοποίησης των «τετελεσμένων» δεν προτάθηκε ως τώρα. Και θα ήταν αυτοχειρισμός να καθιερώσει η ελληνική πλευρά αυτά τα «τετελεσμένα» με την υπογραφή της, χωρίς να ανασταλούν —κάθε άλλο μάλιστα— οι διεργασίες που σήμερα συντελούνται σε βάρος της.

Ο ΜΟΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ που μένει, τούτη τη στιγμή, είναι να διατηρείται το θέμα ανοικτό στους διεθνείς οργανισμούς, να ενισχύεται το αμυντικό δυναμικό της Κύπρου και να συντηρηθούν το σφρίγος της κυπριακής οικονομίας και το αγωνιστικό φρόνημα του κυπριακού ελληνισμού. Έως ότου αλλάξει το πλέγμα των συντελεστών του κυπριακού προβλήματος (και πριν απ' όλα η «οπτική γωνία» των ισχυρών της Δύσης και της Ανατολής)...

Σ' αγαπώ και ένοπλα

του Βασίλη Ζήση

Το Ακάκι είναι ένα μικρό χωριό, επάνω στη γραμμή του Αττίλα, εκτεθειμένο ανά πάσα στιγμή σε μια επιθετική ενέργεια των Τούρκων. Θα περίμενε κανείς ότι οι δρόμοι του θα ήταν γεμάτοι οδοφράγματα και οχυρωματικά έργα και ότι, κοιτάζοντας στα παράθυρα των σπιτιών, θα έβλεπες τις κάνες πολυβόλων, έτοιμων να αποτρέψουν κάθε επιθετική ενέργεια. Και όμως, δεκατρία ολόκληρα χρόνια μετά την εισβολή, στο Ακάκι δεν υπάρχει ούτε ένα αντιαεροπορικό καταφύγιο. Ούτε ένας κάτοικός του δεν διαθέτει πολεμικό όπλο. Ανά πάσα στιγμή οι Τούρκοι μπορούν να επιτεθούν, να σκοτώσουν και να φύγουν ανενόχλητοι. Κανένας κάτοικος του Ακακίου δεν θα ξέρει τι να κάνει για να τους αντιμετωπίσει.

Βέβαια ένας ειδήμων περί τα στρατιωτικά θα μπορούσε να παρατηρήσει ότι το Ακάκι βρίσκεται στην «Πράσινη Γραμμή» και δεν θα ήταν «φρόνιμη» ενέργεια ο εξοπλισμός των κατοίκων του, έστω και με τα «μαρτίνια» που διαθέτει η κυπριακή κυβέρνηση. Δυστυχώς, όμως, η κατάσταση είναι η ίδια και στα μετόπισθεν. Για παράδειγμα, οι έφεδροι της Εθνικής Φρουράς διδάσκονται «σεξουαλική αγωγή» ή πώς να προφυλάσσονται από το Έητζ.

Ποτέ πάντως, δεν επιχειρήθηκε και το αντίστροφο: Να γίνει στρατιωτική αγωγή στα σχολεία ή να διδάσκονται οι άντρες και οι γυναίκες της Κύπρου την τακτική του ανταρτοπόλεμου.

Πέρασαν δεκατρία ολόκληρα χρόνια από την εισβολή και η νόμιμη κυβέρνηση της Λευκωσίας δεν έκανε σχεδόν τίποτα για να προστατέψει αυτά που έχουν απομείνει και —γιατί όχι— να προετοιμάσει το έδαφος για την απελευθέρωση αυτών που έχουν κατακτηθεί. Στο ίδιο χρονικό διάστημα ο τουρκικός ελεγκτατισμός εδραίωσε το προγεφύρωμά του στο βόρειο τμήμα του νησιού ενισχύοντας και εκσυγχρονίζοντας συνεχώς τις δυνάμεις κατοχής. Μπορούμε, λοιπόν, να εκτιμήσουμε, ότι η Άγκυρα είναι σε θέση να δημιουργήσει νέα «τετελεσμένα». Σε όσους πιστεύουν ακόμα το αντίθετο, τους θυμίζουμε ότι και πριν το 1974 κανείς δεν πίστευε ότι οι Τούρκοι θα εισέβαλαν ποτέ στην Κύπρο.

Όλα αυτά τα χρόνια, το μόνο που κάνει η κυβέρνηση της Λευκωσίας είναι να «διεθνοποιεί» το Κυπριακό και να εκλιπαρεί τη συμπαράσταση των μεγάλων δυνάμεων για την επίτευξη μιας «δίκαιης» λύσης. Πόσο, όμως, δίκαιη μπορεί να είναι μια λύση που θα προκύψει ύστερα από διαπραγματεύσεις με ένα στρατό κατοχής;

Καναδοί και Αυστραλοί του ΟΗΕ μεταφέρουν στα χέρια ασηκτές τις γυναίκες που «έσπασαν» και τη δεύτερη αμυντική γραμμή των Τούρκων κατά την πορεία προς τα κατεχόμενα

Κανείς δεν αμφισβητεί βέβαια τη σημασία των διεθνών πρωτοβουλιών και της διπλωματίας, όταν, όμως, συνδυάζονται και με τη λήψη άλλων μέτρων, αντίστοιχων με τη λογική των όπλων που εφαρμόζει η Άγκυρα. Κι αυτά τα «άλλα» μέτρα δεν μπορεί να είναι διαφορετικά από την πολεμική προετοιμασία του ελεύθερου ακόμα τμήματος του νησιού. Σε πείσμα των κάθε λογής «ρεαλιστών» και «ισοροπιστών» η μόνη λογική που μπορεί να καταλάβει ένας κατακτητής είναι αυτή των όπλων. Η ιστορία τουλάχιστον αυτό διδάσκει.

Αντίθετα, η κυπριακή κυβέρνηση δεν έκανε όλα αυτά τα χρόνια τίποτα για να προετοιμάσει το έδαφος για κάθε ενδεχόμενο. Περιορίστηκε στη διπλωματία και στο διάλογο. Μόνο πρόσφατα αποφάσισε —κι αυτό ύστερα από έντονες διαμάχες— να αγοράσει μερικά όπλα για την προστασία όσων έχουν απομείνει. Μην πάει κανενός το μυαλό σε καμιά φοβερή πολεμική μηχανή. Μιλάμε για πέντε (αριθμός 5) ελικόπτερα και μερικά ερπυσριοφόρα. Δεκατρία ολόκληρα χρόνια μετά την εισβολή η Κυπριακή Δημοκρατία έχει να αντιπαρατάξει στις πάνοπλες δυνάμεις κατοχής μόνο μερικά ελικόπτερα και θωρακισμένα. Για τον εξοπλισμό των κατοίκων, την παλλαϊκή άμυνα ή και αντάρτικο στα κατεχόμενα, ουδείς λόγος.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι το μεγαλύτερο τμήμα του πολιτικού κατεστημένου της Λευκωσίας αντέδρασε έντονα στην αγορά των όπλων, προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι ο εξοπλισμός του νησιού αποτελεί... πρόκληση για τους Τούρκους. Σήμερα, βέβαια, όλοι καμαρώνουν για τα νέα όπλα. Ο τρόπος όμως που το κυπριακό κατεστημένο χειρίστηκε και χειρίζεται το πρόβλημα, από το '74 και εντεύθεν, μας κάνει να πιστεύουμε ότι τα «Γκάτζελ» και τα «Λεωνίδας» δεν θα χρησιμοποιηθούν παρά σαν ένα ακόμα «διαπραγματευτικό ατού» στις συνομιλίες με τους Τούρκους. Για τη Λευκωσία η καλύτερη άμυνα είναι πάντα η άμυνα και όχι η επίθεση.

«Ειρήνη» με τον κατακτητή;

«Άμυνα» και «ειρήνη». Σε αυτές τις δυο λέξεις συνοψίζεται σήμερα η κυρίαρχη στρατηγική για τη λύση του εθνικού μας προβλήματος. Τι σημαίνουν, όμως, άμυνα και ειρήνη σε μια ημικατεχόμενη χώρα; Πώς μπορεί να συναφθεί ειρήνη με τον κατακτητή ξεχνώντας τους 200.000 πρόσφυγες, τις σφαγές και τους βιασμούς, τους αγνοούμενους και τις εκτελέσεις; Σε ποιο αίσθημα δικαίου και εθνικής αξιοπρέπειας μπορεί να βασισθεί μια «ειρηνική λύση», ύστερα από διαπραγματεύσεις με το στρατό κατοχής; Μήπως λοιπόν και η Αθήνα και η Λευκωσία έχουν αποδεχθεί τα «τετελεσμένα»; Μήπως δεν πιστεύουν ότι η Κύπρος θα αποτελέσει και πάλι στο μέλλον ένα ενιαίο και αδιαίρετο κράτος; Αν είναι έτσι, τότε γιατί κανείς δεν αναλαμβάνει την πολιτική ευθύνη —και το κόστος της— και να μας το πει;

Παρ' όλα αυτά θα ήταν άδικο αν εντοπίζαμε τις ευθύνες για το Κυπριακό στις πολιτικές και κομματικές ηγεσίες μόνο. Καμιά πολιτική δεν μπορεί να εφαρμοσθεί και δεν βρίσκεται καμιά ανταπόκριση στον πληθυσμό. Δυστυχώς, ο συμβιβασμός και η υποχωρητικότητα, η αποδοχή των τετελεσμένων, έχουν διαποτίσει μεγάλο τμήμα της κυπριακής κοινωνίας. Η δικαιολογία για όλα αυτά είναι βέβαια η «στρατιωτική ισχύς της Τουρκίας», η «αδυναμία» μπροστά στα τετελεσμένα που δημιούργησε ο κατακτητής.

Μήπως, λοιπόν, οι ευθύνες για την κυπριακή τραγωδία θα πρέπει να αναζητηθούν και αλλού; Μήπως η προδοσία των χουντικών και η εκδίωξη του Μακαρίου δεν φωτίζουν επαρκώς τα όσα συνέβησαν πριν από δεκατρία χρόνια στο νησί;

Αντιγράφουμε από την κυπριακή εφημερίδα «Επικαιρη»:

«Η τουρκική εισβολή του 1974 στην Κύπρο, πέρα από το γεγονός ότι προκλήθηκε από το χουντικό πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου, πέρα από το ότι διευκολύνθηκε και ουδόλως σχεδόν εμποδίστηκε από τη χούντα της Αθήνας και τα εν Κύπρω όργανά της στο Γ.Ε.Ε.Φ., είχε μια σειρά «πολεμικές συγκρούσεις» (με ή χωρίς εισα-

γωνικά), κάποιες συγκεκριμένες πολεμικές ενέργειες και μάχες, που, έστω από τεχνικής πλευράς, οφείλαμε να τις μελετήσουμε για να βγάλουμε εκείνα τα πολύτιμα μαθήματα εκ των παθημάτων που θα επέτρεπαν τον πιο ορθό και πιο σοφό σχεδιασμό της πολεμικής μας προετοιμασίας. Τίποτε τέτοιο δεν έχει γίνει, κανένας ουσιαστικός «απολογισμός μάχης» δεν διενεργήθηκε, οι ευθύνες δεν έχουν έκτοτε καταλογιστεί και μετά από 13 χρόνια αντιλαμβανόμαστε ότι για τις ένοπλες δυνάμεις του ελληνισμού και τους πολιτικούς τους προϊσταμένους τα πράγματα δεν έχουν αλλάξει και πολύ από τα ισχύοντα μέχρι και τον Ιούνιο του 1974. Έτσι:

ΕΙΔΑΜΕ αξιωματικούς (όχι πρωτεργάτες και ιθύνοντες της χούντας, αλλά κατώτερους και ανώτερους καριερίστες του στρατεύματος), Ελλαδίτες και Κύπριους, που, λόγω της αναποτελεσματικότητας, της ανεπάρκειας της σχέσης τους στο πεδίο των μαχών του Ιουλίου - Αυγούστου 1974, θα έπρεπε να τους ζηλωθούν οι βαθμοί από τις επωμίδες ή και να αποπεμφθούν από το στράτευμα, να προάγονται κανονικά και σήμερα να βρίσκονται σε διοικητικές θέσεις ψηλά στο στράτευμα. Και εδώ και στη μητροπολιτική Ελλάδα. Κανένα επιτελείο και καμία εξεταστική επιτροπή δεν έκανε ανακρίσεις για τα «πεπραγμένα» ενός εκάστου των μικρών ή μεγάλων αξιωματικών κατά τις μάχες του 1974, καμιά έρευνα δεν έγινε για το τι έκαμε και τι δεν έκαμε εκάστη μονάδα της Εθνικής Φρουράς στο πεδίο των συγκρούσεων με τον τουρκικό στρατό εισβολής, για να ξέρουμε σήμερα πόσο επαρκείς ή ανεπαρκείς είναι στα ζητήματα διοίκησης, οργάνωσης, ηγεσίας, πολεμικής τέχνης και ανδρείας, οι αξιωματικοί που σήμερα διοικούν κάποιες μονάδες μεγαλύτερες ή υπηρετούν σε επιτελικές θέσεις».

Η περίπτωση Ματαφιά

Για το πώς το κυπριακό κατεστημένο αντιμετωπίζει σήμερα την πολεμική προετοιμασία του νησιού είναι χαρακτηριστική η περίπτωση του στρατηγού Ματαφιά.

Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς πριν από τον σημερινό, τον στρατηγό Πολίτη, ο κ. Ματαφιάς άφησε εποχή στην Κύπρο, με τη στάση του και με τις προσπάθειες που κατέβαλε για να ανεβάσει το φρόνημα της Εθνοφρουράς. Ποιο ήταν το αποτέλεσμα; Η Αθήνα αναγκάστηκε να τον απομακρύνει επειδή οι προσπάθειές του συνάντησαν την έντονη αντίδραση του κυπριακού κατεστημένου που τον θεώρησε ούτε λίγο ούτε πολύ «προβοκάτορα» και διαμήνυσε στην Αθήνα ότι «αυτός θα μας φέρει τον πόλεμο». Βρήκαμε τον κ. Ματαφιά πριν από λίγο καιρό και του ζητήσαμε να μας εκθέσει τις εμπειρίες του. Δεν θέλησε να μας μιλήσει, επειδή κάτι τέτοιο «δεν θα βοηθούσε στη σημερινή συγκυρία». Έχουν μιλήσει, όμως, άλλοι για την περίπτωσή του, όπως ο γενικός γραμματέας της ΕΔΕΚ κ. Τάκης Χατζηδημητρίου: «Ένας σημαντικός σταθμός στην ωριμάση της συνείδησης για την αμυντική θωράκιση της Κύπρου ήταν η άφιξη του Ματαφιά», λέει ο κ. Χατζηδημητρίου σε συνέντευξή του προς την ίδια κυπριακή εφημερίδα. Και συνεχίζει:

«Φάνηκε καθαρά τι σημαίνει να υπάρχει επικεφαλής ενός σώματος ένας άνθρωπος δυναμικός και εμπνευσμένος. Απελευθέρωσε έννοιες που ήταν κρυμμένες μέσα στην ψυχή του κυπριακού λαού, που κανένας προηγούμενός δεν κατάφερε να τις απελευθερώσει. Και το πέτυχε αυτό όχι με διακηρύξεις, αλλά με την εργασία και το προσωπικό του παράδειγμα.

Εδειξε ο Ματαφιάς ότι όταν σταθεί ο ηγέτης κοντά στο λαό και όταν συμμετάσχει μαζί του, όταν ο λαός τον βλέπει ότι κοπιάζει για αυτό που διακηρύσσει, όταν δηλαδή δώσει δείγματα ότι δεν είναι μόνο λόγια αλλά εννοεί και πιστεύει αυτά που κάνει, τότε λειτουργεί σαν παράδειγμα που εμπνέει και καθοδηγεί.

Αυτό ήταν και ο βασικότερος παράγοντας που με την άφιξη του Ματαφιά δημιουργήθηκε ένα άλλο κλίμα μέσα στην Εθνική Φρουρά, τους εφεδρους, αλλά και σε ολόκληρο τον κυπριακό λαό από όλες τις παρατάξεις».

Κι όμως το κλίμα που δημιουργήθηκε στην Εθνική Φρουρά «ενόχλησε» πολλούς και ο στρατηγός Ματαφιάς απομακρύνθηκε από την Κύπρο.

Πολιτιστική και εθνική αλλοτρίωση

Το πρώτο πράγμα που κάνει εντύπωση στον επισκέπτη της Κύπρου είναι η ξενομανία και η ξενόφερτη συμπεριφορά των κατοίκων της. Οι επιγραφές είναι παντού στα αγγλικά, όλοι μιλούν στη γλώσσα αυτή και όλα τα κρατικά έγγραφα γράφονται στα αγγλικά.

Το δεύτερο είναι ο φόβος. Η πραγματικότητα της τουρκικής κατοχής λειτουργεί αντίστροφα και αυτοί που σκέφτονται όλοι είναι πώς θα διαφυλάξουν αυτά που τους έμειναν, όχι πώς θα πάρουν πίσω αυτά που τους έκλεψαν. Η Κύπρος είναι σήμερα μια χώρα τρομοκρατημένων ανθρώπων. Και δεν είναι καθόλου τυχαία τα υψηλά ποσοστά στην κατανάλωση καπνού και αλκοόλ, τα αυξημένα ποσοστά ψυχασθενών, οι πολλές αυτοκτονίες.

Όλοι βιώνουν το καθημερινό άγχος της τουρκικής κατοχής, που έκοψε τα πάντα —και τις ζωές τους— στη μέση, αλλά κανείς δεν θέλει να απαντήσει στο ερώτημα: «Τι θα γίνει με την κατοχή;». Κανείς δεν θέλει να παραδεχθεί ότι κάθε μέρα που περνάει την κάνει και πιο οριστική, πιο αμετάκλητη. Έτσι, αντί να στραφούν στη μόνη λύση επιβίωσης, τον ανταρτικό αγώνα, στρέφονται στην αγορά, στα κέρδη, στην ξενομανία, στα «βίντεο» και τις «ντίσκο», προσπαθώντας να βρουν αλλού την οντότητα που τους έκλεψε με τα όπλα ο τουρκικός στρατός κατοχής.

Στο σημείο αυτό έχει σημασία να δώσουμε το λόγο στους ίδιους τους Κύπριους. Γράφει σε μια διακήρυξη της η «Ομάδα Πρωτοβουλίας για την Αυτοδιάθεση της Κύπρου».

Για να υποστηρίξει τους σκοπούς της η στάση του συμβιβασμού προπαγάνδισε την έννοια της «Επαναπροσέγγισης των δύο κοινοτήτων», και σιγά σιγά η «Επαναπροσέγγιση» έγινε ταυτόσημη με τη στάση του συμβιβασμού.

Ήταν απόλυτα φυσικό ότι για να επιτευχθεί η «Επαναπροσέγγιση», έπρεπε εμείς να καταστείλουμε οτιδήποτε το ελληνικό, σαν εμπόδιο προς αυτό το στόχο. Στη θέση του, μια και η κυπριακή ζωή δεν διαθέτει «δικά της» σύγχρονα πρότυπα πολιτισμικά, μπαίνουν πρότυπα ψευδοευρωπαϊκά ή διεθνιστικά, που πάντα όμως μεταφράζονται σε κάτι πολύ συγκεκριμένο: το αγγλικό.

Παράλληλα, από την ιδιαίτερη κυπριακή παράδοση κρατήθηκε η μουσικική «διαφορά» της κυπριακής βράκας και του κυπριακού γλωσσικού ιδιώματος. Ξεκίνησε έκτοτε η κωμική (και τραγική) μανιωδής προσπάθεια να αναδειχθεί και να διαφημισθεί ο ιδιαίτερος νεοκυπριακός

πολιτισμός, με έναν αυτοσχεδίο ερμηνεία ελληνικών, αγγλικών και τουρκικών στοιχείων, τεχνητό, προχειρό και κακόγουστο.

Αυτή η πολιτισμική αλλοτρίωση που έλαβε χώρα σε ένα ήδη αλλοτριωμένο υπόστρωμα, επεκτάθηκε σε όλους τους τομείς, με μια τρομακτική ένταση. Σημειώνουμε τα παραδείγματα της πρότασης για τρίγλωσσο Κρατικό Πανεπιστήμιο (που έγινε σύντομα απλά αγγλόφωνο) και την οργανωμένη αντίδραση, το καλοκαίρι του '87, στην προσπάθεια καθιέρωσης της ελληνικής γλώσσας από τις κυβερνητικές υπηρεσίες, στη θέση της (διατηρούμενης μέχρι τώρα!) αγγλικής.

Επειδή όμως ο κοινός τόπος συνεννόησης όλων των απολογητών του συμβιβασμού και της «Επαναπροσέγγισης» είναι οι «μικίνετες», γι' αυτό είναι και οι ένθερμοι υποστηρικτές της «προστασίας της οικονομίας μας» και της βιομηχανίας τουριστικοποίησης του νησιού, που ομολογουμένως έχει προκαλέσει μια άνευ προηγουμένου καταστροφή στο φυσικό περιβάλλον και στη φυσιογνωμία του χώρου. Το πραγματικό νόημα της τουριστικοποίησης το δίνει η κλασική εικόνα των δέκα και πλέον παρατεταγμένων σημαίων διαφόρων κρατών, μπροστά σε κάθε κυπριακό τουριστικό ξενοδοχείο, «supermarket» ή μαγέΡΙκο.

Συμπερασματικά οι υποστηρικτές του Συμβιβασμού, δεν μπορούν παρά να εργάζονται συνειδητά για την πολιτισμική αλλοτρίωση: της γλώσσας, του χώρου, της παράδοσης, του φυσικού περιβάλλοντος, της ταυτότητας των κατοίκων της Κύπρου.

Όλα τα συνθήματα του Συμβιβασμού και της «Επαναπροσέγγισης» και κυρίως το βασικό «Οι Τουρκοκύπριοι είναι αδελφία μας» έρχονται και καθημερινά σε πλήρη αντίφαση με την πρακτική στάση των «εταίρων», ακόμη και των πιο προοδευτικών τημάτων τους. Οι «συμβιβαστές» αγωνίζονται να μας εμπειδώσουν την ιδέα μιας «Ομοσπονδιακής Λύσης» αλλά δεν μπορούν να απαντήσουν σε απλά ερωτήματα, λ.χ. τι θα απογίνει το τεράστιο μνημείο που ανεγέρθη στη Γλυκιώτισσα, εκεί όπου έγινε η απόβαση το '74 και συμβολίζει την «Ειρηνευτική Επιχειρήση των Τούρκων» —θα δεχθούν οι «εταίροι» να ισοπεδωθεί όταν φτάσουμε σε κάποια «Λύση»;

Θεωρώντας αδύνατη την απελευθέρωση από τον κατακτητή, η Κύπρος του σήμερα προσπαθεί να ξεχάσει τον εαυτό της για να ξεχάσει έτσι και το πρόβλημά της. Ποιος είπε ότι ο «στρουθοκαμηλισμός» δεν ενδημεί στο ελληνικό έθνος;

30
Νοέμβριος 1987

ΕΝΩΣΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

PRO DOMO

Βάσεις

Παραοικονομία

ΣΧΟΛΙΑ

Εθνότητες στην Ρωσία

ΕΚΛΟΓΕΣ:

ΑΠΟ ΜΙΑ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΛΛΗ

Η κρίση του 1987 και η κρατική παρεμβατική

Η κρίση του 1987 και η κρατική παρεμβατική

Όταν οι γυναίκες επιστρέφουν... τα κόμματα πάνε εκδρομή...

του Πάνου Παναγιωτόπουλου

Φωτογραφίες από την πορεία στα
κατεχόμενα.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ. Νοέμβριος 1987. Η Κύπρος διανύει τον 13ο χρόνο από την τουρκική εισβολή και όλα δείχνουν ότι οι προτεραιότητες της καθημερινής ζωής έχουν απωθήσει στο περιθώριο τις τραυματικές εμπειρίες από τα αιματηρά γεγονότα του 1974.

Η ανασυγκρότηση της οικονομίας του νησιού, που δέχθηκε οδυνηρό πλήγμα από την κατοχή του μισού περίπου εδαφικού χώρου της Κυπριακής Δημοκρατίας από τα τουρκικά στρατεύματα, έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση της νέας πραγματικότητας.

Ο κυπριακός ελληνισμός δουλεύει πέντε μέρες την εβδομάδα, με ρυθμούς αγγλοσαξωνικούς και τα Σαββατοκύριακα ψυχαγωγείται με κοντινές εκδρομές στο βουνό ή τη θάλασσα ή με βραδινές εξόδους στα «καθώς πρέπει» κέντρα της Λευκωσίας ή στις ψαροταβέρνες της Λεμεσού.

Η νύχτα στην Κύπρο έχει ξαναβρει ορισμένα από τα παλιά καλά χαρακτηριστικά της. Ο ξένος που έρχεται στο νησί διασκεδάζει μαζί με τους ντόπιους, απολαμβάνει τα κυπριακά φαγητά και αφήνει το πολύτιμο συνάλλαγμά του, ανταλλάσ-

σοντας δολάρια ή άλλα νομίσματα με την κυπριακή λίρα, η οποία —αισίως— εφθάσε τις 333 δραχμές!

Ωστόσο η βραδινή βόλτα στη Λευκωσία, για κάποιον που μόλις βγήκε από το «Κοσμοπόλितαν» ή από το «Ισιδώρα», έχει μια περίεργη φόρτιση στην ατμόσφαιρα. Γιατί λίγα μόλις μέτρα από τον όμιλο του «τένις» ή από τα κοσμικά στέκια των μεγάλων ξενοδοχείων υπάρχουν δρόμοι, που χάνονται στο σκοτάδι. «Άλτ! Προς τουρκοκρατούμενη περιοχή!», γράφει η πινακίδα που βρίσκεται στην αρχή της. Ενώ άλλες διάσπαρτες επιγραφές θυμίζουν στον επισκέπτη: «Εδώ δεν είναι τα σύνορά μας!» 13 χρόνια μετά την τουρκική εισβολή, ο ελληνισμός της Κύπρου αποφεύγει να βαδίζει σε παρόμοιους δρόμους.

Και προσπαθεί με κάθε δυνατό τρόπο να ξεχάσει μέσα στην καθημερινότητα τον οριακό κίνδυνο, που απειλεί την εθνική και κοινωνική του οντότητα. «Εκείνο που με φοβίζει ιδιαίτερα» μου έλεγε ένας Κύπριος φίλος στη Λευκωσία, «είναι η εξοικείωση των απλών ανθρώπων με την ύπαρξη της διαχωριστικής γραμμής». Μια εξοικείωση, η οποία όσο φαίνεται αναγκαία για να μπορέσει να λειτουργήσει ο Κύπριος πολίτης σε προσωπικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, άλλο τόσο είναι επικίνδυνη για την εθνική του επιβίωση.

Κατά τα άλλα, βέβαια, το «κυπριακό πρόβλημα» κυριαρχεί στην πολιτική ζωή του νησιού, καθώς και στην ειδησεογραφία, αρθρογραφία και σχολιογραφία του κυπριακού τύπου. Αποτελεί δε, τον κεντρικό άξονα αναφοράς για όλες τις πολιτικές δυνάμεις και τους κοινωνικούς φορείς, στο επίπεδο της πολιτικής ρητορικής, αλλά και της κομματικής αντιπαράθεσης.

Ωστόσο κανένα από τα μεγάλα κόμματα του νησιού που εκπροσωπούν υπαρκτές κοινωνικές δυνάμεις δεν κατόρθωσε να διαδραματίσει ρόλο «αγωνιστικής εμπροσθοφυλακής» μέσα στην κυπριακή κοινωνία, και να μετατρέψει τη φραστική διαπίστωση του άμεσου, καθημερινού και οριακού εθνικού κινδύνου, σε βιωματική κατάσταση και προτεραιότητα για τον μέσο Κύπριο πολίτη.

Μέσα λοιπόν σ' αυτό το πλαίσιο, δεν είναι δύσκολο να εξηγηθεί γιατί οι λίγες εκκίνησης φωνές, που μιλάνε για «λαϊκή άμυνα» και για «αγωνιστική επαγρύπνηση», μέσα από διαδικασίες διαρκούς στρατιωτικής εκπαίδευσης και ετοιμότητας όλου του πληθυσμού, αντιμετωπίζονται —κατά το επιεικέστερο— με ειρωνική διάθεση, όταν δεν προκαλούν την οργή των πολλών.

Το εφικτό και το ευκαίιο

Η σημερινή όμως πραγματικότητα στην Κύπρο δεν εξαντλείται σε αυτή την εικόνα του ιδιωτισμού και της εσωστρέφειας.

Αν τα κατεστημένα σχήματα δεν είναι σε θέση να διαδραματίσουν πρωτοποριακό ρόλο σε μια διαδικασία υπέρβασης των τετελεσμένων γεγονότων, που δημιουργήθηκαν από τον τουρκική εισβολή το 1974, αυτό δεν σημαίνει ότι έχει εκλείψει από την κυπριακή κοινωνία η δυναμική εκείνη, που τείνει να ξεπεράσει το εφικτό και να προσεγγίσει ευκαίιο. Το πρόβλημα, ωστόσο, είναι ότι αυτή η δυναμική οριοθετείται μέσα στο πεδίο της ατομικής συνειδησης και δεν μπορεί να εκφραστεί συλλογικά.

Εκτός από ορισμένες ελάχιστες εξαιρέσεις. Ένα πρόσφατο ταξίδι στην Κύπρο μου έδωσε την ευκαιρία να παρακολουθήσω από κοντά μια προσπάθεια που

εντάσσεται σε αυτές ακριβώς τις εξαιρέσεις και κινείται σε ένα πολύ προχωρημένο στάδιο.

«Οι γυναίκες επιστρέφουν»

Κυριακή 22 Νοεμβρίου 1987. Λευκωσία. Πλατεία Σολωμού. Ώρα 9 το πρωί. Μερικές εκατοντάδες γυναίκες έχουν συγκεντρωθεί από νωρίς στην πλατεία και αρχίζουν να επιβιβάζονται σε λεωφορεία, που περιμένουν το ένα πίσω από το άλλο. Στόχος τους: Να επιστρέφουν στα κατεχόμενα, περνώντας τη λεγόμενη «πράσινη γραμμή».

Τη σχετική πρωτοβουλία έχει η κίνηση «Οι γυναίκες επιστρέφουν».

«Δεν εκπροσωπούμε κόμματα, παρατάξεις, κυβέρνηση. Είμαστε μια κίνηση, που ξεπήδησε από την ανάγκη για δράση. Η προσπάθεια να περάσουμε τη γραμμή θα είναι η δεύτερη από μια σειρά ενεργειών που προγραμματίζουμε. Δεν είναι αρκετό να λέμε ότι δεν αντέχουμε την κατάσταση αυτή. Θέλουμε να δείξουμε και στον έξω κόσμο και στους ηγέτες μας ότι επιμένουμε στην ενότητα του τόπου μας».

Έτσι αυτοπροσδιορίζονται οι γυναίκες που πλαισιώνουν την προσπάθεια, σε ανακοίνωση της κίνησης, που κυκλοφόρησε στη Λευκωσία.

Η ταυτότητα της κίνησης χαρακτηρίζει ακόμα περισσότερο το όλο εγχείρημα. «Οι γυναίκες επιστρέφουν» είναι μια ένωση προσώπων, η οποία δεν έχει καταστατικό, δεν έχει πάρει καμιά νομική μορφή και δεν έχει ούτε προεδρείο, ούτε διοικητικό συμβούλιο, με την έννοια που έχουν τα σωματεία ή οι σύλλογοι.

Δημιουργήθηκε πριν λίγους μήνες από γυναίκες διαφόρων ηλικιών, που έχουν ταυτόχρονα και διαφορετική πολιτική προέλευση. Εκείνο που τις συνέδεσε και τις έκανε να αποφασίσουν να δουλέψουν μαζί, είναι η διαπίστωση ότι 13 χρόνια μετά την τουρκική εισβολή, τα *τετελεσμένα γεγονότα* που την ακολούθησαν και οδήγησαν στην κατοχή του μισού περίπου εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας, έχουν επιβάλει πλέον τη δική τους λογική. Διαμορφώνοντας από χρόνο σε χρόνο, νέα αντικειμενικά δεδομένα, που υποθηκεύουν κάθε προοπτική επίλυσης του Κυπριακού και αποκατάστασης της εδαφικής ακεραιότητας και της κυριαρχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η συνεχιζόμενη μεταφορά στην Κύπρο Τούρκων εποίκων, οι οποίοι σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες ξεπερνούν πλέον τις 70.000 αποτελεί από αυτή την πλευρά τον πλέον άμεσο και ορατό κίνδυνο, που απειλεί την εθνική επιβίωση του ελληνισμού στο νησί.

Ο κίνδυνος αυτός έχει συνεიდροποιηθεί από τις γυναίκες της κίνησης, οι οποίες στην πρώτη πορεία που επιχείρησαν προς τα κατεχόμενα στις 14 Ιουνίου

διακηρύξαν έμπρακτα ότι δεν έχουν δεχθεί «τα *τετελεσμένα που ο τουρκικός στρατός προσπαθεί με την εισβολή να επιβάλει: τη διχοτόμηση της Κύπρου και τη σταδιακή τουρκοποίησή της*».

Η πρώτη αυτή πορεία έδωσε ένα «δείγμα γραφής» των προθέσεων των γυναικών και πέρασε ένα πρώτο μήνυμα στην κοινή γνώμη. Η δύναμη του ΟΗΕ όμως δεν την άφησε να εξελιχθεί. Οι άνδρες της ΟΥΝΦΙΚΥΠ έφραξαν το δρόμο στις γυναίκες πάνω στην ουδέτερη ζώνη και δεν τις επέτρεψαν να κινηθούν τότε, προς τα κατεχόμενα.

Η δεύτερη προσπάθεια

Η προσπάθεια της 22ας Νοεμβρίου είχε διδαχθεί πολλά από την προηγούμενη εμπειρία. Ταυτόχρονα όμως παρουσίαζε και ένα αξιοσημείωτο επίπεδο πειθαρχίας και οργάνωσης. Ο βασικός πυρήνας της κίνησης, που περιλαμβάνει γυναίκες σαν την Βάσω Πέτσα (υποψήφια βουλευτή του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ), την Ελένη Βραχίμη (πρώτη επιλαχούσα του δεξιού «Δημοκρατικού Συναγερμού» στην εκλογική περιφέρεια Λευκωσίας), τη Μόνικα Βασιλείου (αδελφή του ανεξάρτητου υποψηφίου για την προεδρία Γ. Βασιλείου, που υποστηρίζεται από το ΑΚΕΛ), την Έλεν Σωτηρίου και την Νταϊάνα Μαρκίδου (Αγγλίδες που μένουν χρόνια στο νησί, γιατί έχουν παντρευτεί Κύπριους), την Πόπη Δανιήλ (στέλεχος του ΡΙΚ), τη Σόφη Οικονόμου (από το Ανώτατο Δικαστήριο Κύπρου) κ.ά. σχεδίασε πριν από πολλές εβδομάδες το εγχείρημα. Προωθώντας μορφές αυτοοργάνωσης, που θα ζήλευαν πολλοί κομματικοί σχηματισμοί στην Κύπρο. Έτσι εντοπίστηκαν τα καταλληλότερα σημεία στην πράσινη γραμμή, καταστρώθηκε το σχέδιο της διαδρομής, τυπώθηκαν και διανεμήθηκαν ειδικά φυλλάδια οδηγίων για τις γυναίκες που θα ελάμβαναν μέρος και οργανώθηκε μια μεγάλη καμπάνια προβολής της προσπάθειας.

Τα κόμματα όμως και οι περισσότερες εφημερίδες όχι μόνο δεν έσπευσαν να βοηθήσουν, αλλά αντιμετώπισαν με εκδηλη επιφυλακτικότητα την πρωτοβουλία. Το ίδιο και η κυβέρνηση. Την εβδομάδα που προηγήθηκε της πορείας, στον κυπριακό τύπο είδαν το φως δημοσιεύματα, που καλλιεργούσαν ένα κλίμα κινδυνολογίας και φόβου. Ενώ κυβερνητικοί παράγοντες διαμήνυαν σε έντονο ύφος προς τις γυναίκες, ότι πρέπει να εγκαταλείψουν την προσπάθεια, γιατί μπορούσε να οδηγήσει «σε γενικότερη εμπλοκή».

Η κατάσταση αυτή δεν επέτρεψε στην κίνηση των γυναικών να εξασφαλίσει από την αρχή τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους, για να προβάλει την προσπάθεια εντός και εκτός της Κύπρου.

Ενδεικτικό της αρνητικής στάσης που

αντιμετώπισαν είναι το γεγονός ότι οι «Κυπριακές Αερογραμμές» αρνήθηκαν να καλύψουν τα εισιτήρια ορισμένων προσωπικοτήτων, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, που προσκλήθηκαν για να συμμετάσχουν στην πορεία.

Έτσι οι γυναίκες αναγκάστηκαν να συμβάλουν οι ίδιες από κοινού στην κάλυψη όλων των εξόδων, καταφεύγοντας παράλληλα και στον αρχιεπίσκοπο Κύπρου, ο οποίος δέχθηκε να συνδράμει οικονομικά.

Από τα πολιτικά κόμματα, τελικά μόνο η ΕΔΕΚ του Β. Λυσσαρίδη συμπαραστάθηκε δημόσια στην προσπάθεια, με την έκδοση σχετικής ανακοίνωσης και με τη συμμετοχή στην πορεία της Μπ. Λυσσαρίδου, γυναίκας του προέδρου του κόμματος και προέδρου σήμερα της κυπριακής Βουλής.

Η πορεία

Μέσα σε φορτισμένη, λοιπόν, ατμόσφαιρα έφθασε η όλη προσπάθεια στην αφετηρία της, την Κυριακή 22 Νοεμβρίου. Στο μεταξύ, είχαν φθάσει στο νησί για να πάρουν μέρος στην πορεία, η Αγγλίδα βουλευτής των Εργατικών Ντόουν Πριμαρόλο, εκπρόσωποι των Πράσινων της ΟΔΓ, η σύζυγος του Αμερικανού βουλευτή Τζων Πόρτερ, Κάθριν Πόρτερ, ορισμένες Ελληνοαμερικανίδες, μέλη επιτροπών συμπάραστασης από τις ΗΠΑ, καθώς και η Φρ. Σπεντζάρη (ΔΗΑΝΑ), η ηθοποιός Ασπασία Παπαθανασίου, εκπρόσωποι της ΕΓΕ, του Αρμενικού Λαϊκού Κινήματος, κ.ά.

Οι γυναίκες επιβίβαστηκαν σε λεωφορεία τα οποία από την πρώτη στιγμή άρχισαν να παρακολουθούνται από ασυρματοφόρα της δύναμης του ΟΗΕ, που είχε κινητοποιήσει όλα τα μηχανοκίνητα που διαθέτει, καθώς και όλους τους άνδρες της, για να παρεμποδισθεί η πορεία στα κατεχόμενα.

Ταυτόχρονα δυο ελικόπτερα της ΟΥΝΦΙΚΥΠ παρακολουθούσαν τη διαδρομή και καθοδηγούσαν μεγάλα καμiónια του ΟΗΕ με συρματοπλέγματα, τα οποία προσπαθούσαν να εντοπίσουν το σημείο «εφόδου» των γυναικών, ώστε να το «μπλοκάρουν» εγκαίρως.

Τα λεωφορεία για δυο ώρες περίπου έκαναν παραπλανητικές διαδρομές, τη μια, πλησιάζοντας και την άλλη απομακρυνόμενα από τη διαχωριστική γραμμή.

Η συνεννόηση μεταξύ των γυναικών που είχαν αναλάβει να καθοδηγούν την κάθε ομάδα, γινόταν με «σι-μπι» και με ειδικό κώδικα, που είχε διαμορφώσει και απομνημονεύσει η ομάδα πρωτοβουλίας.

Σε δυο σημεία η αυτοκινητοπομπή χωρίστηκε και ορισμένα λεωφορεία κινήθηκαν παραπλανητικά για να προσεγγίσουν, αφηνιαστικά σημεία της «πράσινης γραμμής». Οι δυνάμεις του ΟΗΕ στράφηκαν προς τα σημεία αυτά, με απο-

τέλεσμα τα περισσότερα μηχανοκίνητα και τα καμιόνια της ΟΥΝΦΙΚΥΠ να εγκλωβιστούν σε διάφορες περιφερειακούς δρόμους της Λευκωσίας, οι οποίοι άλλωστε έσφυζαν από κίνηση, καθώς ο πολύς κόσμος πήγαινε την κυριακάτικη βόλτα του έξω από την πόλη.

Τελικά τα λεωφορεία κατευθύνθηκαν προς το προάστιο Άγιος Παύλος και σταμάτησαν λίγα μέτρα από το τελευταίο ελληνοκυπριακό φυλάκιο, επάνω στη διαχωριστική γραμμή.

Μια συγκεκριμένη ομάδα γυναικών, που είχε δημιουργηθεί ειδικά για να βρίσκεται στην «κεφαλή» της πορείας, μπήκε μπροστά και κρατώντας άσπρες σημαίες και ένα μεγάλο πανώ «we come in peace», μεταφρασμένο δίπλα και στα τουρκικά, άρχισε να τρέχει προς τα κατεχόμενα. Πίσω ακολουθούσαν οι άλλες γυναίκες, στον ίδιο ρυθμό, συντεταγμένες, με εντυπωσιακή αυτοπειθαρχία και υπευθυνότητα και με απόλυτη επίγνωση της σημασίας αλλά και των κινδύνων της προσπάθειάς τους.

Εκείνες που βρισκόντουσαν μπροστά μπήκαν στο κατεχόμενο έδαφος, περνώντας τα χαμηλά συρματοπλέγματα και ορισμένα μικρά ορύγματα και, μόλις πλησίασαν σε απόσταση 4-5 μέτρων το πρώτο τουρκικό φυλάκιο, σταμάτησαν και άρχισαν να προχωρούν με τα γόνατα. Φωνάζοντας, ταυτόχρονα προς τον

Τούρκο σκοπό, που πρόβαλε το όπλο του και στη δική του γλώσσα, ότι είναι άοπλες και ότι θέλουν την ειρήνη.

Οι Τούρκοι στρατιώτες, με τις γυναίκες να προχωρούν γονατιστές προς το μέρος τους, συμπύχθηκαν προς τα πίσω, περιμένοντας ενισχύσεις, που έφθασαν σε λίγα λεπτά.

Έτσι δημιουργήθηκε το ακόλουθο σκηνικό:

Οι γυναίκες, έχοντας προχωρήσει αρκετά μέτρα στα κατεχόμενα, είχαν περικυκλωθεί πλέον σε σχήμα ημικυκλίου από ισχυρές δυνάμεις Τούρκων στρατιωτών, βαριά οπλισμένων.

Στο σημείο αυτό ανακόπηκε η πορεία. Αλλά οι γυναίκες είχαν ήδη προχωρήσει αρκετά μέσα στο κατεχόμενο έδαφος.

Σε μια ακόμη προσπάθεια που έκαναν, βρήκαν μπροστά τους αυτή τη φορά, «αλυσίδες» από άνδρες του ΟΗΕ, οι οποίοι έφθασαν εκείνη τη στιγμή στο σημείο εισόδου και μπήκαν ανάμεσα στις γυναίκες, τους Τούρκους στρατιώτες και τους Τουρκοκύπριους αστυνομικούς, που είχαν αναπτυχθεί κυκλωτικά γύρω από το χώρο της καθιστικής διαμαρτυρίας.

Η διαμαρτυρία αυτή συνεχίστηκε μέχρι το απόγευμα της Κυριακής, οπότε οι γυναίκες συμπύχθηκαν και επέστρεψαν στο ελεύθερο κυπριακό έδαφος.

Όπως είναι ευνόητο, η επιτυχία της όλης προσπάθειας ήταν τέτοια, που δεν

μπορούσε πλέον να αγνοηθεί, ούτε από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, ούτε από τον κυπριακό τύπο.

«Οι γυναίκες πάτησαν τη γραμμή Αττίλα» έγραφαν τα πρωτοσέλιδα των κυπριακών εφημερίδων την επομένη, ενώ το ίδιο βράδυ της Κυριακής η τηλεόραση του ΡΙΚ παρουσίαζε εκτενέστερα περιγραφές της πορείας, η οποία προβλήθηκε πολύ και έξω από την Κύπρο.

«Από εδώ και στο εξής θα αρχίσουν να πολλαπλασιάζονται τα προβλήματα μας», μου έλεγε αργά το βράδυ της Κυριακής μια από τις πρωτεργάτιδες της κίνησης «Οι γυναίκες επιστρέφουν», που έχει συνειδητοποιήσει από την αρχή την ιδιαίτερη δυναμική αλλά και τις μεγάλες δυσχέρειες της αυτόνομης πρωτοβουλίας των γυναικών της Κύπρου.

Και, όπως φαίνεται, δεν έχει άδικο. Γιατί κατά την προεκλογική περίοδο, που κλιμακώνεται ήδη στην Κύπρο, εν όψει των προεδρικών εκλογών του Φεβρουαρίου, ελάχιστοι είναι οι παράγοντες της δημόσιας ζωής του νησιού, που δείχνουν διατεθειμένοι να ανεχθούν την ύπαρξη ανεξάρτητων φωνών και την ανάπτυξη αυτοδύναμων κινήσεων, που θέτουν σε κίνδυνο την εσωστρέφεια και τον ευδαιμονισμό που καλλιεργείται και αποτρέπουν τον Κύπριο πολίτη από την ιδίωτευση, στην οποία τον εξωθούν τα κατεστημένα πολιτικά σχήματα. □

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

Νάσος Βαγενάς
Η ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ
(Τρίτη έκδοση - Διηγήματα)

Μαρία Εδσταθιάδη
ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ
(Δεκατρία πεζά κείμενα)

Νίκος Κάσδαγλης
ΤΟ ΘΟΛΑΜΙ
Οί τελευταίες ώρες ενός τρομοκράτη

Ιωάννης Ανδρέας Τρώιλος
ΡΟΔΟΛΙΝΟΣ

(έμμετρη τραγωδία 17ου αιώνα)

Πρόλογος: Στυλιανός Αλεξίου - Επιμέλεια: Μάρθα Αποσιλή

ΑΛΚΥΟΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Η ΜΠΟΡΑ

ΚΑΛΕΝΤΗΣ

«Είπα στην κουνιάδα μου να μ' αφήσει μια κότα να τρώνε τ' ανίψια της τ' αυγό, και τι γύρισε και μου 'πε η πούτανα. «Το σταματήσανε». Μ' έπιασε κι εμένα το καλό μου και της φώναξα. «Να δώσει ο Θεός και να στο σταματήσει κι εμένα ο κουρέας».

Αμπαρώθηκε μέσα και δεν έβγαλε μιλιά».

ΟΙ ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΟΙ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Θα κυριαρχήσει το πνεύμα διαλόγου και ενότητας;

του Άκη Φάντη

Στο τχ. 352 (31 Ιουλίου 1987) το «ΑΝΤΙ» δημοσίευσε το άρθρο του Ανδρέα Ηρακλέους «Ποιος θα είναι ο επόμενος Πρόεδρος;» στο πλαίσιο ενός μικρού αφιερώματος για την ΚΥΠΡΟ. Με χαρά δημοσιεύουμε σήμερα την απάντηση που μας έστειλε ο Κύπριος δημοσιογράφος Άκης Φάντης, που αναλύει από δική του σκοπιά τις πιθανότητες εκλογής του κ. Γ. Βασιλείου κατά τις προσεχείς κυπριακές εκλογές.

Το «ΑΝΤΙ» πρόθυμα θα βοηθήσει στο διάλογο για τα κυπριακά θέματα γιατί πιστεύουμε ότι αφορούν όλους μας: Κύπριους και Ελλαδίτες.

Γεωρ. Βασιλείου

Οι προσεχείς προεδρικές εκλογές στην Κύπρο, που θα διεξαχθούν κατά πάσα πιθανότητα τέλος Ιανουαρίου - αρχές Φεβρουαρίου 1988, είναι ένα σημαντικό γεγονός που ενδιαφέρει και τους Έλληνες πολίτες. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο η δημοσίευση στο περιοδικό «ΑΝΤΙ» μιας πρώτης ανάλυσης (από τον κ. Ανδρέα Ηρακλέους) αποτελεί στοιχείο οπωσδήποτε θετικό και συμβάλλει στην πληροφόρηση και ενημέρωση του ελληνικού λαού για το τι γίνεται στην Κύπρο σε σχέση με τις προεδρικές εκλογές του 1988. Πιστεύουμε ακόμα ότι η δημοσίευση της ανάλυσης του κ. Ηρακλέους από το «ΑΝΤΙ» προκαλεί τα ερεθίσματα εκείνα για την ανάπτυξη ενός δημόσιου διαλόγου — μέσω των στηλών του περιοδικού — που θα φωτίσει όλες τις πτυχές του ζητήματος και θα συμβάλει σε μια υγιή αντιπαράθεση γνώμων και απόψεων. Με τον τρόπο αυτό ο καθένας θα είναι σε θέση να εξαγάγει εκείνα τα συμπεράσματα που θεωρεί ορθά. Και φυσικά η πολιτική πράξη των εκλογών, τα αποτελέσματα της βούλησης του ελληνικού κυπριακού λαού θα είναι το τελικό και αυταπόδεικτο πια μέτρο σύγκρισης για την ορθότητα των θέσεων της άλφα ή βήτα άποψης ή ανάλυσης

ΜΕ ΑΦΕΤΗΡΙΑ τις πιο πάνω σκέψεις και κρίσεις μπορούμε να εκφράσουμε ορισμένες απόψεις, οι οποίες θα φωτίσουν τα πράγματα από κάποια διαφορετική οπτική γωνία από εκείνη της ανάλυσής του κ. Α. Ηρακλέους.

Δύο είναι τα βασικά ερωτήματα που πραγματεύεται το άρθρο του κ. Ηρακλέους:

ΠΡΩΤΟ: Ποιοι είναι οι δυο υποψήφιοι που θα συγκεντρώσουν το ψηλότερο ποσοστό ψήφων στην πρώτη Κυριακή των εκλογών και,

ΔΕΥΤΕΡΟ: Ποιον θα εκλέξει ο λαός απ' αυτούς τους δυο τη δεύτερη Κυριακή για το προεδρικό αξίωμα.

Ο κ. Ηρακλέους καταλήγει στο κεντρικό συμπέρασμα ότι οι κ.κ. Κυπριανού και Κληρίδης είναι αυτοί που συγκεντρώνουν τις περισσότερες πιθανότητες για να αναμετρηθούν στον β' γύρο και ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, πιθανότερος νικητής θα είναι ο κ. Κυπριανού.

Βέβαια ο αρθρογράφος δεν παραλείπει ν' αφήσει ορισμένα ανοιχτά «παραθυράκια» γράφοντας, για παράδειγμα, ότι «ειδικά σ' αυτές τις εκλογές οι στάθμητοι παράγοντες είναι τόσοι πολλοί που τίποτε, σχεδόν, δεν αποκλείεται».

Επίσης, στο τέλος του άρθρου του, αναφέρει σαν «περιορισμένη πιθανότητα» το ενδεχόμενο να μην περάσει καν ο κ. Κυπριανού στο δεύτερο γύρο οπότε — γράφει — σε τέτοια περίπτωση νικητής μάλλον θα είναι ο κ. Κληρίδης...

Οι τοποθετήσεις αυτές έρχονται σε κραυγαλέα αντίθεση με το κεντρικό συμπέρασμα που εξάγει ο κ. Ηρακλέους στην ανάλυσή του. Δεν μπορεί — κατά τη γνώμη μας — ο κ. Κυπριανού να θεωρείται, από τη μια ο «πιθανότερος νικητής» και, από την άλλη, να μιλά κανείς στα σοβαρά και για μια —απομακρυσμένη έστω— πιθανότητα να μην περάσει ο μελλοντικός πιθανός νικητής στο δεύτερο γύρο. Σ' ό,τι αφορά τους «αστάθμητους παράγοντες» αυτοί πάντα υπάρχουν. Όμως για να έχουν κάποια βαρύτητα σε μια ανάλυση, πρέπει να αναφέρονται, για να φανεί πόσο ρόλο μπορεί να παίζουν υπέρ του ενός ή του άλλου υποψήφιου.

* * *

ΑΣ ΑΡΧΙΣΟΥΜΕ με τα τέσσερα βασικά στοιχεία που αναλύει ο κ. Ηρακλέους για να καταλήξει —έστω και υπό αίρεση— στο συμπέρασμα ότι οι κ.κ. Κυπριανού και Κληρίδης θα περάσουν στο δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών, με πιο πιθανό νικητή τον κ. Κυπριανού.

Το πρώτο στοιχείο αφορά το βάρος ή το αντίκρυσμα της υποστήριξης του κ. Γιώργου Βασιλείου από το ΑΚΕΛ. «Δεν έχει πείσει —λέει ο κ. Ηρακλέους— ότι είναι πραγματικά ανεξάρτητος και χαρακτηρίζεται σαν ο "κομματικός υποψήφιος του ΑΚΕΛ"».

Αυτό είναι βέβαια μια υποκειμενική άποψη. Θα λέγαμε ακόμη ότι είναι μια άποψη που καλλιεργείται έντονα από την προπαγάνδα του ΔΗΚΟ, του κόμματος του κ. Κυπριανού.

Πόσο όμως είναι αληθινό και —το

κυριότερο— πόσο περνά στο μέσο ψηφοφόρο αυτή η προπαγάνδα;

Πρώτα - πρώτα είναι καλά γνωστό ότι ο κ. Γ. Βασιλείου δεν υποστηρίζεται μόνο από το ΑΚΕΛ. Έχει και την επίσημη και διακηρυγμένη υποστήριξη του μικρού κόμματος των Φιλελεύθερων του πρώην υπουργού Εξωτερικών κ. Ν. Ρολάνδη. Είναι μήπως «ιδεολογικός συγγενής» του ΑΚΕΛ ο κ. Ρολάνδης; Είναι μήπως «εξάρτημά» του; Ούτε το ένα, ούτε το άλλο. Συνεπώς ο κ. Γ. Βασιλείου συγκεντρώνει —σ' αυτό το στάδιο τουλάχιστον— και την υποστήριξη ενός ακόμη κυπριακού κόμματος.

Το δεύτερο δεδομένο είναι πως ο ανεξάρτητος υποψήφιος υποστηρίζεται ακόμα από μια σειρά πολιτικές και άλλες προσωπικότητες, που κάθε άλλο παρά στο χώρο της Αριστεράς ανήκουν.

Ήδη έχουν εκφράσει δημόσια και ενυπόγραφα την υποστήριξη τους προς την «Κίνηση για Ενότητα και Αλλαγή» του ανεξάρτητου υποψήφιου Προέδρου πάνω από 400 τέτοιες προσωπικότητες περιλαμβανομένων και πρώην υπουργών, πρώην βουλευτών και άλλων.

Το ερώτημα είναι απλό: Αν ο κ. Γ. Βασιλείου δεν ήταν —και δεν φαινόταν— πραγματικά ανεξάρτητος, αν ήταν —και φαινόταν— «ο κομματικός υποψήφιος του ΑΚΕΛ» θα υπήρχε περίπτωση να υποστηριζόταν από ένα τόσο ευρύ —και ολοένα διευρυνόμενο— φάσμα ανθρώπων;

Το συμπέρασμα που εξάγεται είναι επίσης απλό: Ο κ. Γ. Βασιλείου έχει ήδη πείσει ότι είναι ανεξάρτητος και αδέσμευτος από κόμματα και μυστικές ή φανερές δεσμεύσεις υποψήφιος Πρόεδρος. Οι προγραμματικές του θέσεις είναι τέτοιες που αποτελούν ήδη πόλο έλξης μαζών και πολιτικών δυνάμεων που ανήκουν σε διαφορετικούς ιδεολογικο-πολιτικούς χώρους. Αυτά τα πράγματα, ιδιαίτερα στις συνθήκες της μικρής Κύπρου, είναι τόσο καλά γνωστά ώστε καμιά προπαγάνδα δεν μπορεί να τα ανατρέψει. Ό,τι είναι αληθινό, φαίνεται. Σε μια μικρή κοινωνία, όπως η κυπριακή, φαίνεται ξεκάθαρα.

Ο κ. ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ προχωρεί στο να υποστηρίξει τη θέση ότι ο κ. Γ. Βασιλείου έχει παραμείνει άγνωστος στις ευρύτερες μάζες του κυπριακού λαού και δεν έχει καθιερωθεί σαν πολιτική προσωπικότητα στο κυπριακό πολιτικό στερέωμα.

Ενδιαφέρουσα αλλά κάλπικη —κατά την άποψή μας— θέση. Πρώτα και κύρια ο κ. Γιώργος Βασιλείου «σαν ένας πετυχημένος οικονομολόγος, οι απόψεις του οποίου γίνονται σεβαστές, στους οικονομικούς κύκλους» (όπως παραδέχεται ο κ. Ηρακλέους) δεν μπορεί να είναι άγνωστος στο ευρύ κυπριακό κοινό. Οι απειράριθμες εμφανίσεις του από την τηλεόραση, η έντονη παρουσία του σε συμπόσια, συζητήσεις, σεμινάρια κλπ., η πρωτοφανής επιτυχία του σαν επαγγελματία που ίδρυσε το πρώτο κυπριακό γιγαντιαίο συγκρότημα του Κέντρου Μελετών Μέσης Ανατολής - όλα αυτά (για να αναφέρουμε μόνο μερικά) τον έχουν καθιερώσει σαν προσωπικότητα και πέρα του κυπριακού χώρου. Είναι αστέιο να υποστηρίξει κανείς ότι είναι «άγνωστος

στο ευρύ κοινό». Είναι σα να λέμε ότι ο κ. Ξενοφών Ζολώτας, για παράδειγμα, είναι «άγνωστος» στην Ελλάδα. Συνεπώς ούτε αυτό το επιχείρημα πείθει. Αφήνουμε κατά μέρος το ότι ο κ. Γ. Βασιλείου είχε τέτοια ανάμιξη στα κοινά και τέτοια εκτίμηση, που ο Μακάριος, όταν συζητούσε τη λίστα των υποψηφίων της κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας (που τελικά δεν έκανε το 1975) τον είχε επιλέξει.

Και αφήνουμε επίσης κατά μέρος το γεγονός ότι ο ίδιος ο κ. Κυπριανού του είχε προτείνει (το 1979) να αναλάβει υπουργός στην κυβέρνησή του, πράγμα που ο κ. Γ. Βασιλείου απέρριψε επειδή ο κ. Κυπριανού δεν απεδέχθη τον όρο που του τέθηκε: Να πάψει να είναι κομματικός πρόεδρος (εγκαταλείποντας την προεδρία του ΔΗΚΟ) ώστε να γίνει πρόεδρος όλων των Κυπρίων.

Εύλογα διερωτάται κανείς: Αυτός είναι λοιπόν ο «άγνωστος» και μη πεπειραμένος Βασιλείου;

Νομίζουμε ότι η απάντηση δεν είναι δύσκολη, ούτε διφορούμενη. Ο κ. Γ. Βασιλείου είναι πολύ καλά γνωστός στο ευρύ κυπριακό κοινό, χαιρεί μεγάλης εκτίμησης στην Κύπρο και το εξωτερικό (το 1985 ο κ. Κυπριανού τον απεκάλεσε «εμπνευσμένο δημιουργό...») και έχει καθιερωθεί σαν προσωπικότητα κύρους και σεβασμού.

Μιλώντας ειδικά για το θέμα των πολιτικών εμπειριών και σε ό,τι αφορά τον ισχυρισμό του κ. Α. Ηρακλέους πως, σε αντιπαράθεση με τον «άπειρο» και «άγνωστο» Γ. Βασιλείου «ο κ. Κυπριανού είναι προσωπικότητα πολιτικά καθιερωμένη και κουβαλάει μαζί του τις πολιτικές εμπειρίες 30 ετών» θα ήταν χρήσιμο να αναφέρουμε μερικά πράγματα.

Είναι ορθό ότι ο κ. Κυπριανού είναι από καιρό αναμιγμένος στην πολιτική ζωή του τόπου. Αν αυτό αποτελεί «πτύχιο καταλληλότητας» τότε ασφαλώς το κατέχει. Είναι όμως σχήμα οξύμωρο να λέγεται ότι όποιος δεν ήταν ενεργά αναμιγμένος στο πολιτικό προσκήνιο μιας χώρας, αυτομά-

τως παύει να είναι κατάλληλος για δημόσια αξίωμα. Πόσοι από τους υπουργούς του κ. Κυπριανού ήσαν γνωστοί προτού διορισθούν στη θέση τους;

Πόσα παραδείγματα από τη διεθνή ζωή υπάρχουν που δείχνουν ότι πολλές φορές νέοι άνθρωποι, με νέες ιδέες, είναι πολύ πιο πετυχημένοι όταν αναδεικνύονται σε δημόσια αξιώματα;

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Για τον κ. Κυπριανού ειδικά είναι καλά γνωστό ότι ο Μακάριος, μετά το 1974, ήταν έτοιμος να του δώσει «απολυτήριο» από την πολιτική ζωή του τόπου, διορίζοντας τον πρέσβη. Είναι επίσης ιστορικό γεγονός ότι το 1978 ο κ. Κυπριανού εξελέγη ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας χωρίς ανθυποψήφιο αφού, λόγω της υπόθεσης της απαγωγής του γιου του Αχιλλέα, οι ανθυποψήφιοι του αποσύρθηκαν σε ένδειξη συμπάραστασης και για να αποφευχθεί η όξυνση.

Εξάλλου το 1983 ο κ. Κυπριανού επανεξελέγη Πρόεδρος με τις ψήφους του ΑΚΕΛ, το οποίο έσπευσε να εγκαταλείψει καταγγέλλοντας τη «Δημοκρατική Συνεργασία» τον Δεκέμβριο του 1984.

Με άλλα λόγια, ούτε το 1978 ούτε το 1983 ο κ. Κυπριανού εξελέγη Πρόεδρος στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις —και είναι γνωστό ότι το κόμμα του ΔΗΚΟ δεν ελέγχει πέραν του 25% των ψήφων, περίπου.

Επομένως ο ισχυρισμός για την πείρα του κ. Κυπριανού —που διαθέτει βεβαίως— δεν σημαίνει απολύτως τίποτα, αν δεν εξετασθεί σε συνάρτηση με τα συγκεκριμένα πολιτικά γεγονότα. Και το ζητούμενο στην προκειμένη περίπτωση είναι ένα: Θα μπορέσει αυτή τη φορά ο κ. Κυπριανού να σηκώσει το βάρος της επανεκλογής του στους ώμους του κόμματός του και μόνο;

Οι αριθμοί —που ως γνωστόν είναι ψυχροί— μας δίνουν μια ιδέα για τη δυνατότητα αυτή.

Παραθέτουμε πιο κάτω ένα συγκριτικό πίνακα που είναι μοναδικός, αφού παρέχει τα ποσοστά των κοινοβουλευτικών κομμάτων επεξεργασμένα κατά τρόπο τέτοιο ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση. Τα ποσοστά που παρατίθενται για τις βουλευτικές εκλογές του 1981 και 1985 αναφέρονται στις περιοχές όπου διεξήχθησαν δημοτικές εκλογές. Αναφέρουμε επίσης ότι στις βουλευτικές του 1981 το ποσοστό των μικρών κομμάτων ήταν ως ακολούθως: Ένωση Κέντρου 3.46, ΝΕΔΗΠΑ 1.75 και ΠΑΜΕ 2.51.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

	Βουλευτικές 1981 %	Βουλευτικές 1985 %	Δημοτικές εκλογές %
ΑΚΕΛ	33.10	26.48	32.23
ΔΗΚΟ	18.76	27.54	23.37
ΔΗΣΥ	31.62	32.79	32.72
ΕΔΕΚ	8.78	11.87	10.92

Σ.Σ. Το ΑΚΕΛ έχει ηγέτη του τον κ. Εζ. Παπαϊωάννου, το ΔΗΚΟ τον κ. Σπ. Κυπριανού, το ΔΗΣΥ τον κ. Γλ. Κληρίδη και η ΕΔΕΚ τον κ. Β. Λυσσαρίδη.

Ξεκινώντας μόνο από τη δύναμη των κομμάτων φαίνεται πολύ καθαρά ότι η δύναμη του ΑΚΕΛ σήμερα είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή του ΔΗΚΟ.

Στις δημοτικές εκλογές του 1986 το ΑΚΕΛ ανέκτησε τη δύναμή του ενώ ταυτόχρονα το ΔΗΚΟ έχασε ένα σημαντικό ποσοστό. Αυτό φαίνεται πολύ καθαρά από τον πιο πάνω πίνακα που δίνει τα στοιχεία για τα

ποσοστά των κομμάτων στις πόλεις όπου έγιναν δημοτικές εκλογές το 1986 και σε σύγκριση με τα αποτελέσματα για τις ίδιες περιοχές των βουλευτικών εκλογών το 1981 και το 1985.

Τα στοιχεία αφορούν σχεδόν το 60% του εκλογικού σώματος και δεν υπάρχει κανένας λόγος να αμφιβάλλει ένας ότι θα πρέπει να ισχύουν και για το σύνολο του εκλογικού σώματος. Το ΔΗΚΟ προσπαθεί φυσικά να πει ότι εκείνο που έχει σημασία είναι οι βουλευτικές εκλογές και όχι οι δημοτικές. Γι' αυτό το λόγο όμως εμείς δεν συγκρίνουμε τα αποτελέσματα για τις ψήφους που πήραν οι υποψήφιοι δήμαρχοι (για τους οποίους υπήρχε ξεχωριστή εκλογή) αλλά το τι πήρε το κομματικό ψηφοδέλτιο των διαφόρων κομμάτων για δημοτικούς συμβούλους, που, με αυτήν την έννοια, δεν διαφέρει ουσιαστικά σε τίποτα από το κομματικό ψηφοδέλτιο κομμάτων στις βουλευτικές εκλογές.

Αν λαμβάναμε υπόψη τις ψήφους που πήραν οι υποψήφιοι δήμαρχοι, τότε η διαφορά υπέρ του ΑΚΕΛ θα ήταν σημαντικά μεγαλύτερη, λόγω του ότι, σε όλες τις περιπτώσεις, οι δήμαρχοι που υποστήριξε το ΑΚΕΛ πήραν ποσοστά ψηλότερα από αυτά που πήρε το κομματικό ψηφοδέλτιο. Άρα λοιπόν, και μόνο το ΑΚΕΛ θα είχε τη δυνατότητα να δώσει περισσότερες ψήφους στον ανεξάρτητο υποψήφιο απ' όσες το ΔΗΚΟ στο δικό του υποψήφιο.

Όπως όμως έχουμε ήδη αναφέρει ο ανεξάρτητος υποψήφιος έχει ήδη εξασφαλίσει μια πολύ σημαντική υποστήριξη από άλλους παράγοντες και ψηφοφόρους στο χώρο εκτός της Αριστεράς, που θα πρέπει να αντιπροσωπεύουν με τους πιο μετριοπαθείς υπολογισμούς ένα 3% έως 6% της εκλογικής δύναμης. Είναι γι' αυτό το λόγο που θεωρούμε ότι είναι σίγουρο πως ο ανεξάρτητος υποψήφιος σήμερα έχει πολύ μεγαλύτερη δύναμη παρά ο κ. Κυπριανού και πως στο δεύτερο γύρο θα περάσουν οι κ.κ. Βασιλείου και Κληρίδης.

Το ΕΠΟΜΕΝΟ βασικό επιχείρημα του κ. Ηρακλέους αφορά τα «επιτεύγματα» της διακυβέρνησης Κυπριανού στη 10ετία που είναι Πρόεδρος. Η τοποθέτησή του είναι η εξής: Ο κ. Γ. Βασιλείου θα μπορεί να μιλά μόνο με υποσχέσεις, ενώ ο κ. Κυπριανού «έχει να παρουσιάσει πολλά και συγκεκριμένα επιτεύγματα στον τομέα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας και της κοινωνικής προόδου του λαού...».

Το ότι η Κύπρος δεν είναι χώρα που δυσπραγεί δεν το αμφισβητεί κανείς. Το ότι μπόρεσε να ορθοποδήσει και να αναπτυχθεί μετά την καταστροφή του 1974 αποτελεί ένα θαύμα που οφείλεται πρώτιστα στο πνεύμα ανταπόκρισης και ευθύνης που επέδειξαν όλοι οι κοινωνικο-οικονομικοί φορείς του τόπου. Καμία κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να πετύχει οτιδήποτε αν δεν είχε τη συναινετική, βοηθητική αρωγή από μέρους του συνδικαλιστικού κινήματος, των αγροτικών οργανώσεων, των εργοδοτών και, σε προέκταση, όλων των στρωμάτων του λαού. Και κανένας Κύπριος δεν ταυτίζει τα οικονομικά επιτεύγματα της προόδου και ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας με την πολιτική της κυβέρνησης.

Η οικονομική πολιτική της κυβέρνησης του κ. Κυπριανού τα τελευταία 10 χρόνια οδήγησε την οικονομία της Κύπρου σταδιακά αλλά σταθερά προς επικίνδυνα επίπεδα. Η οικονομία μας αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα, όπως το τεράστιο εξωτερικό χρέος (από τα μεγαλύτερα κατά κεφαλήν στον κόσμο), την αύξηση της ανεργίας και ανικανότητα της οικονομίας να απορροφή-

ΓΙΝΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ

- για να ενημερώνεσαι και να συμμετέχεις στις πρωτοβουλίες του κόμματος
- για να ξέρεις τι συμβαίνει στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΝΟΕΜΒΡΗ

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Είστε μέλος της Ε.Α.Ρ.: ΝΑΙ — ΟΧΙ —
Οργάνωση: _____

ΕΠΩΝΥΜΟ: _____
ΟΝΟΜΑ: _____
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: _____
ΤΑΧ. ΚΩΔ.: _____ ΠΟΛΗ: _____
ΤΗΛ. _____

Ετήσια Συνδρομή 1.000 δραχ.
Συνδρομές - Εμβάσματα: Γ. Παπαγιαννόπουλος
6ος όροφος, Πλ. Ελευθερίας 1, 105 33 Αθήνα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΜΟΝΟ ΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Στη Ζυρίχη

Αφορμή: Μια απόφαση της ΟΥΕΦΑ

σε χιλιάδες νέους επιστήμονες που αναγκάζονται να εκπατρίζονται, τη μείωση της ανταγωνιστικότητας και την έλλειψη προοπτικής για τους δευτερογενείς τομείς, και πολλά άλλα που θα οδηγήσουν σε κρίση αν δεν ληφθούν άμεσα μέτρα. Τα μέτρα αυτά δεν είναι σε θέση —και το απέδειξε— να πάρει η κυβέρνηση του κ. Κυπριανού.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ επιχείρημα του κ. Ηρακλέους αφορά το εθνικό θέμα. Όλοι —λέει— έχουν τις ίδιες θέσεις με τον κ. Κυπριανού στο Κυπριακό. Άρα είναι δύσκολο να πάρουν το προβάδισμα απέναντί του.

Φαίνεται ότι υπάρχει σύγχυση ανάμεσα σε δυο πράγματα. Σε ό,τι αφορά τους στόχους του αγώνα μας όλοι είναι σύμφωνοι. Σε ό,τι όμως αφορά τους χειρισμούς για την επίτευξή τους υπάρχει χάσμα ανάμεσα στον κ. Κυπριανού και στον κ. Γ. Βασιλείου.

Κοντολογής: Ο κ. Κυπριανού εξουδετέρωσε πλήρως την ενότητα, το πνεύμα συνεργασίας και τον υπεύθυνο και συλλογικό προγραμματισμό στους χειρισμούς του εθνικού μας θέματος. Όλα αυτά, που αποτελούν βασικότερες προϋποθέσεις για επιτυχή διεξαγωγή του αγώνα, δεν υπάρχουν, το όργανο εκείνο που θα έπρεπε να σφυρηλατεί την ενότητα του λαού και να χαράσσει αποφασιστική πορεία πλεύσης, το Εθνικό Συμβούλιο, δεν υπάρχει.

Αντί τούτου υπάρχει η φιλοσοφία του «ενός μοναδικού». Ποιος ξεχνά την περιφημή εκείνη φράση του κ. Κυπριανού που είπε ότι «κι αν ακόμα το 99% του λαού διαφωνεί, εγώ θα κάνω ό,τι θέλω».

Αυτή είναι η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στον κ. Κυπριανού, από τη μια, και τον κ. Γ. Βασιλείου από την άλλη. Ο ανεξάρτητος υποψήφιος Πρόεδρος στηρίζει την όλη στάση του στο Κυπριακό πάνω στην ανάγκη της ενότητας, της συλλογικότητας, της σύμπνοιας και της συνένωσης όλων για να σωθεί η Κύπρος. Γι' αυτό και στις προγραμματικές του θέσεις κεντρικό σημείο αναφοράς αποτελεί η ανασύσταση και ομαλή λειτουργία πάνω σε μόνιμη βάση του Εθνικού Συμβουλίου, την οποία θεωρεί σαν «απαραιτήτη προϋπόθεση για την ενότητα του λαού πάνω στο εθνικό θέμα και για την προώθηση των κοινών στόχων για λύση του».

Σε ποιο βασικό συμπέρασμα οδηγεί η πιο πάνω ανάλυση;

Ο ανεξάρτητος υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας κ. Γιώργος Βασιλείου συγκεντρώνει τις περισσότερες πιθανότητες να εκλεγεί ως ο τρίτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι ποσοτικοί παράγοντες (αριθμός ψήφων) και οι ποιοτικοί παράγοντες είναι υπέρ του. Γιατί ο κ. Γ. Βασιλείου προσωποποιεί σήμερα στην Κύπρο τον άνθρωπο που θα φέρει την Αλλαγή και την Ενότητα στον τόπο. Είναι ο άνθρωπος που φύσει και θέσει μπορεί να συγκεντρώσει γύρω από την υποψηφιότητά του υποστήριξη από πολύ ευρεία στρώματα του λαού. Είναι ο υποψήφιος που έκανε σημαία του αγώνα του την ανανέωση της πολιτικής ζωής στον τόπο και την προσέλευση στα κοινά των νέων.

Η επιθυμία για αλλαγή και ενότητα αποτελεί σήμερα αίτημα της συντριπτικής πλειοψηφίας του κυπριακού λαού. Με άλλα λόγια αποτελεί ήδη μια αντικειμενική πολιτική και κοινωνική αναγκαιότητα. Γι' αυτό ακριβώς συγκεντρώνει και τις μεγαλύτερες πιθανότητες να επιτευχθεί στις προσεχείς προεδρικές εκλογές με την ανάδειξη του Γιώργου Βασιλείου στο ύπατο αξίωμα της πολιτείας.

Ζυρίχη. Υψόμετρο 408 μ. Πληθυσμός 374.200 κάτ. Πρωτεύουσα του καντονιού της Ζυρίχης (1.120.000 κάτ.). Βιομηχανική και εμπορική πόλη. Πόλη συνεδρίων και τραπεζών. Στους δρόμους της υπάρχουν πολλά κοσμηματοπωλεία, παλαιοπωλεία, αίθουσες τσαγιού, γκαλερί τέχνης κλπ.

(Από τον τουριστικό οδηγό)

Στη Ζυρίχη, το 1959, νομικοί, διεθνολόγοι και συνταγματολόγοι με ικανότητες ζογκλέρ και ύστερα από ταχυδακτυλουργικά τρυκ και ακροβασίες, δημιούργησαν το κυπριακό κράτος, ακυρώνοντας όμως ταυτόχρονα ένα μακροχρόνιο αίτημα και πόθο των Ελλήνων της Κύπρου για ένωση με την Ελλάδα. Το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών, δεκαπέντε χρόνια ύστερα από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, δεν χωρούσε στους νομικούς αυτοσχεδιασμούς των ανθρώπων της γεμάτης ομίχλης και υγρής Ζυρίχης. Δεν ήταν άλλωστε και τίποτα σπουδαίο, για λιγότερο από μισό εκατομμύριο ηλιοκαμένους ιθαγενείς επρόκειτο, κάπου στην άκρη της Μεσογείου.

Στη Ζυρίχη πριν λίγες μέρες, η δευτεροβάθμια επιτροπή της ΟΥΕΦΑ, δίκαιωσε ουσιαστικά την Ολλανδία και ανέτρεψε για πρώτη φορά αυστηρή ποινή της ΟΥΕΦΑ.

Η βία εις βάρος του Κύπριου ποδοσφαιριστή μέσα στο γήπεδο, ένα ατύχημα ήταν και τίποτα παραπάνω. Εξάλλου και αυτό το ίδιο το κράτος της Κύπρου —και κει στη Ζυρίχη το ξέρουν πολύ καλά αυτό— ένα ατύχημα της ιστορίας ήταν. Προς τι λοιπόν όλη αυτή η φασαρία.

Ειλικρινά δεν μας ενδιαφέρουν καθόλου, οι συνέπειες της απόφασης πάνω στο ποδόσφαιρο, στη βία, στο χουλιγκανισμό, στην πρόκριση της ελληνικής ομάδας. Για όλα τούτα ως νοιαστούν αυτοί που τα συντηρούν και συντηρούνται από αυτά. Στο κάτω κάτω της γραφής η μεν ελληνική ομάδα έχασε την πρόκριση μέσα στο γήπεδο, η δε κυπριακή, πιστή στις παραδόσεις της, οκτώ ολόκληρα γκολ έφαγε, συνθημαμένη άλλωστε σε κάτι τέτοιο. Το πρόβλημα λοιπόν δεν είναι εκεί. Όμως, αν ήταν μια άλλη χώρα, η Ιταλία, η Γαλλία και η Ελλάδα ακόμη, δεν θα έπαιρναν μια τέτοια απόφαση που απαλλάσσει ουσιαστικά την Ολλανδία. Η σκοπιμότητα (πολιτική, οικονομική), οι συσχετισμοί, οι ισολογισμοί κερδών και ζημιών, επικρατούν στην Ευρώπη σε όλο το φάσμα της κοινωνικής ζωής. Η ίδια σκοπιμότητα, ο ίδιος «ισολογισμός» που αφήνει την Κύπρο, ως τη μόνη ευρωπαϊκή χώρα υπό ξένη κατοχή. Κι ας είναι, με τις τελευταίες συμφωνίες, η πιο κοντινή χώρα στους 12 της Ευρώπης.

Ξέρουμε τις αντιδράσεις από τώρα, για τη σύγκριση και συσχέτιση δύο τόσο διαφορετικών περιπτώσεων, και την επιλογή επιχειρημάτων και οργάνων που δεν ταυτίζονται απόλυτα με το μελετώμενο θέμα. Ίσως κάποιος θα μπορούσε ακόμη και να το γελοιογραφήσει. Όμως εδώ θα απαντούσαμε όπως ο Ουμπέρτο Έκο όταν τον κατηγορούσαν γιατί χρησιμοποιούσε τον Χούρ-

σελ και τον Καντ για να αναλύει τα κόμικς, τον Σούπερμαν και τη Ρίτα Παβόνε: «...Παρακάμπτουμε την άποψη ότι τα όργανα ανάλυσης ενός υλικού πρέπει να ταυτίζονται μαζί του, διότι τότε μια μελέτη εγκληματολογίας έπρεπε να γίνεται με μαχαιριές και ο Καντ θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μόνον όταν πρόκειται για φιλοσοφία (χρησιμότητα που αν του την αποδίδουμε, θα ήταν εξευτελιστική)».

Έτσι, λοιπόν, τα δύο προηγούμενα εντελώς διαφορετικά γεγονότα και εντελώς άσχετα, τόσο στη σημασία τους όσο και στο είδος τους —δεν ενδιαφέρει αυτό άλλωστε— έγιναν στο ίδιο μέρος, στην ίδια πόλη, την Ζυρίχη, που αποκτά μια συμβολική σημασία, και λειτουργεί πια ως σημείο.

Περισσότερο από κάθε άλλη χώρα η Ελβετία μας δίνει σήμερα την εντύπωση ενός είδους χαμένου παραδείσου.

Αντρέ Ζιγκφριντ

Η Ζυρίχη, μια ανοικτή πόλη στην πιο ανοικτή χώρα του κόσμου. Η πόλη των εξορίστων. Σ' αυτήν φιλοξενήθηκαν τόσοι και τόσοι, από τον Γιουνγκ μέχρι τον Βάγκνερ και τον Γκαίτε, από τον Λένιν μέχρι τον Σολζενίτσιν. Ζυρίχη: Μητρόπολη της Ελβετίας, των τριών εθνотήτων και των πολυεθνικών. Μια Ελβετία «υπεράνω πάσης υποψίας», χώρα της ειρήνης, του Ερυθρού Σταυρού και της ουδετερότητας.

Η χώρα των κολεγίων, των σαλές, των καζίνων, του Σαιν Μόριτς και του διεθνούς τζετ-σετ. Η Ελβετία των ρολογιών και της ακρίβειας, σύμβολο φρονιμάδας και πλούτου, καθαγιασμένη και εξιδανικευμένη όπως είναι, με το φωτοστέφανο της ουδετερότητας, μπορεί να ορίζει και να αποφασίζει.

Μια χώρα πνιγμένη από ειρήνη και λίμνες, σνομπ και προκλητική, δικάζει ένα τόπο πολιορκημένο από την πολεμική κόλαση, την αγριότητα των βιασμένων γυναικών, το δράμα των αγνοουμένων και την ταπείνωση των προσφύγων.

Σε ένα ταραγμένο κόσμο, στην καρδιά μιας Ευρώπης, που κλυδωνίζεται, η Ελβετία μοιάζει με νησίδα ειρήνης και ασφάλειας. Μια Ευρώπη που ψάχνεται, αμήχανη, σπασμωδική και κυρίως αντιφατική, χρειάζεται μια τέτοια εστία ουδετερότητας. Βρήκε τον Πόντιο Πιλάτο της, κι έτσι στρέφοντας τα μάτια νίπτει τας χείρας της και πάλι.

Εντούτοις, η Κύπρος, όχι απλά ως κρατική οντότητα, αλλά κυρίως ως λαός, ως κοινωνία πολιτών και ως πολιτισμός δεν έχει παρά να ενταχθεί στις συντεταγμένες του ευρύτερου ελλαδικού χώρου. Όσο γι' αυτόν, δεν έχει να διαλέξει τίποτα έξω από την Ευρώπη. Ένα χώρο αδιαμόρφωτο, ρευστό και συνεπώς ανατρέψιμο. Σε αυτό το γήπεδο θα παίξει, και, παιχνιδιό είναι αυτό, κανείς δεν ξέρει τι και πού θα βγει.

Πάντως στη Ζυρίχη (και σε όσα αυτή υπαγορεύει) εμείς, ποτέ μην ξαναπάμε. []

Ταξίδι στα κατεχόμενα

του Κριστόφ Σικλέ

Ο Γάλλος δημοσιογράφος και ιστορικός Κριστόφ Σικλέ είναι ένας από τους πολλούς φίλους της Ελλάδας. Συνεργάζεται με τη «Μοντ Ντιπλωματίκ» και τη «Λιμπερασσιόν» και πρόσφατα κυκλοφόρησε στα γαλλικά ένα βιβλίο του με θέμα την ιστορία του ΚΚΕ στην αντίσταση.

Πριν από λίγο καιρό ο Κριστόφ Σικλέ ταξίδεψε στη Βόρεια Κύπρο και κατέγραψε τις εντυπώσεις του στο άρθρο που δημοσιεύουμε σήμερα. Παρ' όλες τις διαφωνίες που διατηρούμε για μερικές πλευρές του τρόπου που προσεγγίζει το θέμα του, πιστεύουμε ότι το άρθρο αυτό αποτελεί μια συμβολή στη διευρεύνηση της κυπριακής τραγωδίας. Μήπως πραγματικά η Αθήνα και η Άγκυρα είναι, μακροπρόθεσμα, οι χαμένοι της υπόθεσης;

Εμπλοκή γυναικών με Τουρκοκύπριους αστυνομικούς στα κατεχόμενα

«Ψευδο-κράτος», κράτος αναγνωρισμένο εξ ολοκλήρου από άλλο κράτος, η «Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» (Δ.Β.Κ.) υπάρχει, είτε το θέλουμε είτε όχι.

Δεν είναι μια επαρχία ή ένας νομός της Τουρκίας (με εξαίρεση τις ταχυδρομικές σχέσεις). Δεν είναι ούτε αποικία της Άγκυρας. Μοιάζει μάλλον με προτεκτοράτο. Η εξαίρεση του από την Άγκυρα είναι μεγάλη, αλλά όχι καθολική. Αν η οικονομία της «Δ.Β.Κ.» είναι στραμμένη προς τη Μερσίνη και την Αντάλια, οι εξαγωγές με προορισμό χώρες της Μέσης Ανατολής και της ΕΟΚ (κυρίως τη Βρετανία, Γερμανία και Ιταλία) βελτιώνουν το βαθμό ανεξαρτησίας της.

Ούτε ο Ραούφ Ντενκτάς είναι ένα απλό πiónι του Εβρέν ή του Οζάλ. Τα περιθώρια ελιγμών του είναι αρκετά σημαντικά ώστε να μπορεί να μπλοκάρει ακόμα και τις σπάνιες προτάσεις ανοίγματος της τουρκικής κυβέρνησης. Η «Δ.Β.Κ.» δεν είναι μια δικτατορία και η πολιτική ζωή της είναι πολύ πιο δημοκρατική απ' ό,τι της Τουρκίας. Ο πρόεδρος και οι βουλευτές εκλέχτηκαν ελεύθερα, ό,τι κι αν σημαίνει αυτό. Οι κομμουνιστές και οι σοσιαλιστές έχουν ακόμα και συνθήματα στους δρόμους.

Υπάρχει ακόμα και μια «εξωτερική» πολιτική της «Δ.Β.Κ.». Κατέχει θέση παρατηρητή στην Ισλαμική Διάσκεψη καθώς και επίσημη εκπροσώπηση στις Βρυξέλλες. Οι μη αραβικές μουσουλμανικές χώρες (Πακιστάν, Μπαγκλαντές, Μαλαισία και Ινδονησία) την αναγνωρίζουν «ντε φάκτο». Οι ΗΠΑ, η Βρετανία και η Γερμανία διαθέτουν διπλωματικές δομές στη Βόρεια Λευκωσία που με το πρόσχημα του πολιτιστικού και εμπορικού κέντρου, προσφέρουν νομιμοποίηση.

Με δυο λόγια, με μια πρώτη ματιά η «Δ.Β.Κ.» είναι μια χώρα όπως οι άλλες, με πληθυσμό περίπου 200.000 κατοίκους (100.000 Τουρκοκύπριους, 60.000 εποίκους και 40.000 Τούρκους στρατιωτικούς). Ένας πληθυσμός δηλαδή μεγαλύτερος από τον πληθυσμό πολλών μικρών κρατών του Νότιου Ειρηνικού. Όλα τα στοιχεία ενός κρά-

τους υπό διαμόρφωση καθιστούν κάθε μέρα όλο και πιο προσιτή την ύπαρξη της «Δ.Β.Κ.».

Σύμφωνα με τις θέσεις της Λευκωσίας, η κατεχόμενη ζώνη δεν είναι παρά μια περιοχή «άγρια, βάρβαρη και καθυστερημένη», οι κάτοικοι της οποίας ζουν κάτω από τη στρατιωτική μπότα. Να σημειωθεί ότι από την άλλη μεριά η τουρκοκυπριακή προπαγάνδα περιγράφει τη νότια ζώνη σαν καινούργια Βηρυττό όπου συναντώνται τρομοκράτες και έμποροι ναρκωτικών απ' όλο τον κόσμο (σλόγκαν που ξαναχρησιμοποίησε η «Ουάσιγκτον Τάιμς» το Δεκέμβριο του 1985 και η «Ουάσιγκτον Ποστ» τον Μάρτιο του 1987).

Η πραγματικότητα όμως είναι πιο σύνθετη. Όπως στη σύγχρονη Αλγερία, η δημοκρατία και η δικτατορία συνυπάρχουν στο βόρειο τμήμα της Κύπρου και παλεύουν σκληρά μεταξύ τους. Η «Δ.Β.Κ.», λοιπόν, συγκαταλέγεται ανάμεσα στις υποανάπτυκτες χώρες, που έχουν το κατά κεφαλήν εισόδημα επάνω από το κατώτατο όριο της φτώχειας. Δεν είναι ούτε το Μαλί, ούτε το Νεπάλ, ούτε η Ακτή του Ελεφαντόδοντος και η Κόστα Ρίκα.

Εντούτοις αυτή η ούτε καλή αλλά ούτε και κακή κατάσταση εξελίσσεται αργά αλλά σταθερά προς τον ολοκληρωτισμό. Αντιμέτωπο με το εθνικό πρόβλημα, και την οικονομική κρίση, το καθεστώς του Ραούφ Ντενκτάς σκληρυνε. Ήδη στηρίζεται στο κόμμα των στρατιωτικών (4 βουλευτές), που είναι ξενόφοβο, ανθελληνικό και υπέρ των φανατικών μουσουλμάνων, ενώ στο παρελθόν συνεργαζόταν με την κεντροαριστερή πτέρυγα του Κόμματος της Απελευθέρωσης. Η σφαγή εκατό περίπου Τουρκοκυπρίων απεργών από το στρατό της Άγκυρας και το πρόβλημα του Ολγκέρ Ολγκούρ που διακινδυνεύει να μπει στη φυλακή, είναι συμπτώματα αυτής της πραγματικότητας.

Ηγέτης σεβαστός και αγαπητός από την κοινότητά του, ο Ραούφ Ντενκτάς έγινε

σιγά-σιγά ένας αυθαίρετος, αυταρχικός πρόεδρος, που θέτει σε κίνδυνο τη δημοκρατία στη βόρεια ζώνη και άρα την ενδεχόμενη επανενοποίηση του νησιού.

ΜΠΟΥΖΟΥΚΙ ENANTION ΡΟΚ-ΕΝ-ΡΟΛ

Αν η Δημοκρατία της Κύπρου δονείται στους ρυθμούς της σύγχρονης αγγλοσαξονικής μουσικής, οι Τουρκοκύπριοι, ηλικίας άνω των 45, έχουν σταματήσει τα τρανζίστορ τους στα ελληνικά ραδιοκύματα. Το ελληνοκυπριακό φολκλόρ παρέχει μια νοσταλγία που δύσκολα απωθείται από ένα μεγάλο μέρος των Τουρκοκυπρίων. Εκείνη η ευλογημένη εποχή από τον Θεό και τον Αλλάχ, όπου οι δύο κοινότητες συμβίωναν, δεν έχει ξεχαστεί βόρεια της γραμμής του Αττίλα. Δυστυχώς, αυτοί οι λάτρεις του μπαγλαμά είναι πλέον μόνο αγαθοί συνταξιούχοι. Οι γιοι τους είναι πιο επιρρεπείς στα πολεμοχαρή συνθήματα. Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι διατήρησαν εξίσου μερικά κοινά σημεία: Το οδήγημα στην αριστερή μεριά του δρόμου, τις αστυνομικές στολές και την ίδια χαρακτηριστική κυπριώτικη προφορά σε σχέση και με την ελληνική και με την τουρκική γλώσσα.

ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ «ΛΗΔΡΑ ΠΑΛΛΑΣ»

Στην ελληνοκυπριακή πλευρά, η Εθνική φρουρά προστατεύει τα «σύνορα» πολύ νωχελικά. Αντίθετα, οι αστυνομικοί είναι πολύ πιο λεπτολόγοι. Βλέπουν με κακό μάτι τον ξένο που τολμά να περάσει στα βόρεια. Χωρίς την άσπρη κάρτα της ΡΙΟ, είναι ακόμα πιο καχύποπτοι. Όσον αφορά τους στρατιώτες της φρουράς, αυτοί σκοτώνουν τον καιρό τους φλερτάροντας τις νεαρές σπουδάστριες του Ινστιτούτου Γκαίτε.

Μετά τον πρώτο έλεγχο η πλούσια βλάστηση της άνοιξης, κατακλύζει τον περίβολο του Λήδρα Παλάς. Οι κυανόκρανοι παραμελούν τη δουλειά του κηπουρού προτιμώντας να κάνουν «τζόκινγκ» ή να βολτάρουν με τις γυναίκες τους στη μικρή ουδέ-

τερη ζώνη. Όσον αφορά το Λήδρα «αναπαλαιωμένο», με κυματοειδή λαμαρίνα, δεν είναι πια παρά η σκιά του εαυτού του: Όπως στο Λίβανο, τα παλάτια την πληρώνουν πάντα πρώτα.

Εκατό μέτρα μακρύτερα, δύο Τούρκοι φρουροί περιμένουν. Πράσινη και γκρι στολή, ξυρισμένο κεφάλι, πρόσωπο σκαμμένο, πεταχτά ζυγωματικά. Τελικά το κτίριο της τουρκοκυπριακής αστυνομίας. Η σημαία της «Β.Δ.Κ.» κυματίζει δίπλα στην ομόλογή της, την τουρκική: κόκκινο μισοφέγγαρο σε φόντο άσπρο (με δύο λωρίδες ισραηλινού τύπου), ή άσπρο μισοφέγγαρο σε κόκκινο φόντο.

Στο πάτωμα του κτιρίου της τουρκοκυπριακής αστυνομίας, ένα έμβλημα: δύο ρόπαλα χιαστί επάνω από το μισοφέγγαρο. Στα γραφεία του πρώτου ορόφου, το ίδιο άθλια όπως και των Ελλήνων συναδελφών τους, μια αδύνατη κίνηση παρέχει δουλειά σε 3-4 υπαλλήλους.

Στην πραγματικότητα η γραμμή του Αττίλα δεν είναι ερμητική. Περνούν διπλωμάτες, δημοσιογράφοι, ξένοι επιχειρηματίες, μερικοί τουρίστες, Τουρκοκύπριοι ασθενείς που νοσηλεύονται στα υπερ-σύγχρονα νοσοκομεία του Νότου και Μαρωνίτες που μιλούν μια κυπριο-αραβική διάλεκτο σχεδόν ακαταλαβίστικη. Αυτοί οι τελευταίοι μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα.

Υπάρχει κι άλλο σημείο εισόδου: το ουδέτερο χωριό του *Πύλα*. Αληθινός παράδεισος των λαθρεμπόρων όπου οι απομιμήσεις «Λακόστ», «Αντίντας» και «Ρέι-μπαν» πουλιούνται σε πολύ χαμηλές τιμές. Αρκετά συχνά οι Ευρωπαίοι ή Μεσανατολίτες λαθρέμποροι που καταζητούνται από τη δικαιοσύνη της Δημοκρατίας της Κύπρου εκμεταλλεύονται την ύπαρξη του χωριού για να εγκαταλείψουν κρυφά το νησί.

Στο σημείο ελέγχου του Λήδρα οι δημοσιογράφοι είναι υποχρεωμένοι να συμπληρώσουν ένα έντυπο ερωτήσεων (λόγος του ταξιδιού, πληροφορίες για την εφημερίδα, αριθμοί δημοσιογραφικής κάρτας κλπ.) και να κλείσουν ραντεβού για την επομένη. Δεσμεύστε να μπειτε το πρωί και να βγείτε πριν από τη νύχτα γιατί, αν κοιμηθείτε στο Βορρά, πρέπει να διαπραγματευθείτε σκληρά τις τιμές.

Την επομένη, πρέπει να προσυμφωνήσετε την τιμή του ταξί και τη διαδρομή του ταξιδιού με τον υπηρεσιακό συνοδό σας της τουρκοκυπριακής ΡΙΟ. Αυτός ο τελευταίος προσπαθεί να σας δείξει όσο το δυνατόν λιγότερα. Ούτε θέμα να πάτε στα καρντάσια ή στα περιβόλια της Μόρφου. Είναι λοιπόν περίπου αδύνατον κάτω από τέτοιες συνθήκες να συναντήσετε εποίκους. Από την άλλη, κανένα ίχνη βιασμένων γυναικών και Ανατολιτών αγροτών στην Κυρήνεια, στη Λάπιθο ή στην Αμμόχωστο. Οι έποικοι είναι απομακρυσμένοι από τα αδιάκριτα μάτια των τουριστών που φτάνουν όλο και περισσότερο στη βόρεια ζώνη. Βρετανοί, Γερμανοί, Αμερικανοί και Ιταλοί μπορούν να θαυμάσουν την ομορφιά της βόρειας ζώνης των νησιών σε τιμές χαμηλότερες απ' ό,τι στη Δημοκρατία της Κύπρου. Οι τουρκοκυπριακές αρχές έχουν σχεδιάσει την άφιξη του πρώτου «τσάρτερ» γι' αυτό το καλοκαίρι: Γερμανία - «Δ.Β.Κ.» χωρίς στάση. Είναι αλήθεια πως αυτή η μικρή χώ-

ρα διαθέτει δυο μεγάλα αεροδρόμια: Τύμβου και Λευκόνοικου. Κατά αναλογία, είναι σαν η Δημοκρατία της Κύπρου να είχε πέντε αεροδρόμια εκτός από αυτό της Λάρνακας.

ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΗΣ ΞΙΦΟΛΟΓΗΣ

Δυο μεγάλα φαινόμενα εκπλήσσουν τον επισκέπτη στη Βόρεια Κύπρο. Συγκρινόμενος με τον πλούτο του Νότου, ο Βορράς μοιάζει με την αγροτική Ελλάδα της δεκαετίας του '60. Και, ο τουρκικός στρατός είναι πανταχού παρών. Τα χωριά ανάμεσα στη Λευκωσία - Κυρήνεια και Κυρήνεια - Αμμόχωστο είναι πανομοιότυπα με τις θεσσαλικές κωμοπόλεις των περασμένων χρόνων. Χωρικοί επάνω σε γαϊδούρια, παλιά τρακτέρ, εκθέσεις εμπορευμάτων καταγής, άροτρα με άλογα, αγροτικά έθιμα, κλπ.

Όσον αφορά τον στρατό κατοχής, πως να τον αποφύγεις! Τορπιλάκατοι του τουρκικού ναυτικού σταθεμένοι στα λιμάνια της Κυρήνειας και της Αμμοχώστου. Οχυρώματα στο βουνό και φυλάκια στα σταυροδρόμια και κατά μήκος των κεντρικών οδικών αρτηριών. Η κατοχή είναι ολική. Από την άλλη, ορισμένες ζώνες αναγνωρισμένες ως στρατιωτικές είναι απαγορευμένες στους κυανόκρανους (UNIFIKYP).

Εδώ και λίγο καιρό, η «Δ.Β.Κ.» παρουσιάζει ένα πρόσωπο που οι Ελληνοκύπριοι πρόσφυγες δύσκολα θα αναγνώριζαν. Σε κάθε χωριό, οι Τουρκοκύπριοι κατασκευάζουν καινούργια σπιτία. Αφού κατέλαβαν αυτά των Ελλήνων είναι υποχρεωμένοι να χτίσουν κι άλλα για να στεγάσουν «καινούργιους πληθυσμούς». Εργαστήρια και μαγαζιά φυτρώνουν σαν μανιτάρια. Οι δρόμοι, τέλος, μεγαλώνουν. Η αρτηρία Λευκωσία - Κυρήνεια θα έχει τρεις λωρίδες. Η διαρκής κατοχή του εδάφους περιπλέκει ιδιαίτερα μια ενδεχόμενη επιστροφή των προσφύγων. Αυτοί οι τελευταίοι κινδυνεύουν να βρουν στη θέση των παλιών αγρών τους ένα καινούργιο σπίτι. Το έδαφος σ' έναν Ελληνοκύπριο, οι τοίχοι σ' έναν Τουρκοκύπριο. Το πρόβλημα είναι αλυτό.

Φτάνοντας στην Αμμόχωστο το διεθνές πανεπιστήμιο του Κιμπάς σε υποδέχεται υπερήφανο. Αποχαυνωμένος μπροστά στην πόρτα της εισόδου, ένας φοιτητής από το Κέρας της Αφρικής, επωφελείται από τις πρώτες ακτίνες ενός ανοιξιάτικου ήλιου. Στην πόλη της Αμμοχώστου η κυπριακή κρίση παίρνει το πραγματικό της πρόσωπο. Η παλιά Αμμόχωστος παραμένει όπως και στο παρελθόν τουρκική. Το λιμάνι αυστηρά φρουρούμενο από το στρατό, ξεχειλίζει από δραστηριότητα. Πολλά φορτηγά πλοία φορτώνουν και ξεφορτώνουν εμπορεύματα. Λίγο μακρύτερα: Τα *Βαρόσια*, η πόλη φάντασμα, κατοικημένη από σκίες, η μεσογειακή Πνομ Πενχ και η σύγχρονη Πομπηία.

Τα ξενοδοχεία της άκρης της θάλασσας στέκουν σιωπηλά, χτυπημένα από τους αγέρηδες. Πραγματικό μνημείο του διοικητή που δειχνει με το δάχτυλό του την τρέλα των ανθρώπων. Μόνο το πρώτο ξενοδοχείο στην ακροθαλασσιά (το πιο βορεινό απέναντι στα βράχια), που ξαναγοράστηκε από έναν Γερμανό, λειτουργεί κανονικά.

Παρατηρήσεις στην Ισλαμική Διάσκεψη η «Δ.Β.Κ.» λάμπει από την έλλειψη θρησκευτι-

κου ενθουσιασμού. Οι Τουρκοκύπριοι εγκαταλείπουν τα τζαμιά. Η μύρα και το ρακί ρέουν και οι γυναικές περιφέρονται ελεύθερα. Το μόνο ολοκαίνουργιο τζαμί, που βρίσκεται πάνω στο δρόμο Αμμοχώστου - Λευκωσίας, κοντά στο αεροδρόμιο του *Ερσάν*, προσφέρθηκε από τον συνταγματάρχη Καντάφι, το φίλο της Ελλάδας! Η συνύπαρξη με άλλες θρησκείες, η βρετανική επίδραση και ο λαϊκισμός του Ατατούρκ πλησιάζουν περισσότερο τους Τουρκοκύπριους στους *Αλεβίτες* από ό,τι τους Ιρανο-λιβανέζους Σίιτες.

Αντίθετα οι έποικοι κατηγορούν τους ντόπιους για την έλλειψη θρησκευτικότητας. Από την άλλη, Τούρκοι της Κύπρου βεβαιώνουν με μισόλογα πως υπάρχουν προβλήματα ανάμεσα στις δύο κοινότητες: τους νησιώτες και τους εποίκους. Οι τελευταίοι δεν εκτιμούνται στο νησί, εξαιτίας του φανατισμού τους, της αγριότητάς τους, της έλλειψης καλλιέργειας και, κυρίως, για τους χαμηλούς μισθούς που δέχονται να πληρώνονται χωρίς προβλήματα. Ο τουρκοκυπριακός Τύπος, πολύ ελεύθερος ακόμα, αναγγέλλει κανονικά την άνοδο της εγκληματικότητας και της διαφθοράς. Αντίθετα οι Τουρκοκύπριοι στη μεγάλη τους πλειοψηφία σέβονται τον τουρκικό στρατό. Ήταν και είναι ο προστάτης τους. Δεν τίθεται θέμα να φύγει. Τους προστατεύει.

Έστω κι αν η κατάστασή τους έχει διακυμάνσεις, οι Τουρκοκύπριοι έχουν το αίσθημα ότι εδώ και 13 χρόνια ζουν ειρηνικά, μετά από 19 χρόνια έντασης (1955-1974).

Εντούτοις, μιλώντας ελληνικά με έναν ηλίκιωμενο Τουρκοκύπριο θα τον δείτε αμέσως να χαμογελά. Ξαφνικά φωνάζει τους φίλους του: «Μουσταφά, Αχμέτ, Σεμίχ, ελάτε εδώ, ο ξένος μιλάει ελληνικά. Α κυρίε, τι χαρά να μιλήσει πάλι αυτή η γλώσσα. Εγώ είμαι από τη Λεμεσό... Όταν θα επιστρέψετε εκεί κάτω το βράδυ, δώστε χαιρετίσματα στο Δημήτρη, το Γιάννη κ.λπ.»

Η ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΕΙΝΑΙ ΤΡΙΠΛΗ

Από την επίσκεψη στη Βόρεια Κύπρο βγαίνει ένα συμπέρασμα. Η διαίρεση είναι γεγονός, και μια επιστροφή στο προηγούμενο καθεστώς είναι αδύνατη σε όλα τα επίπεδα, πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, ακόμα και γλωσσικό. Αλλά στην πραγματικότητα η διαίρεση δεν είναι στα δύο. Είναι στα τρία: Ελληνοκύπριοι, Τουρκοκύπριοι, Τούρκοι έποικοι. Αν χάρη σε μια λυσώδη εργασία η Δημοκρατία της Κύπρου επουλώνει σιγά-σιγά τα τραύματά της, 100.000 Τουρκοκύπριοι είναι στριμωγμένοι στην απελπισία, όπως αποδεικνύει το κύμα μεταναστεύσης προς την Τουρκία και την Ευρώπη (κυρίως στη Βρετανία, όπου, εξάλλου, βρίσκονται κοντά σε Ελληνοκύπριους μετανάστες).

Η μάχη ημερομηνιών είναι απατηλή: Στο νότο τινίζουν το 1974, στο βορρά το 1963. Έχοντας ξεχάσει το 1955, βλέπουν το 1978. Διαιρεί και βασιλεύει. Η «γεραιά Αλβιών» μπόρεσε να χωρίσει την Παλαιστίνη την Ινδική Ένωση. Γιατί όχι την Κύπρο; Και μετά το νησί της Αφροδίτης, η Σρι Λάνκα και το Φιτζι μπαίνουν στο χορό. Η Αθήνα και η Άγκυρα είναι οι εξαπατημένοι της υπόθεσης. □

'Ολα του γάμου δύσκολα...

Το περιπλοκο, καλπονοθευτικό εκλογικό σύστημα του Οζάλ, τον έβγαλε, όπως αναμενόταν, «νικητή» των πρόωρων γενικών εκλογών στην Τουρκία.

Η εικόνα που θα παρουσιάζει η τουρκική Εθνοσυνέλευση τον Γενάρη του 1988, οπότε θα συγκροτηθεί η νέα κυβέρνηση, θα είναι:

Κόμμα Μητέρας Πατρίδας (Οζάλ)	295 έδρες	(με το 36,13% των ψήφων)
Σοσιαλδημοκρατικό Λαϊκιστικό Κόμμα (Ινονού)	98 έδρες	(με το 24,73% των ψήφων)
Κόμμα Ορθού Δρόμου (Ντεμιρέλ)	57 έδρες	(με το 19,32% των ψήφων)

Σύνολο 450 έδρες

Το υπόλοιπο 20% περίπου του εκλογικού σώματος που πήραν τα κόμματα:

Δημοκρατικής Αριστεράς (Ετσεβίτ)
Ευμερίας (Ερμπακάν)

Εθνικιστικό Εργασίας (Τουρκές)

Μεταρρυθμιστικό Δημοκρατικό (Εντίμπαλι), χωρίς όμως να καταφέρουν να ξεπεράσουν το όριο του 10%, δεν θα εκπροσωπούνται στην Εθνοσυνέλευση - ή μάλλον θα «εκπροσωπούνται» από τον Οζάλ... που τους έκλεψε τις ψήφους.

Μια πρώτη ματιά στα αποτελέσματα — λίγες μέρες μετά τις εκλογές — μας οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

- οι σοσιαλδημοκράτες θα μπορούσαν να κερδίσουν τις εκλογές ή τουλάχιστον να 'ρθουν πολύ κοντά στη νίκη αν ο ανεκδιήγητος και εγωκεντρικός πρωθυπουργός του Αττίλα, ο Ετσεβίτ, είχε ανταποκριθεί θετικά στις εκκλήσεις του Ινονού για ένωση. Ένα σοσιαλδημοκρατικό 33% θα στρίμωχνε τον Οζάλ και θα άνοιγε ίσως το δρόμο του συνασπισμού σοσιαλδημοκρατών — Ντεμιρέλ - φήμη που είχε κυκλοφορήσει ευρέως,
- πήρε τέλος η πολιτική ζωή των Ετσεβίτ

«Ζήτω! Μπράβο! Περνάμε στον άλλο αιώνα! Χαλάλι σου Οζάλ!». Αυτά φωνάζουν οι οπαδοί που βρίσκονται μέσα στο τσίρκο.

Έξω, υπάρχει η εικόνα του αιώνα...

Σκίτσο από το GIR-GIR.

τα βασανιστήρια, η νομιμοποίηση του κομμουνιστικού κόμματος για τα οποία θα τον πιέζει η Ευρώπη και φυσικά τα ελληνοτουρκικά για να αναφέρουμε μόνο τα σημαντικότερα.

Θα είναι δύσκολο έως αδύνατο (με την αντιπολίτευση να κραυγάζει ότι «ο Οζάλ δεν αντιπροσωπεύει την εθνική βούληση») να υπερφαλαγγίσει το στρατό — αλλά και το υπουργείο Εξωτερικών — και να προχωρήσει, ο Οζάλ, σε λύση του Κυπριακού. Πάλι για τη νομιμοποίηση του κομμουνιστικού κόμματος ή τη γενική αμνηστεία θα είναι δύσκολο να ξεπεράσει το σκόπελο του στρατού αλλά και των οπαδών του...

Την Παρασκευή, δυο μέρες πριν τις εκλογές, βούιζε η Τουρκία με την είδηση «...ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Αντρέας Παπανδρέου σε συνέντευξη τύπου δήλωσε ότι είναι δυνατό να συναντηθεί με τον κ. Οζάλ...». Η τουρκική τηλεόραση και το ραδιόφωνο κάθε που έδινε — από τη νύχτα της Κυριακής 29.11 — τα αποτελέσματα των εκλογών έδινε μαζί και την είδηση ότι «...ο κ. Παπανδρέου δέχεται να συναντηθεί με τον κ. Οζάλ...».

Στη στριμωγμένη αυτή περίοδο του Οζάλ, μπορεί ο Α. Παπανδρέου να του ανοίξει κάποια «κανάλια» που θα τον αφήσουν να «αναπνεύσει» για να μπορέσει έτσι να εξασφαλίσει την παραπομπή του θέματος της υφαλοκρηπίδας στη Χάγη. Σε αυτό ελπίζει ο Οζάλ — παρ' ότι δεν ξέρουμε πώς νομίζει πως θα μπορέσει να καλύψει τον όρο της «απομάκρυνσης των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής από την Κύπρο».

Όχι πως δεν έχει «διεξόδους» ο Οζάλ. Τα τεχνάσματά του δεν έχουν τελειωμό. Είναι σχεδόν σίγουρο πια ότι θα θελήσει — και με την πλειοψηφία που διαθέτει θα το καταφέρει — να αναλάβει τον Ερβέν στην προεδρία, το 1989 που λήγει η θητεία του στρατηγού. Και ανά πάσα στιγμή μπορεί να χρησιμοποιήσει «τους λόγους υγείας» και να εξαφανιστεί — είναι πια γνωστό ότι έχει σοβαρούς λόγους υγείας, αλλιώς θα έφευγε μια μέρα μετά τις εκλογές για την Αμερική;

Όλα του γάμου δύσκολα αυτή την ώρα στην Τουρκία...

Η στάση των συντηρητικών δυνάμεων της χώρας και της Αριστεράς (μέσα και έξω από την Τουρκία) είναι «να μην νομιμοποιήσουμε την κυβέρνηση του 36%».

τετράδια

πολιτικού διαλόγου έρευνας και κριτικής

Τετράδιο δέκατο έβδομο καλοκαίρι '87
δέκατο όγδοο φθινόπωρο

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΑΝΤΟΝΙΟ ΓΚΡΑΜΣΙ

Alessandro Natta
Έτσι ο Γκράμσι μας έμαθε
ν' αναζητούμε την τάξη

Συνέντευξη στους
F. Ottolenghi - G. Vacca

Κώστας Φιλίνης
Η νέα αντίληψη της ηγεμονίας

Karin Priester: Η Γαλλική Επανάσταση σαν παράδειγμα
για τη γένεση ενός «ολοκληρωμένου κράτους»
Θάνατος Παπαδόπουλος: Κοινωνία των πολιτών και κοινωνία των καλλιπών
Λουκάς Αζέλος: Λιαβάζοντας το Risorgimento
Arturo Peregrini: Γκράμσι: Ιδεολογία, παραγωγικότητα και έθνος
Δημήτρης Δελιολάνης: Ήταν ο Γκράμσι σοσιαλδημοκράτης;
Θανάσης Αθανασίου: Γράμμα από τη φυλακή
Βαγγέλης Χωραφάς: Ζητήματα συνείδησης στην πολιτική πρακτική του Γκράμσι
Χρήστος Τυροβολής: Για τη γκραμσική «φιλοσοφία της πράξης»
Μερικά κείμενα πρωτίμων

Pier Paolo Pasolini: Για την γλώσσα του Γκράμσι
Βαγγέλης Χωραφάς: Το ΚΚΙ και η άνοδος του φασισμού
Gramsci, Togliatti, Terracini, Maffi, Humbert-Droz:
Αναφορά από τη συνέντευξη του Εκτελεστικού
Λουκάς Αζέλος: Οι εκδόσεις του Γκράμσι στα ελληνικά

ΑΝΤΟΝΙΟ ΓΚΡΑΜΣΙ

Αμετάφραστα κείμενα • Ανθολόγιο από το έργο του

Η «θλιμμένη χαρά» της Αλβανίας

του Γιώργη Σκαρβελάκη

Περίεργα συναισθήματα σε διακατέχουν αφήνοντας ξοπίσω σου τη συννοριακή διάβαση της Κακαβιάς. Αποχαιρετώντας με ασπασμούς, πάνω στο φυλάκιο, Αλβανούς δημοσιογράφους και μέλη της μυστικής αστυνομίας «σιγκουρίνι», χωρίς να διακρίνεις ποιος είναι τι, που πέρασες μαζί τους τέσσερις μέρες, μέσα σε μια άσογη ατμόσφαιρα, διερωτάσαι και αμφιβάλλεις:

Εμείνε πέρα από τα σύρματα η «θλιμμένη χαρά» της Αλβανίας;

Λίγο πιο κάτω, στο Καλπάκι με μια φευγαλέα ματιά στην πινακίδα: «Από δω η Ελευθερία, από κει η τυραννία», ανταμώνουμε την «χαρούμενη θλίψη» της Ελλάδας.

Η δική μας «ελευθερία» επιτρέπει τον ψευδοεπίγραφο αφορισμό. Η δική τους «τυραννία» δεν μπορούσε άραγε να επιτρέψει κάτι ανάλογο; Κι όμως, στην αντίπερα όχθη δεν συναντήσαμε, κάτι τέτοιο. Κι όχι πως δεν είδαμε, μα δεν υπάρχει.

— Καρόλε εμπρός, να ζηλωθεί το απομεινάρι. Ποτέ δεν χρειαζότανε πολύ περισσότερο τώρα.

Και μετά την αναγκασία εισαγωγή στο θέμα.

Τι είναι, ποια είναι η Αλβανία;

Αν χωρούσε μια σύντομη απάντηση θα μπορούσε να είναι αυτή:

* * *

«Είναι κάτι διαφορετικό. Το κάτι άλλο» (για να αναφερθούμε και στο συρμό).

— Ο ...«τέταρτος κόσμος», ίσως; Μπορεί.

Παρά τη γειτνίαση των δύο χωρών οι Αλβανοί στην πλειοψηφία τους έχουν, περίπου, μαύρα μεσάνυχτα για τη σημερινή Ελλάδα. Με εξαίρεση βεβαίως την ελληνική μειονότητα στις νότιες περιοχές. Αυτοί γνωρίζουν πολύ καλά. Σχεδόν τα πάντα. Από τον Παπανδρέου και τον Μητσοτάκη, τον Σαραβάκο και τον Γκάλη, μέχρι τον Νταλάρα και τη Μαρινέλα. Συμβάλλει σε αυτό (να και κάτι θετικό) η ελληνική τηλεόραση.

Αλλά και οι γνώσεις του μέσου Έλληνα για την Αλβανία δεν νομίζω ότι βρίσκονται σε καλύτερο επίπεδο, αν κρίνει κανείς από τις τόσες και τόσο διαφορετικές ερωτήσεις που σου υποβάλλονται από πολλές μεριές.

Τα ρεπορτάζ που δημοσιεύτηκαν τις τελευταίες μέρες στον αθηναϊκό τύπο, παρά τις υπερβολές που θα μπορούσε να επισημάνει κανείς, ελπίζω να διαφώτισαν επαρκώς την κοινή γνώμη.

Περιορίζουν όμως στο ελάχιστο την κατάθεση μιας ακόμη μαρτυρίας. Κι ακόμη περισσότερο μια και το «ΑΝΤΙ» πολλές φορές έχει αναφερθεί στο θέμα και μόλις στο προηγούμενο τεύχος σε ειδικό αφιέρωμα στην Αλβανία, κατέγραψε τις εμπειρίες του εκδότη του, από προηγούμενη επίσκεψή του στη γειτονική χώρα.

Παρ' όλ' αυτά τούτο το πρόσθετο σημείωμα-αφιέρωμα— με την ευκαιρία της διωπουργικής επίσκεψης με επικεφαλής τον Κ. Παπούλια— φιλοδοξεί να συμβάλει στην ολοκλήρωση της εικόνας.

* * *

Οι Αλβανοί κομμουνιστές με ηγετική φυσιογνωμία τον Ενβέρ Χότζα, μετά την επικράτησή τους το 1944, οργάνωσαν και συντηρούν το μοναδικό «σταλινικού τύπου» κράτος στον κόσμο.

Η Αλβανία, ερμητικά κλειστή μέχρι πρότινος αρχίζει τώρα, 2,5 περίπου χρόνια μετά το θάνατο του ηγέτη της, τα πρώτα βήματα προς τα έξω. Θα ήταν όμως αρκετά παρακινδυνευ-

μένο να υποστηρίξει κανείς πως πρόκειται για... «διάπλατο ανοίγμα». Πρόκειται μάλλον για επιλεκτικές και προσεκτικές κινήσεις, στο διεθνή στίβο.

Ο νέος ηγέτης Ραμίζ Αλία φαίνεται εκ πρώτης όψεως ένας αρκετά επιδέξιος και ευέλικτος άνθρωπος, που χωρίς να διαθέτει το «πολιτικό βάρος» του Χότζα, παραμένει διαποτισμένος από τις «υποθήκες του».

Μόλις τώρα τελευταία, εξάλλου, τα πορτραίτα του Ραμίζ Αλία κάνουν την εμφάνισή τους, δίπλα σε αυτά του Ενβέρ Χότζα, που δεσπόζουν ακόμη σε κάθε γωνία της αλβανικής γης.

Οι τεράστιες επιγραφές σε ολόκληρες τις βουνοπλαγιές που διαβάσκονται από χιλιόμετρα μακριά «PARTI-ENVER» (δηλαδή «Κόμμα - Ενβέρ» που υποδηλώνουν, όπως μας εξήγησαν, την ενότητα του κόμματος με τον Ενβέρ Χότζα και κατ' επέκταση με τον αλβανικό λαό), συντηρούνται για να μη σβήσουν από τη βροχή, μαρτυρώντας έναν άλλο χαρακτηρισμό της Αλβανίας: «Το κράτος της προπαγάνδας».

Το πρόβλημα της ...«περικύκλωσης της χώρας», δομικό στοιχείο της ιδεολογίας και της υπόστασης του αλβανικού κράτους, πάνω στο οποίο στηρίχτηκε η πορεία του, αποτελεί πάντα το κυρίαρχο στοιχείο της εξωτερικής πολιτικής που επηρεάζει άμεσα και καθοριστικά και την πολιτική στον εσωτερικό τομέα.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τα χιλιάδες πυροβολεία (που περιγράφηκαν στο προηγούμενο τεύχος), την παλλαϊκή αμυντική πολιτική, τη σχολική - στρατιωτική εκπαίδευση, που στοίχισαν ακριβώς στον αλβανικό λαό, καθυστερώντας την ανάπτυξή του.

Σήμερα η Αλβανία παραμένει ακόμα μια καθυστερημένη χώρα με το 65% του πληθυσμού να απασχολείται στον πρωτογενή τομέα, αλλά αναλογιζόμενοι την αφετηρία του νέου κράτους θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι έχουν γίνει αρκετά βήματα.

Οι Αλβανοί σήμερα τουλάχιστον δεν πεινάνε. Μπορεί να μην τρώνε παρά 3-4 φορές το μήνα κρέας ή ψάρι, αλλά ασφαλώς και οι περιγραφές για «τη χώρα των πράσινων» δεν δείχνουν τίποτα άλλο παρά τη μεροληπτική διάθεση.

Η χώρα είναι πλήρως εξηλεκτρισμένη (και είναι ίσως ο πιο προωθημένος βιομηχανικός τομέας μαζί με τα ορυχεία), με αποτέλεσμα η Ελλάδα να εισάγει ηλεκτρική ενέργεια από την Αλβανία, σε ικανές ποσότητες, έτσι ώστε το εμπορικό μας ισοζύγιο να είναι ελλειμματικό σε βάρος μας.

Στην Αλβανία δεν υπάρχει ιδιοκτησία. Τα λιγοστά αυτοκίνητα που κυκλοφορούν είναι όλα κρατικά. Το αλβανικό κράτος, ως γνωστόν, είναι το μοναδικό, επισήμως, αθεϊστικό κράτος στον κόσμο. Οποιαδήποτε θρησκευτική εκδήλωση απαγορεύεται αυστηρά.

● Αλλά, η πολυπλοκότητα και η ιδιαιτερότητα που χαρακτηρίζει το θέμα της Αλβανίας μας δίνουν το ερέθισμα να ξανασσοληθούμε με τη χώρα αυτή. Μελλοντικά, λοιπόν, θα επανέλθουμε.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Φ Θ Ι Ν Ο Π Ω Ρ Ο — Χ Ε Ι Μ Ω Ν Α Σ 1 9 8 7

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

• ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Γιώργος Μιχαηλίδης

Η Πύλη (*Νουβέλα*)

Γιώργος Χειμωνάς

Η Φρουρά (*Νουβέλα*)

Ντίνος Σιώτης

Δέκα χρόνια κάπου

(*Μυθιστόρημα*)

Γιάννης Γαϊτάνος

Με φλος ρουαγιάλ

(*Μυθιστόρημα*)

• ΠΟΙΗΣΗ

Κωστής Μοσκόφ

Ποιήματα

Σωκράτης Σκαρτσής

Δημοτικά τραγούδια

Αντώνης Φωστιέρης

Το θα και το να του θανάτου

Σπύρος Κατσιμής

Το κίτρινο

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Λουί Αραγκόν —

Χαρίντ Φουλαντβίντ —

Αλέκος Φασσιανός

Ελεγεία στον Ρομάνο

Τζέιν Όστιν

Έμμα

ΙΣΤΟΡΙΑ

Κώστας Βουγιουκλάκης

Οι πρωτοπόροι του αγώνα

(*Η Εθνική Αντίσταση*

στη Λακωνία)

ΔΟΚΙΜΙΑ

Γιάννης Τσαρούχης

Ως στρουθίον μονάζον

επί δώματος

Κάρολος Κουν

Κάνουμε θέατρο

για την ψυχή μας

Γιώργος Σεφέρης

Το βυssινί τετράδιο

Ανεμολόγιο — λέξεις —

βότανα και ορθογραφικά

(*Παρουσίαση — σχόλια — σημειώσεις:*

Φώτης Δημητρακόπουλος)

Στάθης Μάρας

Νίκος Καζαντζάκης

(*Τέχνη και μεταφυσική*)

Θανάσης Θ. Νιάρχος

Υποχρέωση στη δυστυχία

ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ — ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

Γιάννης Τσιάντης —

Σωτήρης Μανωλόπουλος

Σύγχρονα θέματα

Παιδοψυχιατρικής

Τόμος Β': Ψυχοπαθολογία

Τόμος Γ': Θεραπευτικές προσεγγίσεις

Ζακ Λακάν

Η οικογένεια

(*Τα οικογενειακά συμπλέγματα*
στη διαμόρφωση του ατόμου)

ΛΕΞΙΚΑ

Σωτήρης Δημητρίου

ΛΕΞΙΚΟ ΟΡΩΝ 5

Κυβερνητικής, δομισμού και

της θεωρίας των συστημάτων

ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΟ Β' ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η παιδική λογοτεχνία

και το μικρό παιδί

Χάρης Σακελλαρίου (*Διεύθυνση*)

Επιθεώρηση παιδικής

λογοτεχνίας 1987

Χάρης Σακελλαρίου —

Γιάννης Μπάρτζης

Οδηγός παιδικού

και νεανικού βιβλίου 1988

ΜΕΛΕΤΕΣ

Μαρί-Ελιζαμπέτ Αντμάν

Βία και πονηριά (*Άντρες*

και γυναίκες σ' ένα ελληνικό χωριό)

Κρισηναμούρτι

Παράδοση και επανάσταση

Φώντας Λάδης

Οι αλλαγές στην ΕΣΣΔ

και η ελληνική Αριστερά

ΒΙΒΛΙΑ ΤΕΧΝΗΣ

Τζόαν Μπαέζ

Και μια φωνή

για να τραγουδήσω

ΧΙΟΥΜΟΡ

Γιάννης Ιωάννου

• Ο Τρίτος Δρόμος

(*Αυστηρώς Ακατάλληλον*)

• Κάλη Co

Στάθης

• Τα κόμικς του Στάθη

1982-1987

• Οι κοριοί

ΜΑΚΙΣ

• Η πρωτοβουλία των... Σέξι

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ

Φ Θ Ι Ν Ο Π Ω Ρ Ο — Χ Ε Ι Μ Ω Ν Α Σ 1 9 8 7

ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ 8 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ

Ντίνος Δημόπουλος
Αν όλα τα πιτσιρίκια
του κόσμου

Όσκαρ Ουάιλντ
Ο εγωιστής γίγαντας

Νίνα Θεοχαρίδου
Ασημένιος ελέφαντας

Λάμπρος Πετσίνης
Ρωσικά λαϊκά παραμύθια

Φιλίσα Χατζηχάνα
Η Ντιντόν,
ο Παβελάκης μου
κι εγώ

Α. Α. Μιλν
Το σπίτι στη γωνιά του Πουφ

Γιάννης Καλατζόπουλος
Τα ρούχα του βασιλιά

Αδελφοί Γκριμ
Διαλεχτά παραμύθια

Χανς Κρίστιαν Άντερσεν
Διαλεχτά παραμύθια

Σοφία Μιχαλοπούλου
Ο Μήτσης και η Μίτση

ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ 10 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ

Σοφία Φίλντισον
Το Ρηνάκι

Νίτσα Τζώρτζογλου
Περπατώντας στους αιώνες

Μαρία Πυλιώτου
Τα δέντρα που τρέχουν

Σώτη Χριστογιάννη
Μύθοι και θρύλοι
της Νορβηγίας

Ανν Τουέιτ
Επιχείρηση «Κόκκινη Άμμος»

Πέτερ Χέρτλινγκ
Ο Μπεν αγαπάει την Άννα
Ντοντάρ Ντουμπάντζε
Εγώ, η γιαγιά, ο Ιλίκο
και ο Ιλαρίων

Ι. Δ. Ιωαννίδης
Καβάλα στο Χρονοδιαβήτη

Λεονάρ ντε Βρις
Το βιβλίο των πειραμάτων
Το 2ο βιβλίο των πειραμάτων
Το 3ο βιβλίο των πειραμάτων

Νικολάι Γκόγκολ
Ο μαγεμένος κύκλος
Βλαντίμιρ Ζελέζνικοβ
Το σκιάχτρο

ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ 12 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ

Αιμέ Σόμερφελτ
Το χαμένο όνειρο

Μανόλης Κορνήλιος
Πολύ ωραίο τ' όνομά σου,
Ελευθερία!

Γ. Φωτιάδου-Μπαλαφούτη
Ποτέ ξανά

Λέων Τολστόι
Ιστορίες

Γκούντρουν Μεμπς
Το παιδί της Κυριακής

Ράντγιαντ Κίπλινγκ
Δαίμονες των κυμάτων

Τζακ Σέφερ
Σέιν

Μαρκ Τουέιν
Οι περιπέτειες
του Τομ Σόγιερ

Λούκας Χάρτμαν
Άννα-αννΑ'

Βίκτωρ Ουγκώ
Οι Άθλιοι (Τόμοι Α, Β, Γ, Δ, Ε)

Κίρα Σίνου
Συνάντηση στους Δελφούς
Μ. Ε. Σαλτικόφ-Στσεντρίν
Πατέρας και γιος

Ν Ε Α Ν Ι Κ Η Β Ι Β Λ Ι Ο Θ Η Κ Η
Ε Π Ι Λ Ε Γ Μ Ε Ν Α Β Ι Β Λ Ι Α Γ Ι Α Π Α Ι Δ Ι Α Κ Α Ι Ν Ε Ο Υ Σ
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ Κ Α Σ Τ Α Ν Ι Ω Τ Η
Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗΝΟΥΜΕ

«ΕΦΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΦΑΓΟΥΡΑ»

για τον ελληνικό κινηματογράφο

Φραστικό και μόνο αποδείχτηκε το κυβερνητικό ενδιαφέρον και για τον κινηματογράφο. Έξι χρόνια μετά το πρώτο συνέδριο και μετά τα υπεσχημένα από το ΥΠΠΟ για περίπου κοσμογονία στον τομέα αυτό, ποτέ άλλοτε τα πράγματα δεν ήταν τόσο βαλτωμένα.

Η, τουλάχιστον ατυχής, περίπτωση διεύθυνσης του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου (ΕΚΚ) από τον Μ. Κουτούζη, η καλλιτεχνική και εμπορική αποτυχία των τελευταίων παραγωγών, η ελαχιστοποίηση των υπό παραγωγή ταινιών σε τέσσερις μόνο κατ' έτος, η άρνηση της τηλεόρασης να βοηθήσει την (και να βοηθηθεί από την) κινηματογραφική παραγωγή, η συνέχιση του καθεστώτος των ιδιωτικών κινηματογραφικών σχολών συνιστούν μόνο μια πλευρά της ζοφερής κατάστασης του θεσμικού πλαισίου του κινηματογράφου.

Στο μεταξύ, ο περίφημος νόμος για τον κινηματογράφο, που ψηφίστηκε πέρυσι με φανφάρες, δεν έκανε τίποτα άλλο παρά να θεσμοθετήσει το μεγάλο κόστος, ιδιαίτερα όσον αφορά τις παραγωγές του ΕΚΚ. Κι αυτό γιατί πλέον είναι υποχρέωση των παραγωγών - σκηνοθετών να χρησιμοποιούν συνεργείο μίνιμουμ 13 τεχνικών στα γυρίσματα — πράγμα που ανεβάζει το κόστος μιας παραγωγής και αποκλείει σχεδόν τη δυνατότητα να γίνει πλέον φτηνή ταινία.

Παράλληλα το καθεστώς των αναθέσεων παραγωγής ταινιών από το ΕΚΚ, είναι καιρός να αλλάξει. Πού ακούστηκε να επιλέγονται ενδεικτικά κάποια σενάρια, να ανατίθεται σε κάποιους η σκηνοθεσία τους και, όσοι κόβονται, να μην λαμβάνουν ούτε μια επιστολή στην οποία να γνωστοποιούνται τα αίτια της απόρριψης αυτής;

Την ίδια στιγμή που το κλίμα γίνεται εχθρικό για τις εναλλακτικές δυνατότητες κινηματογραφικής παραγωγής, ακούγονται λόγια μεγάλα όσο και αλληλοαναιρούμενα για το ζήτημα της εκπαίδευσης. Κάθε που οι σπουδαστές στις σχολές (Σταυράκου, Χατζίκου ή Παπαντωνοπούλου) θυμούνται ότι είναι «ριγμένοι» και ξεσηκώνονται, οι ιθύνοντες θυμούνται ότι κάποτε συζητούσαν για την ίδρυση κρατικής Ακαδημίας κινηματογράφου. Και μιλάνε για σχέδια, για μελέτες, για Ευρωπαίους ή Ρώσους κινηματογραφιστές-στελέχη της σχολής αυτής. Και θέλουν να αγνοούν το πιο απλό: ότι θα μπορούσαν, αν ήθελαν, να προωθήσουν κατ' αρχήν τη σύνταξη μιας μελέτης που να συναρτά την κινηματογραφική σχολή με την κοινωνία, αλλά και να προσδιορίζει το παιδαγωγικό και αισθητικό στίγμα της — μιας μελέτης την οποία θα μπορούσαν να αναλάβουν εξαιρετικοί νέοι ή παλιότεροι Έλληνες επιστήμονες με σπουδές στο εξωτερικό και διδακτορικά, που ετεροαπασχολούνται και δεν προσφέρουν σε αυτό που κατ' εξοχήν αγαπούν.

Πρόβλημα εξάλλου υπάρχει αναφορικά με την ίδρυση κρατικής ταινιοθήκης και εθνικού κινηματογραφικού αρχείου. Η Ταινιοθήκη της Ελλάδος των αφών Μητροπούλου δηλώνει πολλαπλά την ανεπάρκειά της, οχυρωμένη στο κτίριο της οδού Κανάρη, κάνοντας κάποιες κακής ποιότητας προβολές για τους σνομπ θιασώτες της κουλτούρας του κέντρου της Αθήνας. Τι γίνεται όμως με τη δουλειά υποδομής που θα έπρεπε να κάνει ένα πνευματικό ίδρυμα όπως η ταινιοθήκη;

Κι ακόμη, υπάρχουν δεκάδες άλλα χρονίζοντα προβλήματα. Η εχθρική σχέση της τηλεόρασης απέναντι στον κινηματογράφο, η διανομή και η προώθηση στο εξωτερικό της ελληνικής ταινίας, η αγορά που βίντεο (που ουσιαστικά έχει εκχωρηθεί ανενδράστως σε ιδιώτες), η ανάγκη να εκφραστούν νέες δυνάμεις, από τις οποίες μπορούμε να ελπίζουμε σε θεματική και αισθητική ανανέωση, οι νέες τεχνολογίες, το πρόβλημα της κριτικής κλπ. Ένα πλέγμα ασφυκτικών προβλημάτων.

Εμείς πάντως οφείλουμε να το δηλώσουμε: Δεν είμαστε διόλου αισιόδοξοι ότι ο κινηματογράφος μας θα αποφύγει τις δυσσιώπες προοπτικές του. Το 2ο συνέδριο για τον κινηματογράφο που έχει αναγγελθεί για το μήνα που διανύουμε πιστεύουμε ότι θα καταναλωθεί σε αφορισμούς και μεγάλα λόγια. Αφενός, γιατί τα επαγγελματικά σωματεια αρκούνται να βολεύονται σε μια προσοδοφόρα (προς το παρόν) μετρίότητα και αφετέρου γιατί το κράτος δεν έδειξε ότι διαθέτει πολιτική βούληση. **Η.Κ.**

«Είμαι βαθύτατα ερωτευμένος» δηλώνει ο ΚΥΡ στην τελευταία του συλλογή με γελοιογραφίες που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Κάκτος». Ένα άλμπουμ με χιούμορ και σαρκασμό για γεγονότα και καταστάσεις της εποχής...

● Δεκέμβριος, και γιορταστική ατμόσφαιρα παρά το βαρύ πολιτικό και οικονομικό κλίμα. Γιορτές και ανταλλαγή ευχών. Κάρτες.

Το Μουσείο Μπενάκη κυκλοφόρησε και φέτος μια νέα σειρά ευχετηρίων με χριστουγεννιάτικα και άλλα γιορταστικά θέματα, παρμένα από έργα των συλλογών του.

Μαζί με τα νέα ευχετήρια και μια μεγάλη ποικιλία δώρων εξαιρετικής ποιότητας, εμπνευσμένα επίσης από διάφορα μουσειακά αριστουργήματα, στο Πωλητήριο του Μουσείου μπορείτε να προμηθευτείτε και το «νόμισμα - γούρι» για το 1988. Πρόκειται για αυθεντικό αντίγραφο ενός χρυσού σκυφωτού νομίσματος του Κωνσταντίνου Δούκα (1059-1067). Στη μια όψη εικονίζεται ο Χριστός έθνηρονος με την επιγραφή «Ιησούς Χριστός Rex Regnantium» και στην άλλη ο αυτοκράτορας ολόσωμος με την επιγραφή «Κωνσταντίνος Βασιλεύς ο Δούκας».

● Δεκέμβριος και μουσική. Μουσική για νέους σε ένα καινούργιο ροκ-κλαμπ: Το «Ρόδον» της οδού Μάρνης και 3ης Σεπτεμβρίου. Στη διάρκεια του μήνα οι φίλοι της μοντέρνας σκηνής θα έχουν την ευκαιρία να ακούσουν:

— Την Τρίτη 8 Δεκεμβρίου τον Νίκι Σάντεν, που παίζει ρομαντικές ροκ μπαλάντες σε στυλ που θυμίζει από Ρόλινγκ Στόουνς έως Νταϊνβιντ Μπόουι.

— Την Παρασκευή 11 Δεκεμβρίου τους Τ.Υ. Περσονάλιτις, ένα γνωστό στη χώρα μας συγκρότημα από παλιότερες εμφανίσεις, που κινείται στο χώρο της αγγλικής ψυχεδελίας.

— Την Τρίτη 15 Δεκεμβρίου, τέλος, ένα αμερικάνικο μελωδικό συγκρότημα, οι Γιο λα Τένγκο.

● Δεκέμβριος, κρύο και κινηματογράφος. Αν αναζητάτε έναν άλλο κινηματογράφο, στο

περιθώριο της εμπορευματοποίησης η αστική, μη κερδοσκοπική εταιρεία STUDIO, στην οποία έχουν περιέλθει τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των ταινιών του παλιού γραφείου διανομής του Σωκράτη Καψάσκη, υπόσχεται να τον προσφέρει. Ήδη ανακοίνωσε την αγορά και προβολή ταινιών που το εμπορικό κύκλωμα δεν ενδιαφέρεται να εξασφαλίσει.

Ως πρώτη δόση, προβάλλεται σήμερα, αύριο και την Κυριακή στον κινηματογράφο «Παλλάς» η ταινία του νέου Άγγλου σκηνοθέτη Ντέρεκ Τζάρμαν «Καραβάντζιο».

● Οι κινηματογραφόφιλοι πάντως, εναγωνίως περιμένουν την προβολή της ταινίας του Δανού σκηνοθέτη Λαρς Βον Τρίερ «Element of Crime» (Στοιχείο του εγκλήματος), για την οποία έχουν μόνο εκθειαστικά λόγια να πουν, όσοι την είδαν στο φεστιβάλ των Καννών. Μάλλον όμως, οι υποχρεώσεις των γραφείων διανομής, στέλνουν την προβολή πίσω, στις αρχές της καινούργιας χρονιάς.

● Δεκέμβριος, Θεσσαλονίκη και μια θεατρική επιτυχία. Πρόκειται για την παράσταση «Η τριλογία του παραθερισμού» του Γκολντόνι, σε σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη, σκηνικά - κοστούμια Απόστολου Βέττα, μουσική Ηρακλή Πασχαλίδη και με τους ηθοποιούς: Χρήστο Αρνομάλλη, Ελένη Δημοπούλου, Γιώργο Κορμανό, Νίκο Κουμαριά, Μένη Κυριάκογλου, Αλέξανδρο Μούκανο, Στέλιο Πεντεριδη, Δώρα Σκαρλάτου, Θάλεια Σκαρλάτου, Έφη Σταμούλη, Θόδωρο Τεκνетиσίδη.

Η παράσταση δίνεται καθημερινά στο θέατρο «Αμαλία».

● Δεκέμβριος και έντονη παρουσία των εικαστικών στις αθηναϊκές γκαλερί. Κάνουμε μνεία στις εκθέσεις: — «Μυθολογία» στη γκαλερί «F» (Φωκυλίδου 12). Ομαδική

Στις 16 Νοεμβρίου 1987 έκλεισαν πέντε χρόνια από το θάνατο του Γενικού Γραμματέα του ΕΑΜ στα χρόνια της φασιστικής κατοχής 1941-44, του *Θανάση Α. Χατζή*.

Η οικογένειά του, τιμώντας τη μνήμη του δωρίζει στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Ιωαννίνων, Θεσσαλονίκης και Κρήτης για τις αντίστοιχες Φιλοσοφικές Σχολές στα Ιστορικά Σπουδαστήρια, το τετράτομο βιβλίο του Θανάση Χατζή «Η νικηφόρα επανάσταση που χάθηκε» που ήδη αριθμεί την 6η του έκδοση.

Με την προσφορά της αυτή η οικογένειά του, ελπίζει να δοθεί ένα ερέθισμα στις νέες γενιές για να μελετηθεί σε βάθος και με ειλικρίνεια η περίοδος της φασιστικής κατοχής.

έκθεση των *Μάριου Βουτσινά* (κοσμήματα - μικρογλυπτική), *Μαρίας Γκύλλη* (έγχρωμες φωτογραφίες - κολάζ) και *Μαρίας Δάρρα* (ασπρόμαυρες φωτογραφίες). Διάρκεια: ως τις 19-12.

— Αναδρομική της *Μιμής Βιτσώρη* (1902-1945) στη γκαλερί «Dada» (Νηρηίδων 6). Συνεχίζεται ως τις 14-12.

— Τέσσερις νέοι εικαστικοί εκθέτουν στην «Αίθουσα Τέχνης Πειραιά (Αλκιβιάδου 141). Πρόκειται για τους: *Γιάννη Αδαμάκη*, *Έφη Καραμπέτσου*, *Ελένη Μπίλια* και *Δημήτρη Φόρτσα*. Εγκαίνια έγιναν χθές και η έκθεση θα διαρκέσει ως τις 23-12.

● Τη Δευτέρα 7 Δεκεμβρίου ανοίγει η έκθεση του Ιδρύματος *Γιάννη Τσαρούχη*, Πλουτάρχου 28 στο Μαρούσι, με θέμα: «*Ο Τσαρούχης και ο Χρόνος*».

Οι πειραματικές αυτές εκθέσεις που οργανώνει το Ίδρυμα *Γιάννη Τσαρούχη* είναι ένας τρόπος να εκτίθενται τα έργα σε πλήρη ενότητα δοθέντος ότι δεν είναι δυνατό να εκτεθούν σε μια έκθεση όλα τα δωρηθέντα έργα.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του Ιδρύματος, η έκθεση αυτή δεν σκοπεύει να δείξει αριστουργήματα αλλά να δείξει το μόχθο που απαιτεί η ζωγραφική και όλες οι δοκιμές που γίνονται με πλήρη ελευθερία

για κάθε έργο και που πολλές φορές γίνονται αφορμή για να γίνουν νέα έργα».

Η έκθεση θα μείνει ανοικτή μέχρι και 29 Φεβρουαρίου 1988.

● Μέσα στο Δεκέμβριο θα κάνει την εμφάνισή του στις προθήκες των βιβλιοπωλείων ένα ενδιαφέρον βιβλίο του συνεργάτη μας στο «ΑΝΤΙ» *Αντήνορα* (κατά κόσμο *Σοφianoύ Χρυσσοτομίδα*) με κύριο υλικό τα κείμενά του στη στήλη «*Ελευθερα και απροκατάληπτα*» της «ΑΥΓΗΣ» — έκδοση του εκδ. οίκου ΘΕΜΕΛΙΟ.

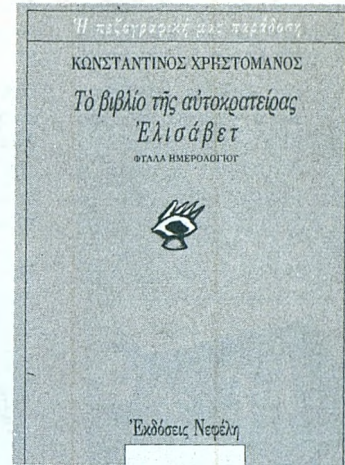
Εξάλλου, το *ΠΟΛΥΤΥΠΟ* ετοιμάζει ένα άλμπουμ με απάνθισμα των καλύτερων πολιτικών σκίτσων του *Αντρέα Πετρούλακη*, που, επίσης, δημοσιεύθηκαν στην «ΑΥΓΗ».

● Δεκέμβριος και ένας νέος εκδοτικός οίκος: «*Εκδόσεις Τέχνης*». Ο τίτλος του υποδηλώνει την ειδικότητά του. Πρώτη του έκδοση το βιβλίο του *Γιάννη Γιαννούκου* «*Τέχνη και εποχές*».

● Δεκέμβριος. Χειμώνας. Βροχερές μέρες και εν αναμονή των πρώτων τσουχτερών κρύων, αναζητούμε εναγωνίως αισθητικές απολαύσεις, ενώ, αργά τα βράδια, πληθαίνουν οι συντροφίες που συζητούν χαμηλόφωνα, με μια ευφράδεια στην οποία τα μάλα συμβάλλουν η νικωτική και το αλκοόλ. Υγειαινετε.

Η πεζογραφική μας παράδοση

ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΦΕΛΗ

Η *Πεζογραφική μας Παράδοση* είναι μία νέα σειρά βιβλίων των εκδόσεων ΝΕΦΕΛΗ, με κείμενα ελληνών συγγραφέων του 19ου και των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα. Τά περισσότερα από τά βιβλία αυτά δέν εκδίδονται θέβαια για πρώτη φορά στον τόπο μας.

Δική μας πρόθεση και φιλοδοξία είναι νά παρουσιάσουμε για πρώτη φορά, σέ μία τυποποιημένη και εύχρηστη σειρά, ένα πανόραμα της πεζογραφικής μας παράδοσης, χωρίς ουσιώδη κενά, παραλείψεις και φόρτο φιλολογικού σχολιασμού — μία έκδοση μέ παιδευτικό χαρακτήρα και προσυτή οικονομικά στίς νεώτερες, ιδιαίτερα, γενιές των ελληνών αναγνωστών.

Π. Καλλιγας, Έμ. Ροϊδης, Άγγ. Βλάχος, Ί. Πολυλάς, Δημ. Καμπούρογλου, Κ. Παλαμάς, Ψυχάρης, Μιχ. Μητσάκης, Άλ. Παπαδιαμάντης, Άλ. Μωραϊτίδης, Γ. Βίζυνης, Δ. Βικέλας, Κ. Χρηστομάνος, Άνδ. Καρκαδίτσας, Γ. Κονδυλάκης, Ζαχ. Παπαντωνίου και άλλοι περιλαμβάνονται στους συγγραφείς της Α' σειράς, πού θά κυκλοφορήσουν μέ τό σύνολο του έργου τους ή μέ μία έκτακτη άνθολόγηση. Παράλληλα ετοιμάζεται ή Β' σειρά πού θά περιλαμβάνει άπομνημονεύματα ελληνών συγγραφέων της ίδιας έποχής.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΡΩΤΟΙ ΤΟΜΟΙ

Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ
Τό βιβλίο της αυτοκρατείας Έλισάβετ
Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Φθινόπωρο
Π. ΚΑΛΛΙΓΑΣ
Θάνος Βλέκας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9, Άθήνα, Τηλ.: 360 77 44

Καπα

περιοδικό πολιτικής και
κοινωνικής παρέμβασης της Αριστεράς
κάθε 15 μέρες

Δυο συνέδρια για την προστασία της συντήρησης

του Δημήτρη Φιλιππίδη

Στέκομαι στην άκρη της λίμνης, απέναντι από την Καστοριά. Πρώι ακόμα και σε λίγο αρχίζουν πάλι να μιλούν οι εισηγητές του συνεδρίου με θέμα «Καστοριά: η λίμνη, η πόλη, τα μνημεία», οργανωμένο από το ΥΠ.ΠΟ (28-30 Σεπτ.). Στη διάρκεια του θα παρουσιαστούν πολλά και χορταστικά, με πλήθος σλαιντς. Για την ώρα, κοιτάζω απέ-

Παραδοσιακό «λαϊκό».

ναντι, την όμορφη πόλη να καθρεφτίζεται στα νερά. Από μακριά, σκέφτομαι, θα είναι πάντα ωραία η Καστοριά, ό,τι κι αν της κάνουν.

Δεν είναι λίγο να έχει κανένας τέτοιες παρήγορες σκέψεις στην Ελλάδα του '80. Ακούω έναν ελαφρό θόρυβο και σκύβω να δω: ένα βατράχι πήδηξε στο νερό, φοβισμένο από την παρουσία μου. Χάθηκε, σκέφτηκα πάλι, κάπως αφηρημένα. Και τότε πρόσεξα το χρώμα του νερού μπροστά μου, ένα έντονο πράσινο: μόνο μακριά έπαιρνε τις γνώριμες αποχρώσεις του ουρανού. Πράσινο πηχτό, μια σούπα που είχε βάψει την άκρη της ακτής, τα ύφαλα της δεμένης δίπλα βάρκας, ακόμα και την κοιλιά των κύκνων που αρμένιζαν.

Το ίδιο πράσινο ζουμί θυμήθηκα ότι υπήρχε στην παραλία της πόλης, χθες που μας πήγαν για ξενάγηση. Εκεί όμως συμπληρωμένο με τη δυσάρεστη μυρωδιά του υπόνομου. Κάπου κάπου ακουγόταν μια υδραντλία στα πρώτα σπίτια, κι αυτά που έβγαιναν έτρεχαν ελεύθερα στο δρόμο. Πέρασε μια αθόρυβη BMW, πιτσιλώντας μέσα στα βρωμόνερα. Λίγο παρακάτω έπαιζαν τα παιδιά ποδόσφαιρο. Πέρασε και δεύτερη BMW, θα μέτρησα αρκετές όση ώρα γυρίζαμε.

Εκεί όμως δεν πρόσεχα μόνο την άθλια κακομοιριά της λίμνης. Για να φτάσω ως εκεί χρειάστηκε να περάσω μέσα από γνώριμες γειτονιές της πόλης, πρώτα από το κέντρο της, την οδό Μητροπόλεως με τα μαγαζιά, και μετά να κατηφορίσω σαν σε κατάδυση, τυχαία μέσα στα στενά —χωρίς κανένα θόρυβο τριγύρω. Η «γραφική» Καστοριά, η άλλοτε αστραφτερή πόλη με τα πλούσια αρχοντικά (πόσες καμπάνιες για τη διάσωση τους!), σήμερα ένας σωρός μεγαλεία και κουρέλια, ανάκατα με δείγματα της μεταπολεμικής ανάπτυξης: πολυκατοι-

κίες και παλατάκια. Σε όλα αυτά έχουμε πια αποκτήσει ανοσία, δεν αφήνουμε να μας αγγίζουν προπάντων να διατηρήσουμε την ψυχική μας ηρεμία. Σε μια Ελλάδα ομοιόμορφα κατεστραμμένη δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια — αυτό είναι, τέρμα.

Από το ανοιχτό παράθυρο σε όροφο ακούγεται δυνατά μια τυπική κασέτα ροκ,

Οι πολυκατοικίες.

χωρίς να φαίνεται ποιος την ακούει. Προσπαθώ να τον φανταστώ: θα ανήκει στις παρέες που γυροφέρνουν τα παμπ του κέντρου. Με τι ασχολούνται, τι ενδιαφέροντα έχουν αυτά τα παιδιά, τι τους λέει αυτό το θέαμα γύρω τους; Απέναντι στο ανοιχτό παράθυρο ορθώνεται το περίφημο αρχοντικό Χ, ένα τετραόροφο. Είναι σε άθλια κατάσταση, που δεν τολμούν να μπουν μέσα ούτε οι υπάλληλοι του ΥΠ.ΠΟ για να εργαστούν. Κι αυτό έχει ανοιχτά παράθυρα, με κοτετσόσυρμα για τα περιστέρια. Μέσα του σαπίζουν κάτι θαυμάσιες τοιχογραφίες, θα μας πληροφορήσουν οι ειδικοί συντηρητές στο συνέδριο. Χαμηλά και πλάι του, μια μικρή εκκλησία της τουρκοκρατίας, πνιγμένη στην πρασινάδα (ο Δήμος πρόλαβε και καθάρισε μόνο μπροστά στο μουσείο). Είχε (άραγε, έχει ακόμα;) κάτι υπέροχα υπολείμματα παραστάσεων, επιγραφισμένα, καταλαβαίνετε, μόλις κρατούνται οι φουσκωμένοι σοβάδες: τι να κάνουμε;

Τι να κάνουμε, ψιθύριζαν οι ξεναγοί μας αναστενάζοντας στερεότυπα. Όλοι λυπούμαστε ειλικρινά, αγριεύουμε να τα βλέπεις όλα σε τέτοιο χάλι, τις βλακειές που έγιναν στο παρελθόν. Και να πρέπει να τα δείξεις στους ξένους συνέδρους, τι ντροπή... Πανομοιότυπη λιτανεία σε κάθε βυζαντινή εκκλησία που θα επισκεφθούμε: η ανερχόμενη υγρασία, η αποσάθρωση, η κακή αναστήλωση, η γυψοποίηση, τα ρήγματα... Στο φως του κεριού που κρατάει κάποιος κοντά στον τοίχο προφταίνεις να πιάσεις μια εκπληκτική λεπτομέρεια, όσο χρειάζεται να σκιστεί η καρδιά σου.

Έξω πάλι στο φως, η συζήτηση συνεχίζεται πάνω στην ιστορία του τόπου, οι αμφιερωτές αξιωματούχοι, τα χαμένα τοπωνύμια. Τα ακούς δίπλα στο συρματόπλεγμα που σε χωρίζει από την «αυλή» ενός δημο-

τικού σχολείου, ζήτημα αν χωράει καμιά οικοσαρία παιδιά, στον ακάλυπτο της πολυκατοικίας από πάνω. Τα παιδιά γυρίζουν και μας ρίχνουν ματιές από τα θρανία τους: η επόμενη γενιά που θα ζήσει μέσα στην πόλη, το μέλλον.

Ποιο μέλλον; Πάνω στην περιήγηση φτάνει συχνά στα αυτιά μας το χαμηλό γουρ-

Άποψη «γραφικής» γειτονιάς.

γουρητό από τις μηχανές στα ισόγεια των σπιτιών. Εκεί μέσα βρίσκονται κρυμμένοι οι γουναράδες, η οικονομική δύναμη της Καστοριάς: εργαστήριο κάτω, κατοικία πάνω. Λέξη δεν ακούστηκε για αυτούς στο συνέδριο, κι όμως, αυτοί κρατούν ακόμα τα παλιά σπίτια που δεν είναι βέβαια (ούτε ήταν ποτέ) μόνο «αρχοντικά» κι ας λένε οι σοφοί. Ποιος έκανε τον κόπο να τους δει από κοντά, όχι μόνο σαν οικονομικές μονάδες;

Πιο πέρα έβγαζα φωτογραφίες όταν πετάχτηκε μπροστά μου ένας, που από τα ρούχα του φαινόταν οικοδόμος. Αυτό φωτογραφίζεις; Αλήθεια σ' αρέσει; Ε λοιπόν, εγώ το έφτιαξα, να δεις πώς ήταν πριν. Εμείς την αγαπούσαμε την παράδοση, τα θέλουμε τα παραδοσιακά. Να, τώρα κάνω ένα άλλο σπίτι παρακάτω, έλα να το δεις. Το αρμολόγημα στην πέτρα είναι δική μου ιδέα, μόνος μου τη βρήκα.

Κρατιέμαι να μη μιλήσω και σε λίγο χάνεται βιαστικός. Πόσοι καθημερινά δουλεύουν έτσι μέσα στην Καστοριά, αβοήθητοι και απληροφόρητοι; Ανυποψίαστοι μπροστά στις φρικαλέες καταστροφές που κάνουν με τόση αθωότητα και αγνές προθέσεις; Και πόσοι ακόμα εφαρμόζουν σχέδια μηχανικών, εξίσου αθών σε τέτοια ζητήματα. Εκείνες μάλιστα τις μέρες σχολίαζαν στα διαλείμματα του συνεδρίου τα «περήφανα» λόγια ενός ντόπιου μηχανικού που δήλωσε ότι γκρέμισε το κηρυγμένο διατηρητέο για το ξαναχτίσει καλύτερο. Ή μήπως μας κορόιδευε; Δύσκολο να βγουν στο φως αυτά και πολλά άλλα που κυκλοφορούν για τοπικές επιτροπές και συμβούλια. Ακόμα πιο δύσκολα τα πράγματα για εκείνους που χρειάζεται να δουλέψουν μέσα στην πόλη και καθημερινά συναλλάσσονται μέσα στην κοινωνία της. Αυτοί δεν έχουν περιθώρια για γενναίες χειρονομίες.

‘Αλλωστε, και τι θα βγει με μια καταγγελία; Αύριο θα βγουν άλλοι δυο - τρεις ίσως χειρότεροι από τον σημερινό «εγκληματία».

Μιλούσαμε λοιπόν για το μέλλον. Να ‘μαστε, στα καθίσματα με τα ακουστικά της μετάφρασης (είπαμε, διεθνές συνέδριο), να παρακολουθούμε τόσες ωραίες εισηγήσεις για τα προβλήματα συντήρησης, για τις τεχνικές και τα υλικά με τα εξωτικά ονόματα, για τη δεοντολογία της προστασίας και τις σημερινές τάσεις διεθνώς και τις εμπειρίες από όλη την Ελλάδα. Ωραία όλα αυτά, έτσι όπως βρισκόμαστε μεταξύ μας, στην αίθουσα με τις λαβηγμένες κουρτίνες (συσκότιση ή για να μη βλέπουμε έξω). Είμαστε μια καλή παρέα, συνεννοούμαστε μεταξύ μας. Μιλάμε την ίδια γλώσσα και πολεμάμε για τη διάσωση της παράδοσης. Είναι τόσο ευ-

Άποψη από την πλατεία Ομονοίας.

χάριστο να ανήκεις σε μια ομάδα με τέτοια ομοιογένεια, να νιώθεις αυτή τη θαλπωρή της συντροφικότητας... Ένα ακόμα βατράχι πήδηξε μέσα στο πράσινο ζουμί.

Τι σύμπτωση, αλήθεια. Να, και άλλο συνέδριο μετά από ένα μήνα. Στην Αθήνα μας αυτή τη φορά, διεθνές κι αυτό. Οργανώμενο από το ελληνικό ICOMOS στο Εθν. Ίδρυμα Ερευνών με θέμα «Συντήρηση και προστασία λαϊκής και παραδοσιακής αρχιτεκτονικής». Κράτησε τρεις μέρες (5-7 Νοέμβρη) και διεκπεραίωσε περίπου 60 εισηγήσεις, χαμός δηλαδή. Η αίθουσα γεμάτη, συχνά ασφυκτικά. Ήταν τόσο ευχάριστο να ξανασυναντά κανείς, μέσα σε τόσο σύντομο διάστημα καινούργιους και παλιούς γνωστούς. Αλλά και πολλά από τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν τα ίδια που ακούστηκαν στην Καστοριά —ακόμα και οι μεταφραστές ήταν οι ίδιοι. Βέβαια εδώ η θεματική ήταν ευρύτερη, το αντικείμενο αχανές, κι αυτό κάπως επηρέαζε την ατμόσφαιρα. Το ότι είμασταν στην καρδιά της αδιάφορης Αθήνας και πιάναμε τόσο γενικά ζητήματα πάνω σε μια πελώρια «ατζέντα» σε στερούσε από τη συναισθηματική φόρτιση που είχες στην Καστοριά. Το μόνο που απόμεινε να χαζεύεις ήταν το ιερατείο του ‘Α-ξιον Εστί», που σε διπλανή αίθουσα έπινε στα όρθια τα ούζα του, παρέα με τους γραφικούς τσολιάδες. Με το να είναι μάλιστα ανοιχτή η συμμετοχή σε όποιον ήθελε να μιλήσει (στην Καστοριά δεν ήταν), στάθηκε αδύνατο να αποφύγουμε και κάποιες «γραφικές νότες» από «ασχέτους».

Ασχέτους είπατε; Το πρόβλημα, ομολογώ με βασάνισε αρκετά. ‘Αρχισα πάλι να σκέφτομαι τα ίδια: να ‘μαστε ξανά, η ίδια παρέα πάνω-κάτω στην πλειοψηφία μας άνθρωποι των υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ και... συνεργαζόμενοι (ελεύθεροι επαγγελματίες ή «θεωρητικοί - πανεπιστημιακοί» που έχουν

πάρε-δώσε με τέτοιες ιστορίες). Με εγγυημένη ιδεολογική καθαρότητα ως προς την προστασία, με δηλωμένη την αφοσίωση στον αγώνα. Συζητάμε πολιτισμένα μεταξύ μας, με δεδομένη την αποδοχή του ενός από τον άλλο. Πουθενά δεν υπάρχει «σύγκρουση», έστω και για δείγμα. Με ποιον να τα βάλουμε; Δεν υπάρχει κανένας επίσημος από κάτω, ούτε καν κάποιο ανώτερο στέλεχος (τι να βγάλουν οι άνθρωποι από ένα τέτοιο συνέδριο;). Ακόμα και οι «άσχετοι», που δεν ανήκουν στο κλαμπ, μας δημιουργούν ένα ευχάριστο αίσθημα ευφορίας με τις αφέλειές τους. Γνωρίζουμε απέξω και ανακατωτά τις διάφορες «Χάρτες» και τις σχολιάζουμε νηφάλια, μέσα σε μια πολιτισμένη ατμόσφαιρα.

Μα τότε προς τι το συνέδριο; Τον τελευ-

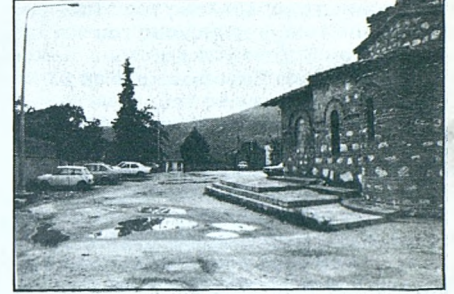
Το σύγχρονο κτίριο της Νομαρχίας.

ταίο καιρό γίνονται όλο και πιο πυκνά τέτοια συνέδρια, εκεί που πριν έβλεπες μόνο συνέδρια συλλόγων. Ίσως τότε να εκτονώνονταν πάνω σε θέματα καυτά, σε κρίσιμες καταστάσεις που ηλεκτρίζαν τον κόσμο και έτρεχαν να ακούσουν μερικούς πύρινους λόγους και να βγάλουν μετά ένα ψήφισμα. Τώρα, τι ψήφισμα να βγάλεις; ‘Αραγε χάθηκαν τα θέματα ή τόσο πολύ ωριμάσαμε πολιτισμικά, ώστε να στήνουμε «επιστημονικά» συνέδρια χαμένα στους αιθέρες της πούρας θεωρίας, της τεχνολογίας και των αγαθών προθέσεων; Ή, πιο ρεαλιστικά, μήπως μυριστήκαμε ότι τέτοιες μορφές συλλογικής αλληλοενημέρωσης και προβολής δεν πρόκειται να ξεπεράσουν ποτέ τα συντεχνιακά όρια του «κλάδου» της προστασίας —και ότι τα πράγματα κρίνονται «κάπου αλλού»;

Ναι, κλάδος, ας το παραδεχτούμε κάποτε, δεν βλάπτει. Πάει εκείνη η εποχή που κάποιον τρελό κι αλλοπαρμένιο έπαιρναν τα βουνά μαζεύοντας υλικό για πράγματα ξεχασμένα. Πέρασε πολύ νερό κάτω από το γεφύρι: τώρα είναι όλα αυτά της μόδας, σιγά σιγά γέμισε ο κόσμος ερασιτέχνες και εξειδικευμένους διατηρητές, δημιουργήθηκαν «οργανικές θέσεις» στα υπουργεία, μπήκε μπροστά ολόκληρος μηχανισμός. Σε υπηρεσίες, οργανισμούς και ιδρύματα, στο κέντρο ή στην περιφέρεια, υπάρχουν σήμερα κάμποσοι (αλήθεια, ξέρει κανένας τον αριθμό;), που τραβούν μισθό για να παίξουν ακριβώς αυτό το ρόλο. Αυγάτισαν οι υπηρεσίες, αυγάτισαν και οι απ’ έξω που έκαναν την προστασία επάγγελμα, με μόνη την εμπειρία του γιαπιού (μήπως στήθηκαν ποτέ εδώ μεταπτυχιακά ή έστω, σεμινάρια εξειδίκευσης; Όχι βέβαια). Έχω ανάγκη να πιστεύω ότι υπάρχουν ακόμα πολλοί ήρωες κρυμμένοι μέσα στον κλάδο: μόνο που δεν πολυπατάνε σε τέτοια συνέδρια. Τι πο-

σοστό άραγε στο σύνολο; Οι ιστορίες τους πότε πότε κυκλοφορούν, έστω λίγο φουσκωμένες από στόμα σε στόμα, για άνισες μάχες με τους αδίστακτους και τους πονηρούς καταφερτζήδες των πολιτικών μέσων. Και απορούσα: μα αυτούς δεν θα έπρεπε να σκεφτούμε πρώτα πώς να τους ενισχύσουμε υλικά και ηθικά, πώς θα πυκνώσουμε τις τάξεις τους και πώς θα προετοιμάσουμε το «μέλλον τους» και «μας»;

Είναι να μη ρωτάς τι σκοπό εξυπηρετούν αυτά τα συνέδρια; Μα ασφαλώς να δείξουν το έργο των υπηρεσιών ή των ιδιωτών, κάτι σαν «έκθετη πεπραγμένων» (αυτό είμαστε, να το έργο μας). Μα ασφαλώς να δοθεί η ευκαιρία σε κάποιους αστέρες να λάμψουν (γι’ αυτό υπάρχουν άλλωστε). Και μετά, τίποτε άλλο; Και ποιος θα κάνει τον απολογι-

Πάρκινγκ και μπάσκετ στην Κουμπελιδίκη.

σμό, ποιος θα τραβήξει τη γραμμή για να βγάλει το τελικό άθροισμα; Από ποιον θα μάθουμε αν πάμε καλά ή όχι, τι ακριβώς χρειάζεται να γίνει, από *εμάς* πρώτα (όχι άλλη θρηνωδία για τη δομή του συστήματος ή ότι για όλα φταίνε οι άλλοι). Μπα, τίποτα δεν θα διατάρασσε τη μακαριότητα του κλάδου: τίποτα δεν μπορούσε να κλονίσει την αυτοπεποίθησή μας και τη βεβαιότητα ότι επιτελούμε θεάρεστο έργο.

Και αυτό φαινόταν καθαρά στις εισηγήσεις, ακόμα και στις επίσημες συζητήσεις. Από όσο ξέρω μια-δυο φορές ακούστηκαν συγκεκριμένες καταγγελίες χωρίς συνέχεια όμως. Σα να μην αφορούσαν κανένα εκεί μέσα αυτές οι υποθέσεις, σα να μην είχε ακουστεί τίποτα. Αυτό είναι το ανησυχαστικό. Τόσο γρήγορα λοιπόν μήκαμε στη φάση της θεσμοθετημένης ρουτίνας;

Το περίεργο είναι ότι εκεί στα διαλείμματα, στα όρθια με τους καφέδες, άκουγες πότε πότε λαχταριστές, ζωντανές ιστορίες που έδειχναν ότι κάτι τρέχει, κάτι βράζει, κάποιοι πολεμούν ακόμα στο Βασίλειο της Προστασίας - Συντήρησης. Ιστορίες που τις έζησαν άνθρωποι από κοντά ή τις υποστήκανε. Και εκεί είναι η διαφορά: ανεπίσημα και εμπιστευτικά τα πραγματικά γεγονότα ακριβώς όπως έγιναν, αυτά που δίνουν τη σωστή εικόνα: επίσημα και δημόσια τα κατάλληλα επεξεργασμένα και συσκευασμένα «επιστημονικά» (ο θεός να την κάνει αυτή «επιστήμη»).

Ποιος άραγε κοινωνικός κώδικας ορίζει τους κανόνες του παιχνιδιού, και πώς αναπαράγονται μέσα στην ομάδα, έστω μέσα στον «κλάδο»; Τώρα που μάθαμε πια πώς οργανώνονται τα συνέδρια, καιρός δεν είναι να ξυπνήσουμε και να ασχοληθούμε με το περιεχόμενό τους κάποτε, πριν το... 1992; □

Το Βυζάντιο αναβιώνει στη Βενετία

της Ελένης Καραντζόλα

Δημοσιεύουμε σήμερα στοιχεία που συνθέτουν μια «καφκική» ιστορία με πρωταγωνιστές κρατικά όργανα και πρόσωπα, που ενώ σκοπός τους έπρεπε να είναι η περιφρούρηση της λειτουργίας ερευνητικών κέντρων, και στην πράξη απεργάζονται τη διάλυσή τους.

Ο λόγος για τα οικονομικά «σκάνδαλα», που, σύμφωνα με κύκλους του ΥΠΕΞ έγιναν από τους υπεύθυνους του Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών κατά τα 37 χρόνια της λειτουργίας του.

Αν και από επίσημα χείλη —αλλά ανεπίσημως— λέγεται ότι «το μέγεθος των σκανδάλων είναι τέτοιο που θα αποστομώσει και τον πιο ένθερμο υποστηρικτή του Ινστιτούτου», οι καταγγελίες είναι ανεπιβεβαίωτες ως τώρα από τα αρμόδια για το σκοπό αυτό όργανα της πολιτείας.

Αντίθετα βασίζονται σε άτυπες, παράτυπες, ή και παράνομες ελεγκτικές διαδικασίες: τις πρόχειρες παρατηρήσεις του πρόξενου στη Βενετία κ. Νίκου Βαμβουνάκη, τον αστραπιαίο έλεγχο του τότε πρέσβη στη Ρώμη κ. Χρήστου Στρεμμένου (μέρος του περιεχομένου του διέρρευσε στο «Καλάμι» φ. 3 της 26.9.1986), το «άκυρο» —αλλά ουσιαστικό για το ΥΠΕΞ— πόρισμα του ιδιώτη κ. Θωμόπουλου (τμήμα του διέρρευσε στο «Ποντίκι» (φ. 439 της 23.10.1987) και τέλος κάποιες αγνώστου περιχομένου —αλλά και άνευ σημασίας— επιστολές μελών της ελληνικής κοινότητας της Βενετίας. Συγκεκριμένα:

● Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι πρώτες κατηγορίες διατυπώθηκαν στα μέσα του περασμένου χρόνου από τον κ. Ν. Βαμβουνάκη. Ο 35χρονος διπλωμάτης, πρόεδρος της Διαχειριστικής Επιτροπής (Δ.Ε.) του Ινστιτούτου, από το 1983, λίγους μήνες πριν την εκλογή και το διορισμό του νέου διευθυντή «αναβάθμιζε» το ρόλο της επιτροπής, που επί τρία χρόνια τον είχε περιορίσει στη συζήτηση για και μόνη φορά το χρόνο του προϋπολογισμού για το Ινστιτούτο και την κοινότητα.

Όπως προκύπτει από τα επίσημα πρακτικά των συνεδριάσεων Δ.Ε. και Εποπτικής Επιτροπής (Ε.Ε.) ο κ. Βαμβουνάκης χρησιμοποιούσε τις συχνές συνεδριάσεις ως ευκαιρία για να ζητά με αλλεπάλληλα πιεστικά έγγραφα από τον διευθύνοντα του Ινστιτούτου κ. Σωτήρη Μεσήνη, διάφορες πληροφορίες για να ασκήσει «διαχειριστικό έλεγχο» (αναδρομικά μάλιστα, κάποτε και για ολόκληρη τριακονταετία). Επιπλέον, ανέθεσε σε επιτροπές, αποτελούμενες από άτομα ελάχιστα αρμόδια, την απογραφή των βιβλίων και των εικόνων του Ινστιτούτου, με αποτέλεσμα να παρακωλύει την απόρροη επιστημονική λειτουργία του Ιδρύματος.

Η Ε.Ε. όταν ενημερώθηκε για τις ενέργειές του, του επισήμανε εγγράφως (συν. 200/3.9.1986) ότι τα μέλη της Δ.Ε. «είναι οι ελεγχόμενοι και γι' αυτό ακριβώς δεν μπο-

ρούν να είναι και ελεγχοντες» (σ.σ. τα πρακτικά συνοπογράφει και ο τότε εκπρόσωπος του ΥΠΕΞ, στην Ε.Ε. κ. Χρυσόσπαθης).

Εντούτοις οι έλεγχοι όχι μόνο δεν διακόπηκαν αλλά συνεχίστηκαν εντονότερα (μνημόνιο του κ. Βαμβουνάκη στις) και σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες ακόμα κι αυτή τη στιγμή, ο κ. Βαμβουνάκης —στον οποίο έχουν περιέλθει όλα τα έγγραφα του Ινστιτούτου— ψάχνει ακατάπαυστα για «πειστήρια του εγκλήματος».

● Ο έλεγχος των παράτυπων κατηγοριών του προξένου έγινε από τον αναρμόδιο πρέσβη στη Ρώμη κ. Χ. Στρεμμένο, στα τέλη Αυγούστου - αρχές Σεπτεμβρίου. Ο κ. Στρεμμένος πήγε στη Βενετία συνοδευόμενος από ένα διοικητικό υπάλληλο της πρεσβείας, τον κ. Γεώργιο Ζούβια, στον οποίο και έδωσε αυθαίρετα την εντολή να διενεργήσει οικονομικό έλεγχο για το διάστημα 1983-1985 (σ.σ. το '83 είχε γίνει ο νόμιμος προβλεπόμενος διαχειριστικός έλεγχος για τα έτη 1977-1982 από τον αρμόδιο διευθυντή του υπουργείου Πολιτισμού, κ. Γεώργιο Θηβαίο).

Το αποτέλεσμα της ολιγοήμερης επίσκεψης ήταν το τηλεγράφημα Στρεμμένου της 11.9.1986, που στην ουσία συνοψίζει τις βασικές κατηγορίες του κ. Βαμβουνάκη (με το περιεχόμενό του θα ασχοληθούμε αργότερα). Ιδιαίτερα ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι, παρ' όλο που το τηλεγράφημα ήταν **κρυπτογραφημένο** και είχε μοναδικούς αποδέκτες το γραφείο του υπουργού Εξωτερικών και την Α9 Διεύθυνση Μορφωτικών Σχέσεων, μέρος του περιεχομένου του —15 περίπου μέρες μετά την αποστολή του— διέρρευσε στο «Καλάμι» (φ. 3 26.9.1986) συνοδευόμενο από φωτογραφία του κ. Στρεμμένου και κακόβουλα σχόλια του ανώνυμου συντάκτη.

Μετά από έντονες αντιδράσεις της Ε.Ε. ο κ. Χρυσόσπαθης με έγγραφό του προς τον πρέσβη της Ρώμης ζήτησε να μάθει πώς έφτασε το απόρρητο τηλεγράφημα στο σατιρικό έντυπο. Δεν έλαβε ποτέ καμιά απάντηση.

● Με βάση το τηλεγράφημα, ο υπουργός Εξωτερικών ανέθεσε τον διαχειριστικό έλεγχο του Ινστιτούτου όχι σε κάποιο αρμόδιο κρατικό όργανο —όπως ήταν αναμενόμενο— αλλά στο συνταξιούχο πάρεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου κ. Θωμόπουλο.

Η Ε.Ε., αμέσως μετά τις πρώτες καταγγελίες Βαμβουνάκη, απαίτησε να γίνει οικονομικός και διοικητικός έλεγχος στο Ινστιτούτο, από αρμόδιο διευθυντή Γενικής Επιθεώρησης του υπουργείου ή από αρμόδιο υπάλληλο των οικονομικών υπηρεσιών.

Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες ο τότε επιθεωρητής δημοσίου κ. Λεωνίδας Μαυρομυχάλης, δεν απεστάλη μετά από ισχυρή αντίδραση του προξένου (σ.σ. ο επιθεωρητής του ΥΠΕΞ θα ήλεγχε και το προξενείο).

Από την άλλη μεριά το συναρμόδιο υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων συναισθανόμενο κάποια στιγμή τις ευθύνες του για τις εξελίξεις, πρότεινε με έγγραφό του στις 22.5.1987 να συγκροτηθεί κοινή εξεταστική Επιτροπή. Όρισε μάλιστα εκπρόσωπό του τον κ. Παναγιώτη Τόγια, διευθυντή Δ.Ε.Φ.Ε.Σ. του υπ. Παιδείας. Το έγγραφο —όπως και πολλά άλλα— αγνοήθηκε από το ΥΠΕΞ.

Η αποστολή του κ. Θωμόπουλου κρατήθηκε μυστική και δεν ανακοινώθηκε ούτε στην αρμόδια Ε.Ε. ούτε στο Ελεγκτικό Συνέδριο που, όταν το πληροφορήθηκε, διαμαρτυρήθηκε έντονα με έγγραφο του προέδρου του στο ΥΠΕΞ (κι αυτό το έγγραφο αγνοήθηκε). Λέγεται μάλιστα ότι το ταξίδι αυτό στοίχισε στο Ελληνικό Δημόσιο 800.000 δρχ. (από τα απόρρητα κονδύλια του Προξενείου), όσο δηλαδή η υποτροφία ενός υπότροφου του Ινστιτούτου για 13 περίπου μήνες και όσο ολόκληρο το περσινό κονδύλι του προϋπολογισμού του για αγορές βιβλίων.

Νομικοί κύκλοι, πάντως, επισημαίνουν ότι κανείς υπουργός δεν έχει δικαίωμα να αναθέτει δημόσιους ελέγχους σε ιδιώτες (με μόνη αιτιολογία ότι είναι «άνθρωποι της απολύτου εμπιστοσύνης του») γιατί είναι προφανές σε τι είδους αυθαιρεσίες μπορεί να οδηγήσει αυτή η πρακτική. Επιπλέον, άνθρωποι που γνωρίζουν καλά τις επιδόσεις του κ. Θωμόπουλου, υποστηρίζουν ότι η επιλογή του προσώπου δεν είναι καθόλου τυχαία.

Γεγονός παραμένει ότι το πόρισμα, παρ' όλο που δεν μπορεί να γίνει δεκτό από κανένα δικαστήριο, ούτε να έχει ποινικές ή πειθαρχικές συνέπειες, προσέφερε το έδαφος να «τιμωρηθεί» ο γραμματέας του Ινστιτούτου κ. Μεσσήνης, με την επαπειλούμενη απόλυσή του —χωρίς μάλιστα σύνταξη— ή τον εξαναγκασμό του σε παραιτήση.

● Αλλά και η πρόσφατη αποστολή στη Βενετία δύο ανώτατων δημοσίων υπαλλήλων, των Συμβούλων της Επικρατείας κ.κ. Γ. Κοσμά που ήδη επέστρεφε από τη Βενετία, και Χ. Μακρίδη, που επρόκειτο να αναχωρήσει αυτές τις μέρες, δεν λύνει το πρόβλημα: Οι κ.κ. σύμβουλοι, πρόσωπα κατά τα άλλα ευυπόληπτα και έγκυρα, είναι κι αυτοί το ίδιο αναρμόδια να διενεργήσουν οποιονδήποτε διαχειριστικό έλεγχο.

Έτσι: Από τον αναρμόδιο κ. Βαμβουνάκη, στον αναρμόδιο κ. Στρεμμένο κι από κει στον αναρμόδιο κ. Θωμόπουλο για να καταληφθούν στους αναρμόδιους Συμβούλους της Επικρατείας και πάντως να κρατηθούν μακριά οι μόνοι αρμόδιοι σύμφωνα και με την πρόσφατη υποβληθείσα γνωμάτευση για το ζήτημα του νομικού συμβούλου του ΥΠΕΞ κ. Τριανταφύλλου.

ΤΟ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΡΕΜΜΕΝΟΥ

Εκτός όμως από τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, και το ίδιο το περιεχόμενο των καταγγελιών είναι αποκαλυπτικό αν όχι το θέμα ίσως για τους συντάκτες τους. Δημοσιεύουμε σήμερα τις καταγγελίες που διατύπωσε ο κ. Στρεμμένος με τον υπ. αρ. φ. 425/2286 της 11.9.1986 κι επιλεκτικά αναφέρουμε σκόπιμες αποκρύψεις, διογκώσεις, παραποιήσεις που περιέχουν.

Από το έγγραφο πάντως προκύπτει ότι στόχος του ελέγχου του κ. πρέσβη, δεν ήταν —όπως ισχυρίστηκε— οι οικονομικές χρήσεις των ετών 1983-'85, αλλά ένας αναδρομικός οικονομικός έλεγχος του Ινστιτούτου από την αρχή της λειτουργίας του ως σήμερα, παρακάμπτοντας τους επίση-

μους και νόμιμους ελέγχους που κατά καιρούς έχουν γίνει.

Παράλληλος λογαριασμός

«Υπαρξη παράλληλου λογαριασμού Ινστιτούτου 50.000.000 λιρετών, όνομα τῶς διευθυντού κ. Μανούσκα, οποία πρόξενος Βενετίας εκ συμπτώσεως ανεύρε πρόσφατα, χωρίς, καθ' ὅλη τη διάρκεια της μέχρι τώρα τριετούς υπηρεσίας του να έχει με οποιονδήποτε τρόπο ενημερωθεί σχετικά από διευθύνοντα (= Σ. Μεσσήνη), ο οποίος και μόνος, πλην κ. Μανούσκα, έχει δικαίωμα χειρίσμου. Εκ των υστέρων διαπιστωμένη χρήση λογαριασμού αυτού παράλληλως προς κανονικό λογαριασμό Ινστιτούτου χωρίς γνώση υπόλοιπης Διαχειριστικής Επιτροπής. Διευθύνων δεν είναι, όπως νομίζω τουλάχιστον, θέση επεξηγήσει επαρκώς».

— Πρόκειται για το λογαριασμό που ανοιχτηκε το 1972 και περιελάμβανε επιχορηγήσεις του υπουργείου Πολιτισμού για ανακαινίσεις κτιρίων, από το κονδύλι των Δημοσίων Δαπανών.

— Σύμφωνα με τον αρμόδιο διευθυντή του υπ. Πολιτισμού κ. Γ. Θηβαίο «από τη φύση του είναι ξεχωριστό και αυτοτελές πρόγραμμα και οι πιστώσεις του ποτέ δεν περιλαμβάνονταν στους τακτικούς προϋπολογισμούς των επιδοτούμενων ιδρυμάτων» (σ.σ. τα χρήματα αυτά έχουν το προνόμιο να διατηρούνται και την επόμενη οικονομική χρονιά).

— Σύμφωνα πάλι με τον κ. Θηβαίο «στις περιπτώσεις αυτές διορίζεται πάντα ένας δημόσιος υπόλογος. Στην περίπτωση του κ. Μανούσκα ο σχετικός τραπεζικός λογαριασμός ανέγραφε δίπλα στο όνομά του την ένδειξη: *Instituto Ellenico Restauri* (Ανακαινίσεις), ένδειξη που σημαίνει ότι ο λογαριασμός εκκινείτο μόνο γι' αυτόν το σκοπό».

— Επίσης για όλες τις εργασίες υπάρχουν συνταγμένα νομίμως λεπτομερή πρακτικά και πλήρης απολογισμός, με όλα τα δικαιολογητικά εγκεκριμένα και από την Ε.Ε. και από το ΥΠΠΟ, με μνεία όλων των ποσών των λογαριασμών, των καταθέσεων κλπ.... Δεν υπάρχει η παραμικρή παρατυπία».

— Μετά την αποχώρηση του κ. Μανούσκα το 1982 κι επειδή δεν είχε οριστεί ακόμα ο διάδοχός του, ο λογαριασμός παρέμεινε ανοιχτός και αδιακίνητος, με εξουσιοδότηση στο νόμιμο αναπληρωτή του κ. Μεσσήνη να τον διακινεί, μόνο όταν λάβει εντολή από το αρμόδιο υπουργείο.

— Μετά την αποχώρηση του κ. Μανούσκα έγινε χρήση του λογαριασμού μόνο σε δύο περιπτώσεις: α) ανάληψη ποσού των 23.985.000 λιρετών για την εγκατάσταση θερμανσέως στο ναό του Αγίου Γεωργίου. ο προϋπολογισμός του οποίου είχε εγκριθεί από τη Δ.Ε. και β) ανάληψη 16.000.000 λιρ. περίπου, για πληρωμές φόρων στο Ιταλικό Δημόσιο, επειδή ήταν εξαντλημένο το σχετικό τρέχον κονδύλι του προϋπολογισμού. Το ποσό ξανακατατέθηκε.

— Οι αποδείξεις της Τράπεζας από τις οποίες προκύπτει η κίνηση του σχετικού λογαριασμού καθώς και τα παραστατικά στοιχεία της κάθε δαπάνης βρίσκονται αυτή τη στιγμή στα χέρια του κ. Βαμβουνάκη.

Ενοικιάσεις ακινήτων

«Ενοικίαση διαμερισμάτων και καταστημάτων κυριότητος Ινστιτούτου αντί χαριστικών μισθωμάτων και ουσιαστική απώλεια, κατόπιν χρησιμοποίησης, που επέτρεψε αμελής επίστασις, μεγάλων οικοπέδων τρόπο ώστε διαχείριση ακινήτων αυτής περιουσίας Ελληνικού Δημοσίου πρόξενος αδυνατεί εγκρίνει χωρίς δημιουργία κακίστων εντυπώσεων, αλλά και, όπως προαναφέρω, ανάληψη βαρυτάτης προσωπικής ευθύνης».

«Η έκθεση είναι αντιφατική και γεμάτη αδικαιολόγητες ανακρίβειες. Ο κ. Πρόξενος με υπερβολική αυστηρότητα, που ξεκινά από πνεύμα ξαφνικής καχυποψίας εναντίον ολόκληρου του παρελθόντος ενός Ινστιτούτου που στάθηκε εξαιρετικά παραγωγικό και αντάξιο του προορισμού του, συμπεριφέρεται με πνεύμα αδικαιολόγητα εχθρικό προς τα πρόσωπα που με αφοσίωση και ξεπερνώντας όλες τις δυσκολίες το υπηρέτησαν πολύ πριν εμφανισθεί ο ίδιος στη Βενετία, όταν τα κατηγορεί για ατασθαλίες και παντός είδους ζημιές του δημοσίου οι οποίες παραμένουν αναπόδραστες και οι οποίες σε καμιά περίπτωση δεν θα μπορούσαν να αποδοθούν, εάν υπήρχαν, σε δόλο ή ιδιοτέλεια. Επομένως επεβάλλετο χαρισμός τελείως διαφορετικός, σπέναντι ιδίως ανθρώπων σεβαστών όπως ο κ. Μανούσκα».

Αντίθετα με περίεργο ζήλο επεδόθη ξαφνικό ο κ. Πρόξενος σε ελέγχους για τους οποίους είναι απaráσκευος —ομοολογεί ότι δεν ξέρει τι είναι «Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων»— και έσπευσε χωρίς να έχει οριστικά αποτελέσματα των προηγουμένων ελέγχων, οι οποίοι γίνονται χωρίς μέθοδο, να ανακινώσει γενικά συμπεράσματα ώστε να δημιουργήσει στον κ. Πρέσβη της Ρώμης ψευδείς εντυπώσεις, οι οποίες περιέργως έφθασαν με ζωδιαία μορφή σε εβδομαδιαίο σατιρικό έντυπο. Έτσι με έλλειψη κάθε συναισθήματος ευθύνης προσπάθησε να υποβαθμίσει, για λόγους τους οποίους μόνον ο ίδιος γνωρίζει, την ηθική και επιστημονική αξιοπιστία του Ινστιτούτου.

Επομένως επιείκει σοβαρός και υπεύθυνος έλεγχος από την Κεντρική Υπηρεσία, τόσον οικονομικός όσο και διοικητικός, τον οποίο είχε ζητήσει η Εποπτική Επιτροπή από τον κ. Υπουργό από 4ης/9/86, ώστε να τεθεί τέρμα στη δυσφήμιση του μόνου ελληνικού πολιτιστικού Ιδρύματος του εξωτερικού που έχει τύχη της διεθνούς αναγνωρίσεως».

ΔΗΛΩΣΗ του ΜΑΝΩΛΗ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ, Προέδρου της Ε.Ε., στη συνεδρίαση της 22.10.1986.

— Όλες οι κατοικίες ιδιοκτησίας του Ινστιτούτου υπόκεινται σε ενοικιοστάσιο.

— «Χαριστικό» μισθωμα έχει μόνο ο κ. Μεσσήνης ως μέλος της ελληνικής κοινότητας της Βενετίας και ως υπάλληλος επί 30 χρόνια του Ινστιτούτου.

— Το μοναδικό οικόπεδο που έχει στην ιδιοκτησία του το Ινστιτούτο είναι το αγρόκτημα έξω από την Πάντοβα, έκτασης 16 στρεμμάτων. Το οικόπεδο είχε εκμισθωθεί στο σημερινό ενοικιαστή πριν δωρηθεί η περιουσία της Κοινότητας στο Ινστιτούτο αντί ευτελούς, αλλά ελεγχόμενου ως τώρα μισθώματος. (Σύμφωνα με νομικούς κύκλους δεν δημιουργείται χρησιμότητα σε ακίνητα που εκμισθώνονται, αφού ο μισθωτής, με την καταβολή του μισθώματος, αναγνωρίζει την κυριότητα του ιδιοκτήτη).

— Σύμφωνα με πολλούς πανεπιστημιακούς ένας δημόσιος οργανισμός, και πολύ περισσότερο, ένα ερευνητικό ίδρυμα, δεν μπορεί να λειτουργήσει ως επιχείρηση εκμετάλλευσης και αξιοποίησης ακινήτων (Πρόσφατα ο κ. Τρίτης κατήγγειλε ότι η τεράστια ακίνητη περιουσία του Πανεπιστημίου Αθηνών δεν έχει αξιοποιηθεί και δεν αποφέρει ούτε κλάσμα των όσων μπορούσε να αναφέρει).

— Γιατί επί 4 χρόνια ο κ. Βαμβουνάκης ως πρόεδρος της Δ.Ε. δεν έκανε καμιά ενέργεια για την καλύτερη αξιοποίηση της περιουσίας κι ενώ όλα τα βάρη είχαν πέσει στον κ. Μεσσήνη; (σ.σ. ο τελευταίος εκτέλούσε συγχρόνως χρέη διευθυντή, γραμ-

ματέα, διαχειριστή και γραμματέα της Δ.Ε.).

Ανάθεση έργων συντήρησης

«Ανάθεση έργων συντήρησης ακινήτου περιουσίας του Ινστιτούτου σχεδόν πάντοτε στην αυτή εταιρεία, χωρίς κατά κανόνα προκήρυξη μειοδοτικών διαγωνισμών. Συχνότατη υπέρβαση προβλεπόμενης δαπάνης και έκδοση αποδείξεων συνήθως ελλειπών, οποίες κατά ιταλικό τουλάχιστον νόμο, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως νόμιμα δικαιολογητικά. Μια τουλάχιστον περίπτωση διαπιστώθη (sic) κάλυψη υπερβάσεως εις το διπλάσιο αρχικής δαπάνης —που είχε μάλιστα εγκριθεί μετά μειοδοτικό διαγωνισμό— από παράλληλο λογαριασμό κ. Μανούσκα. Σημειώσω ότι έργα συντήρησης μεγάλης ακινήτου περιουσίας του Ινστιτούτου είναι συνεχή και σχετική δαπάνη υψηλή».

— Η εταιρεία Marescalchi, που υπονοείται, ανελάμβανε κυρίως έργα συντήρησης μικρής κλίμακας, που πληρώνονταν από τον τρέχοντα προϋπολογισμό. Την ποιότητα καθώς και τις τιμές τους ήλεγχε ο ανεξάρτητος Ιταλός μηχανικός του Ινστιτούτου κ. V. Passaro.

— Σύμφωνα με τον κ. Θηβαίο «σε κάθε μεγάλη επισκευή συνεκροτείτο από το υπουργείο Πολιτισμού νόμιμη τριμελής επιτροπή (από μηχανικό του υπουργείου, το διευθυντή του Ινστιτούτου και τον πρόξενο ως πρόεδρο) που έκανε τις αναθέσεις του έργου με κανονισμούς μειοδοτικούς διαγωνισμούς και ενεργούσε τις πληρωμές. Στο τέλος, τα έργα ελέγχονταν από αρμόδιο μηχανικό του υπουργείου και παραλαμβάνονταν».

— «Κάλυψη υπερβάσεως αρχικής δαπάνης» έγινε μόνο στο οίκημα Castello 3423 —το τελευταίο από τα 14 μεγάλα ανακαινιστικά έργα που έγιναν στο Ινστιτούτο από το 1972 ως το 1979 υπό τη διεύθυνση του κ. Μανούσκα— και ξαναεγκρίθηκε από τη Δ.Ε., την Ε.Ε., το ΥΠΠΟ και το ΥΠΕΞ. (Να σημειωθεί ότι υπέρβαση προβλεπόμενης δαπάνης μπορεί να γίνει γιατί τα κτίρια στην υγρή Βενετία παρουσιάζουν σχεδόν πάντα απρόβλεπτες και αφάνειες φθορές, και λόγω πληθωρισμού).

— Το μόνο ανακαινιστικό έργο που έγινε μετά το 1982 ήταν —όπως είπαμε πριν— η θέρμανση στον Άγιο Ανδρέα, μετά από προφορική συνεννόηση του κ. Μεσσήνη με το ΥΠΠΟ.

Έκδοση εισιτηρίων μουσείου

«Έκδοση εισιτηρίων Μουσείου Βυζαντινών Εικόνων χωρίς τηρηση στελεχών, με αποτέλεσμα πλήρη αδυναμία ελέγχου εισόδου αυτού».

— Μέχρι το 1982, ο αριθμός των εισιτηρίων αναγράφεται στις δημοσιευμένες στα «Θησαυρίσματα» ετήσιες εκθέσεις των πεπραγμένων του Ινστιτούτου.

— Μετά το 1982, τα στελέχη φυλάσσονταν για 3 μήνες και στη συνέχεια πετιόντουσαν.

— Η τιμή του εισιτηρίου του Μουσείου είναι σήμερα 2.000 λιρέτες, δηλαδή 200 δρχ.

Η τελευταία κατηγορία του κ. Στρεμμένου αφορά την απώλεια βιβλίων. Στο θέμα αυτό, καθώς και στις καταγγελίες για απώλεια εικόνων μαζί με δευτερεύουσες καταγγελίες του κ. Βαμβουνάκη, θα επανέλθουμε στο επόμενο τεύχος. Πάντως το θέμα τίθεται και πρέπει ν' ακουστεί ο αντίλογος από όλες τις πλευρές.

Στο κείμενό μας του προηγούμενου τεύχους πρέπει να γίνει μια διόρθωση: το ποσόν που ενέκρινε αλλά δεν κατέβαλε ακόμη, η Διαχειριστική Επιτροπή στον κ. Γ. Σιδερά δεν είναι, όπως γράφτηκε 6.000.000 δρχ. αλλά 6.000.000 λιρέτες, δηλαδή 600.000 περίπου δραχμές.

ANTI-ΣΤΙΞΕΙΣ

του Χρήστου Τσανάκα

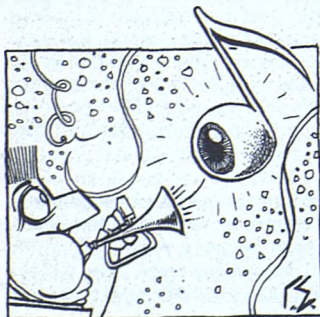
Αξιοσημείωτες κυκλοφορίες δίσκων

Πριν αρχίσουμε το ξεφύλλισμα των εξωφύλλων και το ξεσκόνισμα των βινυλίων, ας σταθούμε λίγο σε μια διευκρίνιση που τη θεωρούμε απαραίτητη μια και ως γνωστόν, «κάθε αρχή και δύσκολη», γι' αυτό και η ανασφάλειά μας απαιτεί την εκτόνωσή της σε μια μικρή κατατοπιστική «απολογία».

Όπως λοιπόν αναφέρει και ο υπότιτλος, η νέα αυτή στήλη του ANTI έχει ως στόχο της την (υπεύθυνη) επιλογή και παρουσίαση δίσκων που παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον. Είτε προέρχεται αυτό από τη μεριά της καθαρά αισθητικής γοητείας, είτε (κι αυτό είναι το πιο σπουδαίο) από τη μεριά της συναισθηματικής αποδέσμευσης που με τη συνδρομή της γνώσης ή της κατακτημένης εμπειρίας, παρέχει το χρίσμα της αυθεντικής, της υπεύθυνης και της ανυποχώρητης δημιουργίας σε ένα έργο, σε μια σύνθεση ή σε ένα τραγούδι. Ας μη βιαστεί να σκεφτεί κανείς πως εννοούμε, στο σημείο αυτό, τις εξεζητημένες και απρόσιτες μουσικές αντιλήψεις ή τις κατακτήσεις μιας σκοτεινής, ερμητικής, παρανοημένης διάνοιας. Μπορεί ομολογουμένως να τρέφουμε ιδιαίτερη συμπάθεια στους χλευαστές ή τους πιο ήπια αντιπολιτευόμενους της κυρίαρχης αισθητικής των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά, δόξα τω θεώ, το γούστο μας σπανίως αγγίζει ανομολόγητες και κυρίως αδιακλόγητες εικονοκλαστικές διαθέσεις... Εκείνο που μας προτρέπει στο να σκαλίζουμε τις καινούργιες κυκλοφορίες και να σας προτείνουμε κάθε δεύτερη βδομάδα την ακρόασή του, είναι το μουσικό εκείνο «προϊόν» που διαθέτει τα προσόντα τα οποία απαιτούνται, ώστε στη συνειδησή μας και φυσικά σε σχέση πάντα με τα μουσικά και ιδεολογικά μας κριτήρια, να καταλαμβάνει, τουλάχιστον, μια πιο ευνοϊκή θέση από αυτή του απλώς «αξιοπρεπούς» (αλλά ελλειπτικού και απογοητευτικού κατά τα άλλα) δισκογραφήματος.

Χώρος αξιολόγησης είναι η ελληνική παραγωγή (αναπαραγωγή κατά κανόνα) δίσκων, που η ιδιομορφία και γενικά ο μουσικός τους χαρακτήρας, με λίγη βοήθεια κι από τη μεριά μας, τους στέλνει κατευθείαν για καταχώρηση κάτω από τις δυσκίνητες πια και αμφιβόλου εγκυρότητας ταμπέλες, της ποπ, ροκ, σόουλ, τζαζ ή έντεχνης δημιουργίας...

Και μια τελευταία παρατήρηση: επειδή η φθινοπωρινή σοδειά δίσκων αποδείχτηκε αρκετά πλούσια σε πρόσωπα και έργα αξίας μιας ιδιαίτερης μνείας, αναβάλλουμε τις πολύ καινούργιες κυκλοφορίες για το άλλο δεκαπενθήμερο και, δίχως να μπορούμε πια να εξαντλήσουμε όλους αυτούς τους «θησαυρούς», στεκόμαστε σε μερικές από τις πιο σπάνιες εκείνες εκφράσεις που δεν «καταλαβαίνουν» από ετικέτες και περιορισμούς, που δεν αποδέχονται —κατά κανόνα— παρά μόνο τον τίτλο του «ανένταχτου» δημιουργήματος, του προικισμένου με ήθος και προσωπικότητα. Οι παρακάτω περιπτώσεις αποτελούν ένα σημαντικό κίνητρο για πραγματικά ζωντανή, ελεύθερη και απρόοπτη δημιουργία αλλά και ένα μορφωτικό ερέθισμα που καλλιεργεί, ευαισθητοποιεί και διευρύνει το αρκετά талаπωρημένο μα και επικίνδυνα εφησυχασμένο μουσικό μας αισθητήριο.

RESIDENTS: "ESKIMO", "STARS AND HANK FOREVER" (Torso/Virgin)

Οι Residents, λειτουργώντας σαν συγκρότημα από τα τέλη της δεκαετίας του '60 μέχρι σήμερα χωρίς διακοπή, αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα σύνολα —σήμερα το πιο ενδιαφέρον— από όσα ανέδειξε το αμερικάνικο underground —ή μάλλον από όσα «απέκρυψε»! Γιατί έχουν μείνει πια στην ιστορία σαν οι πιο κρυψίνους και ιδιότροποι

μουσικοί των δυο τελευταίων δεκαετιών. Για πολλά χρόνια παρέμειναν αφανείς χτίζοντας κυριολεκτικά με ευλάβεια, με θρησκευτική θα λέγαμε αφοσίωση, τον σχεδόν ερμητικό και σε πρώτη ματιά θεότρελο κόσμο τους. Κι όταν άρχισαν να εκδίδουν έργα τους το σοκ ήταν πια καθολικό. Και η αμηχανία —τουλάχιστον αυτή— πλανιόταν απτόητη από τους θώκους των επώνυμων αβανγκαρντιστών που έτυχε να γευθούν έστω και βεβιασμένα κάτι από τις αχαλίνωτης φαντασίας συλλήψεις τους, ως τους πιο σκληροπυρηνικούς μελωδιστές, που δεν μπορούσαν να πιστέψουν πως μέσα σ' αυτούς τους ακανθώδεις μικρόκοσμούς, που «χαϊδευτικά» μπορείς να αποκαλέσεις και «τραγούδια» ή «οργανικές φυγές» ή «στιδηποτε, ζούσε και κάρπιζε αβίαστα ο πιο αγνός στη γοητεία του μελωδικός πλούτος, ο πιο ουσιαδής λυρισμός και η πιο βαθιά αγάπη για τον άνθρωπο που όχημά της είχε, όχι μονάχα την ενστικτώδη πρωτόγονη τρυφερότητα, αλλά και το πιο μυθοπλαστικό και οριακό χιούμορ...» Έτσι η έκδοση του "ESKIMO" το 1979 ήταν ένα από τα πιο συγκλονιστικά γεγονότα της χρονιάς, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τα εναλλακτικά δίκτυα πληροφόρησης και διακίνησης της μουσικής σε ολόκληρο τον κόσμο.

Σ' αυτό το άλμπουμ οι Residents έχουν ως αφετηρία και κυρίαρχη αναφορά τους μύθους και τα χορευτικά - τραγουδιστικά μοτίβα που τόνιζαν κι έδιναν μια ενιαία φαινομενικά υπόσταση στη ζωή των Εσκιμών, οι οποίοι μόλις πριν λίγες δεκαετίες, όταν επενέβη το κερδοσκοπικό δαιμόνιο των Αμερικανών με «οκοπό» να τους εκπολιτίσει και να τους πουλήσει αλκοόλ και τηλεοράσεις (!), διάνυσαν αιώως τη Λίθινη Εποχή του πολιτισμού τους. Με βάση λοιπόν αυτό το υλικό ντοκουμέντάρουν έναν οριστικά χαμένο πολιτισμό, κατά τη διάρκεια της ηχητικής αναπαράστασής του από τους ίδιους. Κυρίαρχούν τα αρκετά δραματοποιημένα και συχνά απόκοσμα φωνητικά, που με τη συνοδεία ακουστικών κυρίως οργάνων σε τελετουργικά ρυθμικά οστινάτι και την ατμοσφαιρική συνδρομή ενός συνθεσάιζερ (που παίζει ο Don Preston), δίνουν μέσα από τις αρχέτυπες αυτές εκφράσεις μια συνολική εντύπωση που εκκρεμεί ανάμεσα σε ένα γροτέσκο αλλά και παιδικό κατά βάθος, πρωτοποριακό άκουσμα και σε μια ποτισμένη με την ψύχωση του σήμερα αρχαία υπαίθρια δραματολογία... Αντίθετα στο "STARS AND HANK FOREVER" η ανάπλαση αφορά στη μουσική του, Αμερικανού φυσικά, κάντρου ανανεωτή Χαγκ Γουίλιαμς (1923-1953) και του επίσης Αμερικανού, συνθέτη πολεμικών εμβατηρίων Τζων Φίλιπ Σούζα (1854-1932). Το ποιον και το μέγεθος της μεταλλαγής, που επι-

φυλάσσει η παρανοϊκή ιδιοφυΐα των Residents στα ιστορικά αυτά κειμήλια του αμερικανικού μουσικού πολιτισμού, είναι τέτοια ώστε και η ταυτότητα του γκρούπ και η ταυτότητα των κομματιών να παραμένουν αναγνωρίσιμες. Δεν είναι εφάλλου η πρώτη φορά που επιδιώκουν και καταφέρνουν κάτι ανάλογο οι Residents. Έχει προηγηθεί, ακόμα ένα αναλόγου ολοκληρώσεως έργο τους, το "George & James", το οποίο και εγκαινίασε την, ανοιχτή σε πολλά ακόμη ερεθίσματα, σειρά δίσκων που αποκαλείται εύλογα "The American Composer's Series"...

JOHN ZORN: "THE BIG GUNDOWN"

Ο Τζων Ζορν είχε την «τύχη» να ανατραφεί, τουλάχιστον ως μουσική προσωπικότητα, μέσα σε ένα από τα πιο αυταρχικά καθεστώτα περιφρόνησης κάθε ανθρώπινου μέτρου, μέσα στις πιο επιρρεπείς και κακόσχημες αλλοιώσεις του φυσικού τοπίου, μέσα στην πιο παγερή ανθρώπινη παρουσία, μέσα στην πιο αυθεντική «ξύλινη γλώσσα»: αυτή των υπολογιστών, αυτή των καθημερινών συναλλαγών στο δημόσιο χρηματιστήριο αξιών της ζωής, που, όπως μας επιβεβαιώθηκε και τελευταία με τον πιο σαφή και πειστικό τρόπο, ο πολυρhythμικός παλμός και οι ασυγκράτητες ροές του συντονίζονται βεβαίως (που αλλού;) στη Νέα Υόρκη.

Εκεί, στις υπέργειες λεωφόρους, στις υπόγειες διαβάσεις, στα «υπόγεια» στέκια της ο ψυχισμός του Ζορν αμύνθηκε μα και ταλαπατήθηκε άγρια, από εικόνες που δεν έλεγαν να διαλυθούν, από βιώματα που δεν έλεγαν να σβήσουν, από παθήματα μιας πραγματικότητας που δεν έλεγε να αλλάξει — και ούτε πρόκειται φυσικά. Κι όταν τα δημιουργικά του αποθέματα και οι εκφραστικές ανάγκες του απαιτήσαν τον αυστηρά δικό του ζωτικό χώρο για να εκτονωθούν, να επιβεβαιωθούν και να τραβήξουν το δρόμο της δικαίωσης, αυτού που τελικά αντιπροσώπευαν, την εσωτερική δηλαδή ζωή του Τζων Ζορν, ήταν πλέον αυτή η έκφραση τόσο βασανισμένη και επιτακτική που ήταν φύσει αδύνατο να υποταχθεί στις αναστολές της και να υποχωρήσει μπρος στην αρνητική υποδοχή που επιφυλάσσει σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις το «θητικό» και «παραγωγικό» πάντα κοινωνικό περιβάλλον... Δεν θυμόμαστε πότε πρωτοσυναντήσαμε στο βινύλιο ή σε προγράμματα από κλάμπ και συναυλίες το όνομα αυτού του μουσικού. Είμαστε όμως σίγουροι ότι ήταν εξίσου οριακός, εξίσου ανήσυχος και φρενιτώδης στις συλλήψεις του και στο παίξιμό του (αν και γρήγορα πέρασε από τις εξάψεις της ερμηνείας, στις εξάρσεις της «σύνθεσης» και «ενορχήστρωσης» ενός ξέφρενου μουσικού κολάζ), όπως και σήμερα. Σήμερα που εγκαταλείπει το άλλο σαξόφωνο και το κλαρινέτο στις θήκες τους, και συγκεντρώνει μερικούς από τους κορυφαίους αυτοσχεδιαστές των σύγχρονων αυτοσχεδιστών περιοχών της «μετα-τζαζ» ή «μετα-ροκ» εκφραστικής για να τους μετατρέψει σε όχημα των ανατρεπτικών και εντελώς απρόβλεπτων μουσικών οραμάτων του. Και επί του προκειμένου, η «Λεία» του Τζων Ζορν είναι η μουσική του Ένιο Μορίκονε για φίλμς όπως «Η Εργατική Τάξη Πάει Στον Παράδεισο», «Κάποτε στην Αμερική», «Τρόμος Πάνω Από Την Πόλη» κ.ά. Το «παράξενο» είναι, ότι το σύγρουρα εκφραστικό και όχι αναίτια

τεμαχισμένο έργο του Μορικόνε στο "The Big Gundown" χαιρεί της εκτίμησής του ιδίου, δικαιώνοντας έτσι διπλά τον ιδιοφυή εμπνευστή και συντονιστή του: τον Τζων Ζορν.

EDWARD KA-SPEL:
"AADZHYD CHINA DOLL"
(Penguin)

Πάνε πολλά χρόνια τώρα που η ποπ έπαιξε το στοίχημά της με τον αυθορμητισμό και την ευφύα και το... κέρδισε. Φυσικά, ο κόσμος ούτε που τσαλακώθηκε από το στρίμωγμά του στα δύο λεπτά της πλευράς ενός σινγκλ, κι ίσως ούτε και να πολυκατάλαβε πως η μεταμόρφωση της εμπειρίας του (του καθημερινού βιώματος και της μοντέρνας αισθητικής του), σε τραγούδι, περιλάμβανε κιόλας την ερμηνεία και την κριτική του. Και φυσικά, όλο αυτό το θαυμαστό, μα μονίμως απασχολημένο με τα προβλήματα της τεχνολογικής του εφηβείας, σύμπαν, ούτε που νοιάστηκε ποτέ για την προφανή διαπίστωση ότι ετούτα τα διεθνιστικά ποπ αριστουργήματα αυξάνουν και πληθαίνουν γιατί ακριβώς προσφέρουν μια διαφορετική πραγματικότητα, γεμάτη από ζωή, νεανική ορμή κι ανθρώπινα συναισθήματα. Γιατί να νοιαστεί άλλωστε; Αφού αργά ή γρήγορα, αυτή η αναπάντεχη νεανική «επανάσταση» θα μπλεκόταν στα καλοαδωμένα γρανάζια του και προφανώς στο «τμήμα παροχής δημοσίων θεαμάτων»... Κι όπως όλοι το ξέρουμε εκεί ακριβώς οδηγήθηκαν τα πράγματα, με τη διαφορά πως ο κοινωνικός ρόλος της ποπ και τα οράματά της ούτε εκμηδενίστηκαν ούτε και πέρασαν ολοκληρωτικά στα χέρια των «επιτήδειων» μισθωτών της βιομηχανίας του θεάματος. Γιατί απέναντί στη λογική των πολύχρωμων *hit parade* και την τυποποιημένη αισθητική των εργοστασίων αναπαραγωγής της, προτάσσεται η αμεσοδιότητα της ευαισθησίας και η γοητεία της φαντασίας δημιουργών σαν τον αθεράπευτα ρομαντικό Εγγλέζο μελωδιστή *Edward Ka-Spel* που, δίχως να υπερτερεί στενά κάποια παράδοση, πέρα ίσως από αυτή του συναρπαστικού συγκροτήματός του, των *Legendary Pink Dots*, προσφέρει σε προσωπικές δουλειές σαν το παρόν άλμπουμ όλες τις εγγυήσεις για τη μακροβιότητα της λειτουργίας των γνήσιων ποπ εκφράσεων, αλλά και για τον ολοφάνερο πια μετασχηματισμό τους σε σύγχρονη μορφή τέχνης. Αυθεντικά σύγχρονη, θα λέγαμε, με όλο το τεχνολογικό δυναμικό του σήμερα στα χέρια της, μα και με όλο τον αισθαντισμό της ευρωπαϊκής ρομαντικής παράδοσης, επίσης στην υπηρεσία της... (Αναζητήστε οτιδήποτε υπογράφεται από τον *Edward Ka-Spel* και τις Μυθικές Ροζ Κηλίδες. Αξίζει τον κόπο και ...το οικονομικό τίμημα, εννοείται).

ΝΕΟΙ ΔΙΣΚΟΙ

της Δέσποινας Σαββοπούλου

Εδώ και τέσσερις μέρες διανύουμε τον πιο γιορτινό μήνα του χρόνου. Ακριβώς, τον πιο παραγωγικό για τις δισκογραφικές εταιρείες, οι οποίες δεν παραμελούν να εφοδιάσουν από νωρίς την αγορά με πάσης φύσεως μουσικό προϊόν. Κανόνας अपαραβάτος η «δισκογραφική καταιγίδα» σε κάθε εορταστική περίοδο, διέπεται από μια φιλοσοφία που στηρίζει το πνεύμα της στο ιδιαίτερο κλίμα των γιορτών. Στη χαρακτηριστική ατμόσφαιρα που είναι συνώνυμη των εξόδων και της υποτιθέμενης οικονομικής ευρωστίας που αισθάνονται σχεδόν χωρίς καμιά εξαίρεση όλοι οι εργαζόμενοι. Ο 13ος μισθός δεν είναι, βλέπετε, ποτέ ένα ευκαταφρόνητο ποσό. Δίνει την ευκαιρία για κάποια παραπάνω όνειρα και σε κάνει να νιώσεις για λίγο «πλούσιος».

Πού θα επενδυθεί λοιπόν ο 13ος μισθός; Ίσως και στον εμπλουτισμό της δισκοθήκης. Σ' αυτό είναι που στοχεύουν και οι εταιρείες.

Η EMI-COLUMBIA παρουσιάστηκε ιδιαίτερα ενεργητική αυτόν τον καιρό εκδίδοντας, εκτός από τους δίσκους μεμονωμένων καλλιτεχνών και πολλές σειρές. Η πιο αξιόλογη από αυτές, η σειρά έξι δίσκων με επανεκδόσεις παλιότερων τραγουδιών της περιόδου 1939-1970, από δίσκους 33 ή 75 στροφών που σήμερα δεν υπάρχουν. Η σημασία της είναι πολύ μεγάλη, κυρίως για όσους θέλουν να μελετήσουν την ιστορία του ελληνικού τραγουδιού. Έχει συλλεκτικό αλλά και αναμνησιακό χαρακτήρα. Εντάσσεται δε σε μια ευρύτερη σειρά επανεκδόσεων που έχει, εδώ και αρκετό καιρό, αρχίσει η εταιρεία, με τίτλο «Μουσικός θησαυρός».

Η σειρά περιέχει συγκεκριμένα:

Σωτηρία Μπέλλου: «Ρέστοι και Μπατήρηδες»

Δεκατέσσερα τραγούδια της Σωτηρίας Μπέλλου από την περίοδο 1948-1961 στις αυθεντικές τους εκτελέσεις. Συνθέσεις των Τσιτσάνη, Μητσάκη, Παπαϊωάννου, Μπακάκη και της ίδιας της Μπέλλου. Ανάμεσα σε αυτές τα: «Θέλω μάγκα και σατράπη», «Το παλτό», «Μην απελπίζεσαι», κ.ά.

Μανώλης Χιώτης: «Το 10 το καλό»

Ηχογραφήσεις από τα χρόνια της μεγάλης επιτυχίας του Μανώλη Χιώτη 1959-1960 μέχρι το τέλος της ζωής του. Ακούγονται από τους Καζαντζίδη, Λίντα, Αγγελόπουλο, Διονυσίου, Ρεπάνη, Τρίο Μπελκάντο, Μυτιληναίο και Τέρε Χρυσό. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά τα: «Περασμένες μου αγάπες», «Πολλές φορές», «Σκάρτες ζαριές».

Ιωάννα Γεωργακοπούλου: «Η Γερაკίνα»

Πρώτες εκτελέσεις από μια από τις αντιπροσωπευτικότερες ερμηνεύτριες του ρεμπέτικου της περιόδου 1939-1954. Τραγούδια των Τούντα, Καρίπη, Γούναρη, Τσιτσάνη, Μπαγιαντέρα, Μητσάκη, Πετσά και Πετρινιάδη. Εδώ περιέχονται και οι μέχρι τώρα ανέκδοτες σε δίσκο επιτυχίες «Μπρος στον Άγιο Σπυρίδωνα» και «Γερακίνα».

Γιώργος Μουφλούζης - Μιχάλης Γενίταρης

Δuo παλιοί ρεμπέτες στον ίδιο δίσκο με ερμηνευτές τους: Μπιθιώκη, Καζαντζίδη, Τσαουσάκη, Μπέλλου, Διονυσίου, Γαβαλά. Ατμόσφαιρα όχι ομοιογενής, αφού ο πρώτος εκπροσωπεί τον ελαφρύ ήχο του ρεμπέτικου και ο δεύτερος τον βαρύ πειραιώτικο.

Μαίρη Λίντα: «'Ακου τ' αθόνια»

Έχει μείνει γνωστή ως ερμηνεύτρια του Χιώτη, αλλά έχει τραγουδήσει και Θεοδωράκη ή Χατζιδάκι. Σε αυτόν τον δίσκο την ακούμε σε τραγούδια των τριών προηγούμενων, καθώς και σε συνθέσεις των Καλδάρη, Ζαμπέτα, Πιτσιλαδής, Τσιτσάνη και Μητσάκη.

Σταύρος Τζουανάκος: «Ένας διαβάτης»

Από τους λιγότερο γνωστούς εκφραστές του ρεμπέτικου ο Σταύρος Τζουανάκος ξεκίνησε την καριέρα του μετά το 1947 δίπλα στον Χιώτη. Τραγούδια που έμειναν κλασικά όπως τα «Αίγα ψήχουλα αγάπης σου γυρεύω» και «Κρίμα τέτοιο παλικάρι» ανήκουν σε αυτόν. Σε αυτό τον δίσκο τον γνωρίζουμε και ως συνθέτη και ως ερμηνευτή.

«Δuo-Δuo»

Μια ακόμη σειρά που κυκλοφόρησε από την ίδια εταιρεία, αλλά σε τίποτα δεν θυμίζει την ποιότητα της προηγούμενης. Περιέχει και αυτή έξι δίσκους, με έξι ζευγάρια ερμηνευτών, ενός άντρα και μιας γυναί-

κας — απ' όπου και ο τίτλος «Δuo-Δuo» — που αυθαίρετα έχουν επιλεγεί για να αποτελέσουν ζευγάρι στο δίσκο. Έτσι συνυπάρχουν εδώ ο Μενιδιάτης με τη Λύδια, ο Κόκοτας με τη Μοσχολιού, ο Μητσιάς με τη Γαλάνη, ο Διονυσίου με την Πάνου, ο Γαβαλάς με τη Λαμπράκη και ο Αγγελόπουλος με τη Γκρέυ. Κανένα σκεπτικό δεν φαίνεται να διέπει την επιλογή των συγκεκριμένων τραγουδιών, τα περισσότερα από τα οποία είναι άγνωστα. Σε δουλειά να βρισκόμαστε, αφού μάλιστα πλησιάζουν οι γιορτές και ο κόσμος κάνει δώρα. Αν μη τι άλλο οι σειρές «προσφέρονται».

Λουκιανός Κηλαϊδόνης - Δήμος Μούτσης: «Πρώτες εκτελέσεις»

Σειρά δυο δίσκων με τραγούδια που παραπέμπουν στο πρώτο συνθετικό ύψος των δυο τραγουδοποιών, από το οποίο έχουν σήμερα κατά πολύ απομακρυνθεί. Καθάραικές μελωδίες από την πρώτη φάση της καριέρας τους, που δεν έγιναν επιτυχίες και είχαν κυκλοφορήσει σε δίσκους 45 στροφών που δεν υπάρχουν πλέον, ή 33 που έχουν καταργηθεί ή τέλος ανέκδοτες συνθέσεις. Συγκεκριμένα, ο δίσκος του Λ. Κηλαϊδόνη περιέχει τέσσερα ανέκδοτα τραγούδια που ερμηνεύονται από τον Γρ. Μπιθιώκη.

Ερμηνεύουν οι: Κόκοτας, Γαλάνη, Μητσιάς, Μοσχολιού. Δεν μπορούμε να μην υπογραμμίσουμε την πολύ κακή επιμέλεια της σειράς, που χωρίς να δείχνει τον παραμικρό σεβασμό στους δυο συνθέτες, τοποθετεί ακριβώς το ίδιο — παράλασσοντας μόνο τα ονόματα — επινετικό του έργου τους κείμενο στα οπισθόφυλλα των δυο δίσκων.

Ηχητικό αφιέρωμα στον Μάνο Κατράκη

Η ενασχόληση με κορυφαίους επώνυμους ανθρώπους που πλέον δεν βρίσκονται στη ζωή περικλείει πάντα τον κίνδυνο της υποτίμησης της αξίας του έργου τους ή της υπερτίμησης της προσφοράς τους. Στο συγκεκριμένο αφιέρωμα, δεν συνέβη ούτε το ένα ούτε το άλλο. Η μνήμη του Μάνου Κατράκη αγαλιάζεται εδώ με όλο τον απαιτούμενο σεβασμό και με αξιοπρέπεια, που οπωσδήποτε χρειάζεται μια τέτοια έκδοση. Ο δίσκος δεν επιζητά τίποτα περισσότερο από το να αποθέσει — όπως αναγράφει και στο οπισθόφυλλό του — τον ελάχιστο φόρο τιμής στον μεγάλο ηθοποιό.

Περιλαμβάνει χαρακτηριστικά αποσπάσματα από θεατρικές επιτυχίες, ραδιοφωνικές εκπομπές και απαγγελίες του Μάνου, τα οποία έχει με πολλή προσοχή επιλέξει και επιμεληθεί ο Γιώργος Κάρτερ. Τα αποσπάσματα πλαισιώνονται από κείμενα που αναφέρονται στο έργο του ανυπερβλήτου κορυφαίου και παρουσιάζουν τις γνώμες επώνυμων ανθρώπων για το ήθος και το ταλέντο του. Η αφήγηση είναι του παραγωγού Γιώργου Κάρτερ και της Βίκυς Καρέλλη.

Μεγάλο ηθικό και πολιτικό θέμα η αποκατάσταση της μνήμης των άδικα εξοντωθέντων αγωνιστών

του Βασίλη Α. Νεφελούδη

Θεμελιακό στοιχείο για την κοινωνική πρόοδο, σε όλες τις εποχές ήταν η ελευθερία της σκέψης, ο ελεύθερος διάλογος, η ελεύθερη αντιπαράθεση και πάλη των ιδεών.

Βασική —θεμελιακή επιδίωξη της εργατικής τάξης στην πάλη της για την κοινωνική αλλαγή, ήταν η κατάκτηση της δημοκρατίας: «Είδαμε κιόλας πιο πάνω, ότι το πρώτο βήμα στην εργατική επανάσταση είναι η ανύψωση του προλεταριάτου σε κυρίαρχη τάξη, η κατάκτηση της δημοκρατίας», λένε στο περίφημο «Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος» ο Καρλ Μαρξ και ο Φρίντριχ Ένγκελς. Και μιλώντας γι' αυτούς τους δύο θεμελιωτές του Επιστημονικού Σοσιαλισμού ο Λένιν, το φθινόπωρο του 1985, από αφορμή το θάνατο του Φρ. Ένγκελς, έγραφε: «Και οι δύο τους είχαν γίνει σοσιαλιστές από δημοκράτες και μέσα τους ήταν αρκετά δυνατό το δημοκρατικό αίσημα του μίσους ενάντια στην πολιτική αυθαιρεσία».

Την ιδεολογική αρχή, σύμφωνα με την οποία ο σοσιαλισμός είναι σύμφυτος με τη δημοκρατία και ότι χωρίς δημοκρατία δεν υπάρχει σοσιαλισμός, τη βρίσκουμε διακηρυγμένη στα κείμενα πολλών επιφανών ηγετών του Εργατικού Κινήματος.

Η ζωή απέδειξε, κατά τρόπο πολύ τραγικό, ότι ο παραμερισμός, η αγνόηση, η παραβίαση αυτής της αρχής «στο όνομα της οικοδόμησης του σοσιαλισμού» αποτέλεσε, στην πραγματικότητα, σοβαρό αρνητικό στοιχείο, μεγάλο εμπόδιο στην οικονομική και την κοινωνική πρόοδο, ανασταλτικό παράγοντα στη σοσιαλιστική οικοδόμηση.

Τώρα πια έχει γίνει σχεδόν γενικά παραδεκτό ότι ύστερα από το θάνατο του Λένιν, στη Σοβιετική Ένωση, ιδιαίτερα στη δεκαετία του 1930, καταπατήθηκε βάνουσα κάθε ιδέα δημοκρατικής λειτουργίας του κόμματος και του κράτους και, στην καθημερινή πολιτική πρακτική, αναγορεύθηκε σε κανόνα ζωής η πολιτική αυθαιρεσία. Εκατοντάδες ηγετικά στελέχη του Κομμουνιστικού Κόμματος, ανάμεσά τους και πολλοί από τους πρωταγωνιστές της Οκτωβριανής Επανάστασης, σύρθηκαν σε σκηνοθετημένες «δικές» με ψεύτικες - συκοφαντικές κατηγορίες, βασανίστηκαν άγρια και υποχρεώθηκαν να «ομολογήσουν εγκλήματα» που δεν είχαν διαπράξει. Πολλές χιλιάδες απλά μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος και εκατοντάδες χιλιάδες απλοί Σοβιετικοί άνθρωποι οδηγήθηκαν στις φυλακές, στα στρατόπεδα αναγκαστικής εργασίας, στην εξορία, γιατί τόλμησαν να διατυπώσουν μια γνώμη διαφορετική από εκείνη της ηγεσίας και ένας μεγάλος αριθμός αθώων ανθρώπων θανατώθηκαν. Η σοσιαλιστική νομιμότητα δοσιποτήθηκε από τους εξουσιαστές εις βάρος των εξουσιαζομένων. Όλα αυτά έσπειραν το φόβο στο λαό και οδήγησαν τους απλούς ανθρώπους στην πολιτική αδιαφορία, στην απάθεια, σε φαινόμενα αλκοολισμού, σε συχνές

απουσίες από την παραγωγική εργασία, σε πτώση της παραγωγικότητας και σε σοβαρές καθυστερήσεις στην ανάπτυξη σε όλα τα πεδία: οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό κλπ.

Με το 20ο Συνέδριο του Σοβιετικού Κομμουνιστικού Κόμματος κι ύστερα από τις αποκαλύψεις και τις επισημάνσεις που έγιναν σε αυτό, αρκετά πράγματα βελτιώθηκαν, στις δεκαετίες που ακολούθησαν, χωρίς όμως να πραγματοποιηθούν οι αποφασιστικές διεργασίες που ήταν απαραίτητες για μια ριζική αλλαγή του κλίματος, για μια πλήρη αποκατάσταση των δημοκρατικών κανόνων λειτουργίας μέσα στο Κόμμα και μέσα στο Κράτος. Προφανώς, ήταν πολύ ισχυρές οι αντιδράσεις του νέου κατεστημένου, των νεοπρονομιούχων που συγκροτούσαν τους κομματικούς και τους κρατικούς μηχανισμούς. Οι αντιδράσεις δεν έγινε δυνατό να υπερνικηθούν, τα μέτρα που πάρθηκαν και τα βήματα που έγιναν προς την αλλαγή, δεν ήταν όσο χρειαζόταν αποφασιστικά και σιγά σιγά άρχισε να ωριμάζει στη συνείδηση ορισμένων κοινωνικών ομάδων (συγγραφείς, επιστήμονες, καλλιτέχνες κλπ.) η ανάγκη ενός ριζικού εκδημοκρατισμού της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Έτσι, ένα μέρος της ηγεσίας του Κ.Κ.Σ.Ε. οδηγήθηκε στην αποδοχή της αναγκαιότητας της διαφάνειας (γκλασνόστ) και της αναδόμησης (περεστρόικα), ως βασικής προϋπόθεσης για την υπερνίκηση των αδιεξόδων.

Ένα από τα μέτρα που δημόσια ανακοινώθηκαν από τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, για την επιτυχία της αναδόμησης και του εκδημοκρατισμού είναι και η απονομή δικαιοσύνης σε κείνους που αβάσιμα κατηγορήθηκαν, άδικα καταδικάστηκαν και εγκληματικά εξοντώθηκαν, στη διάρκεια των σταλινικών «εκκαθαρίσεων». Αυτό προφανώς, κρίθηκε απαραίτητο, προκειμένου να πεισθούν οι Σοβιετικοί άνθρωποι ότι πραγματικά έχει αναληφθεί προσπάθεια για ριζική αλλαγή, για πλήρη εγκατάλειψη της πολιτικής αυθαιρεσίας και για αληθινό εκδημοκρατισμό.

Όταν είναι γνωστό ότι το κλίμα της πολιτικής αυθαιρεσίας της σταλινικής περιόδου είχε τις προεκτάσεις του και σε άλλες χώρες, στα Κομμουνιστικά Κόμματα χωρών έξω από την ΕΣΣΔ, ότι ψευδείς κατηγορίες διατυπώθηκαν εναντίον αγωνιστών του κομμουνιστικού και του ευρύτερου εργατικού κινήματος, ότι δεκάδες και εκατοντάδες άνθρωποι διώχθηκαν χωρίς πραγματική αιτία και πολλοί εξοντώθηκαν άδικα, δικαιούται να περιμένει κανείς τώρα τουλάχιστον, μετά την πρόσφατη δήλωση του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ για απονομή δικαιοσύνης, μια ανάλογη στάση πάνω στο μεγάλο αυτό ηθικό και πολιτικό θέμα.

Είναι καιρός πια, να αποδοθεί δικαιοσύνη και στους Έλληνες αγωνιστές που συκοφαντήθηκαν αισχρά και εξοντώθηκαν άδικα. Αγνοί και τίμιοι αγωνιστές όπως ο Γιώργιος Κωνσταντινίδης, ο Παναγιώτης Τζινιέρης, ο Νίκος Βαβούδης, ο Γρηγόρης Σκαφιδάς, ο Ανδρόνικος Χαϊτάς, ο Ιορδάνης Ιορδανίδης και όλοι οι άλλοι που ήταν τα θύματα των «εκκαθαρίσεων» σταλινικού τύπου, αξιώνουν μέσα από τους τάφους τους, να τους απονεμηθεί δικαιοσύνη, με τη δημόσια αποκατάσταση της μνήμης τους.

Για το σκοπό αυτό, πριν από δύο μήνες περίπου, συγκροτήθηκε Επιτροπή Πρωτοβουλίας για την Αποκατάσταση της Μνήμης Αγωνιστών. Κύριο έργο της είναι η διερεύνηση

συγκεκριμένων περιπτώσεων, ατομικών και κατηγοριών αγωνιστών, η ευαισθητοποίηση του αριστερού κινήματος και η ενημέρωση της κοινής γνώμης.

Πιστεύω ότι χρέος όλων όσων γνωρίζουν συγκεκριμένες περιπτώσεις άδικα εξοντωθέντων είναι να τις θέσουν υπόψη της Επιτροπής και να βοηθήσουν ενεργά στο ξεκαθάρισμά τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:

Η Επιτροπή Πρωτοβουλίας στην αρχική της σύνθεση αποτελέστηκε από τους Κώστα Αναστασιάδη, Τάσο Βουρνά, Γιάννη Δαμασκόπουλο, Μπάμπη Δρακόπουλο, Γιώργο Ζαρογιάννη, Γαβρίλη Λαμπάτο και Βασίλη Νεφελούδη.

Η διεύθυνσή της είναι:

Τάσος Βουρνάς, βιβλιοπωλείο Αδελφών Τολιδή, Σόλωνος 71, τηλ. 3634208.

ΙΑΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΓΚΑΛΕΡΙ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

Γ. ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ:
Το πεθαμένο λικέρ

Ε. ΦΑΚΙΝΟΥ:
Η μεγάλη πράσινη

Μ. ΠΟΛΕΝΑΚΗ:
Λου

Β. ΡΑΪΧ:
Η ανάλυση του χαρακτήρα

Μ. ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ:
Τα φώτα, «είπε»

Π. ΧΑΝΤΚΕ:
Η ώρα της αληθινής
αίσθησης

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΕΡΩΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 7 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Η στήλη αυτή φιλοδοξεί να μην αποτελεί απλώς μια κριτική του τηλεοπτικού προγράμματος — καλή ή κακή. (Τι νόημα θα είχε μια ακόμα κριτική στήλη...). Σκοπός της είναι να προσπαθεί κάθε φορά να επισημαίνει την άλλη πλευρά των τηλεοπτικών μας πραγμάτων — τα αίτια και τις διαδικασίες πίσω από το τελειωμένο τηλεοπτικό προϊόν. Πάντα με στόχο το πρόγραμμα, την καθημερινή τηλεοπτική πραγματικότητα. Η αρχή γίνεται με το σήριαλ: μεγεθυντικός καθρέφτης των προβλημάτων της ελληνικής τηλεόρασης, συγκεντρώνει πάνω του τα μεγαλύτερα συμφέροντα.

Παρακολουθώντας τα ελληνικά σήριαλ, μένεις πάντα με την ίδια αίσθηση και την ίδια απορία. Η αίσθηση είναι αυτή μιας «κακοδαιμονίας» που βαρύνει λες πάνω από το δημοφιλέστερο τηλεοπτικό είδος και το κάνει να μην μπορεί να σηκώσει κεφάλι. Η απορία είναι αυτή μιας σημαντικής μερίδας τηλεθεατών και διατυπώνεται συνήθως με ερωτήματα του στυλ: Μα τι είναι αυτά που βλέπουμε; Ποιοι εγκρίνουν αυτές τις αηδίες; Τι πολιτική τηλεόρασης είναι αυτή; Αν τύχει να υπάρχει και η εξαίρεση στον κανόνα (δηλαδή, ένα καλό σήριαλ) τα ερωτήματα απλώς παραλλάζουν: Γιατί δεν έτσι τα περισσότερα; Μα αφού υπάρχει αυτό, πώς μπορεί να υπάρχουν και τα άλλα;

«Η Κυρία μας», «Μικρογραφίες» στην ΕΤ-1. «Η Συμμορία της Μαίρης» στην ΕΤ-2. Τρεις σειρές που προβάλλονται αυτόν τον καιρό. Με κριτικές, στην πλειοψηφία τους, από αδιάφορες έως αρνητικές. Με όχι ικανοποιητική α-

κροατικότητα. Και με τις ίδιες απορίες.

Είναι απορίες που εκφράζουν έκπληξη για μια διάψευση προσδοκιών; Για μιαν απρόσμενη διαφορά ανάμεσα στις καλές προθέσεις (και προϋποθέσεις) και το κακό αποτέλεσμα; Μια τέτοια έκπληξη θα ήταν, σε τελευταία ανάλυση, αναμενόμενη. Σε κάθε καλλιτεχνικό προϊόν — από τη σύλληψη της ιδέας μέχρι το τελικό αποτέλεσμα — υπάρχει ένα ρίσκο. Τι πιο φυσιολογικό από αυτό το ρίσκο;

Όμως εδώ δεν πρόκειται για ρίσκο. Το αντίθετο, μάλιστα: ο τηλεθεατής δεν αναρωτιέται γιατί κάτι εξ' αρχής καλό βγήκε τελικά κακό, αλλά γιατί κάτι εξ' αρχής κακό πραγματοποιήθηκε. Το κακό αποτέλεσμα στα ελληνικά σήριαλ είναι προβλέψιμο. Σχεδόν πάντα. Κι όχι αναγκαστικά από ειδήμονες της ελληνικής τηλεοπτικής πραγματικότητας. Κι ένας θεατής με απλούστερες γνώσεις θα μπορούσε πολλές φορές να φανταστεί το φιάσκο. Αρκεί να είχε τα δεδομένα στα χέρια του.

Ας του τα δώσουμε, με τη μορφή κάποιων ερωτήσεων. (Οι απαντήσεις είναι κάτι παραπάνω από προφανείς).

ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΡΩΤΗ: Όταν μια καλή ηθοποιός που δεν είναι σεναριογράφος (Νίκη Τριανταφyllίδη) προτείνει στην τηλεόραση ένα σήριαλ επιμένοντας να το γράψει όλο μόνη της — και το σήριαλ εγκριθεί — ποιο το αποτέλεσμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΠΡΩΤΗ: Ένα κακό σήριαλ. Κανείς ηθοποιός, όσο αξιόλογος κι αν είναι κι όσο ενδιαφέρουσες ιδέες κι αν έχει, δεν μπορεί να σώσει τόσα σαρανταπεντάλεπτα επεισόδια με κραυγαλέες σεναριακές αδυναμίες — στη δομή και στους διαλόγους. Τι να κάνει ο σκηνοθέτης, τι να διορθώσουν οι υπόλοιποι συντελεστές; (τίτλος του σήριαλ: Η ΣΥΜΜΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΙΡΗΣ).

ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗ: Όταν ένα συγγραφικό δίδυμο (Μιχαηλίδης - Μακρίδης), υπεύθυνο για πολλές φαρσοκωμωδίες (του τύπου «ΞΕΚΟΥΜΠΙΣΤΕΙΤΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ»), καλείται να μας ψυχαγωγήσει και τηλεοπτικά μέσω Κατερίνας Γιουλάκη, ποιο το αναμενόμενο αποτέλεσμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗ: Μια από τα ίδια. Δεν ξεχωρίζει πια κανείς αν βλέπει «Λιονταράκια» ή «Καθημερινά» ή «Ανδροκλή» ή κάτι ανάλογο κάμποσα χρόνια πριν.

Η «ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑ» ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΗΡΙΑΛ

του Δημήτρη Παναγιωτάτου

Το βέβαιο είναι ότι ο ίδιος ο μικροαστισμός, ως ιδεολογία, και ο ίδιος νατουραλισμός, ως αισθητική, παίρνουν κάθε φορά καινούργιο όνομα και εκμοντερνίζονται, χάριν της ανάγκης (πραγματικής αυτής) για φάμιλυ στόρυ στην ελληνική τηλεόραση. (Τίτλος του σήριαλ: Η ΚΥΡΙΑ ΜΑΣ).

ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΡΙΤΗ: Όταν κάποιος ηθοποιός κι ένα συγγραφέας (η περίφημη Λ.Α.Σ.) αποφασίζουν να καταπιαστούν με το αστυνομικό θρίλερ χωρίς να έχουν ιδέα από το είδος, τι μπορεί να συμβεί;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΡΙΤΗ: Θα συμβεί αυτό που είδαμε στη σειρά «ΜΙΚΡΟΓΡΑΦΙΕΣ» με τίτλο «ΦΟΝΙΚΟ ΣΤΟ ΞΟΧΩΡΙ»: Το θρίλερ να μετατρέπεται σε κωμική ηθογραφία. Τους ηθοποιούς να παίζουν με μούτρες (!) και την αισθητική και την ατμόσφαιρα να θυμίζουν αργοντικό δράμα της δεκαετίας του '60. Το μεγάλο γέλιο έπεσε στη συγκλονιστικότερη, υποτίθεται, στιγμή: Εκεί που η πρωταγωνίστρια, κραδαίνοντας ένα μεγάλο

μαχαίρι, ορμάει να σφάξει τη διδυμη αδελφή της, οπότε γλιστράει, πέφτει πάνω σε μια καρέκλα και μαχαιρώνει κατά λάθος τον εαυτό της. Η μουσική — κάτι αναμειγμένο σε αισθηματική κομεντί και Έννιο Μορικόνε — έδενε απόλυτα με το κλίμα.

Αν όμως είναι τόσο προφανής η αποτυχία των περισσότερων ελληνικών σήριαλ, πριν καν ακόμα πραγματοποιηθούν, τι συμβαίνει τελικά και πραγματοποιούνται; Πόση ευθύνη έχουν γι' αυτό οι ίδιοι οι δημιουργοί τους, που τα προτείνουν; Και πόση η τηλεόραση, που τα εγκρίνει και τα αποδεχεται;

Εδώ βρίσκεται η ουσία του προβλήματος. Που δεν είναι, βέβαια, μονάχα τηλεοπτικό. Σχετίζεται άμεσα με ορισμένα φαινόμενα και χρόνια προβλήματα τόσο του καλλιτεχνικού και πνευματικού, όσο και του πολιτικού χώρου.

Θα συνεχίσουμε, λοιπόν.

Λ. Οικονόμου

Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης — Ερευνητής και Διευθυντής του Ερευνητικού Κέντρου Κρήτης

Πυρηνικά όπλα και ανθρώπινος πολιτισμός

Συμβίωση χωρίς μέλλον

Γιατί η πυρηνική ενέργεια είναι «ύβρις»; Ποιά είναι τα μυστικά του πυρήνα; Μήπως η ανακάλυψή τους και η χρήση τους για πολεμικούς σκοπούς αποδειχτεί τελικά ο «απαγορευμένος καρπός» της γνώσης;

Οι απαντήσεις στα θεμελιακά αυτά ερωτήματα στοιχειοθετούνται με σαφήνεια, απλότητα, χωρίς απροσπέλαστους τεχνικούς ορούς, αλλά και χωρίς να θυσιάζεται η επιστημονική εγκυρότητα.

Περιεχόμενα: Ιστορική ανασκόπηση. Η ιστορία του Σύμπαντος: οι «έξι ημέρες» της δημιουργίας. Το πυρηνικό σταυροδρόμι: προς την πέμπτη ή την έβδομη μέρα; Τα συστήματα μεταφοράς στο στόχο, το σημερινό πυρηνικό οπλοστάσιο, και οι συνέπειες ενός πυρηνικού πολέμου.

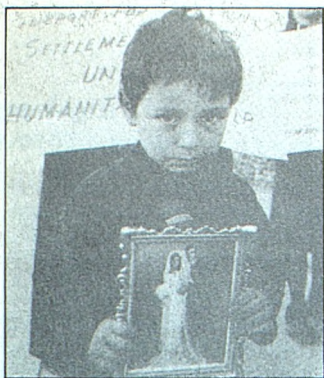
σελ. 150, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ τροχαλία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64) — 106 80 Αθήνα — Τηλ. 36 46 426

Για το Κυπριακό με σαφήνεια και γνώση

**Ο Γιώργος Γεωργής
γράφει για το βιβλίο
του Γιάννου Κρανιδιώτη,
«Το Κυπριακό Πρόβλημα
(1960-1974)»,
εκδ. Θέμελιο.**

Το Κυπριακό είναι σίγουρα η τελευταία φάση του ελληνικού αλυτρωτισμού. Ο εικοστός αιώνας υπήρξε περίοδος ριζικών ανακατατάξεων για το ελληνικό έθνος. Ο μεγαλοϊδεατισμός που κανονάρχησε την ελληνική πολιτική και τις εθνικές επιδιώξεις σε όλο το δεύτερο μισό του δέκατου ένατου αιώνα γνώρισε στις δύο πρώτες δεκαετίες του εικοστού τη σχεδόν ολοκληρωτική δικαίωσή του με την Ελλάδα των πέντε θαλασσών και των δύο ηπείρων, για να ξεφουσκώσει κάτω από το βάρος της μικρασιατικής καταστροφής. Η ενσωμάτωση της Κρήτης τον Οκτώβριο του 1912, η εδαφική διεύρυνση της Ελλάδας με τους βαλκανικούς πολέμους, το ξερίζωμα του μικρασιατικού ελληνισμού, η βαθμιαία εναλλαγή του βορειοηπειρωτικού από αυτονομιστικό - ενωτικό κίνημα σε μειονοτική υπόθεση και η ένωση της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα αποτέλεσαν τα κείμενα γεγονότα της διαμόρφωσης του ελληνικού κράτους.

Στην παραμετρο των εθνικών επιδιώξεων έμεναν η Βόρειος Ήπειρος και η Κύπρος. Η πρώτη παρέμεινε πάντα στις επίσημες εθνικές διεκδικήσεις παρά τη μειονοτική μεταλλαγή του θέματος, εξάλλου μετά τον εμφύλιο ερέθιζε και ιδεολογικά, λόγω της φύσης του αλβανικού καθεστώτος, την κυβερνώσα εθνικοφροσύνη, ενώ η δεύτερη διεκδικούσε την εθνική της αποκατάσταση σε αντίθεση με τις επίσημες ελλαδικές επιλογές. Το ενωτικό κίνημα ήταν συνήθως κυπροκεντρικό, με την αμέριστη υποστήριξη του λαού τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα.

Οι ελληνικές κυβερνήσεις σύρονταν συνήθως σε επιλογές που δεν ενέκριναν ή δεν υποστήριζαν κυρίως από το φόβο της λαϊκής οργής και της καταγγελίας για εθνική μειοδοσία. Ο πολιτικός

καιροσκοπισμός και η εξασφάλιση της λαϊκής ψήφου ήταν ο βασικός άξονας των επιλογών τους. Είναι χαρακτηριστική εξάλλου η περίπτωση του διπλωματικού εκπροσώπου της Ελλάδας στην Κύπρο κατά τη διάρκεια του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα, ο οποίος, στα απομνημονεύματά του, έχει καταδειχθεί ως μεγαλύτερος διεθνής υβριστής του κυπριακού αγώνα, ξεπερνώντας ακόμα και τους Άγγλους προπαγανδιστές της περιόδου, αποκλώντας μέχρι σήμερα τους Κύπριους πατριώτες που πέθαιναν για την Ελλάδα και την ένωση «τρομοκράτες». Μόνο ο Ελευθέριος Βενιζέλος αντιμετωπίζοντας την κυπριακή κρίση το 1931 είχε το θάρρος να αντιδράσει και να ψέξει τις εθνικολαϊκές επιλογές στην Κύπρο και την Ελλάδα αναλαμβάνοντας το πολιτικό κόστος.

Το κίνημα του 1931 έδωσε για πρώτη φορά διεθνείς διαστάσεις στο κυπριακό πρόβλημα. Η διεύρυνση και ενίσχυση του ενωτικού κινήματος μετά τη λήξη του δεύτερου παγκόσμιου του ενωτικού δημοψήφισμα του 1950, η κυριαρχική παρουσία του αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', η ίδρυση της ΕΟΚΑ και η ένοπλη απελευθερωτική δράση, οι συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου, οι αποσχιστικές τάσεις της τουρκικής μειονότητας, οι συγκρούσεις του 1964 και οι τουρκικές επεμβάσεις, η αποστολή δυνάμεων του Ο.Η.Ε. στην Κύπρο, οι σπασμωδικές και αμφιλεγόμενες κινήσεις των αποστατών στο διπλωματικό τομέα, η δικτατορία στην Ελλάδα και αντίθεση προς το Μακάριο, η ανανάκληση της ελληνικής μεραρχίας το Δεκέμβριο του 1967, η κάθοδος του Γρίβα στην Κύπρο και η ίδρυση της ΕΟΚΑ Β', η κοινή δράση χουντικών και εοκαβταζήδων στην Κύπρο, οι κλοπές όπλων από την εθνοφυρούρα, οι ανατινάξεις αστυνομικών σταθμών, η ίδρυση κυβερνητικών παραστρατιωτικών σωμάτων, η διαμόρφωση συνθηκών εμφύλιας σύρραξης με εκδηλώσεις βίας και αντιβίας, η υπονόμευση της κρατικής μηχανής αλλά και η παραφορά κρατικών οργάνων, το πραξικόπημα του Ιούλη 1974 και η τουρκική εισβολή, η μόνιμη σχεδόν παρουσία του Κυπριακού στα διεθνή σώματα και συνελεύσεις, είναι βασικά γεγονότα και καταστάσεις που συνθέτουν ιστορικοπολιτικές φάσεις του κυπριακού προβλήματος. Η διαδοχική ουσιαστικά επιδείνωση της πορείας που αρχίζει από το 1931, οπότε η αγγλική αποικιοκρατική κυβέρνηση πήρε τα πρώτα έντονα κατασταλτικά μέτρα, καταργώντας και κάποιες σημαντικές «πολιτικές» κατακτήσεις και κυρίως τη λειτουργία της κυπριακής Βουλής, θα οδηγήσει τελικά στην τραγωδία του 1974, τη σημαντικότερη που γνώρισε ο ελληνισμός μετά το 1922, που όμως ταυτίστηκε με τη γλυκόπικρη επιστροφή

της Δημοκρατίας στην Ελλάδα. Βαρύ τίμημα για τον κυπριακό ελληνισμό που θεωρεί τα κατεχόμενα εδάφη του υποθήκη, που χρέος των πανελλήνων να συστρατευθούν για τη δικαίωσή του.

Ο καταλογισμός ευθυνών, η αντίκρουση κατηγοριών, η επιδίωξη της δικαίωσης ανάγκασε πολλούς από τους πρωταγωνιστές να καταθέσουν το υπόμνημα ή την απολογία των ενώπιον της ιστορίας. Ο Γεώργιος Γρίβας - Διγενής, ο Ευάγγελος Αβέρωφ, ο Άγγελος Βλάχος, ο Κωνσταντίνος Παναγιωτάκος, ο Μιχάλης Δεκλερής, ο Δημ. Μπίτσιος, ο Σπύρος Παπαγεωργίου, ο Πλουτής Σέρβας, ο Νίκος Κρανιδιώτης, ο Ιωάννης Ζιγδής, ο Σάββας Λοϊζίδης καταθέτουν σε αυτοτελείς τόμους την μαρτυρία της προσωπικής τους ανάμιξης ή άμεσης γνώσης των γεγονότων με τη μορφή απομνημονευμάτων ή ιστορικών αφηγήσεων. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια, μια σειρά βιογράφοι, ιστορικοί και πολιτικοί επιστήμονες έχουν κλινεί τη βιβλιογραφία του κυπριακού προβλήματος με μελετήματα και άρθρα. Με ελάχιστες εξαιρέσεις έχουν περισσότερες δημοσιογραφικό ή επικουρικό πολιτικών θέσεων και κομματικών απόψεων. Οι επιστημονικές μονογραφίες είναι πολύ λίγες. Σε αυτές τις λίγες απόλυτα επιστημονικές εργασίες εντάσσεται και το βιβλίο του Γιάννου Κρανιδιώτη «Το Κυπριακό Πρόβλημα 1960-1974» που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις ΘΕΜΕΛΙΟ.

Ο Γιάννος Κρανιδιώτης με πλούσια επιστημονική κατάρτιση και πλήρη γνώση του κυπριακού προβλήματος, επιχειρεί μια πολύπλευρη παρουσίαση της κρίσιμης δεκαετίας, 1960-1974, κατά την οποία η Κύπρος πέρασε από το καθεστώς της χυρικής περιορισμένης ελευθερίας στο καθεστώς της ημικατοχής.

Το βιβλίο διαιρείται σε τέσσερις ενότητες και κάθε ενότητα σε τρία κεφάλαια. Στην πρώτη ενότητα καλύπτει τα ιστορικοπολιτικά δεδομένα του αντιποικιακού αγώνα, της ίδρυσης του νέου κυπριακού κράτους, της πρώτης σημαντικής συνταγματικής κοινοτικής κρίσης, της προσπάθειας για αναθεώρηση του Συντάγματος, της πρώτης διένεξης και των διεθνών επιπλοκών από την κρίση. Η θεώρηση αυτή που καλύπτει τα γεγονότα της περιόδου δεκαετίας '54-'64, με μια σύντομη ιστορική εισαγωγή, εστιάζει το ενδιαφέρον της στα αίτια και τα γεγονότα που οδήγησαν στη διακοινοτική διένεξη του 1964, στις αγγλοαμερικανικές προτάσεις και την αποστολή Τζωρτζ Μπωλ. Διαδικασίες και γεγονότα που η άγνοιά τους επιτρέπει σε ανίδεους, ανιστόρητους και σε εραστές της πολιτικής λήθης να αναλύουν τα σημερινά δεδομένα

του Κυπριακού κάτω από το φακό της κομματικής ιδιοτέλειας και των πρόσκαιρων πολιτικών επιλογών. Το βιβλίο είναι και σε τούτο σημαντικό πέρα από την αρτιότητα και επιστημονικότητά του. Αποτελεί αποτύπωση της αλήθειας κάτω από το πρίσμα της πολιτικής επιστήμης και του άξονα της διεθνούς θεώρησης. Πουθενά δεν διαφαίνεται ίχνος προσωπικής επιλογής ή πρωθυστερης εξασφάλισης δικαίωσης για πρόσωπα και απόψεις.

Στη δεύτερη ενότητα του βιβλίου εξετάζεται η υπαγωγή του Κυπριακού στις διαδικασίες των Ηνωμένων Εθνών, γίνεται μια τεκμηριωμένη θεώρηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της ανάμιξης του διεθνούς οργανισμού, αναλύονται, οι προσφυγές, οι τοποθετήσεις των ενδιαφερομένων και οι αποφάσεις των διαφόρων οργάνων του Ο.Η.Ε. ο βαθμός ανάμιξης, οι συνέπειες, οι προεκτάσεις και ο ρόλος της πολιτικής και στρατιωτικής παρουσίας του Οργανισμού, όπως εκφράζονται με το μεσολαβητή, τον ειδικό αντιπρόσωπο του γεν. γραμματέα και την ειρηνευτική δύναμη. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον για την ιστορία και τη διεθνή πτυχή του Κυπριακού είναι το κεφάλαιο για τη μεσολαβητική προσπάθεια των Ηνωμένων Εθνών όπου εξετάζονται οι προσπάθειες του πρώτου μεσολαβητή Σακάρτι Τουομόγια, του Γκάλο Πλάτσα, του μοναδικού ίσως επίσημου εκπροσώπου του Ο.Η.Ε. που είδε το Κυπριακό στις σωστές του διαστάσεις και τον οποίο ουδέποτε φαίνεται ότι μελέτησε ο νυν γενικός γραμματέας του Οργανισμού.

Στο τρίτο μέρος γίνεται μια πολύπλευρη προσέγγιση και διεξοδική αναφορά στην αντιδιεθνοποίηση, στις προσπάθειες δηλαδή των δυτικών για αποδιεθνοποίηση και εγκλωβισμό του Κυπριακού στο ΝΑΤΟ και τις διασυμμαχικές πολυμερείς ή διμερείς συνομιλίες. Στην ενότητα αυτή καλύπτεται με πλήρη διαφάνεια και ορθολογική προσέγγιση η συνέχιση της αμερικανικής πρωτοβουλίας και βασικά του διαβόητου σχεδίου Άτσεσον, το οποίο σίγουρα λίγοι γνωρίζουν, λιγότεροι μελέτησαν και περισσότεροι επικαλούνται. Στο τμήμα αυτό, από τα πιο σημαντικά του βιβλίου, αναλύονται επίσης τα σχετικά με τον ελληνοτουρκικό διάλογο, την κρίση του Νοεμβρίου 1967 και τη μεσολάβηση του Σάουρους Βανς, όλα δηλαδή εκείνα που συνθέτουν την απαρχή της τραγωδίας.

Η τέταρτη ενότητα ασχολείται με τις ατέρμονες ενδοκυπριακές συνομιλίες, με το κλίμα της εποχής, τις διεθνείς πιέσεις, τη ξένη διείσδυση, τα γεγονότα και τις καταστάσεις που επέτρεψαν το πραξικόπημα και την εισβολή. Άξονας αυτής της ανάλυσης είναι αυτό που αργότερα ονομάστηκε εσωτερική πτυχή. Μια πτυχή εσωτερική με πλήρη εξάρ-

τηση από το διεθνές περιγύρο και τις ξένες επεμβάσεις.

Τις τέσσερις ενότητες του βιβλίου συμπληρώνει ένα εκτενές παράρτημα, ίσο με το ένα τρίτο περίπου του βιβλίου. Ευρύ και πολύτιμο, αποθησαυρίζει πολύτιμα ντοκουμέντα, απόλυτα αναγκαία για την καλύτερη κατανόηση της όλης μελέτης. Πέρα από τις επιστολές Παπανδρέου, Μακαρίου, Παναγιωτάκου και Παπαδόπουλου, τη διακοίνωση της χούντας της 11ης Φεβρουαρίου 1972 και άλλα έγγραφα παραθέτει το Μνημόνιο των Παρισίων και αποσπάσματα από τα Πρακτικά του Συμβουλίου του Στέμματος της 6ης Φεβρουαρίου 1967, που είναι πολύ διαφωτιστικά για την πορεία και τις εξελίξεις του Κυπριακού. Μοναδική παράλειψη, στο σημείο αυτό, η μη παράθεση του Σχεδίου Άτσεσον, του οποίου όμως αποσπάσματα παραθέτει και αναλύει στο οικείο κεφάλαιο.

Το βιβλίο είναι στο σύνολό του μια πολύτιμη συμβολή στην κατανόηση του Κυπριακού και αξίζει μιας ευρύτερης προσοχής. Θα άξιζε στα πλαίσια της επανδραστικοποίησης του Πανεπιστημίου Αθηνών για την κυπριακή υπόθεση, μια πολύτιμη πραγματικά προτεραιότητα των τελευταίων δύο χρόνων, που συνεχώς διευρύνεται, το βιβλίο να περάσει σε όλες τις πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες και να διδασχθεί ή να αναλυθεί και να συζητηθεί σε σεμινάρια των αρμοδίων τομέων.

Βιβλίο

ΔΟΚΙΜΙΟ - ΙΣΤΟΡΙΑ

OLIVE BANKS

Η κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Μετφ: Τάσος Δαρβέρης

Εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1987

Η Όλιβ Μπανκς με στοιχεία από το εκπαιδευτικό σύστημα των ΗΠΑ, της Βρετανίας, άλλων ευρωπαϊκών χωρών, αλλά και της ΕΕΣΔ, χωρίς να κάνει συγκριτική μελέτη, καταλήγει με το κλασικό έργο της ότι η εκπαιδευτική κατάσταση μιας χώρας είναι στενά συνδεδεμένη με την κοινωνική πραγματικότητα. Αυτό δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι πρέπει κανείς να υποτιμά τις δυνατότητες για ουσιαστικές διαρθρωτικές αλλαγές στον εκπαιδευτικό χώρο.

Στο βιβλίο γίνεται μια θεώρηση των εκπαιδευτικών συστημάτων σε σχέση με κοινωνικούς θεσμούς. Εξετάζεται η επίδραση των κοινωνικών τάξεων στην εκπαιδευτική διαδικασία και επίσης το σχολείο σαν θεσμός. Γίνεται αναφορά στους εκπαιδευτικούς ως επαγγελματική ομάδα, στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, στην κοινωνιολογία της τάξης, και στο σχολείο σαν οργανισμό και παρατίθενται πορίσματα από επιστημονικές έρευνες που έγιναν σε διάφορα στρώματα.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΖΟΣ

Ελληνικό φοιτητικό κίνημα 1821-1973

Κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες
Εκδ. Γνώση, Αθήνα 1987

Καταγραφή των κοινωνικών και πολιτικών αγώνων των φοιτητών με πλήθος στοιχείων.

Η προσπάθεια αυτή, γραφής της ιστορίας των φοιτητικών αγώνων σε όλη τη διάρκεια της νεότερης ιστορίας μας, είναι προσφορά στη σχετική βιβλιογραφία.

Γίνεται αναφορά σε περιόδους για τις οποίες πολύ λίγα είναι γνωστά. Ο συγγραφέας σημειώνει στον πρόλογό του ότι η περίοδος 1821-1921 χαρακτηρίζεται από τους αγώνες για την ενοποίηση του ελληνικού χώρου και αναγκαστικά το ίδιο περιεχόμενο έχουν και οι αγώνες του φοιτητικού κινήματος. Αντίθετα η περίοδος 1821-1973 χαρακτηρίζεται κυρίως από τους ταξικούς και κοινωνικούς αγώνες. Σημαντική θέση έχει εδώ η ιδρύση των διαφόρων σοσιαλιστικών και εργατικών κομμάτων και η δημιουργία αργότερα του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Το βιβλίο τελειώνει στην εξέγερση του Πολυτεχνείου, ενώ πριν παρουσιάζονται η περίοδος της κατοχής και η δραστηριότητα του φοιτητικού κινήματος την προηγούμενη περίοδο. Με το βιβλίο αυτό δίνεται η δυνατότητα για μια συνοπτική γνώση της δράσης του Φ.Κ. και των επιπτώσεων που είχε στις πολιτικές εξελίξεις, αλλά και των αποτελεσμάτων στην παιδεία και την εκπαιδευτική διαδικασία.

Κείμενα του Παναγιώτη Κανελλόπουλου

Από τον αγώνα του εναντίον της δικτατορίας 1967-1974

Εκδ. Διον. Γαλλέλης, Αθήνα 1987

Έκδοση - ντοκουμέντο από την «Εταιρεία φίλων του Π. Κανελλόπουλου». Περιλαμβάνει κείμενα του Π. Κανελλόπουλου με ξεχωριστή για τον καθένα εισαγωγή όπου υπάρχουν τα απαραίτητα για τον κατατοπισμό του αναγνώστη ιστορικά περιστατικά.

Ανάμεσα στα κείμενα περιλαμβάνεται χειρόγραφη η πρώτη δήλωση του Π. Κανελλόπουλου προς τον ξένο Τύπο της 21ης Απριλίου με ημερομηνία 28/9/1967, το κείμενο «το ιστορικό νόημα του Ελληνικού Έθνους», διαγγέλματα, δηλώσεις και καταθέσεις σε δίκες αντιστασιακών εναντίον της δικτατορίας.

Το βιβλίο προλογίζει ο δικηγόρος Γ.Β. Μαγκάκης και η παρουσίαση του Π. Κανελλόπουλου γίνεται από τον καθηγητή της φιλοσοφίας και ακαδημαϊκό Κ. Δεσποτόπουλο. Την έκδοση έχει επιμεληθεί ο δικηγόρος Διον. Αλικανιώτης, φίλος και συνεργάτης του Π. Κανελλόπουλου, ο οποίος και συνέλεξε και παρουσιάζει τα κείμενα που περιέχονται στην έκδοση.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

PAULA DELSON

Κινέζικη Αστρολογία

Εκδ. Μπαρμπουνάκης, 1987

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Κραυγές

Εκδ. Ντουντούμη, Αθήνα 1987

ΑΓΓΕΛΟΣ ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ο δειλός

Εκδ. Ντουντούμη, Αθήνα 1987

NINA ΘΕΟΧΑΡΙΔΟΥ

Ασημένιος ελέφαντας

Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1987

ΣΩΤΗ ΧΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ

Μύθοι και θρύλοι της Νορβηγίας

Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1987

ΣΟΦΙΑ ΦΙΛΑΝΤΙΣΗ

Το Ρηγάκι

Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1987

ΖΑΝ ΠΙΑΖΕ

Σοφία και ψευδαισθήσεις της φιλοσοφίας

Εκδ. Γνώση, Αθήνα 1987

ΚΑΡΛ ΛΕΒΙΤ

Από τον Χέγκελ στον Νίτσε

Το επαναστατικό ρήγμα στη σκέψη του δέκατου ένατου αιώνα

Τόμος Β'

Εκδ. Γνώση, Αθήνα 1987

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΒΟΥΡΗΣ

Ημέρες, νύχτες που 'ναι τες;

Εκδ. Ερμής, Αθήνα 1987

ΓΙΑΝΝΗΣ Γ. ΒΑΛΗΝΑΚΗΣ

Εισαγωγή στην πυρηνική στρατηγική

Εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1987

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΙΩΓΑΣ

Οι γάμοι

Εκδ. Ερμής, Αθήνα 1987

ELVIS PRESLEY

Η ζωή και τα τραγούδια του

Εκδ. Μπαρμπουνάκης

ΣΥΜΕΩΝ ΣΟΛΤΑΡΙΔΗΣ

Η συρρίκνωση του Ελληνισμού

Εκδ. Μπαρμπουνάκης

ΝΙΤΣΑ ΤΖΩΡΤΖΟΓΛΟΥ

Περπατώντας στους αιώνες

Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1987

Γ. ΓΙΑΚΟΥΜΗΣ

Θέματα νεότερης και σύγχρονης ιστορίας από τις πηγές

Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1987

CHARLES H. ANDERSON

Προς μια νέα κοινωνιολογία

Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1986

ΕΛΕΝΗ ΦΕΣΣΑ - ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Η ιδεολογική κρίση της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής 1827-1940

Αθήνα 1987

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΤΑΣΙΔΗΣ

Μορφές

Εκδ. Μαίανδρος, Θεσσαλονίκη 1987

ΤΑΚΗΣ ΔΕΜΟΔΟΣ

Για το Νιόκαστρο και για το Ναβάρνο

Εκδ. Δημ. Ν. Παπαδήμας, Αθήνα 1987

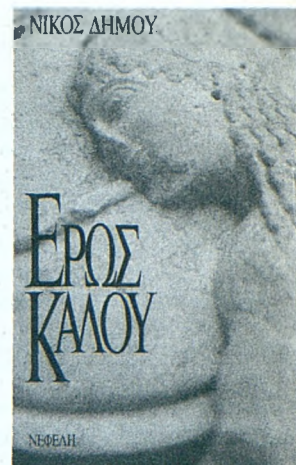
ΝΙΤΣΑ ΤΖΩΡΤΖΟΓΛΟΥ

Περπατώντας στους αιώνες

Εκδ. ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ, Αθήνα 1987

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ

Έρωτας Καλού

ΕΠΙΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

- 1
Ο ΔΡΟΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
- 2
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΓΑΤΩΝ
- 3
ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΠΑΝΤΑ
- 4
ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ
- 5
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
- 6
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
- 7
Η ΔΥΣΤΥΧΙΑ
ΤΟΥ ΝΑ ΕΙΣΙΔΕΙ ΕΛΛΗΝΑΣ
- 8
ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
- 9
ΠΟΙΗΜΑΤΑ
1950-1980
- 10
ΞΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
- 11
ΟΙ ΝΕΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
- 12
ΚΟΙΝΟΤΟΠΙΕΣ
- 13
Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΒΟΥΔΔΑΣ
- 14
ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΒΑΙ
- 15
Η ΧΑΜΕΝΗ ΤΑΞΗ
- 16
ΜΙΚΡΑ ΒΗΜΑΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομυιάλη 9 - Τηλ. 3607.744

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ε.Μ. Φόρστερ
ΔΩΜΑΤΙΟ ΜΕ ΘΕΑ

Πάβελ Κόχουτ
ΕΝΑΣ ΘΗΛΥΚΟΣ ΔΗΜΙΟΣ

Τρούμαν Καπότε
ΠΡΟΓΕΥΜΑ ΣΤΟΥ ΤΙΦΑΝΥ

Τέοντορ Στορμ
**Ο ΚΑΒΑΛΑΡΗΣ
ΜΕ ΤΟ ΑΣΠΡΟ ΑΛΟΓΟ**

Βιρτζίνια Γουλφ
ΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΤΟΥ ΤΖΑΚΟΜΠ

Ντόρις Λέσινγκ
ΠΡΟΜΗΝΥΜΑ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑΣ

Άρτουρ Σνίτσλερ
Ο ΝΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΖΑΝΟΒΑ

Χρήστος Ρούσσος
**ΕΓΩ Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΑ
ΤΟΝ ΕΡΑΣΤΗ ΜΟΥ**

Δώρα Αλμπέρτου
Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Πέτρος Μανταίος
ΠΟΔΗΛΑΤΗΣ ΜΕ ΒΑΤΡΑΧΟΠΕΔΙΛΑ

Αγγελική Βόρνινγκ
ΜΕ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Κώστας Αρκουδέας
Η ΠΟΛΗ ΜΕ ΤΑ ΧΙΛΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Παν-Παν
**ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ
ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ**

Γιάννης Ρεμούνδος
ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΜΟΥ ΦΙΛΟΙ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Γιάννης Ρουμπάτης
ΔΟΥΡΕΙΟΣ ΙΠΠΟΣ

Ορέστης Χατζηβασιλείου
**ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ**

Λεωνίδας Κύρκος
ΠΟΙΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ;

Γεράσιμος Αρσένης
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ

Πέτερ Γκλotts
ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Νίκος Καρράς
ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΔΟΚΙΜΙΑ

Άννα Φραγκουδάκη
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Αννεμαρί Ζανέτ Νόιμπεκερ
Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Μάριο Βίττι
**ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ**

Πέρυ Άντερσον
ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΑΡΧΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ 1987

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ:

Ξενόγλωσσα βιβλία τέχνης
σε προσιτές τιμές

**ΤΟ
ΚΟΥΤΙ
ΤΗΣ
ΠΑΝΔΩΡΑΣ**

ΒΙΒΛΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΠΑΙΔΕΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ
ΘΕΑΤΡΟ
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ
ΤΕΧΝΕΣ
ΥΚΡΑΒΟΥΡΕΣ
ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΕΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Πλάκα • Βύρωνος 9 — τηλ. 32.22.394

Lewis Epstein

στις γειτονιές της φυσικής

Ένα «διαφορετικό» βιβλίο με πρωτότυπες ερωτήσεις και αναλυτικό-τατες απαντήσεις σε ολόκληρη τη σχολική ύλη της Φυσικής και στα κεφάλαια της Σχετικότητας και Κβαντομηχανικής. Συνεχίζοντας την παράδοση του «Πανηγυριού της Φυσικής» δίνει έμφαση στην κατανόηση των φυσικών εννοιών και την πλούσια εικονογράφηση. Θα μαγέψει τόσο τους καθηγητές όσο και τους μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου.

- «Ακόμη και οι ενημερωμένοι φυσικοί γοητεύονται καθώς βυθίζονται στις σελίδες του...» **The New Scientist**
 - «Πάρα πολύ καλές ερμηνείες, από τις καλύτερες που έχω δει. Οι μαθητές θα το αγαπήσουν...» **The Physics Teacher**
 - «Κανένα άλλο βιβλίο Φυσικής δεν το συναγωνίζεται: είναι ανστηρά ακριβές παρά το εύθυμο στιλ του...» **Choice**
- τομ. Α και Β, 950 δρχ. ο καθένας, **Εκδόσεις Κάτοπτρο**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **τροχαλία** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

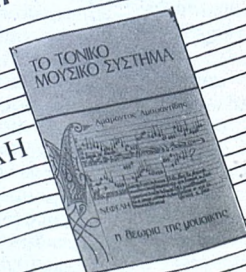
Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64) - 106 80 Αθήνα - Τηλ. 36 46 426

ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ
ΑΜΑΡΑΝΤΙΔΗΣ

Η Θεωρία της μουσικής

**ΤΟ ΤΟΝΙΚΟ
ΜΟΥΣΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΗ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ;

● Με τον τίτλο «Κόντρες στην ελεύθερη ραδιοφωνία;» η Πέρσα Ζέρη, νομικός, μας έστειλε την επιστολή που ακολουθεί. Αναφέρεται σε μια εκπομπή του Ραδιο-Αθήνα. Να ποια είναι η άποψή της.

Αγαπητό ANTI
πριν από λίγες μέρες άκουγα την πολιτικοσατιρική εκπομπή «Κόντρες» στο Ραδιο Αθήνα και δεν πίστευα στ' αυτιά μου. Ο παρουσιαστής μπερδευε το ρόλο του διαφημιστή με εκείνο του συντάκτη κι επιδόθηκε σε ένα όργιο διαφήμισης - πολιτικού λόγου και πλακάς. Και τι δεν είπε. Ως και μας τους ακροατές της εκπομπής μας πρότεινε για πελάτες «με εκπτώση» καταστήματος στερεοφωνικών συστημάτων! Έφερε δε και τον Χάρρυ Κλυνν για μαϊντανό. Τέτοια σύμπτωση κειμένου εκπομπής και διαφημιστικού μηνύματος μόνο στις χειρότερες στιγμές της αμερικανικής ραδιοφωνίας μπορεί να ζήσει κανείς. Στην Ευρώπη δύσκολο να βρεθούν τέτοια φαινόμενα υπονόμησης της επικοινωνιακής ελευθερίας και δημοσιότητας.

Και για να έρθουμε και στο επίπεδο των συνεπειών. Τέτοιοι τρόποι διαφήμισης είναι παράνομοι και αντισυνταγματικοί όχι μόνο γιατί η ελευθερία του δέκτη-ακροατή (χρειάζεται κι αυτή προστασία) πάει περίπατο, αλλά και γιατί η ελεύθερη ραδιοφωνική διαδικασία (όπως συνταγματικά επιβάλλεται) λειτουργικοποιείται κι υπονομεύεται από τα οικονομικά (εν προκειμένω διαφημιστικά) ιδιωτικά συμφέροντα. Και για να μιλήσουμε έξω από τα δόντια, ελεύθερη ραδιοφωνία δεν σημαίνει ιδιωτική ραδιοφωνία (όπως έχει γίνει της μόδας να λέγεται), ελεύθερη ραδιοφωνία σημαίνει εξασφάλιση ελευθέρων δομών της ραδιοφωνικής διαδικασίας μέσα από την εγγύηση της ελευθέρης κι αυτόνομης δραστηριότητας των παραγωγών της και μη λειτουργικοποίησή της από την οικονομι-

κή δραστηριότητα και τα ιδιωτικοοικονομικά συμφέροντα. Κρίμα που ο δημόσιος (κι ίσως γι' αυτό ελεύθερος κι όχι ιδιωτικός) σταθμός «Ραδιο Αθήνα» παρουσιάζει τέτοια φαινόμενα. Αρχίζουν να εισάγονται τέτοια πρότυπα ραδιοφωνικής συμπεριφοράς, που κάτω από την πλήρη παθητικότητα του νομοθέτη προμηγύνουν άσχημες (και σκληρές) εξελίξεις στο χώρο των ραδιοτηλεοπτικών μέσων επικοινωνίας. Καλά θα κάνουν ο κ. Κακλαμάνης και ο κ. Κωστόπουλος να πάνουν να κλώθουν σενάρια για το πώς θα παίξουν τους κλέφτες κι αστυνομούς με παράσιτα και κοριούς κι ας παίξουν καλύτερα τους νομοθέτες. Θα φανούν πιο χρήσιμοι.

Φιλικά
Πέρσα Ζέρη

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΔΡΟΣΟΓΙΑΝΝΗ

● Δόκιμος αξιωματικός της Αστυνομίας, απευθύνει επιστολή μέσω του περιοδικού στον υπουργό Δημόσιας Τάξης κ. Α. Δροσογιάννη, καταγγέλλοντας ότι ο αστυνομός Σουλιώτης (στον οποίο αναφερόταν το ρεπορτάζ του 11. Στάγκου σε δύο προηγούμενα τεύχη), εκτός των άλλων δραστηριοτήτων του είναι και καθηγητής (!) στη σχολή αξιωματικών της Αστυνομίας.

Το όνομα του δόκιμου αξιωματικού είναι στη διάθεση του περιοδικού.

Κύριε Υπουργέ

Σε απάντηση του γράμματός σας στις 30 Οκτώβρη 1987 σας γνωρίζω τα εξής:

Ο αστυνομός Σουλιώτης εκτός από εξ απορρήτων συμβουλός σας έχει και μια άλλη, εξίσου επικίνδυνη, ιδιότητα. Είναι καθηγητής εδώ και χρόνια στη σχολή αξιωματικών της Αστυνομίας. Τι διδάσκει; Δημόσια Ασφάλεια: Δηλαδή πληροφόροδοτες, ανάκριση κ.λπ. (έκαστος εις το είδος του). Παρ' όλο που μελετήσατε πρόσφατα το φάκελό του, παρ' όλες τις καταγγελίες του Πέτρου Στάγκου στο «ANTI» ο Σουλιώτης ζει και διδάσκει (;) ακόμα στη σχολή και βγήκε και ενισχυμένος από τη στάση σας. Βέβαια, υπάρχει έτοιμη απάντηση, όταν ρωτάς πώς οι κυβερνήσεις πέφτουν: μα

ο Σουλιώτης μένει. Σου λένε, ο Σουλιώτης δουλεύει (ούτε ο Μπέης να 'τανε).

Ίσως να γνωρίζετε ότι γνωρίζω ότι διωχθήκατε από τη χούντα, εκείνο που δεν γνωρίζω (αφού εσείς δεν προωθήσατε ανθρώπους της χούντας) ποιος «προτιμάει» το Σουλιώτη από είκοσι αξιωματικούς που κάνουν αίτηση για την ίδια θέση διδάσκοντα;

Φιλικά

Πρωτοετής Δόκιμος Αξιωματικός

ΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

● Από τον σπουδαστή ψυχολογίας στη Γαλλία Κ. Αλεξόπουλο πήραμε την παρακάτω επιστολή.

Στα ελληνικά ΑΕΙ δεν υπάρχουν σχολές που να εκπαιδεύουν κατάλληλα και ικανοποιητικά φοιτητές που θα ασκήσουν το επάγγελμα του ψυχολόγου. Έτσι πολλοί νέοι που θέλουν να σπουδάσουν ψυχολογία πηγαίνουν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, άλλοι αφού τελειώσουν τις σπουδές τους ως φιλόλογοι στις φιλοσοφικές σχολές στην Ελλάδα συνεχίζουν σπουδές ψυχολογίας στο εξωτερικό, άλλοι σπούδασαν στο αμερικάνικο πανεπιστήμιο που λειτουργήσε στη βάση του Ελληνικού και άλλοι, αφού σπούδασαν στα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών (ΚΕΣ) ψυχολογίας που λειτουργούν στην Ελλάδα, συνέχισαν τις σπουδές τους σε πανεπιστήμια του εξωτερικού για ένα, δύο ή και περισσότερα χρόνια.

Ο νόμος 991/79, «για την άσκηση του επαγγέλματος του ψυχολόγου στην Ελλάδα και για άλλες διατάξεις», με τις ασάφειες που περιέχει έχει δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην κατοχύρωση του επαγγέλματος.

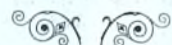
Για την άδεια άσκησης του επαγγέλματος του ψυχολόγου προβλέπει την κατοχή πτυχίου MASTER ή MAITRISE ή LICENCE παλαιού τύπου, χωρίς να προσδιορίζει με ακρίβεια τα ουσιαστικά προσόντα που απαιτούνται για την απόκτηση της άδειας. Προβλέπει τη σύσταση Ειδικού Γνωμοδοτικού Συμβουλίου για τον έλεγχο των δικαιολογητικών και τον ορισμό εξεταστικής επιτροπής, όμως από το 1981 το

Παραδίδονται μαθήματα Σχεδίου και Ζωγραφικής από απόφοιτο της Σχολής Καλών Τεχνών (του εργαστηρίου των καθηγητών Μόραλη και Μαυροϊδη).
Τηλ: 6421428 (6-11 μ.μ.).

Κυκλοφορούν

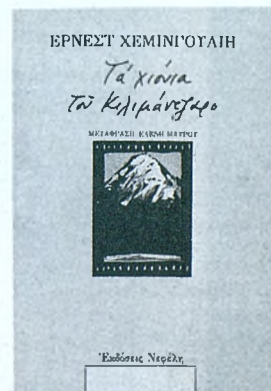
ΕΡΝΣΤ ΓΙΟΥΝΓΚΕΡ

Παιχνίδια
της 'Αφρικής

ΕΡΝΕΣΤ
ΧΕΜΙΝΓΟΥΑΙΗ

Τά χιόνια
Του Κιλιμάντζαρο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Μαυρομιάλη 9, Αθήνα 10679
Τηλ. 3607744 - 3604793

ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ
CHARLES
KAHN

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ 1982

Τώρα -
ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ
φθηνά ΠΟΛΥ φθηνά βιβλία
Έγκυκλοπαίδειες μισοτιμής
Ευκολίες πληρωμής

ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ - ΓΙΑ ΤΟ ΦΘΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 92. ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΤΗΛ. 4112258

σοσιαλιστική θεωρία και πραξη

αφιέρωμα
στη
νεολαία

- Μια συζήτηση
με τις πολιτικές νεολαίες
- Η νεολαία σε κρίση
Του Θ. Αλευρά
- Νέα Γενιά: Για ποια πολιτική;
Του Γ. Σεφερτζή
- Σκέψεις για το νεολαιίστικο κίνημα
Του Α. Λεντάκη
- Η νεολαία, η πολιτική
και τα κόμματα
Του Θ. Κουρματζή

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ 5ο ΤΕΥΧΟΣ '87
σε διδασκαλίες και περιττερα

ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Συλλογή κειμένων για τη μέχρι τώρα πορεία,
το παρόν και το μέλλον του

«Το ζητούμενο είναι μια εναλλακτική πρόταση που δεν θα λειτουργεί ως όραμα-ουτοπία, για να προβάλλουν οι άνθρωποι στο μέλλον επιθυμητές καταστάσεις «ελευθερίας», «ισότητας», «αυτονομίας», «αρμονίας με τη φύση» κ.λπ., αλλά κάτι που μπορεί να βιωθεί ανά πάσα στιγμή».

Γνωμοδοτικό Συμβούλιο καταργήθηκε κι ο νόμος είναι ουσιαστικά αδρανής.

Ο νόμος προβλέπει επίσης η αναγνώριση των πτυχίων από πανεπιστήμια του εξωτερικού να γίνεται από το ΔΙΚΑΤΣΑ, χωρίς να προσδιορίζει με ποια κριτήρια. Το ΔΙΚΑΤΣΑ αναγνωρίζει άμεσα τα πτυχία όσων έχουν κάνει σπουδές εξ ολοκλήρου σε ξένο πανεπιστήμιο και φαινομενικά οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν κανένα πρόβλημα, εκτός του ότι δεν μπορούν να πάρουν άδεια άσκησης του επαγγέλματος επειδή ο νόμος 991/79 είναι αδρανής.

Το ΔΙΚΑΤΣΑ αναγνωρίζει έμμεσα τα πτυχία όσων έχουν κάνει τις βασικές σπουδές σε ΚΕΣ και συνέχισαν σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, στέλνοντας τους πτυχιούχους αυτούς να συνεχίσουν σπουδές στις φιλοσοφικές σχολές των ελληνικών πανεπιστημίων, εισάγοντας έτσι κάθε χρόνο μερικές δεκάδες φοιτητές χωρίς εξετάσεις στο πανεπιστήμιο.

Ο Σύλλογος Ελλήνων Ψυχολόγων (ΣΕΨ) διαφωνεί με τις ενέργειες του ΔΙΚΑΤΣΑ και υποστηρίζει ότι η αναγνώριση των πτυχίων πρέπει να γίνεται με την παρουσίαση και μόνο του τελικού πτυχίου. Το επιχείρημα του ΔΙΚΑΤΣΑ είναι ότι δεν μπορεί να αναγνωριστεί τα πτυχία των ψυχολόγων που οι βασικές τους σπουδές δεν έχουν γίνει σε πανεπιστημιακό ίδρυμα αλλά σε ΚΕΣ.

Με μια πρώτη ματιά φαίνεται και οι δύο πλευρές να έχουν δίκιο, όμως τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά γιατί σημασία δεν έχει τι πτυχίο πήρε κάποιος, αλλά πώς το πήρε, δηλαδή με ποια διαδικασία.

Σοβαρό πρόβλημα επίσης έχει δημιουργηθεί με τις ισοτιμίες που δίνουν τα ξένα πανεπιστήμια στους απόφοιτους των ΚΕΣ και με τον τρόπο που καταφέρνουν μερικοί από αυτούς να παίρνουν το πτυχίο...

Επειδή η μη αναγνώριση των πτυχίων έχει δημιουργήσει σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα νομίζουμε ότι πρέπει να βρεθεί μια λογική και δίκαιη λύση. Για την αναγνώριση των πτυχίων προτείνουμε να χρησιμοποιηθούν ως κριτήρια τα μαθήματα που έχει περάσει με επιτυχία ο φοιτητής στο πανεπιστήμιο. Ας οριστεί ένας αριθμός μαθημάτων (τουλάχιστον εικοσι), μέσα σε αυτά πρέπει να είναι υποχρεωτικά μαθήματα φυσιολογίας γιατί δεν εννοείται ψυχολόγος που να μην ξέρει τη λειτουργία του νευρικού συστήματος, ένας σημαντικός αριθμός πρέπει να είναι μαθήματα ειδικότητας και τα υπόλοιπα βασικά μαθήματα ψυχολογίας. Ειδικά για την κλινική ψυχολογία πρέπει να απαιτούνται δυο χρόνια προεπαγγελματικής εξάσκησης σε νοσοκομεία της περιοχής όπου αποκτήθηκε το πτυχίο.

Όσο τα πράγματα μενουν στασιμα και δεν τροποποιείται ο νόμος για την κατοχύρωση του ε-

παγγέλματος του ψυχολόγου, δεν λειτουργεί ανώτατη σχολή Ψυχολογίας, δεν αναγνωρίζονται τα πτυχία των πρακτικών ψυχολόγων και δεν δημιουργούνται θέσεις εργασίας εκεί που χρειάζονται, τόσο πιο πολύ θα βολεύονται οι διάφοροι απατεώνες με σοβαρούς κινδύνους για το τμήμα του πληθυσμού που χρειάζεται ψυχολογική περίθαλψη και υποστήριξη και διαρκώς θα μειώνεται το κύρος της χώρας μας σε διεθνές επίπεδο.

Κώστας Αλεξόπουλος

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΔΥΟ ΠΗΡΑΣ ΦΕΡΕΙ...

● Αποφάσισε να «χαλάσει ένα γραμματόσημο» για να μας πει ο Γ. Κοκοσούλης από το Μεσολόγγι:

Κύριε Διευθυντά,

Όταν μας υποχρεώνετε να διαβάσουμε δημοσιεύματα σαν το επηρμένο δημοσίευμα του κ. Θάνου Φουργιώτη (ΑΝΤΙ 355, σελ. 23: Το Θιβέτ της Αιγύπτου) στο οποίο η γαλλική λέξη που αναφέρεται, και που αποτελεί κεντρικό του άξονα, ελαχιστότατα (για να χρησιμοποιήσω τον υπερθετικό της Γραμματικής του κ. Θ.Φ., στήλη 1η σειρά 15 από κάτω) αποδίδεται στην ορθή γραμμή της, μια και οι τόνοι στη γαλλική γλώσσα έχουν βασική σημασία (ανεξάρτητα από το γεγονός ότι δεν ήταν και η σωστή λέξη για την περίπτωση).

Όταν άλλος συνεργάτης σας, γαλλομαθής και αυτός, (ΑΝΤΙ 341, σελ. 47) μας πουλάει επίχρυσο μαλλί για ολόχ...

Όταν σε άλλο δημοσίευμα (παλιότερα) διαβάζουμε ότι το μικρόβιο εφευρέθηκε και όχι ανακαλύφθηκε (που δεν είναι το ίδιο πράγμα).

Όταν υποχρεωνόμαστε να διαβάσουμε σε σειρά τευχών δημοσιεύματα και επιστολές επί επιστολών πάνω στις μεταφράσεις του Ρ. Μούζιλ (και σε αναδημοσίευση κιόλας από το αμέσως προηγούμενο τεύχος, όταν πρόκειται για επιστολή συνεργάτη σας: ΑΝΤΙ 357).

Ε, όταν τα πληρώνουμε όλα αυτά, τότε λοιπόν δικαιούμαστε να σας διορθώνουμε και να περιμένουμε την αναγνώριση του σφάλματος, και με ένα ευχαριστώ.

Φυσικά αναφέρομαι σε επιστολές μου που αγνοήθηκαν και είναι η τελευταία φορά που πετάω γραμματόσημο.

Αυτά

Γιώργης Κοκοσούλης

Ξέρω ότι ξέρετε ότι τα προσκνητάρια γράφονται με υ και όχι με η όπως το διαβάζει κανείς στη διαφήμιση: «κάτι το ωραίο»! «...εικονίτσες, προσκνητάρια...».

Σ.Σ. Δεν σταματήσαμε ποτέ την αυτοκριτική μας και το αυτομαστιγισμό μας αγαπητέ Μεσολογγίτη. Αλλά όταν βλέπουμε και των άλλων τα στραβά, τα ομολογούμε. Το Θιβέτ στην Ασία και τα προσκνητάρια σε μας...

Στουρνάρα 16, Αθήνα
τηλ. 36.36.061

Εκδόσεις: ΜΕΤΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ

ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ

(από όλα τα βιβλιοπωλεία)
Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ
του έργου

ΚΡΗΤΗ:

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

(από τη νεολιθική έως
και τη βυζαντινή περίοδο)

επιστημονική επιμέλεια:
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Ν. Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

εκδοτική φροντίδα:
ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

έκδοση του
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΤΟΠΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΡΟΡΟΦΟΙΕΣ:

Ηράκλειο, τηλ. (081) 227202 (Κο Γ. Παπαδόπουλο)
Αθήνα, Έκδόσεις «ΔΩΡΙΚΟΣ», (01) 3629675

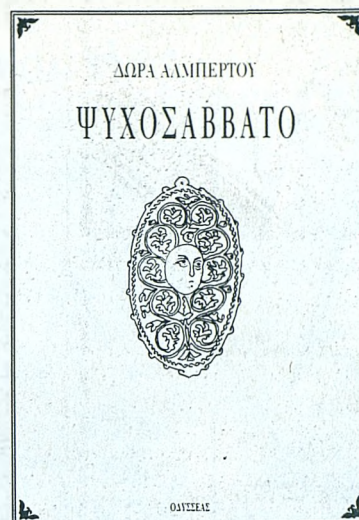
• εκδόσεις
• βιβλιοπωλείο
η κομμούνα

• βιβλία
• αφίσες
• περιοδικά

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

από τις εκδόσεις ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΑΙΟΛΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

Για σας και τα παιδιά σας

Οι Ναυαγοί του Ιωνάθαν
Μετάφραση: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΞΙΜΟΥ

Ξεχειμώνιασμα στους πάγους
Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΓΟΥΣΓΟΥΤΗΣ

Δόκτω Οξ
Μετάφραση: ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ

Ο μαστρο-Ζαχαρίας
Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΓΟΥΣΓΟΥΤΗΣ

Οι περιπέτειες της οικογένειας Ποντικέα
Μετάφραση: ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ

Το ριζικό του Ζαν Μορενάς
Μετάφραση: ΝΕΝΙΑ ΓΑΤΠΗ

Ο κύριος Ρε Δίεση και η Δεσποινίς Μι Ίφραση
Μετάφραση: ΝΕΝΙΑ ΓΑΤΠΗ

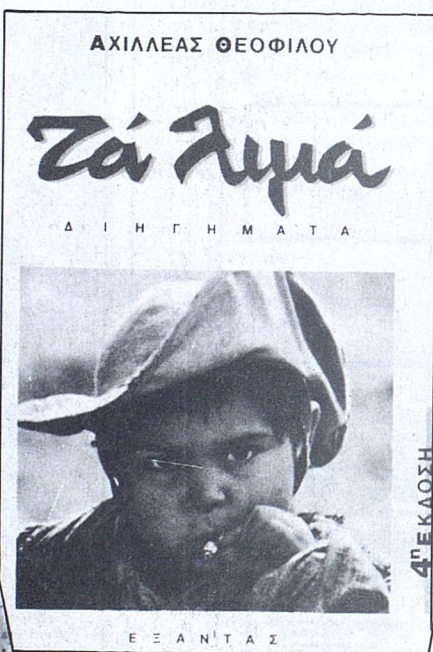
Μια μέρα απ' τη ζωή ενός αμερικανού δημοσιογράφου
Μετάφραση: ΝΕΝΙΑ ΓΑΤΠΗ

Το νησί με τους έλικες
Μετάφραση: ΟΛΓΑ ΠΑΤΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ

Κυκλοφορούν για πρώτη φορά στην Ελλάδα,
σε σωστές μεταφράσεις
χωρίς περικοπές και συντομεύσεις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα, ☎ 363.02.14

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΝΤΑΣ

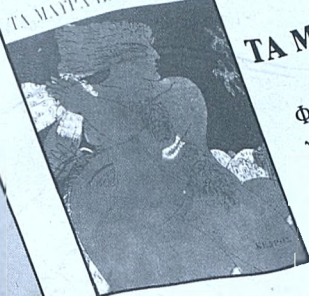

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 - τηλ. 36.02.007

Γιώργος Μανιώτης

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΩΤΗΣ
ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

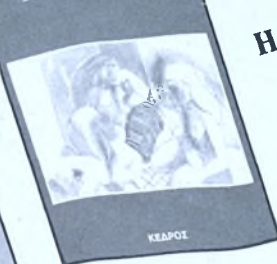

ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Φορώντας τα μαγικά γυαλιά των παραμυθιών, προσπαθώ να μπω στο ναό του καιρού μας και να διακρίνω ψηλά στους θόλους της οροφής του, τις φοβερές τοιχογραφίες που με χρώματα, ήχους και κινήσεις ορίζουν και κατέχουν τη ζωή μας.

Στέλλα Βογιατζόγλου

ΣΤΕΛΛΑ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ
Η ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΟΣ

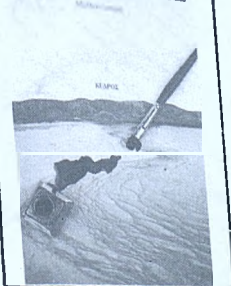

Η ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΟΣ

Μέσα από τις μνήμες μιας ηλικιωμένης λαϊκής γυναίκας και μιας σύγχρονης κοπέλας, κυκλοχρονής κοπέλας, κυκλοχρονής κοπέλας, κυκλοχρονής κοπέλας, θυμικής, νευρωτικής με επίπλαστες ισορροπίες, σηματοδοτείται το στίγμα της νεότερης Ελλάδας.

Χάρη Σταθάτου

ΧΑΡΗΣ ΣΤΑΘΑΤΟΥ
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ

Περί τέχνης ή περί έρωτος. Ένα μυθιστόρημα για τη σχέση μεταξύ της διαδικασίας της τέχνης και της ερωτικής λογικής. Για τα αντικείμενα του έρωτα: τα τοπία και τους άντρες. Η ζωή μιας γυναίκας μέσα στο καλοκαίρι και μες στον χειμώνα, όταν φτιάχνει και δεν φτιάχνει τα έργα της.

Χριστόφορος Μηλιώνης

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ

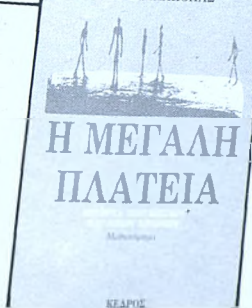

Ο ΣΙΛΒΕΣΤΡΟΣ

Ποιος είναι λοιπόν αυτός ο Σιλβέστρος που καταφτάνει στη μικρή πόλη, ξυπνάει παλιές πληγές, και, χωρίς να κουνήσει - φανερά τουλάχιστον - το χέρι του, τους κάνει όλους μαλλιά κουδάρια; Πρόκειται τελικά για ένα μυθιστόρημα, όπου οι ήρωες προσπαθώντας να ανακαλύψουν ποιος είναι ο Σιλβέστρος αποκαλύπτουν τον εαυτό τους - όπως ακριβώς και οι αναγνώστες. Γιατί το βιβλίο μπορεί να διαβαστεί με πολλούς τρόπους.

Νίκος Μπακόλας

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

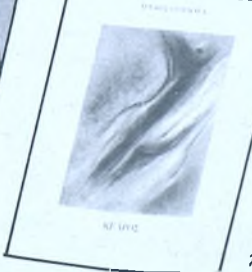

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

Στη Μεγάλη πλατεία συναντώνται, θεληματικά ή τυχαία, ένα πλήθος από πρόσωπα, που συνθέτουν μια μικρή τοιχογραφία συμβάντων και προσώπων της Θεσσαλονίκης. Και η τοιχογραφία αυτή αποτελεί μέρος μιας μεγαλύτερης σύνθεσης που ξεκίνησε από τη Μυθολογία και τον Κήπο των προγόνων, για να ολοκληρωθεί με ένα ακόμη βιβλίο και να ολοκληρωθεί, ουσιαστικά, ένα έργο που θα καλύπτει τον κόσμο και τα πάθη της γενέθλιας πόλης του συγγραφέα στην εκατονταετία 1880-1980.

Αριστοτέλης Νικολαΐδης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
Ο ΙΕΡΟΣ ΜΑΣΤΟΣ

Ο ΙΕΡΟΣ ΜΑΣΤΟΣ

Ο αισθησιασμός και το πάθος του Ιερού Μαστού δγαίνουν από μια έσχατη ανθρωπολογική πραγματικότητα. Το πεδίο του μυθιστορηματος αναπτύσσεται συναρπαστικά και συμφωνικά σ' ένα παρόν με τα υπόκωφα μηνύματα του μέλλοντος: ένα ερώτημα και το «μυστικό» μιας ιστορίας μέσ' από τις εξαιρετικές εκείνες καταστάσεις του Είναι και της επιθυμίας.

Θα Κάνετε Δώρο Αλλη Βότκα Εκτός Από Στολίοναγια;

MASS

Στολίοναγια: Η Γνήσια Ρωσική Βότκα.

ΑΠΚΑ Α.Ε., ΒΑΣ. ΣΟΦΙΑΣ 35, ΑΘΗΝΑ 10675 ΤΗΛ: 7248692 TELEX: 210312 SERV GR